Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

UDENRIGSMINISTERIET

AKTSTYKKER

VEDRØRENDE

DE TYSKE FLYGTNINGE I DANMARK

1945-1949

NYT NORDISK FORLAG . ARNOLD BUSCK
KØBENHAVN 1950

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

INDHOLD

Side

1. Notits af 1. februar 1945 vedrørende en henvendelse af 31. januar s. å. fra det tyske riges befuldmægtigede i Danmark til udenrigsministeriet om anbringelse af sårede tyske soldater i Danmark 19
2. Notits af 9. februar 1945 om en samtale den 8. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og gesandt H. A. W. Bernard som repræsentant for den tyske rigsbefuldmægtigede 23
3. Referat af møde i udenrigsministeriet den 10. februar 1945 mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede 25
4. Note af 10. februar 1945 fra udenrigsministeriet til den tyske rigsbefuldmægtigede 27
5. Skrivelse af 14. februar 1945 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Berlin 31
6. Telefonmeddelelse af 15. februar 1945 fra centraladministrationens repræsentant i Jylland, stiftamtmand P. Herschend, Silkeborg, til udenrigsministeriets direktør og departementschefen i indenrigsministeriet 32
7. Notits af 17. februar 1945 om en samtale samme dag mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede 33
8. Telefonmeddelelse af 17. februar 1945 fra centraladministrationens repræsentant i Jylland til udenrigsministeriet 36
9. Note af 20. februar 1945 fra udenrigsministeriet til den tyske rigsbefuldmægtigede 38
10. Uddrag af referat optaget i udenrigsministeriet af de dansk-tyske regeringsudvalgsforhandlinger den 20. februar 1945 42
11. Indberetning af 20. februar 1945 fra gesandtskabet i Berlin til udenrigsministeriet 44
12. Notits af 16. marts 1945 om et møde den 15. s. m. mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede 44
13. Notits af 20./22. marts 1945 vedrørende forskellige dansk-tyske og interne danske drøftelser 50
14. Notits af 10. april 1945 vedrørende interne danske drøftelser 55
15. Notits af 26. april 1945 vedrørende en samtale den 23. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og folketingsmand Vilh. Buhl 57
16. Uddrag af referat af en samtale den 6. maj 1945 mellem afdelingschef M. A. Wassard, udenrigsministeriet, og en repræsentant for den britiske krigsfange- og flygtningeadministration under den allierede overkommando (»Supreme Headquarters, Allied Expeditionary Forces«) 58
17. Uddrag af referat af møde i udenrigsministeriet den 8. maj 1945 mellem repræsentanter for dette ministerium, socialministeriet, statens civile luftværn, sundhedsstyrelsen og den allierede overkommandos mission i Danmark 59
18. Uddrag af brev af 27. juni 1945 fra udenrigsministeren til gesandten i Moskva 60
19. Skrivelse af 17. juli 1945 fra arbejds- og socialministeren til chefen for den britiske militærmission i Danmark 61
    Bilag til dok. nr. 19. Skrivelse af 12. juli 1945 fra Københavns magistrats 1. afdeling til arbejds- og socialministeriet 63
20. Uddrag af brev af 21. juli 1945 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København 66

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

21. Uddrag af arbejds- og socialministerens notat om en samtale den 24. juli 1945 med chefen for den britiske militærmission ... 67
22. Skrivelse af 24. juli 1945 fra chefen for den britiske militærmission til arbejds- og socialministeren ... 68
23. Uddrag af udenrigsministerens referat af en samtale den 7. august 1945 med den sovjetiske gesandt i København ... 69
24. Note af 7. august 1945 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København ... 70
25. Notat af 31. august 1945 om en samtale samme dag mellem departementschef H. H. Koch, socialministeriet, og repræsentanter for den britiske militærmission i Danmark og de britiske militærmyndigheder i Tyskland ... 71
26. Telegrafisk indberetning af 28. september 1945 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet ... 73
27. Uddrag af notits af 30. september 1945 om en samtale den 28. s. m. mellem direktøren for udenrigsministeriet og legationssekretæren ved det sovjetiske gesandtskab i København ... 74
Bilag til dok. nr. 27. Uddrag af notits overrakt direktøren for udenrigsministeriet af legationssekretæren ved det sovjetiske gesandtskab i København under en samtale den 28. september 1945 ... 74
28. Uddrag af notits om en samtale den 5. januar 1946 mellem gesandten i Moskva og viceudenrigsminister V. G. Dekanozov ... 75
29. Uddrag af udenrigsministerens tale i De Forenede Nationers plenarforsamling i London den 15. januar 1946 ... 75
30. Notits om en samtale den 23. januar 1946 mellem udenrigsministeren og understatssekretær i det britiske udenrigsministerium, Sir Orme Sargent ... 76
31. Uddrag af udenrigsministerens tale den 30. januar 1946 i De Forenede Nationers plenarforsamlings 3. udvalg ... 77
32. Uddrag af udenrigsministerens referat af en samtale i London den 8. februar 1946 med den sovjetiske viceudenrigsminister A. Y. Vyshinsky ... 80
33. Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 80
Bilag til dok. nr. 33. Memorandum af 15. april 1946 tilstillet det allierede kontrolråd for Tyskland af den danske militærmission i Berlin den 29. s. m. ... 82
Underbilag til bilaget til dok. nr. 33. Oversigt pr. 15. februar 1946 over de tyske flygtninge fordelt efter deres bopæl før evakueringen til Danmark ... 85
34. Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Moskva ... 86
35. Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til den danske chargé d'affaires a. i. i Washington ... 87
36. Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i London ... 87
37. Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Paris ... 88
38. Uddrag af depeche af 26. april 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren ... 89
Bilag til dok. nr. 38. Note af 25. april 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den fg. amerikanske udenrigsminister ... 91
39. Depeche af 29. april 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 92
40. Depeche af 30. april 1946 fra gesandten i London til udenrigsministeren ... 93
Bilag til dok. nr. 40. Note af 26. april 1946 fra gesandten i London til den britiske udenrigsminister ... 95
41. Uddrag af depeche af 7. maj 1946 fra gesandten i Paris til udenrigsministeren ... 97
42. Indberetning af 27. maj 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet ... 98

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

43. Telegrafisk instruktion af 13. juni 1946 fra udenrigsministeren til gesandterne i London og Paris samt den danske chargé d'affaires a. i. i Washington ... 98
44. Telegrafisk indberetning af 13. juni 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet ... 99
45. Telegrafisk indberetning af 14. juni 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet ... 99
46. Uddrag af depeche af 15. juni 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren ... 100
Bilag til dok. nr. 46. Note af 14. juni 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den fungerende amerikanske udenrigsminister ... 101
47. Brev af 15. juni 1946 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København ... 103
48. Indberetning af 15. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet ... 104
Bilag til dok. nr. 48. Note af 14. juni 1946 fra gesandten i London til den britiske udenrigsminister ... 106
49. Depeche af 17. juni 1946 fra gesandten i Paris til udenrigsministeren ... 108
50. Indberetning af 18. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet ... 109
51. Indberetning af 19. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet ... 110
52. Depeche af 25. juni 1946 fra udenrigsministeren til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 110
Bilag til dok. nr. 52. Udkast til note overrakt det allierede kontrolråd for Tyskland af chefen for den danske militærmission i Berlin den 29. juni 1946 ... 111
53. Uddrag af depeche af 29. juni 1946 fra gesandten i London til udenrigsministeren ... 113
54. Uddrag af depeche af 13. juli 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 114
55. Depeche af 19. juli 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 116
56. Notat overgivet udenrigsministeren den 24. juli 1946 af gesandten i Paris ... 116
Bilag til dok. nr. 56. Notat om en telefonsamtale den 13. juli 1946 mellem gesandten i Paris og direktøren for den politiske afdeling i det franske udenrigsministerium ... 117
57. Depeche af 5. august 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 118
58. Brev af 9. august 1946 fra chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 119
59. Uddrag af referat af samtale mellem udenrigsministeriets direktør og den britiske gesandt i København den 23. august 1946 ... 120
60. Udenrigsministerens notat af 3. september 1946 om en samtale samme dag med generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA), fhv. borgmester La Guardia ... 120
61. Brev af 4. september 1946 fra udenrigsministeren til generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA) ... 121
Bilag til dok. nr. 61. Memorandum af 4. september 1946 sendt generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA) med et brev af s. d. fra udenrigs- ministeren ... 122
62. Telegrafisk indberetning af 12. september 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet ... 124
63. Telegrafisk instruktion af 17. september 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva ... 124
64. Telefonisk instruktion af 18. september 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin ... 125
65. Indberetning af 18. september 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet ... 125

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

66. Uddrag af indberetning af 19. september 1946 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet ... 127
67. Brev af 20. september 1946 fra den britiske chargé d'affaires a. i. i København til udenrigsministeren ... 127
68. Telefonisk indberetning af 21. september 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 128
69. Indberetning af 24. september 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet ... 129
70. Telegrafisk indberetning af 24. september 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet ... 130
71. Depeche af 26. september 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 130
Bilag a. til dok. nr. 71. Skrivelse af 11. august 1946 fra den amerikanske militærregering i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 131
Bilag b. til dok. nr. 71. Skrivelse af 20. september 1946 fra den britiske militærregering i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 132
72. Uddrag af referat af 27. september 1946 af et møde hos udenrigsministeren den 25. s. m. mellem repræsentanter for udenrigsministeriet, chefen for den britiske militærmission og den britiske chargé d'affaires a. i. ... 133
73. Indberetning af 5. oktober 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet 136
74. Skrivelse af 12. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Washington ... 137
75. Uddrag af notits af 19. oktober 1946 om en samtale den 18. s. m. mellem udenrigsministeren og den franske øverstkommanderende i Tyskland, general Pierre Koenig ... 139
76. Meddelelse af 21. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 139
77. Telefonisk instruktion af 28. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin ... 140
78. Meddelelse af 1. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 141
79. Telefonisk indberetning af 1. november 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 142
80. Skrivelse af 1. november 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva ... 142
81. Meddelelse af 9. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 144
82. Meddelelse af 10. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 145
83. Brev af 13. november 1946 fra udenrigsministeren til den britiske gesandt i København 145
84. Telefonisk indberetning af 15. november 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 146
85. Aide Memoire af 17. november 1946 overrakt af udenrigsministeren under samtaler den 5., 11. og 12. december 1946 i New York med den amerikanske, den britiske og den sovjetiske udenrigsminister samt den franske repræsentant ved udenrigsministrenes råds møde ... 147
86. Telefonisk instruktion af 19. november 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin ... 152
87. Telegram af 20. november 1946 fra udenrigsministeriet til gesandten i Washington ... 153
88. Uddrag af udenrigsministerens notater om samtaler i det britiske udenrigsministerium den 20. november 1946 ... 154
89. Uddrag af depeche af 21. november 1946 fra gesandten i Moskva til udenrigsministeren 155
90. Meddelelse af 26. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 156
91. Telegram af 3. december 1946 fra Danmarks delegation ved De Forenede Nationers plenarforsamling i New York til udenrigsministeriet ... 156
92. Telegram af 5. december 1946 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den amerikanske udenrigsminister ... 157

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

93. Telegram af 5. december 1946 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den britiske udenrigsminister 158
94. Telegram af 6. december 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Washington.. 158
95. Telefonisk instruktion af 7. december 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin 159
96. Telegram af 9. december 1946 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør om en samtale samme dag med den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland og dennes rådgiver i politiske anliggender 159
97. Telegram af 11. december 1946 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den sovjetiske udenrigsminister 160
98. Telegram af 12. december 1946 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den franske repræsentant ved udenrigsministrenes råds møde i New York 160
99. Telefonisk instruktion af 16. december 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin 160
100. Telegram af 17. december 1946 fra udenrigsministeriets direktør til udenrigsministeren under dennes hjemrejse fra New York 161
101. Skrivelse af 18. december 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva..... 161
102. Telegrafisk indberetning af 23. december 1946 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet 162
103. Telegram af 28. december 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Washington.... 162
104. Indberetning af 2. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.. 163
105. Indberetning af 13. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet 165
Bilag til dok. nr. 105. Skrivelse af 11. januar 1947 fra generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA) til gesandten i Washington 166
106. Depeche af 17. januar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeren..... 169
107. Uddrag af udenrigsministerens tale i foreningen af den udenlandske presses repræsentanter i Danmark den 19. januar 1947 170
108. Brev af 21. januar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeriets direktør..... 171
109. Udenrigsministerens notits af 25. januar 1947 om en samtale den 13. s. m. med den amerikanske gesandt i København 172
110. Uddrag af udenrigsministeriets månedsoversigt for januar 1947 til de udsendte repræsentationer 172
111. Uddrag af indberetning af 25. januar 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet 173
112. Indberetning af 28. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.. 174
113. Uddrag af den danske regerings memorandum af 31. januar 1947, indeholdende regeringens synspunkter med hensyn til Tysklands fremtidige ordning..... 175
Bilag til dok. nr. 113. Memorandum vedrørende tyske flygtninge i Danmark..... 176
114. Uddrag af note af 1. februar 1947 fra udenrigsministeren til den britiske gesandt i København 180
115. Telefonisk instruktion af 3. februar 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin 183
116. Uddrag af indberetning af 3. februar 1947 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet 183
Bilag til dok. nr. 116. Aide Memoire overrakt assisterende understatssekretær i det britiske udenrigsministerium C. F. A. Warner af den danske gesandt under en samtale den 1. februar 1947 184
117. Uddrag af note af 10. februar 1947 fra den britiske gesandt i København til udenrigsministeren 184

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

118. Meddelelse af 19. februar 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau 187
119. Telegrafisk indberetning af 21. februar 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet 188
120. Uddrag af depeche af 25. februar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeren .. 188
121. Depeche af 26. februar 1947 fra udenrigsministeren til gesandten i Oslo 189
122. Skrivelse af 27. februar 1947 fra den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer, til den danske militærmission i Berlin 190
123. Notits af 6. marts 1947 om udenrigsministerens samtale samme dag med den amerikanske ambassadør i København 192
124. Note af 7. marts 1947 fra den amerikanske ambassadør i København til udenrigsministeren 192
125. Note af 11. marts 1947 fra udenrigsministeren til den amerikanske ambassadør i København 194
126. Uddrag af udenrigsministerens tale under finanslovsdebatten i folketinget den 12. marts 1947 196
127. Telegram af 15. marts 1947 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva 197
128. Telegrafisk indberetning af 16. marts 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet 197
129. Telegrafisk indberetning af 20. marts 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet 198
130. Depeche af 21. marts 1947 fra udenrigsministeren til gesandten i London 198
131. Telegrafisk indberetning af 22. marts 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet 199
132. Uddrag af telegram af 22. marts 1947 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet 199
133. Telegram af 24. marts 1947 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva 200
134. Meddelelse af 2. april 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau 200
135. Indberetning af 10. april 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet 200
Bilag til dok. nr. 135. Skrivelse af 9. april 1947 fra den sovjetiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, protokol- og forbindelsesafdelingen, til chefen for den danske militærmission i Berlin 201
136. Meddelelse af 26. april 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau 202
137. Uddrag af udenrigsministerens radiotale den 5. maj 1947 203
138. Uddrag af referat af 5. maj 1947 af udenrigsministerens samtaler den 29. og 30. april 1947 med den franske øverstkommanderende i Tyskland, og den 5. maj 1947 med den franske ambassadør i København 205
139. Uddrag af depeche af 6. juni 1947 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren .. 206
140. Uddrag af depeche af 11. juni 1947 fra udenrigsministeren til ambassadøren i London .. 208
141. Meddelelse af 2. juli 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau 209
142. Meddelelse af 8. juli 1947 fra flygtningeadministrationen til Ritzaus Bureau 209
143. Brev af 8. juli 1947 fra ambassadøren i London til chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling 209
144. Uddrag af depeche af 11. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren 210
Bilag til dok. nr. 144. Note af 10. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til den britiske udenrigsminister 212
145. Skrivelse af 14. juli 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin .. 217

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

146. Uddrag af depeche af 30. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren ... 219
Bilag til dok. nr. 146. Note af 28. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den amerikanske udenrigsminister ... 220
147. Uddrag af depeche af 6. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren ... 224
Bilag til dok. nr. 147. Note af 1. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til den britiske udenrigsminister ... 226
148. Uddrag af depeche af 13. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren ... 228
149. Uddrag af depeche af 27. august 1947 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren 230
150. Indberetning af 6. september 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 231
Bilag til dok. nr. 150. Skrivelse fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland ... 231
151. Uddrag af telefonisk indberetning af 10. september 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 233
152. Depeche af 11. september 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 234
153. Referat af 17. september 1947 om udenrigsministeriets direktørs samtaler med medlemmer af den amerikanske kongres ... 234
154. Uddrag af depeche af 23. september 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 235
155. Brev af 24. september 1947 fra chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling til ambassadøren i London ... 236
156. Brev af 27. september 1947 fra ambassadøren i London til chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling ... 237
157. Depeche af 11. oktober 1947 fra ambassadøren i London til finansministeren som fungerende udenrigsminister ... 237
Bilag til dok. nr. 157. Note af 7. oktober 1947 fra den britiske udenrigsminister til ambassadøren i London ... 239
158. Uddrag af telegram af 22. oktober 1947 fra Danmarks delegation ved De Forenede Nationers plenarforsamling i New York til udenrigsministeriet ... 240
159. Indberetning af 3. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 241
Bilag til dok. nr. 159. Skrivelse af 31. oktober 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin ... 242
160. Indberetning af 10. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 244
Bilag til dok. nr. 160. Skrivelse af 3. november 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin ... 245
161. Telefonisk indberetning af 15. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 246
162. Indberetning af 17. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 246
Bilag til dok. nr. 162. Skrivelse af 10. november 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin ... 247
163. Skrivelse af 17. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer ... 248

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

164. Skrivelse af 19. november 1947 fra den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer, til den danske militærmission i Berlin ... 250
165. Telegrafisk instruktion af 22. november 1947 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington ... 252
166. Indberetning af 25. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 253
167. Telegrafisk indberetning af 26. november 1947 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet ... 253
168. Uddrag af telefonmeddelelse af 1. december 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin ... 253
169. Uddrag af referat af 1. december 1947 vedrørende samtaler den 17. og 18. oktober 1947 mellem kontorchef i statens civile luftværn, B. H. Aarøe, og embedsmænd i direktoratet for tvangsflyttede personer, Baden-Baden ... 254
170. Indberetning af 2. december 1947 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet .. 255
171. Uddrag af indberetning af 3. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 256
Bilag til dok. nr. 171. Skrivelse af 2. december 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland .. 257
172. Indberetning af 3. december 1947 fra ambassaden i London til udenrigsministeriet ... 259
173. Indberetning af 8. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 260
174. Indberetning af 18. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 260
175. Indberetning af 8. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 260
176. Skrivelse af 13. januar 1948 fra Tysklands liberal-demokratiske parti til den danske militærmission i Berlin ... 262
177. Indberetning af 15. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 262
178. Indberetning af 20. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 263
179. Indberetning af 22. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 264
180. Depeche af 30. januar 1948 fra ambassadøren i Washington til udenrigsministeren ... 264
181. Referat af 2. februar 1948 af en samtale samme dag mellem chefen for den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland 266
182. Skrivelse af 9. februar 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin 268
183. Note af 10. februar 1948 fra understatssekretær i det amerikanske udenrigsministerium Robert A. Lovett til ambassadøren i Washington ... 269
184. Udenrigsministerens tale i folketinget den 11. februar 1948 ... 271
185. Skrivelse af 17. februar 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin 273
186. Depeche af 22. februar 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i London ... 275
187. Depeche af 26. februar 1948 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren ... 276
Bilag til dok. nr. 187. Memorandum af 25. februar 1948 overrakt chefen for det britiske udenrigsministeriums afdeling for Tyskland af ambassadøren i London under en samtale den 26. s. m. ... 278
188. Referat af 12. marts 1948 vedrørende en samtale den 10. s. m. mellem et medlem af den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende chef for direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer under det allierede kontrolråds britiske afdeling ... 281

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side

189. Telefonisk instruktion af 13. marts 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin ... 283
190. Brev af 15. marts 1948 fra chefen for det britiske udenrigsministeriums afdeling for Tyskland til ambassadøren i London ... 283
191. Telegram af 16. marts 1948 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør ... 285
192. Uddrag af referat af 17. marts 1948 af en samtale den 15. s. m. mellem udenrigsministeren og den franske udenrigsminister ... 285
Bilag til dok. nr. 192. Memorandum af 11. marts 1948 overrakt af udenrigsministeren under en samtale med den franske udenrigsminister den 15. marts 1948 ... 287
193. Telegram af 19. marts 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i London ... 290
194. Skrivelse af 20. marts 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland ... 291
195. Uddrag af referat af 9. april 1948 vedrørende den under et møde i det britiske udenrigsministerium den 8. s. m. mellem den danske flygtningedelegation og de britiske myndigheder trufne aftale ... 293
196. Udtalelse fremsat af udenrigsministeriets direktør som leder af den danske flygtningedelegation den 9. april 1948 overfor den britiske radiofoni (»British Broadcasting Corporation«) ... 295
197. Referat af 12. april 1948 af en samtale den 8. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den britiske udenrigsminister ... 296
198. Uddrag af referat af 12. april 1948 vedrørende en samtale den 10. s. m. mellem ambassadøren i Paris og understatssekretæren for tyske og østrigske anliggender i det franske udenrigsministerium ... 297
199. Telefonisk indberetning af 13. april 1948 fra ambassadøren i Paris til udenrigsministeriet 298
200. Telegrafisk indberetning af 14. april 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet .. 299
201. Notits af 15. april 1948 om en samtale den 13. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den franske ambassadør i København ... 299
202. Referat af 16. april 1948 af en samtale den 15. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den amerikanske chargé d'affaires a. i. i København ... 300
203. Brev af 17. april 1948 fra udenrigsministeriets direktør til den amerikanske chargé d'affaires a. i. i København ... 301
204. Telegram af 17. april 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington ... 304
205. Telegrafisk indberetning af 17. april 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet 305
206. Telegrafisk indberetning af 21. april 1948 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet ... 305
207. Uddrag af indberetning af 4. maj 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 305
Bilag til dok. nr. 207. Skrivelse af 27. april 1948 fra den franske overkommando i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin ... 307
208. Brev af 8. maj 1948 fra den britiske ambassadør i København til udenrigsministeren ... 309
209. Telegram af 11. maj 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington ... 311
210. Indberetning af 12. maj 1948 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet ... 311
211. Brev af 15. maj 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i Washington ... 312
212. Telefonisk indberetning af 25. maj 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 313
213. Brev af 7. juni 1948 fra ambassadøren i Washington til udenrigsministeren ... 314
214. Notits om en samtale den 15. juni 1948 mellem chefen for den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland ... 315
215. Notits om en samtale den 19. juni 1948 mellem direktør Hvass og den sovjetiske viceudenrigsminister Vyshinsky ... 316

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Side
216. Uddrag af brev af 21. juni 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i Washington 316
217. Uddrag af depeche af 21. juni 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 317
218. Brev af 25. juni 1948 fra udenrigsministeren til den britiske ambassadør i København .. 319
219. Uddrag af depeche af 22. juli 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren ... 321
220. Telefonisk indberetning af 3. august 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet ... 324
221. Brev af 9. august 1948 fra den britiske chargé d'affaires a. i. i København til udenrigsministeren ... 324
222. Meddelelse af 10. august 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 326
223. Brev af 14. august 1948 fra udenrigsministeren til den britiske chargé d'affaires a. i. i København ... 326
224. Meddelelse af 14. august 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 328
225. Brev af 16. august 1948 fra udenrigsministeren til den amerikanske ambassadør i København ... 328
226. Uddrag af telefonmeddelelse af 19. august 1948 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør ... 329
227. Notits om en samtale den 19. august 1948 mellem udenrigsministeren og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland ... 329
228. Meddelelse af 7. september 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 330
229. Meddelelse af 2. oktober 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 330
230. Uddrag af udenrigsministeriets månedsoversigt for oktober 1948 til de udsendte repræsentationer ... 331
231. Brev af 20. november 1948 fra udenrigsministeren til den franske ambassadør i København 331
232. Brev af 8. december 1948 fra direktøren for udenrigsministeriet til chefen for flygtningeadministrationen, minister Johs. Kjærbøl ... 332
233. Udenrigsministerens notits af 18. december 1948 om en samtale den 17. s. m. mellem ministeren og den franske ambassadør i København ... 333
234. Uddrag af telefonisk instruktion af 20. december 1948 fra udenrigsministeriet til militærmissionen i Berlin ... 333
235. Telegrafisk instruktion af 23. december 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Paris 334
236. Telegrafisk indberetning af 24. december 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet ... 334
237. Meddelelse af 25. januar 1949 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau ... 334

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FORORD

Under den tyske besættelse af Danmark anbragte den tyske besættelsesmagt på trods af de danske myndigheders gentagne og indtrængende protester, i tiden fra februar 1945 og indtil Tysklands kapitulation i begyndelsen af maj, imod gældende international ret et stort antal civile tyske flygtninge i Danmark. Da de danske myndigheder afslog at medvirke ved flygtningenes anbringelse og forplejning, blev forsorgen for flygtningene gennemført ved rekvisitioner af den tyske værnemagt, som hverken underrettede de danske myndigheder om flygtningenes antal eller om, hvor de var indkvarteret. Forsamlingshuse, hoteller, skoler og andre offentlige og private bygninger blev beslaglagt af tyskerne til indkvarteringen. Ialt var henved 900 forskellige lokaliteter belagt med flygtninge.

I begyndelsen var det så godt som udelukkende flygtninge fra Østpreussen og det østlige Tyskland i det hele taget, der kom til Danmark, men i tiden umiddelbart før kapitulationen kom der mindre flygtningekontingenter også fra andre dele af Tyskland.

Omkring 50% af flygtningene var kvinder, 17% mænd – mest ældre – og 33% børn under 14 år.

Efter Tysklands kapitulation måtte den danske regering uden varsel overtage forsorgen for flygtningene, hvis antal androg godt 200.000 foruden et mindre antal flygtninge på Bornholm. Antallet af flygtninge udgjorde således mere end 5% af den samlede danske befolkning. Dette ville, når man tager befolkningstallet i betragtning, eksempelvis svare til 2–3 mill. flygtninge i Storbritannien og ca. 8 mill. flygtninge i De Forenede Stater.

Den vanskelige og komplicerede administration af flygtningenes anbringelse, bespisning og beklædning blev foreløbig overdraget arbejds- og socialministeriet. Af nationale sikkerhedshensyn og for at hindre infiltration i den danske befolkning måtte lejre og andre lokaliteter, hvor flygtningene blev anbragt, bevogtes. Bevogtningen udførtes af militært personel og politi. Interneringen fandt sted i 98 lejre og i 35 skoler og 122 andre bygninger. Senere blev flygtningene samlede alene i lejre, og de mindre af disse nedlagdes efterhånden, således at flygtningene i den seneste tid var interneret i få store lejre.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I dagene lige efter kapitulationen fjernede de russiske myndigheder fra Bornholm samtlige derværende tyske flygtninge, ialt ca. 3.000. Fra det øvrige Danmark var det oprindelig de allierede militærmyndigheders hensigt først at evakuere de tyske tropper, hvorefter de civile flygtninge snarest skulle bringes ud af landet.

Imidlertid fik regeringen i juli måned 1945 gennem den britiske militærmission i Danmark meddelelse om, at det på grund af de kaotiske tilstande i Tyskland foreløbig ikke ville være muligt at tage imod flygtningene. Forsorgen for disse blev derefter overdraget en særlig flygtningeadministration under ledelse af minister Johs. Kjærbøl, medens det blev udenrigsministeriets opgave ved forhandlinger med de fire besættelsesmagter at søge flygtningene hjemsendt så hurtigt som muligt.

I løbet af sommeren og efteråret 1945 og foråret 1946 rettede udenrigsministeriet gentagne anmodninger til de fire besættelsesmagters regeringer og det allierede kontrolråd for Tyskland om de tyske flygtninges fjernelse fra Danmark, ligesom udenrigsministeren i januar 1946 i London bragte spørgsmålet frem i De Forenede Nationers plenarforsamling. Også under samtaler med udenrigsminister Bevin rettede ministeren en appel til den britiske regering om at gøre, hvad der stod i dens magt for at hjælpe til en hurtig løsning af flygtningeproblemet i Danmark.

I juni 1946 havde udenrigsministeren lejlighed til i Moskva at drøfte flygtningespørgsmålet med marskal Stalin, der viste forståelse af dettes betydning for Danmark og gav tilsagn om, at Sovjetunionen i den sovjetiske besættelseszone af Tyskland ville tage imod 100.000 af flygtningene under forudsætning af, at de tre andre besættelsesmagter tilsammen i deres zoner tog imod de andre 100.000. Udenrigsministeriet rettede straks derefter henvendelse til den amerikanske, den britiske og den franske regering og til det allierede kontrolråd i Berlin for at udvirke, at 100.000 flygtninge blev modtaget i de tre vestlige zoner af Tyskland.

Udenrigsministeriet havde hidtil sigtet på at udvirke en samlet hjemsendelse af alle de tyske flygtninge i Danmark. Planen om en sådan samlet hjemsendelse mødte forståelse navnlig fra amerikansk side men viste sig dog ikke at kunne gennemføres.

I august og september måned 1946 fik ministeriet meddelelse om, at de amerikanske, britiske og franske myndigheder var rede til i deres besættelseszoner at modtage henholdsvis ca. 1.300, ca. 10.000 og ca. 500 tyske flygtninge, som tidligere havde været bosat i de pågældende områder. En tilsvarende meddelelse modtoges i november s. å. fra de sovjetiske myndigheder med hensyn til ca. 11.000 flygtninge, som tidligere havde været bosat i den sovjetiske besættelseszone.

Udenrigsministeriet førte til stadighed forhandlinger med besættelsesmyndighederne og de fire besættelsesmagter for at få flygtningene hjemsendt. I tiden fra november 1946 og til marts 1947 lykkedes det indbefattet de forannævnte ca.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

10.000 flygtninge til den britiske zone og ca. 500 flygtninge til den franske zone at få hjemsendt ialt 12.000 flygtninge til den britiske og 12.000 flygtninge til den franske zone. Efter yderligere forhandlinger med den amerikanske militærregering i Berlin og med regeringsmyndighederne i Washington opnåedes det, at den amerikanske zone også tog et antal flygtninge på ialt 12.000. Fra amerikansk side havde man oprindelig været utilbøjelig til at modtage et større antal flygtninge i den amerikanske zone, medmindre dette kunne ske som led i en samlet hjemsendelse af alle de tyske flygtninge i Danmark, en tanke for hvilken den amerikanske regering som allerede nævnt levende interesserede sig.

I november måned 1946 var der under henvisning til marskal Stalins løfte til udenrigsministeren i juni 1946 blevet indledet forhandlinger med de sovjetiske myndigheder om at tage imod et antal flygtninge i den sovjetiske zone i Tyskland svarende til det samlede antal, der forventedes modtaget i de tre vestlige zoner. På dette forhandlingsgrundlag blev der i februar 1947 med de sovjetiske myndigheder truffet aftale om hjemsendelse til den sovjetiske zone af ialt 12.000 flygtninge med tilknytning til denne zone, og i marts 1947 erklærede de sovjetiske myndigheder sig rede til at tage imod yderligere 24.000 flygtninge.

Hjemsendelsen af de omhandlede flygtningekontingenter til den amerikanske og den sovjetiske besættelseszone tilendebragtes i august 1947.

I december 1946, da udenrigsministeren opholdt sig i New York i anledning af De Forenede Nationers plenarforsamling, havde ministeren lejlighed til at drøfte flygtningespørgsmålet med den amerikanske, den britiske og den russiske udenrigsminister samt med den franske repræsentant i de fire udenrigsministres råd.

Under disse forhandlinger fremhævede udenrigsministeren, at den danske regering kun kunne betragte de afgivne tilsagn om modtagelsen af begrænsede flygtningekontingenter som en begyndelse til flygtningeproblemets løsning, og at den måtte fastholde nødvendigheden af, at alle de tyske flygtninge hurtigst muligt blev fjernet fra Danmark.

I det memorandum af 31. januar 1947, der indeholdt den danske regerings synspunkter med hensyn til Tysklands fremtidige ordning, og som i februar 1947 blev overgivet stedfortræderne for de fire stormagters udenrigsministre under deres møde i London, fremsattes påny også kravet om modtagelse i Tyskland af det meget betydelige antal flygtninge, der endnu var tilbage i Danmark.

Forhandlingerne med de forskellige fremmede myndigheder fortsattes, og det lykkedes fra tid til anden at få større eller mindre kontingenter af flygtninge hjemsendt til Tyskland.

Den 5. maj 1947, to år efter Danmarks befrielse, udgjorde de tyske flygtninge i Danmark dog et så stort antal som 147.000. Af de hjemsendte flygtninge var ca. 15.000 blevet hjemsendt i henhold til aftaler mellem danske og allierede militære

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

myndigheder om hjemsendelse af personer med tilknytning til den tidligere tyske værnemagt (»Wehrmachtsangehörige«). Disse flygtninge sendtes alle til den britiske besættelseszone, hvorfra de blev fordelt mellem de fire zoner til demobilisering på deres respektive hjemsteder.

I april 1947 gav den franske øverstkommanderende i Tyskland, general Koenig, som til stadighed har vist levende interesse for det danske flygtningeproblem, udenrigsministeren tilsagn om at tage imod yderligere 15.000 tyske flygtninge fra Danmark i den franske besættelseszone i Tyskland. Disse flygtninge blev hjemsendt i tiden fra juli til september s. å.

Under forhandlingerne med alle de fremmede myndigheder og organer, der havde med flygtningeproblemet at gøre, anførtes det, at Danmark under ingen omstændigheder var rede til at absorbere de tyske flygtninge i det danske samfund. Da flygtningene måtte holdes interneret under bevogtning, lagde dette beslag på en uforholdsmæssig stor del af den danske arbejdskraft, nemlig ca. 10.000 mand, bortset fra de meget store omkostninger flygtningenes anbringelse og forplejning og den dermed følgende administration medførte. Dette var en urimelig økonomisk byrde, lagt på det danske samfunds skuldre. Af humane grunde kunne den danske regering på den anden side ikke anse det for forsvarligt, at alle disse mennesker, der havde været interneret i over to år, og som ikke havde gjort sig skyldige i noget strafbart forhold, fortsat holdtes interneret i et fremmed land. Danmark havde et folkeretligt krav på, at Tyskland tog imod de tyske statsborgere i Danmark. Besættelsesmagternes fortsatte vægring ved at indlade alle flygtningene i Tyskland måtte derfor anses for retsstridig. Overfor den britiske regering henviste man særlig til det tilsagn, som i februar 1947 i forbindelse med aftalen om udsendelse af et dansk troppekontingent til den britiske zone var blevet afgivet om, at den britiske regering ville gøre sit yderste for at sikre en snarlig og fuldstændig fjernelse af de tyske flygtninge fra Danmark.

I september 1947 rettedes under henvisning til marskal Stalins løfte til udenrigsministeren i juni 1946 henvendelse til den sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland om modtagelse i den sovjetiske zone af yderligere 26.000 flygtninge, svarende til forskellen mellem det antal, der indtil da var modtaget i de tre vestlige zoner, og de i sovjetzonen modtagne 36.000 flygtninge.

Efter at hjemsendelsen af tyske flygtninge gennem længere tid havde været næsten standset, sendtes i begyndelsen af april 1948 en ekstraordinær delegation under ledelse af udenrigsministeriets direktør, Frants Hvass, til London for med det britiske udenrigsministerium at drøfte dels mulighederne for tilvejebringelse af en endelig løsning af det danske flygtningeproblem, hvorved samtlige tyske flygtninge senest i løbet af 1948 ville blive fjernet fra Danmark, og dels mulighederne for en fremskyndelse af hjemsendelserne til den britiske zone af flygt-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ninge af kategorien »compassionate cases«, d.v.s. dem, der havde nære pårørende i zonen.

De britiske myndigheder viste som ved tidligere lejligheder megen forståelse for de vanskeligheder, som flygtningenes tilstedeværelse beredte Danmark. Drøftelserne førte til en aftale om, at der straks til den britiske zone skulle hjemsendes 4.800 flygtninge af kategorien »compassionate cases«, hvis modtagelse allerede tidligere var blevet godkendt af de britiske myndigheder i Berlin. Der opnåedes endvidere tilsagn om modtagelsen i den britiske zone af yderligere 18.000 flygtninge af denne kategori under forudsætning af fornøden godkendelse fra amerikansk side i overensstemmelse med reglerne om den fælles administration af den amerikanske og den britiske besættelseszone. Det britiske udenrigsministerium lod derhos delegationen forstå, at de amerikanske myndigheder i Tyskland havde besluttet i den amerikanske besættelseszone at tage imod ca. 2.300 tyske flygtninge fra Danmark af kategorien »compassionate cases«.

Den 5. maj 1948, tre år efter Danmarks befrielse, udgjorde antallet af tyske flygtninge i Danmark ca. 50.000. Af de indtil dette tidspunkt udsendte flygtninge var ca. 45.000 blevet udsendt som »Wehrmachtsangehörige«.

Medens den væsentligste del af det af drøftelserne i London omfattede kontingent på 4.800 flygtninge som aftalt straks hjemsendtes til den britiske besættelseszone, meddelte den britiske ambassadør i København i maj 1948, at den britiske regering havde fået afslag på sin henvendelse til den amerikanske regering om samtykke til modtagelsen af det af drøftelserne omfattede kontingent på 18.000 flygtninge. Fra dansk side lykkedes det imidlertid gennem forhandlinger dels i Washington og dels i Berlin at formå de amerikanske myndigheder til at ændre deres holdning, og i begyndelsen af august 1948 blev der under forhandlinger i København med den amerikanske og den britiske militærregering i Tyskland truffet aftale om hjemsendelse af det nævnte flygtningekontingent til den britiske besættelseszone. Det aftaltes samtidig, at et mindre antal flygtninge skulle hjemsendes til den amerikanske zone.

De i september 1947 indledede forhandlinger med de sovjetiske myndigheder om modtagelse af et yderligere antal flygtninge i den sovjetiske besættelseszone genoptoges senest af udenrigsministeren under et besøg hos den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Berlin i august 1948. Fra sovjetisk side blev imidlertid spørgsmålet om en genoptagelse af transporterne af tyske flygtninge til den sovjetiske zone sammenkædet med spørgsmålet om hjemsendelse af de ikke-tyske flygtninge i Danmark med hjemsted inden for Sovjetunionen – herunder de baltiske flygtninge – og forhandlingerne førte under disse omstændigheder ikke til det fra dansk side ønskede resultat.

Under et besøg i Baden-Baden i slutningen af august 1948 rejste udenrigsmini-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

steren overfor den franske øverstkommanderende i Tyskland spørgsmålet om – udover de flygtninge, som det ved udenrigsministerens tidligere forhandlinger med general Koenig var lykkedes at få ført til den franske zone – at udsende yderligere 15.000 flygtninge til den franske zone. Modtagelsen af dette flygtningekontingent blev i begyndelsen af september 1948 godkendt af den franske regering, hvorefter hjemsendelsen fandt sted.

Udsendelsen af de tyske flygtninge, der omfattedes af de i august–september 1948 indgåede aftaler med de amerikanske, de britiske og de franske myndigheder, tilendebragtes i begyndelsen af december 1948. Der var herefter tilbage i Danmark henved 2.500 flygtninge. Ved forhandling med de franske myndigheder, der allerede tidligere havde bidraget så væsentligt til det danske flygtningeproblems løsning, lykkedes det at opnå tilsagn om, at også disse sidste flygtninge, af hvilke en del på grund af alder eller sygdom eller af andre årsager var ude af stand til at forsørge sig selv, ville blive modtaget i den franske zone.

Den sidste flygtningetransport bestemt for den franske zone passerede den dansk–tyske grænse den 15. februar 1949.

Udgifterne ved flygtningeforsorgen androg, indtil hjemsendelsen påbegyndtes, henved 200 mill. kr. årlig, svarende til ca. 3% af Danmarks nationalindkomst og til ca. 40% af statens normale førkrigsbudget. Ialt har flygtningene kostet landet henved 500 mill. kr. Den danske regering har forbeholdt sig godtgørelse af disse udgifter.

Den gradvise formindskelse af antallet af tyske flygtninge i Danmark i tiden 1. januar 1946 til 1. januar 1949 vil fremgå af følgende oversigt:

	1. januar	1. april	1. juli	1. oktober
1946 ca....	199.000	199.000	198.000	194.000
1947 – ...	179.000	152.000	124.000	77.000
1948 – ...	67.000	57.000	44.000	39.000
1949 – ...	2.400.			

Udenrigsministeriets bestræbelser for at udvirke en hjemsendelse af de tyske flygtninge har fundet sted i nøje samarbejde med flygtningeadministrationen, som har ført eller medvirket i en række af de forhandlinger, der har fundet sted med de fremmede flygtningemyndigheder, og som under sin leder, minister Johs. Kjærbøl, til stadighed har ydet ministeriet værdifuld støtte.

De i det følgende gengivne aktstykker belyser nærmere de bestræbelser, som danske myndigheder har udfoldet for at modvirke den fra tysk side foretagne evakuering af tyske flygtninge til Danmark og for at få flygtningene sendt tilbage til Tyskland.

Udenrigsministeriet, december 1949.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I.

Notits af 1. februar 1945 vedrørende en henvendelse af 31. januar s. å. fra det tyske riges befuldmægtigede i Danmark til udenrigsministeriet om anbringelse af sårede tyske soldater i Danmark.

Onsdag den 31. Januar telefonerede Regierungsdirektor Stalmann*) efter Ordre fra den Rigsbefuldmægtigede for at meddele, at man agtede at anbringe et større Antal saarede tyske Soldater i Danmark. Det drejede sig om mindst 10.000 Mand. Som sin personlige Mening udtalte Dr. Stalmann, at det vel ikke var udelukket, at Tallet senere hen kunde blive forøget. Den Rigsbefuldmægtigede havde faaet det Hverv at tilvejebringe de fornødne Bygninger til Anbringelse af disse Saarede. Man havde i denne Henseende i første Række sin Opmærksomhed henvendt paa Sygehuse, Sanatorier, Sindssygehospitaler og lignende (særlig nævnte Dr. Stalmann Sct. Hans Hospital ved Roskilde), men ogsaa andre offentlige Bygninger saasom Skoler, Hoteller etc. vilde kunne komme i Betragtning.

Den Rigsbefuldmægtigede var klar over, at dette var et vanskeligt Problem for de danske Myndigheder, men han mente, at det vilde være hensigtsmæssigt og i dansk Interesse, om de danske Myndigheder vilde tage Sagen op til Overvejelse med Henblik paa at finde ud af, hvilke Bygninger det ud fra et dansk Synspunkt vilde være ønskeligt at undtage fra Indkvartering med Saarede. Dr. Stalmann bemærkede, at dersom f. Eks. hele Sct. Hans Hospital kunde overlades, vilde derved Problemet være løst for en stor Dels Vedkommende, idet nævnte Hospital havde en meget stor Kapacitet. Af Hoteller nævnte Dr. Stalmann Hotel »Øresund« og »Skodsborg Søbad« i Skodsborg, der tidligere havde været beslaglagt til Fordel for den Rigsbefuldmægtigede, men som nu var frigivet.

Paa mit Spørgsmaal om, hvor hurtigt Sagen forlangtes ordnet, svarede Dr. Stalmann uforbindende, at man formentlig i Løbet af 3–4 Dage maatte være rede til at tage imod et Par Tusinde Mand, indtil den 6. Februar yderligere 3 à 4.000 Mand og Resten i Løbet af de derpaa følgende fjorten Dage. Dr. Stalmann

*) Chef for den politiske afdeling under det tyske riges befuldmægtigede i Danmark.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

betonede dog stærkt, at dette Program for hans Vedkommende var uforbindende, idet han ikke vidste noget om, i hvilket Tempo man fra Tyskland agtede at sende de Saarede herop.

Den øverste tyske Lægeautoritet her i Landet, der havde med denne Sag at gøre, var Generalarzt Dr. Eckl i Silkeborg, men man var paa tysk Side blevet enig om, at det var rigtigst, at Sagen af den Rigsbefuldmægtigede blev taget op overfor Udenrigsministeriet.

Jeg gjorde gældende over for Dr. Stalmann, at de tyske Beslaglæggelser til Fordel for Værnemagten efterhaanden havde antaget et saa enormt Omfang, at der faktisk var meget smaa Muligheder for en Anbringelse af 10.000 Saarede, uden at det paa katastrofal Maade gik ud over danske Interesser. Jeg henviste i denne Forbindelse bl. a. til, at Undervisningsvæsenet var i højeste Grad nødlidende, idet Tyskerne i mange Byer i Jylland havde beslaglagt saa at sige samtlige Skoler. Jeg maatte paa Forhaand gaa ud fra, at man fra dansk Side ikke frivilligt kunde medvirke til Ordning af denne Sag, men maatte have den Rigsbefuldmægtigede henvist til at benytte Beslaglæggelsesvejen. Dr. Stalmann svarede, at han var ganske klar over, at Formen maatte være Beslaglæggelse. Han mente dog som ovenfor antydet, at det var i dansk Interesse at være med i Sagen, saaledes at man om muligt undgik Beslaglæggelse af de Bygninger, vi nødigst saa taget.

Paa mit Spørgsmaal om, hvorvidt der ogsaa her i Landet skulde fremskaffes Senge og Sengeklæder til de Saarede, eller om Tyskerne selv skaffede disse Ting, svarede Dr. Stalmann, at hidtil var den Rigsbefuldmægtigede kun blevet anmodet om at tilvejebringe de fornødne Lokaliteter (»Räumlichkeiten«). Spørgsmaalet om Senge og Sengetøj var ikke blevet rejst, og den Rigsbefuldmægtigede havde ikke fundet det opportunt at tage dette Spørgsmaal op.

Kort efter Dr. Stalmanns Henvendelse afholdtes i Udenrigsministeriet et Møde, hvori deltog Departementscheferne Saurbrey*) og Koch**), Medicinaldirektør Frandsen, Direktør Brøchner-Mortensen***), Direktør Leuning****), Hospitalsdirektør Nielsen, Direktør Sjørslev*****), Overlæge Guildal******), Dr. Toftemark*******) samt undertegnede.

Efter at jeg havde forelagt den tyske Henvendelse, tog Medicinaldirektør

*) Indenrigsministeriet.
**) Socialministeriet.
***) Direktør for statens sindssygehospitaler.
****) Direktør for den sociale særforsorg.
*****) Direktør i Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse.
******) Konsulent ved sundhedsstyrelsens hygiejnisk-lægelige afdeling.
*******) Karantænekommissionen i København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Frandsen Ordet for at sige, at det for det danske Sundhedsvæsen vilde være fuldkommen katastrofalt, dersom der paa danske Hospitaler og andre Helbredelsesanstalter skulde skaffes Plads til 10.000 saarede tyske Soldater. Dr. Frandsen oplyste, at der her i Landet paa egentlige Sygehuse findes rundt regnet 20.000 Sengepladser, og at der paa andre Helbredelsesanstalter findes yderligere godt og vel 20.000 Sengepladser, saaledes at det samlede Tal for hele Landet er godt og vel 40.000 Pladser. En Anbringelse af 10.000 tyske Soldater paa Hospitaler og lignende vilde altsaa betyde Beslaglæggelse af 50 % af Kapaciteten paa de egentlige Hospitaler og 25 % af den samlede Belægningskapacitet. Det var indlysende, at dette vilde være ganske katastrofalt. Dr. Frandsen oplyste, at Belægningsprocenten paa Hospitaler og andre Helbredelsesanstalter gennemsnitligt er 125 à 150*). Samtlige de øvrige tilstedeværende Herrer udtalte sig i samme Retning som Medicinaldirektøren. Hospitalsdirektør Nielsen hævdede, at det var fuldstændig udelukket at afstaa Sct. Hans Hospital, idet man ikke havde Mulighed for at anbringe Patienterne andetsteds.

Man var paa Mødet enig om, at dersom det ikke overhovedet kunde undgaas, at tyske saarede Soldater blev anbragt her i Landet, maatte man fra dansk Side bestræbe sig for saavidt muligt at undgaa, at Anstalter af sanitetsmæssig Karakter blev taget i Brug til nævnte Formaal. Man maatte med andre Ord begynde nede fra paa den Liste, Dr. Stalmann havde givet over Bygningskategorier, der nu kom i Betragtning. I første Række burde Tyskernes Opmærksomhed henledes paa Bygninger og Komplekser her i Landet, som allerede tidligere var blevet beslaglagt til tyske Formaal, og som næppe stadig fuldtud blev udnyttet af Værnemagten. Af saadanne Lokaliteter nævntes paa Mødet:

Horserød-Lejren,
Niels Bukh's Højskole i Ollerup,
Den almindelige Højskole i Ollerup,
Den tyske Skole i Emdrup,
Høvelte-Lejren,
Sandholm-Lejren,
en Lejr ved Vojens,
Lejren ved Oxbøl,
Hærens Munderingsdepot,
Husarkasernen.

For det Tilfælde, at man maatte afgive Anstalter af sanitetsmæssig Karakter var der Enighed om, at Folkekuranstalten i Hald ved Viborg i første Række

*) Efter at notitsen har været forelagt medicinaldirektør Johs. Frandsen, har denne fremhævet, a han ved den pågældende lejlighed henstillede, at de tyske krav bestemt afvistes.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maatte komme i Betragtning. En Del af denne Anstalt var allerede overtaget af den tyske Værnemagt. Der blev paa Mødet nævnt den Mulighed at anbringe de Saarede i Lazaretskibe i Københavns Havn.

Det aftaltes, at jeg paa dette Grundlag skulde tage en foreløbig Drøftelse med Dr. Best.*)

Da jeg samme Dag Kl. 17,30 havde et Møde med Dr. Best i anden Anledning, benyttede jeg Lejligheden til ogsaa at omtale denne Sag. Jeg gjorde Dr. Best bekendt med de ovenfor refererede Oplysninger om det danske Sanitetsvæsens Kapacitet etc. og gjorde gældende, at det vilde være rimeligt, om Værnemagten benyttede nogle af de tidligere beslaglagte Bygninger som Lazaretter for de Saarede. I hvert Fald maatte det undgaas, at der til dette Formaal blev taget Sygehuse og Anstalter af sanitetsmæssig Karakter. Med Hensyn til Anbringelse paa Lazaretskibe gjorde jeg en Bemærkning om, at Tyskerne jo kunde bruge de tidligere beslaglagte danske Skibe til dette Formaal og lægge dem op i danske Havne.

Dr. Best stillede sig ikke uforstaaende overfor den afvisende Holdning, man fra dansk Side maatte tage i denne Sag, men han kunde ikke give mig noget Haab om, at man fra tysk Side vilde opgive Planen om at sende et stort Antal tyske saarede Soldater herop. Man maatte huske paa, udtalte Dr. Best, at Forholdene her i Landet, bedømt ud fra et tysk Synspunkt, tager sig ganske anderledes ud, end de gør for den danske Befolknings Øjne. Betragtet fra »Ruindyngerne i Tyskland« er Tilstandene her i Landet jo paradisiske, og man vil i Tyskland ikke kunne forstaa, at der ikke stadig i Danmark skulde bestaa særdeles gode Muligheder for f. Eks. at anbringe et stort Antal saarede Soldater. – Det aftaltes imidlertid, at Dr. Best nu foreløbig vilde undersøge, om nogle af de af mig nævnte Objekter maatte kunne komme i Betragtning til det omhandlede Formaal. Han noterede sig alle de ovenfor nævnte Kaserner, Lejre, etc.

Endelig bemærkes, at Dr. Best ikke var i Stand til at oplyse, hvorvidt det drejede sig om haardt saarede eller lettere saarede Soldater. Han antog, at det vilde blive Saarede af alle mulige forskellige Grader.

Den 1. Februar 1945.

NILS SVENNINGSEN

*) Det tyske riges befuldmægtigede i Danmark.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

2.

Notits af 9. februar 1945 om en samtale den 8. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og gesandt H. A. W. Bernard som repræsentant for den tyske rigsbefuldmægtigede.

Torsdag den 8. Februar meldte Gesandt Bernard sig hos undertegnede for at foretage en Henvendelse angaaende en hastende Sag.

Hr. Bernard begyndte med at udtale, at jeg for et Par Uger siden havde rettet Forespørgsel til ham angaaende et Forlydende om, at der skulde komme Flygtninge fra Tyskland her til Landet. Han havde ved den Lejlighed, idet han dementerede det paagældende Forlydende, lovet, at han, saafremt der fremtidig skulde komme Spørgsmaal op angaaende Indrejse af Flygtninge fra Tyskland til Danmark, vilde holde mig underrettet desangaaende. I Henhold til dette Løfte kom han nu for at meddele, at der nu af den tyske Regering var truffet Beslutning om, at nogle Tusinde (»einige Tausend«) Flygtninge fra de østlige Omraader i Tyskland, vel nærmest fra Østpreussen, skulde anbringes i Danmark. Jeg forstod paa Hr. Bernard, at der herom forelaa en »Führerbeschluss*)«, gaaende ud paa, at den Rigsbefuldmægtigede og Værnemagten skulde ordne denne Sag, dog saaledes at det er Værnemagten, som skal træffe de praktiske Foranstaltninger. Hr. Bernard brugte det Udtryk, at »der Auftrag wird von der Wehrmacht durchgeführt«.

Det drejer sig som nævnt om Flygtninge fra de østlige Omraader, der, saavidt Hr. Bernard vidste, foreløbig var reddet om Bord paa Skibe. Instruktionerne gik ud paa, at disse Flygtninge i Princippet skulde anbringes samlet i Lejre efter Værnemagtens nærmere Undersøgelse af Mulighederne herfor. (»Sie sind grundsätzlich geschlossen in Lagern zu unterbringen, und diese Frage wird jetzt von der Wehrmacht geprüft«).

Der vilde imidlertid, efter hvad Hr. Bernard oplyste, endvidere blive Tale om Anbringelse af en Del af Flygtningene hos Medlemmer af det tyske Mindretal i Sønderjylland. Mindretallet havde jo tidligere taget imod tyske Børn (»Kinderlandverschickung«), og det var nu Meningen, at Mindretallet i Stedet for disse Børn skulde tage sig af Flygtninge fra de østlige Omraader. Inden Flygtningene blev fordelt til Hjem indenfor Folkegruppen, kunde der blive Spørgsmaal om midlertidigt at anbringe dem samlet.

Jeg spurgte, hvad der mentes med Udtrykket »einige Tausend«. Drejede det sig om 2, 3 eller 4.000 eller maaske mere? Hr. Bernard svarede, at Tallet 4.000 havde været nævnt, men at der ikke kunde siges noget om, hvorvidt dette kun

*) Beslutning af den tyske »fører«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

var en Begyndelse. Der vilde i de nærmeste Dage til København ankomme en Transport af saarede tyske Soldater indenfor Rammen af den tidligere omtalte Plan, og med denne Transport vilde følge 2 à 300 Flygtninge. Disse vilde først blive anbragt i en Værnemagten tilhørende »Durchgangslager«*), hvor der vilde finde Lægeundersøgelse Sted af de paagældende. Hr. Bernard kunde erklære, at man i det hele taget fra tysk Side vilde sørge for Lægeundersøgelse af de ankommende Flygtninge, idet de tyske Myndigheder var lige saa interesserede som de danske i, at der ikke blev indslæbt smitsomme Sygdomme. Jeg gjorde en Bemærkning om, at det maaske vilde være praktisk, om de danske Sundhedsautoriteter traadte i direkte Forbindelse med de tyske militære Lægeautoriteter i denne Anledning, men tog ethvert Forbehold, idet jeg naturligvis først maatte drøfte Sagen internt. Gesandt Bernard var lydhør for Tanken om en saadan Kontakt.

Hvad angaar selve det principielle Spørgsmaal om den tyske Regerings Beføjelse til at evakuere Flygtninge til Danmark spurgte jeg Gesandt Bernard, hvad man fra den Rigsbefuldmægtigedes Side havde gjort overfor Berlin for at forhindre, at den omtalte Plan kom til Udførelse, idet det jo maatte være klart, at der her var Tale om en Foranstaltning, der var ganske i Strid med de officielle Erklæringer, der gentagne Gange var blevet afgivet angaaende Danmarks Besættelse. Anbringelsen af Flygtninge i Danmark havde intetsomhelst at gøre med Besættelsens Formaal, som ifølge de tyske Proklamationer var at overtage Beskyttelsen af Danmark under Krigen og sikre Freden i Norden. De tyske Tilsagn gik ud paa, at man ved Besættelsen ikke vilde antaste Danmarks territoriale Integritet og politiske Uafhængighed. Vi kunde fra dansk Side ikke paa nogen Maade være indforstaaet med Evakueringen af tyske Flygtninge her til Landet.

Gesandt Bernard udtalte, at han meget vel forstod, hvorledes vi saa paa denne Sag ud fra danske Synspunkter, men erklærede, at der intet kunde gøres for at forhindre Planernes Gennemførelse. Der forelaa for Tysklands Vedkommende en Nødssituation (»Kriegsnotlage«), og dette var i Virkeligheden det eneste, han kunde anføre som Basis for den omtalte Foranstaltning.

Jeg konstaterede til Slut overfor Gesandt Bernard, at hans Henvendelse var gaaet ud paa at give Udenrigsministeriet en Meddelelse uden dertil at knytte nogen Anmodning. Jeg tog denne Meddelelse »zur Kenntnis«.**)

—

Kort efter min Samtale med Gesandt Bernard telefonerede Departementschef Saurbrey***) for at meddele, at der i Aabenraa var beslaglagt alt, hvad der fandtes af Skoler, Børneasyler etc. til Indkvartering af et Par Tusinde Flygt-

*) »Gennemgangslejr«.
**) »Til efterretning«.
***) Indenrigsministeriet.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ninge, der ventedes til Byen aldeles omgaaende. Jeg underrettede Departementschefen om Gesandt Bernards Henvendelse. Vi talte om det karantænemæssige Problem i Forbindelse med Indrejse af tyske Flygtninge, og det aftaltes, at Sundhedsstyrelsen burde gøres opmærksom paa, at det muligt vilde være betimeligt at træde i Forbindelse med den tyske Værnemagts Lægeautoriteter om dette Problem.

Den 9. Februar 1945.

NILS SVENNINGSEN

3.

Referat af møde i udenrigsministeriet den 10. februar 1945 mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede.

Den 10. Februar 1945 afholdtes Møde i Udenrigsministeriet angaaende de tyske Flygtninges Indkvartering her i Landet.

Til Stede var fra dansk Side:

Afdelingschef Wassard,
Kontorchef Peschardt, } Udenrigsministeriet.
Sekretær Bartels.

Fra tysk Side:

Dr. Ebner,*)
Dr. Hemmersam.**)

1. Dr. Ebner meddelte, at han udelukkende var kompetent til at forhandle Spørgsmaalet om Fremsendelse af Rationeringskort og Levering af Brændsel til de tyske Flygtninge. Det politiske Spørgsmaal, hvorvidt disse Flygtninge overhovedet kunde indkvarteres her i Landet, behandledes af Dr. Stalmann***); den økonomiske Afdeling hos det tyske Riges Befuldmægtigede var ikke blevet forespurgt i den foreliggende Sag, men havde blot faaet til Opgave at ordne Fremskaffelsen af de nødvendige Levnedsmidler m. v.

*) Chef for den økonomiske afdeling under den tyske rigsbefuldmægtigede.
**) Landbrugsekspert i samme afdeling.
***) Chef for den politiske afdeling under den tyske rigsbefuldmægtigede.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Der var ikke truffet nogen endelig Afgørelse om, hvorledes Flygtningene skulde indkvarteres, ligesom man heller ikke vidste hvor mange Flygtninge, det drejede sig om.

Dr. Ebner havde faaet Ordre til at anmode om Fremsendelse af Rationeringskort til 10.000 Personer; der var foreløbig et paatrængende Behov for Kort til 4.000 Personer.

Dr. Ebner henstillede, hvorvidt de her foreliggende praktiske Spørgsmaal kunde ordnes, uanset det principielle Spørgsmaal om, hvorvidt Flygtningene kunde indkvarteres her i Landet; de allerede ankomne Flygtninge vilde under ingen Omstændigheder blive sendt tilbage til Tyskland.

2. Afdelingschef Wassard erklærede, at han i Gaar havde underrettet Dr. Hemmersam om, at man fra de danske Myndigheders Side ikke ansaa det for muligt allerede paa indeværende Tidspunkt at tage Stilling til Spørgsmaalet om Fremsendelse af Rationeringskort m. v. til de tyske Flygtninge.

Det var uhensigtsmæssigt at søge de foreliggende praktiske Spørgsmaal om Fremsendelse af disse Kort ordnet, forinden det principielle Spørgsmaal om, hvorvidt Flygtningene overhovedet skulde indkvarteres her i Landet, var afgjort.

Fra Udenrigsministeriets Side vilde man tilstille den Befuldmægtigede og formentlig ogsaa den herværende tyske Værnemagts Øverstkommanderende i Silkeborg en Note om Sagen, idet man under de foreliggende Omstændigheder ikke ansaa det for muligt at gaa med til, at et ubekendt Antal Flygtninge blev indkvarteret her i Landet.

De danske Myndigheder havde hidtil medvirket til Opretholdelse af Orden paa det økonomiske Omraade i Danmark uanset, at der naturligvis ikke bestod nogen dansk Interesse i en Forøgelse af de danske Tilgodehavender i Tyskland. Man havde medvirket til Opretholdelse af Ordenen paa det økonomiske Omraade udfra den Betragtning, at dette set fra Befolkningens Synspunkt var det mest hensigtsmæssige. Det vilde ikke være muligt at fastholde, at der paa lignende Maade bestod en væsentlig dansk Interesse i at træffe de nødvendige praktiske Forholdsregler til, at der her i Landet kunde huses et ubestemt Antal tyske Flygtninge; det var iøvrigt klart, at der snart vilde komme et overordentligt stort Antal Flygtninge, naar det rygtedes, at der her var Mulighed for en Ordning som anført.

Afdelingschef Wassard resumerede de danske Myndigheders Standpunkt derhen, at man formentlig vilde kunne gaa med til at ordne Forsyningerne til de allerede ankomne tyske Flygtninge, der maatte blive indkvarteret i Lejre her i Landet, under Forudsætning af, at man fra tysk Side gav Tilsagn om, at der ikke vilde komme yderligere Flygtninge til Danmark.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

3. Dr. Ebner tog de danske Myndigheders Standpunkt til Efterretning og konstaterede, at de danske Myndigheder ikke ansaa det for muligt at søge de praktiske Spørgsmaal om Forsyningerne til de allerede ankomne Flygtninge bragt i Orden, forinden det principielle Spørgsmaal om disse Flygtninges Ankomst her til Landet var afgjort.

Den 10. Februar 1945.

BARTELS

4.

Note af 10. februar 1945 fra udenrigsministeriet til den tyske rigsbefuldmægtigede.

Kopenhagen, den 10. Februar 1945.

Exzellenz,

Am 31. Januar 1945*) haben Sie mir die Mitteilung zukommen lassen, dass deutscherseits beabsichtigt wird, eine grössere Anzahl verwundeter deutscher Soldaten in Dänemark unterzubringen. Es wurde zunächst die Mindestzahl von 10.000 Mann genannt, und später haben die deutschen Militärärzte von 20.000 Mann gesprochen.

Am 8. Februar 1945**) liessen Sie mich davon benachrichtigen, dass die Deutsche Reichsregierung beschlossen habe, »einige Tausend« Flüchtlinge aus den östlichen Gebieten Deutschlands nach Dänemark zwecks Unterbringung hier zu evakuieren. Die Durchführung dieses Auftrages sei der Wehrmacht übertragen, und es sei die Absicht, die Flüchtlinge grundsätzlich geschlossen in

Oversættelse.

København, den 10. februar 1945.

Deres Excellence,

Den 31. januar 1945*) har De foranlediget mig underrettet om, at man fra tysk side har til hensigt at anbringe et større antal sårede tyske soldater i Danmark. Der nævntes først et minimumsantal af 10.000 mand, og senere har de tyske militærlæger talt om 20.000 mand.

Den 8. februar 1945**) lod De mig underrette om, at den tyske rigsregering havde besluttet at evakuere »nogle tusinde« flygtninge fra Tysklands østlige områder til Danmark for at anbringe dem her. Gennemførelsen af denne evakuering var overdraget værnemagten, og det var hensigten, at flygtningene som hovedregel skulle anbringes samlet i lejre. På spørgsmålet

*) Jfr. dok. nr. 1.
**) Jfr. dok. nr. 2.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Lagern unterzubringen. Auf die Frage, was mit dem Ausdruck »einige Tausend« gemeint sei, wurde geantwortet, dass die Zahl 4.000 genannt worden war, dass aber nicht zu übersehen sei, ob dies als ein Anfang zu betrachten wäre.

In beiden Fällen handelt es sich um eine Benutzung des dänischen Territoriums, die sich mit den durch die Besetzung Dänemarks verfolgten Zwecken nicht in Einklang bringen lässt. Am 9. April 1940 wurde deutscherseits die amtliche Erklärung abgegeben, dass die Reichsregierung durch die Besetzung den Schutz des Königreiches Dänemark während dieses Krieges übernahm, indem hinzugefügt wurde, dass Deutschland nicht die Absicht habe, durch die Besetzung die Unabhängigkeit des Königreiches Dänemark »jetzt oder in der Zukunft anzutasten«. Bei wiederholten späteren Gelegenheiten ist deutscherseits versichert worden, dass in Dänemark nur Massnahmen getroffen werden würden, die mit Rücksicht auf die militärische Lage in Dänemark unbedingt durchgesetzt werden müssen. In einer Erklärung vom 9. April 1944 heisst es, dass der Zweck mit den hier im Lande getroffenen Massnahmen der sei, die Verteidigung des Landes zu stärken, um zu verhindern, dass Dänemark Schlachtfeld zwischen den Kriegsführenden werde. Am Schluss dieser Veröffentlichung wurde wiederholt, dass jedes Mal, wo dänische Interessen beeinträchtigt werden, geschähe das, weil es zur Stärkung der Verteidigung

om, hvad der mentes med udtrykket »nogle tusinde«, blev der svaret, at der havde været nævnt et antal af 4.000, men at det ikke kunne overses, om dette blot skulle betragtes som en begyndelse.

I begge tilfælde drejer det sig om en benyttelse af dansk territorium, der ikke lader sig bringe i overensstemmelse med de formål, der tilsigtedes med Danmarks besættelse. Den 9. april 1940 afgaves fra tysk side officiel erklæring om, at rigsregeringen ved besættelsen overtog beskyttelsen af kongeriget Danmark under denne krig, idet det tilføjedes, at Tyskland ved besættelsen ikke havde til hensigt hverken »nu eller i fremtiden at antaste« kongeriget Danmarks uafhængighed. Ved senere lejligheder er det fra tysk side gentagne gange blevet forsikret, at der i Danmark kun ville blive truffet sådanne forholdsregler, som ubetinget måtte gennemføres af hensyn til den militære situation i Danmark. I en erklæring af 9. april 1944 hedder det, at formålet med de her i landet trufne forholdsregler var en styrkelse af landets forsvar for at forhindre, at Danmark blev slagmark for de krigsførende. I slutningen af denne udtalelse gentoges det, at hver gang der gjordes indgreb i danske interesser, skete det, fordi det var nødvendigt til styrkelse af forsvaret. Den 5. november 1944 erklærede De i en samtale, der offentliggjordes i »Nordschleswigsche Zeitung«, bl. a. følgende:

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

notwendig sei. Am 5. November 1944 erklärten Sie in einem in der »Nordschleswigschen Zeitung« veröffentlichten Gespräch u. a. folgendes:

»Von der deutschen Seite ist in diesen zwei Jahren das Land Dänemark aussenpolitisch und staatsrechtlich genau ebenso angesehen und behandelt worden, wie in den vorangegangenen zweieinhalb Jahren. . . . . Die territoriale Integrität des dänischen Staatsgebiets ist gemäss den deutschen Erklärungen gewahrt worden. Die zur Sicherung der deutschen Kriegsführung auf dänischem Gebiet getroffenen Massnahmen sind taktischer Art und haben den politischen und rechtlichen Status des Landes nicht verändert.«

»Fra tysk side er Danmark i disse to år udenrigspolitisk og statsretligt blevet betragtet og behandlet nøjagtigt på samme måde som i de forudgående halvtredie år . . . . . Det danske statsområdes territoriale integritet er blevet respekteret i overensstemmelse med de tyske erklæringer. De forholdsregler, der er blevet truffet på dansk territorium til sikring af den tyske krigsførelse, er af taktisk art og har ikke ændret landets politiske og retlige status.«

Die Benutzung dänischen Gebietes als Evakuierungsstätte für verwundete deutsche Soldaten oder Flüchtlinge aus dem Reichsgebiet geht weit über den wiederholt proklamierten Zweck der Besetzung hinaus und steht im Widerspruch zu den diesbezüglichen deutschen Erklärungen. Die beabsichtigten Massnahmen können vielmehr als eine willkürliche Ausnutzung eines sich im Machtbereich des Deutschen Reiches befindlichen Gebietes betrachtet werden.

Benyttelsen af dansk territorium som evakueringssted for sårede tyske soldater eller flygtninge fra det tyske rige går langt ud over det gentagne gange proklamerede formål med besættelsen og står i modstrid med de tyske erklæringer desangående. De planlagte forholdsregler må snarere betragtes som en vilkårlig udnyttelse af et territorium, der befinder sig indenfor det tyske riges magtområde.

Die Besetzung Dänemarks hat einen solchen Charakter, dass dänischerseits mindestens die Rechte beansprucht werden können, die sich aus der Haager Landkriegsordnung für ein besetztes feindliches Gebiet herleiten lassen kön-

Danmarks besættelse er af en sådan karakter, at der fra dansk side i det mindste kan gøres krav på de rettigheder, som med hensyn til et besat fjendtligt område kan udledes af Haaglandkrigsreglementet. Disse internatio-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nen. Diese für Dänemark somit a fortiori massgebende internationale Regelung enthält aber keine Vorschrift, worauf Deutschland ein Recht stützen könnte, das dänische Gebiet zur Unterbringung von Verwundeten oder Flüchtlingen aus dem Reichsgebiet zu benutzen. Im Gegenteil wird im Art. 52 der Landkriegsordnung vorgeschrieben, dass Naturalleistungen und Dienstleistungen von Gemeinden oder Einwohnern des besetzten Gebietes nur für die Bedürfnisse des Besetzungsheeres gefordert werden können. Die Unterbringung von Verwundeten und Flüchtlingen in Dänemark wäre somit ein Verstoss gegen die Haager Landkriegsordnung.

Sollten die dänischen Grenzen jetzt für Flüchtlinge geöffnet werden, so würde die Folge im Laufe kürzerer Zeit die werden können, dass ein allmählich zunehmender, unkontrollierter Flüchtlingsstrom nach Dänemark entsteht, welches in politischer, wirtschaftlicher und ordnungsmässiger Hinsicht für Dänemark verhängnisvolle Wirkungen haben würde.

Dänischerseits kann man sich, wie Ihnen schon durch Herrn Gesandten Bernard bezw. Herrn Regierungsdirektor Stalmann mitgeteilt, mit der Unterbringung von Flüchtlingen oder Verwundeten aus dem Reichsgebiet in Dänemark keineswegs einverstanden erklären. Nach eingehender Erörterung dieser Angelegenheiten mit den Ressortbehörden muss das Aussenministerium vielmehr gegen die diesbezügnale regler, der således a fortiori gælder for Danmark, indeholder imidlertid ingen bestemmelse, hvorpå Tyskland kan støtte en ret til at anvende dansk territorium til anbringelse af sårede eller flygtninge fra tysk rigsområde. Tværtimod bestemmer artikel 52 i landkrigsreglementet, at natural- og arbejdsydelser kun kan kræves af det besatte områdes kommuner eller indbyggere til besættelseshærens behov. Anbringelsen af sårede og flygtninge i Danmark ville således være i strid med Haag-landkrigsreglementet.

Hvis de danske grænser nu åbnedes for flygtninge, ville følgen i løbet af kort tid kunne blive den, at der ville opstå en efterhånden stigende, ukontrolleret flygtningestrøm til Danmark, som i politisk og økonomisk henseende og med hensyn til opretholdelsen af ro og orden ville få skæbnesvangre virkninger for Danmark.

Fra dansk side kan man, som allerede meddelt Dem gennem henholdsvis gesandt Bernard og afdelingschef Stalmann, under ingen omstændigheder erklære sig indforstået med anbringelsen af flygtninge eller sårede fra det tyske rigsområde i Danmark. Efter indgående drøftelse af disse anliggender med ressortmyndighederne må udenrigsministeriet tværtimod protestere mod rigsregeringens planer i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

lichen Pläne der Reichsregierung Einspruch erheben, indem man sich teils auf die deutschen Zusicherungen, teils auf geltendes Völkerrecht stützt.

Genehmigen Sie, Exzellenz, den Ausdruck meiner ausgezeichnetsten Hochachtung.

Der Direktor des Aussenministeriums:

NILS SVENNINGSEN

denne henseende, idet man dels støtter sig på de tyske løfter, dels på gældende folkeret.

Modtag, Deres Excellence, forsikringen om min mest udmærkede højagtelse.

NILS SVENNINGSEN
Direktør for udenrigsministeriet

Seiner Exzellens,
Herrn Dr. Werner Best,
Bevollmächtigter des Deutschen Reiches in Dänemark.

Hans Excellence,
Hr. Dr. Werner Best,
Det tyske Riges befuldmægtigede i Danmark.

5.

Skrivelse af 14. februar 1945 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Berlin.

København, den 14. Februar 1945.

Spørgsmaalet om Anbringelse af saarede tyske Soldater og tyske Flygtninge i Danmark.

Udenrigsministeriet fremsender hoslagt Genpart af en den tyske Rigsbefuldmægtigede under 10. d. M. tilstillet Note*), hvori der protesteres mod den fra tysk Side planlagte Anbringelse her i Landet af saarede tyske Soldater samt Flygtninge fra Østtyskland.

Saafremt det efter Gesandtskabets Skøn under de nuværende Forhold vil være til nogen Nytte, at Gesandtskabet ved Henvendelse til Auswärtiges Amt**) søger

*) Jfr. dok. nr. 4.

**) Det tyske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dettes Bistand til, at de omhandlede tyske Planer frafaldes, beder man Gesandtskabet foretage en saadan Henvendelse, idet man overlader til Gesandtskabets Afgørelse, om denne bør ske mundtligt eller ved Fremsendelse af en Genpart af Noten.

P. M. V.

NILS SVENNINGSEN

6.

Telefonmeddelelse af 15. februar 1945 fra centraladministrationens repræsentant i Jylland, stiftamtmand P. Herschend, Silkeborg, til udenrigsministeriets direktør og departementschefen i indenrigsministeriet.

Under Henvisning til stedfundne Telefonsamtaler kan jeg meddele, at jeg i Aften Kl. 18,30 har opsøgt og truffet den nye Oberbefehlshaber, Generaloberst Lindemann*), og personligt til denne afgivet en Afskrift af Udenrigsministeriets Note af 10. d. M.**) til den Rigsbefuldmægtigede vedrørende Anbringelsen af tyske Flygtninge og Saarede her i Landet.

Jeg gjorde kort Rede for de Vanskeligheder, som den omhandlede Indkvartering her i Landet vilde medføre for den danske Befolkning, samt for de Vanskeligheder, der særlig kan forventes og iøvrigt allerede er opstaaet paa Grund af svigtende Organisation fra tysk Side ved Anbringelsen af Flygtningene og de Saarede.

Blandt de Eksempler, jeg fremførte, skal jeg særlig nævne den paatænkte Beslaglæggelse af Sindssygehospitalet Oringe, af Tuberkulosesanatoriet Krabbesholm ved Skive, den stedfundne Beslaglæggelse af Skolen i Nørresundby, der er udset til dansk Reservelazaret m. v., og de ved den paatænkte Anbringelse paa een Gang af Flygtninge og af Saarede i Haderslev opstaaede vanskelige Forhold. Jeg nævnte iøvrigt, at Indkvarteringen af Flygtninge ikke alene ikke som oprindelig forudsat blev indskrænket til Anbringelse af de paagældende i hjemmetyske Hjem, men forudsættes iværksat – foruden under kasernemæssige Forhold i større Bygninger – i private danske Hjem.

Jeg henstillede til Generalobersten at søge at gøre sit til, at Strømmen af Flygtninge og Saarede blev standset, og at vi iøvrigt blev gjort bekendt med de tyske

*) Den øverstkommanderende over de tyske tropper i Danmark.
**) Jfr. dok. nr. 4.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Planer om, hvorledes Anbringelsen af de Flygtninge og Saarede, der allerede er ankommet her til Landet, tænkes gennemført.

Generalobersten indskrænkede sig til at meddele, at Sagen, derunder de af mig fremhævede Enkelttilfælde, vilde blive undersøgt nærmere, og at jeg vilde faa Svar, naar Behandlingen af Sagen var afsluttet.

7.

Notits af 17. februar 1945 om en samtale samme dag mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede.

Lørdag den 17. Februar indfandt Dr. Walter*) sig ledsaget af Dr. Ebner**) hos undertegnede for at tale om Sagen om Anbringelse af et større Antal tyske Flygtninge i Danmark. I Samtalen deltog endvidere Afdelingschef Wassard.

Dr. Walter begyndte med at skildre den frygtelige Tilstand, der havde hersket, da Flygtningene fra de østlige Omraader var ankommet til Berlin, oven i Købet paa et Tidspunkt hvor Byen blev udsat for haarde Luftangreb. Nøden blandt disse Flygtninge og deres Behov af Tøj etc. havde været ubeskrivelig. I denne Situation var der i Berlin nogen, der havde faaet den Tanke, at der kunde evakueres Flygtninge til Danmark, og Sagen var blevet forelagt Hitler, der paa det Tidspunkt selv opholdt sig i Berlin. Resultatet var blevet en »Führerbefehl«***), hvorefter der af Rigsudenrigsministeren var blevet givet Ordre til den Rigsbefuldmægtigede i København om med Bistand af Værnemagten at drage Omsorg for, at der skaffedes Kvarter til et større Antal Flygtninge. I Berlin havde man ment, at der i Danmark maatte kunne skaffes Plads til 50–60.000 Flygtninge, ja maaske op til 80.000. Dr. Walter og de herværende civile og militære tyske Myndigheder var klar over, at disse Tal var altfor høje. Man skønnede her, at Maksimum maatte ligge mellem 30 og 50.000. Det var Tanken, at Hovedparten af disse Flygtninge skulde anbringes samlet i Lejre, medens en Del (man regnede med op til 10.000) skulde indkvarteres hos det tyske Mindretal i Sønderjylland.

Dr. Walter var bekendt med Udenrigsministeriets Note til den Rigsbefuldmægtigede af 10. Februar****). Han havde i og for sig ikke noget at indvende

*) Formand for det tyske regeringsudvalg til gennemførelse af de dansk-tyske handelsaftaler.

**) Chef for den økonomiske afdeling under den tyske rigsbefuldmægtigede.

***) Befaling af den tyske »fører«.

****) Jfr. dok. nr. 4.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

mod vore retlige Betragtninger forsaavidt angaar Flygtningene, men ansaa det for tvivlsomt, om vi fra dansk Side havde Retsgrundlag for i samme Grad at protestere mod Anbringelsen af saarede Soldater her i Landet. Nødsituationen blandt de tyske Flygtninge var imidlertid saa stor, at man ikke kom uden om en vis Evakuering til Danmark. De økonomiske Virkninger for Danmark kunde ikke blive særlig tyngende, idet det Merforbrug, der blev Tale om her i Landet, jo gik af paa Eksporten til Tyskland.

Fra dansk Side gjorde vi gældende, som ogsaa anført i Noten til Dr. Best, at vi maatte nære den største Bekymring med Hensyn til Konsekvenserne, idet Udviklingen maatte befrygtes at gaa i den Retning, at der i Løbet af kort Tid opstod en ukontrolleret Strøm af Flygtninge Syd fra. De tyske Herrer mente, at disse Bekymringer var grundløse. Ogsaa fra tysk Side havde man den største Interesse i at føre Kontrol med Grænsen og kun tillade Indrejse af de Flygtninge, der kom ind under den organiserede Evakuering. Iøvrigt var Dr. Walter for sit Vedkommende af den Formening, at det danske Politi og Gendarmerne burde komme tilbage fra Tyskland, saaledes at vi selv kunde etablere en dansk Grænsekontrol.

Dr. Walter rørte her ved et Spørgsmaal af stor Betydning i Forbindelse med Flygtninge-Sagen. Ganske vist maatte vi fra dansk Side, hævdede vi, i enhver Situation protestere imod, at Danmark blev benyttet som Evakueringskvarter for tyske Flygtninge, men det vilde være lettere at affinde sig med, at dette skete, dersom vi paa een Gang kunde faa alle vore til Tyskland deporterede ca. 4.000 Landsmænd hjem igen. Den Omstændighed, at der stadig sad dette store Antal Danske i Tyskland, og at man stadig fortsatte med Deporteringerne, samtidig med at der her i Landet blev anbragt Tusinder af tyske Flygtninge og saarede Soldater, maatte paa dansk Side fremkalde den allerstørste Bitterhed og Uvilje. Man maatte endog spørge sig, om de tyske Flygtninges Sikkerhed i Danmark kunde anses at være garanteret. Særlig i Sønderjylland, hvor Forholdene paa Grund af Flygtningestrømmen i disse Dage var fuldstændig kaotiske, og hvor Befolkningen paa Grund af Frøslev-Lejrens Beliggenhed havde Deportationerne nær ind paa Livet, var Forbitrelsen over de tyske Foranstaltninger i begge Henseender meget stor. Saa sent som i Gaar var der fra Frøslev afgaaet en Transport paa ca. 250 Personer til en Koncentrationslejr i Tyskland. Som Forklaring herpaa havde Dr. Best meddelt, at det tyske Politi ikke raadede over tilstrækkeligt Fængselsrum i København, hvorfor man maatte sende Folk til Frøslev, men at der heller ikke dér var tilstrækkelig Plads, og at man derfor maatte deportere Fanger til Tyskland. Det var lige haardt nok, at Deportationerne motiveredes med Pladsmangel, samtidig med at der her i Landet skaffedes Plads for Tusinder af tyske Flygtninge og saarede Soldater!

Jeg gentog overfor Dr. Walter, at vi aldrig kunde erklære os indforstaaet med

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Evakueringen af tyske Flygtninge her til Landet, men tværtimod maatte holde fast ved vor Protest derimod. Da Dr. Walter gjorde en Bemærkning om, at vi, dersom de 4.000 Deporterede kom tilbage, »vilde tolerere« Evakueringen af Flygtninge hertil, rettede jeg ham til, at vi »maatte tolerere« Evakueringen, som man dog efter min Mening som ovenfor nævnt lettere vilde affinde sig med, hvis vi paa et Brædt fik alle de Deporterede hjem. Dr. Walter spurgte, om der ikke allerede var kommet nogen af de Deporterede tilbage, hvortil jeg svarede, at der draabevis havde fundet nogen Repatriering Sted, men at det ikke var i et Omfang, der virkelig betød noget. Forleden havde vi faaet et mindre Antal Gendarmer og 17 Politibetjente hjem, og nu var der i Dag afgaaet en Konvoj for at afhente 20 à 25 Politibetjente. Det var jo ikke noget, der talte.

Dr. Walter stillede sig særdeles forstaaende overfor vor Sammenstillen af de tyske Flygtninge og de danske Deporterede. Det kom ham ikke overraskende, og han vilde nu tage dette, som han sagde, principielle Spørgsmaal op overfor Myndighederne i Berlin.

Hvad angaar de praktiske Spørgsmaal i Forbindelse med Evakueringen af tyske Flygtninge oplyste Dr. Walter ud over, hvad ovenfor er omtalt, at man fra tysk Side var indstillet paa to Ting, nemlig for det første at gennemføre denne Foranstaltning saa billigt som muligt, og for det andet at begrænse Antallet af Flygtninge mest muligt. Ca. en Trediedel af de Evakuerede vilde blive Børn og Resten næsten udelukkende Kvinder. Forplejningen i de Lejre, hvor Flygtningene blev anbragt, skulde være »Gemeinschaftsverpflegung«*), nøjagtigt paa samme Basis som gældende for Værnemagten, og Kvinderne maatte selv arbejde med, saaledes at der ikke opstod store Administrationsomkostninger. Indkøbene af Levnedsmidler til Flygtningene vilde finde Sted gennem Værnemagten og i Forbindelse med Indkøbene til Soldaterne, saaledes at der udadtil slet ikke blev Tale om særlige Indkøb til Flygtningene. Der vilde blive benyttet de samme »Beschaffungsmethoden«**) som for Værnemagten. Alle tyske Penge vilde blive frataget Flygtningene, som til Smaafornødenheder vilde faa udbetalt i Lommepenge pr. Dag: 1 Kr. til hver Voksen og 50 Øre til hvert Barn. Man vilde sørge for, at Flygtningene ikke foretog Opkøb af Tekstilvarer og lignende. Flygtningene vilde ikke faa Udgangstilladelse fra Lejrene uden Kontrol. I det Omfang, Værnemagten ikke selv maatte kunne stille Spisebestik, Service etc. til Raadighed, vilde saadant Husgeraad blive fremskaffet fra Tyskland.

Ved Indkvartering hos Medlemmer af den tyske Folkegruppe regnede man med en Udgift til Forplejning af Kr. 3,50 pr. Person pr. Dag. Forplejningen i Lejrene vilde komme paa Kr. 4,50, hvortil kom 50 Øre til Varme etc. samt

*) »Fællesforplejning«.

**) Fremgangsmåde ved anskaffelse af levnedsmidler m. m.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

yderligere de ovenfor nævnte Lommepenge. Gennemsnitligt kunde man herefter regne med, at Omkostningerne pr. Flygtning pr. Dag vilde komme paa 5 à 6 Kr. For en Del af dette Beløbs Vedkommende vilde der ikke blive Tale om en forøget Finansieringsbyrde for Danmark, men kun om en Omlægning, idet alt, hvad Flygtningene fortærer af Varer, som normalt eksporteres til Tyskland (Kød, Smør, Æg, Fisk etc.) vilde gaa af paa Eksporten og tilsvarende reducere Godskrivningen paa Clearingkontoen. Vi talte lidt om, hvor stor en Del af Omkostningerne det vilde dreje sig om. Det var umuligt at sige noget med Sikkerhed, men det vilde maaske blive noget i Retning af Halvdelen af de egentlige Forplejningsomkostninger.

Dr. Walter bebudede, at han i Begyndelsen af næste Uge efter at have været i Forbindelse med Berlin om det principielle Spørgsmaal vilde vende tilbage til Sagen.

Den 17. Februar 1945.

NILS SVENNINGSEN

8.

Telefonmeddelelse af 17. februar 1945 fra centraladministrationens repræsentant i Jylland til udenrigsministeriet.

I Henhold til forud given Anmeldelse indfandt Major Müller fra den tyske Generalstab sig her for paa Generaloberst Lindemann's Vegne at afgive Svar paa min Henvendelse til Generalobersten i Forgaars den 15. d. M., jfr. Telefontelegram af s. D.*) Generaloberst Lindemann havde paalagt Major Müller at meddele følgende:

Indkvartering af Flygtninge hører under den Rigsbefuldmægtigede, ikke under Befehlshaber**); det maa bero paa en Misforstaaelse mellem den Rigsbefuldmægtigede og Udenrigsministeriet, naar det antages, at Befehlshaber er »zuständig«***) vedrørende dette Spørgsmaal.

Befehlshaber har derfor videregivet min Henvendelse til den Rigsbefuldmægtigede, forsaavidt angaar følgende tre Spørgsmaal:

*) Jfr. dok. nr. 6.

**) Den øverstkommanderende over de tyske tropper i Danmark (Generaloberst Lindemann).

***) »Kompetent«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

1. Henstillingen om, at der ikke sendes flere Flygtninge til Danmark;
2. Spørgsmaalet om Gennemførelse af Foranstaltninger til Hindring af Udbredelse af epidemiske Sygdomme;
3. Henstillingen om, at Indkvarteringen af Flygtninge ikke sker ved privat Indkvartering.

Paa Forespørgsel derom svarede Major Müller, at Befehlshaber ikke overfor den Rigsbefuldmægtigede er fremkommet med Henstilling til denne om, at min Anmodning vedrørende de nævnte Spørgsmaal efterkommes.

Vedrørende de Saarede er Forholdet ifølge Befehlshaber det, at Spørgsmaalet om, hvorvidt der maatte komme flere Saarede her til Landet, er et politisk Spørgsmaal, som alene kan behandles mellem de danske Myndigheder og den Rigsbefuldmægtigede.

Derimod fortsatte Befehlshaber med Undersøgelsen af de af mig overfor ham nævnte Enkelttilfælde vedrørende Gennemførelsen af Indkvartering henholdsvis af Flygtninge og Saarede.

Om Resultatet af disse Undersøgelser vil jeg faa nærmere Besked.

Paa min Henvisning til, at Standortskommandanterne*) rundt om i Jylland øjensynligt søgte Kvarterer til Flygtninge, bekræftede Major Müller, at Værnemagten naturligvis var den Rigsbefuldmægtigede behjælpelig med at undersøge Muligheden for Indkvartering af saadanne Flygtninge. Major Müller bekræftede endvidere, at den endelige Afgørelse om Beslaglæggelse af Kvarterer gik igennem Befehlshabers Tjenestesteder, Kvartermesterens og Værnemagtens Intendant Dänemarks Kontorer, og at det altsaa paa denne Maade skulde være muligt at undgaa, at der kommer Vanskeligheder paa Grund af eventuelt manglende Samarbejde mellem den Rigsbefuldmægtigede, naar denne søger Kvarterer for Flygtninge, og Værnemagten, der skal skaffe Kvarter for de Saarede.

Forsaavidt man fra dansk Side ønskede nærmere Oplysning om de tyske Planer om Indkvartering af Flygtninge, derunder om Antallet af Flygtninge i det hele og i de forskellige Egne af Landet, skulde det herefter være korrekt at rette Henvendelse herom til den Rigsbefuldmægtigede, for Jyllands Vedkommende altsaa til Dr. Casper**) paa den Rigsbefuldmægtigedes Vegne.

Jeg agter nu snarest at søge optaget en Forhandling med Dr. Casper, Kvartermesteren og Intendanten for at høre de nærmere Planer og udbeder mig Meddelelse om, hvorvidt Centraladministrationen kan tiltræde dette; i bekræftende Fald bedes oplyst, hvorvidt mine Forhandlinger tillige kan angaa ogsaa Forhold udenfor Jylland.

---

*) De tyske garnisonschefer.

**) Lederen af den tyske rigsbefuldmægtigedes afdelingskontor i Silkeborg.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

9.

Note af 20. februar 1945 fra udenrigsministeriet til den tyske rigsbefuldmægtigede.

Kopenhagen, den 20. Februar 1945.

Exzellenz,

Am 15. Februar habe ich Ihnen Vorstellungen gemacht wegen einer bevorstehenden Deportierung von Häftlingen aus dem Lager Frøslev, worüber dem Aussenministerium unmittelbar von der Sicherheitspolizei eine Mitteilung zugegangen war.

Durch Schreiben vom 16. Februar*) haben Sie mich davon benachrichtigt, dass am folgenden Tage tatsächlich eine Gruppe von Häftlingen aus dem genannten Lager nach Deutschland verbracht werden würde. Sie fügten hinzu, dass diese Massnahme laut einer Erklärung der deutschen Polizei auf die Ueberfüllung des hier im Lande vorhandenen Haftraums zurückzuführen sei.

Dieser letzte Fall von Deportationen, der die Zahl der nach deutschen Gefängnissen oder Gefangenenlagern deportierten dänischen Staatsangehörigen auf rund 4.500 gebracht hat, hat in allen dänischen Kreisen ein ganz besonders grosses Aufsehen erregt und eine ungewöhnliche Verbitterung hervorgerufen, vielleicht am stärksten in Nordschleswig. Dass man es deutscherseits für richtig erachtet hat, mit den Deportationen nach Deutschland zu einer Zeit fortzusetzen, wo deutsche Flüchtlinge und deutsche verwundete

Oversættelse.

København, den 20. februar 1945.

Deres Excellence,

Den 15. februar har jeg gjort forestillinger overfor Dem angående en forestående deportation af fanger fra Frøslev-lejren, hvorom der var tilgået udenrigsministeriet meddelelse direkte fra sikkerhedspolitiet.

Ved skrivelse af 16. februar*) har De underrettet mig om, at der dagen efter faktisk ville blive transporteret en gruppe fanger fra den nævnte lejr til Tyskland. De tilføjede, at denne forholdsregel ifølge en erklæring fra det tyske politi beroede på overfyldningen af den her i landet forhåndenværende fængselsplads.

Dette sidste tilfælde af deportationer, der har bragt antallet af danske statsborgere, der er deporteret til tyske fængsler eller fangelejre, op til ca. 4.500, har i alle danske kredse vakt ganske overordentlig stor opsigt og fremkaldt en usædvanlig forbitrelse, stærkest måske i Nordslesvig. At man fra tysk side har anset det for rigtigt at fortsætte med deportationerne til Tyskland på et tidspunkt, hvor tyske flygtninge og sårede tyske soldater anbringes i Danmark i tusindvis, er utroligt. Og at man fra tysk side begrunder deportationerne

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Soldaten zu Tausenden in Dänemark untergebracht werden, ist unglaublich. Und dass man deutscherseits die Deportation mit Mangel an Haftraum in Dänemark begründet, gleichzeitig damit dass Unterkünfte für die Flüchtlinge und Verwundete bzw. für die Truppe (um Wehrmachtsquartiere für jene freizumachen) in einem beunruhigend grossen Ausmass beansprucht werden, ist noch mehr erstaunlich. Für die dänischen Behörden wirkt es befremdend zu erfahren, dass die deutsche Polizei, ohne darüber mit ihnen in Verhandlung getreten zu sein, die Deportation aus den genannten Gründen bewerkstelligt hat.

Die grundsätzliche Einstellung der dänischen Behörden zur Frage der Berechtigung der Deportationen aus Dänemark ist Ihnen durch eine Reihe von früher abgegebenen Erklärungen bekannt. Ebenso ist Ihnen – durch Schreiben vom 10. Februar 1945*) — die dänische Stellungnahme zur Frage der Evakuierung von Flüchtlingen und Verwundeten aus Deutschland nach Dänemark mitgeteilt worden. Ich brauche daher jetzt nicht auf die diesbezüglichen Betrachtungen näher einzugehen. Es kann meines Erachtens gegen die rechtlich wohlbegründete dänische Auffassung dieser Fragen deutscherseits keine Einwendungen gemacht werden, aber ganz abgesehen davon, wie man auf deutscher Seite die Fragen rechtlich beurteilt, hatten wir dänischerseits jedenfalls nicht erwartet, dass die deutmed manglende fængselsplads i Danmark, samtidig med at der i foruroligende stort omfang stilles krav om kvarter for flygtninge og saarede, henholdsvis militæret (for at frigøre værnemagtskvarterer til de førstnævnte), er endnu mere overraskende. For de danske myndigheder er det forbavsende at erfare, at det tyske politi har iværksat deportationen af de nævnte grunde uden at have forhandlet med dem.

De danske myndigheders principielle indstilling til spørgsmålet om berettigelsen af deportationerne fra Danmark er Dem bekendt gennem en række tidligere afgivne erklæringer. Ligeledes er de danske myndigheders standpunkt med hensyn til spørgsmålet om evakueringen af flygtninge og sårede fra Tyskland til Danmark blevet meddelt Dem ved skrivelse af 10. februar 1945.*) Jeg behøver derfor ikke nu at gå nærmere ind på disse betragtninger. Der kan efter min mening ikke fra tysk side gøres indvendinger gældende mod den retligt velbegrundede danske opfattelse af disse spørgsmål, men helt bortset fra, hvordan man retligt bedømmer spørgsmålene fra tysk side, havde vi fra dansk side i hvert fald ikke ventet, at den tyske regering ville benytte dansk territorium som evakueringsområde, så

*) Jfr. dok. nr. 4.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sche Regierung dänisches Gebiet als Evakuierungsstätte so lange ausnützen würde, als dänische Staatsangehörige noch in deutschen Konzentrationslagern eingesperrt gehalten werden. Und noch weniger hatten wir geglaubt, dass man sich deutscherseits überhaupt die Möglichkeit vorstellen könnte, bei der jetzigen Lage, wo die Flüchtlinge schon in grosser Zahl hierher gebracht worden sind, mit den Deportationen fortzusetzen.

Wir sind auf dänischer Seite über die stattgefundene Entwicklung tief enttäuscht und entrüstet. Die Lage in Deutschland ist jetzt eine solche, dass Millionen von Menschen aus ihrer Heimat evakuiert werden, und dass man sogar angefangen hat, Häftlinge, darunter auch Dänen, aus gewissen Gefangenenlagern wegzutransportieren. Diese Tatsache an sich bewirkt, dass die dänischen Behörden ein Recht und eine Pflicht haben, sich für die baldmöglichste Repatriierung der deportierten Dänen einzusetzen. Der Zeitpunkt ist gekommen, wo wir so wie so Ihnen gegenüber diese Frage hätten anschneiden müssen. Mit wie viel grösser Berechtigung können und müssen wir dies nicht tun, nachdem die Flüchtlinge aus Deutschland schon angefangen haben, hier einzutreffen? Meiner Meinung nach würde die deutsche Reichsregierung eine schwere Verantwortung auf sich nehmen, wenn sie sich bei der jetzigen Lage der Repatriierung sämtlicher deportierter Dänen widersetzen würde.

længe danske statsborgere stadig holdes indespærrede i tyske koncentrationslejre. Og endnu mindre havde vi troet, at man fra tysk side overhovedet kunne forestille sig den mulighed at fortsætte med deportationerne under den nuværende situation, hvor flygtningene allerede i stort antal er blevet bragt hertil.

Vi er fra dansk side dybt skuffet og opbragt over den skete udvikling. Situationen i Tyskland er nu sådan, at millioner af mennesker evakueres fra deres hjem, ligesom man endog er begyndt at transportere fanger, deriblandt også danske, bort fra visse fangelejre. Denne kendsgerning medfører i sig selv, at de danske myndigheder har ret og pligt til at gå ind for den hurtigst mulige hjemsendelse af de deporterede danske. Det tidspunkt er kommet, hvor vi alligevel havde måttet tage dette spørgsmål op overfor Dem. Med hvor meget større berettigelse kan og må vi da ikke gøre dette, efter at flygtningene fra Tyskland allerede er begyndt at ankomme her? Efter min mening ville den tyske rigsregering påtage sig et tungt ansvar, hvis den i den nuværende situation ville modsætte sig hjemsendelsen af samtlige deporterede danske.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Obwohl wir uns dänischerseits mit der Unterbringung von deutschen Flüchtlingen und deutschen verwundeten Soldaten in Dänemark nicht würden einverstanden erklären können, sondern uns immer auf die amtliche Erklärung des Aussenministeriums vom 10. Februar beziehen müssten, so wäre es jedoch meines Erachtens ganz bedeutend leichter sowohl für die dänischen Behörden als auch für die Bevölkerung, sich mit den aus der Evakuierung von Flüchtlingen und Verwundeten ergebenen Lasten abzufinden, wenn jetzt auf ein Mal sämtliche deportierte Dänen nach Dänemark zurückgeführt würden. Ich bitte Sie, geeignete Schritte unternehmen zu wollen, um dies zu erwirken, wobei bemerkt wird, dass nach Rückführung der deportierten Polizeibeamten und Grenzgendarmen müsste sofort der Frage wegen Errichtung einer dänischen Grenzbewachung nähergetreten werden.

Mit vorzüglichster Hochachtung, Ihr sehr ergebener

NILS SVENNINGSEN

Seiner Exzellenz
Herrn Dr. Werner Best,
Bevollmächtigter des Deutschen
Reiches in Dänemark.

Skønt vi fra dansk side ikke ville kunne erklære os indforstået med anbringelsen af tyske flygtninge og sårede tyske soldater i Danmark, men stadig måtte henholde os til udenrigsministeriets officielle erklæring af 10. februar, så ville det dog efter min mening være ganske overordentlig meget lettere både for de danske myndigheder og befolkningen at affinde sig med de byrder, som evakueringen af flygtninge og sårede fører med sig, hvis samtlige deporterede danske nu førtes tilbage til Danmark på een gang. Jeg beder Dem foretage de nødvendige skridt til at udvirke dette, hvorved det bemærkes, at spørgsmålet om oprettelsen af en dansk grænsebevogtning måtte tages op straks efter hjemførelsen af de deporterede politimænd og grænsegendarmer.

Med særdeles højagtelse, Deres ærbødige

NILS SVENNINGSEN

Hans Excellence
Hr. Dr. Werner Best,
Det tyske Riges befuldmægtigede
i Danmark.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

10.

Uddrag af referat optaget i udenrigsministeriet af de dansk-tyske regeringsudvalgsforhandlinger den 20. februar 1945.

Til Stede var fra dansk Side:

Afdelingschef Wassard,
Kontorchef Peschardt,
Sekretær Bartels,
} Udenrigsministeriet,
Direktør Jepsen, Danmarks Nationalbank.

Fra tysk Side:

Dr. Walter og
Dr. Ebner.

III. 1. Dr. Walter henviste til de med Direktør Svenningsen stedfundne Drøftelser*) vedrørende Flygtningeproblemet og udtalte, at han havde underrettet Berlin i Overensstemmelse med de Udtalelser, der under Mødet med Direktør Svenningsen var fremkommet fra dansk Side. Herefter kunde man fra dansk Side ikke tiltræde, at tyske Flygtninge blev bragt her til Landet. Man maatte under alle Omstændigheder principielt protestere herimod, men den praktiske Løsning af de foreliggende Spørgsmaal om de tyske Flygtninges Forsyning med Levnedsmidler m. v. vilde dog formentlig blive lettet, hvis man fra tysk Side kunde foranledige, at de fra Danmark deporterede Danske blev sendt tilbage her til Landet. Iøvrigt havde man fra dansk Side erklæret, at det var nødvendigt, at der blev Mulighed for at etablere en dansk Grænsekontrol til Forhindring af, at yderligere Flygtninge kom til Danmark.

Dr. Walter forstod fuldt ud de danske Myndigheders Standpunkt og anerkendte den fra dansk Side fremsatte Betragtning, hvorefter det var lidet forstaaeligt, at det tyske Politi deporterede danske Statsborgere herfra Landet under Henvisning til Pladsmangelen samtidig med, at man fra tysk Side sendte tyske Flygtninge til Danmark. Det principielle Spørgsmaal om Flygtningenes Indkvartering her i Landet samt Spørgsmaalet om Tilbagesendelsen af de til Tyskland deporterede danske Statsborgere vilde ikke kunne løses i Berlin i den første Tid. De til Danmark allerede ankomne Flygtninge vilde naturligvis ikke blive sendt tilbage til Tyskland, og det var nu absolut nødvendigt, at disse Flygtninge, der foreløbig var indkvarteret hos det tyske Mindretal i Sønderjylland, fik Adgang til Køb af

*) Jfr. dok. nr. 7.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Levnedsmidler i Danmark. Dr. Walter henstillede, at dette Spørgsmaal blev bragt i Orden.

2. Afdelingschef Wassard meddelte, at de danske Myndigheder ikke saa sig i Stand til at medvirke til Gennemførelsen af Levnedsmiddelleverancer til de tyske Flygtninge; det vilde ikke være muligt at gøre Befolkningen forstaaeligt, at de danske Myndigheder samtidig med, at man fra tysk Side deporterede danske Statsborgere under Henvisning til Pladsmangelen, medvirkede til at ordne de tyske Flygtninges Ophold her i Landet paa bedst mulig Maade. Man havde fra tysk Side tidligere afgivet Tilsagn om, at en væsentlig Del af de deporterede danske Politifolk vilde blive sendt tilbage her til Landet; dette var imidlertid ikke sket, og det var under disse Omstændigheder ikke muligt for de danske Myndigheder at medvirke til den omhandlede Sags Ordning.

3. Dr. Walter erklærede, at man, hvis de danske Myndigheder stillede sig afvisende i den foreliggende Sag, bestemt maatte paaregne, at Aktionen til Udvirkning af Tilbagesendelse af de til Tyskland deporterede Politifolk m. v. vilde mislykkes. Iøvrigt vilde de praktiske Konsekvenser her i Landet være, at den tyske Værnemagt da maatte opkøbe de nødvendige Levnedsmidler eventuelt ved Sort-Børs-Handel. Noget saadant vilde naturligvis være højst uheldigt, idet man da maatte paaregne, at Værnemagten ogsaa paa andre Omraader vilde indlade sig paa illegal Handel.

Dr. Ebner udtalte supplerende, at han under disse Omstændigheder slet ikke saa nogen praktisk Løsning af Spørgsmaalet vedrørende Forsyningen med Levnedsmidler til de tyske Flygtninge.

Dr. Walter henstillede indtrængende, at de danske Myndigheder paany overvejede deres Stilling til dette Spørgsmaal, og anmodede om snarest at blive underrettet om det endelige Standpunkt.

4. Afdelingschef Wassard erklærede sig villig til paany at forelægge Spørgsmaalet, men udtalte, at de danske Myndigheders Stilling formentlig ikke vilde blive ændret. Det var ikke umiddelbart forstaaeligt, at den tyske Værnemagt maatte indlade sig paa illegalt Opkøb i større Omfang, fordi man fra dansk Side stillede sig som foran anført i den omhandlede Sag.

- -

Den 20. Februar 1945.

BARTELS

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

II.

Indberetning af 20. februar 1945 fra gesandtskabet i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 20. Februar 1945.

Spørgsmaalet om Anbringelse af saarede tyske Soldater og tyske Flygtninge i Danmark.
Um. af 14. 2 1945*)

Jeg har den Ære at indberette, at Statssekretær**) v. Steengracht, da jeg idag i anden Anledning var hos ham, selv kom ind paa ovenciterede Sag.

Jeg bemærkede, at det var beklageligt, at man fra tysk Side trods den danske Protest var gaaet til dette Folkeretsbrud, og at jeg, da Ulykken var sket, vilde indskrænke mig til at anmode om Udenrigsministeriets Bistand til, at man ikke fortsatte med disse Anbringelser af Flygtninge og Saarede. En skærpende Omstændighed var det, at man fra tysk Side ikke syntes at have iagttaget de simpleste sanitære Forholdsregler, saasom Aflusning.

Da Statssekretæren henviste til »det humanitære Formaal«, fandt jeg Anledning til at henvise til Behandlingen af vore Folk i Fangelejrene og spurgte, om han virkelig ikke var i Stand til at udvirke, at i alt Fald Resten af Gendarmerne omgaaende blev sendt hjem.

Han paastod, at han stadig arbejdede med alle de Opgaver, jeg havde givet ham for Fangelejrenes Vedkommende, og stadig haabede paa et Resultat.

O. C. MOHR

12.

Notits af 16. marts 1945 om et møde den 15. s. m. mellem repræsentanter for udenrigsministeriet og den tyske rigsbefuldmægtigede.

Torsdag den 15. Marts afholdtes efter Ønske fra tysk Side et Møde i Udenrigsministeriet, hvori deltog fra tysk Side Dr. Walter***) og Dr. Ebner****) og fra dansk Side Afdelingschef Wassard og undertegnede. Dr. Walter havde ønsket

*) Jfr. dok. nr. 5.
**) I det tyske udenrigsministerium.
***) Formand for det tyske regeringsudvalg til gennemførelse af de dansk-tyske handelsaftaler.
****) Chef for den økonomiske afdeling under den tyske rigsbefuldmægtigede.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

denne Sammenkomst for at drøfte forskellige Forhold vedrørende de tyske Flygtninge i Danmark, efter at der nu fra Berlin var modtaget Meddelelse om forskellige Indrømmelser fra tysk Side med Hensyn til de deporterede danske Statsborgere.

Dr. Walter begyndte med at oplyse, at ifølge et Telegram fra Auswärtiges Amt*) af 13. ds. havde de stedfundne Forhandlinger, hvori ogsaa Dr. Best**) havde deltaget, og hvorved der var opnaaet en direkte Kontakt mellem den danske Gesandt i Berlin og de højere tyske Politimyndigheder, ført til følgende Resultat:

1) de i Neuengamme tilbageværende 74 Grænsegendarmer kan straks overføres til Danmark;
2) de i Buchenwald tilbageværende ca. 80 Politibetjente kan straks tilbageføres til Danmark;
3) fra Mühlberg kan der ligeledes straks tilbageføres ca. 30 Politibetjente;
4) alle Politibetjente over 50 Aar skal tilbageføres efter nærmere Prøvelse;
5) der gives Tilladelse til, at en eller et Par danske Læger tager Ophold i Neuengamme for at tilse de derværende danske Internerede.

Dr. Walter spurgte, om vi var underrettet om disse Tilsagn, samt hvorvidt der efter de Oplysninger, vi havde modtaget fra Berlin, maatte være Tale om andre Ting end de i Telegrammet fra Auswärtiges Amt nævnte.

Jeg oplyste Dr. Walter om, at vi var bekendt med de af ham nævnte Punkter, og at der derudover for os forelaa Meddelelse om følgende: Obergruppenführer Kaltenbrunner***) havde erklæret, at han godkendte den Skrivelse af 1. December 1944****), hvorved Dr. Best havde givet Tilsagn om, at alle, der ikke tilhører de fire »kriminelle« Kategorier*****), skulde føres tilbage til Danmark. Endvidere var der givet Tilsagn om, at alle Sager nu skulde prøves med Henblik paa, om den Deporterede faldt ind under de fire Kategorier eller ej. Denne Undersøgelse skulde i første Instans foretages af Dr. Hoffmann******) og en dansk Embedsmand, og saafremt der var Uenighed om, hvorvidt en Person skulde henføres til de fire Kategorier eller ej, skulde Sagen forelægges en Overinstans,

*) Det tyske udenrigsministerium.
**) Den tyske rigsbefuldmægtigede i Danmark.
***) Chef for det tyske sikkerhedspoliti.
****) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.
*****) Disse af de tyske politimyndigheder opstillede 4 kategorier var følgende:
1. aktive medlemmer af sabotør- eller partisangrupper,
2. spioner,
3. kommunistiske partifunktionærer,
4. politiske mordere.
******) Souschef for det tyske sikkerhedspoliti i København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bestaaende af Obergruppenführer Kaltenbrunner og Minister Mohr, som skulde træffe den endelige Afgørelse. – Endelig var der af Sikkerhedspolitiet her givet Tilsagn om (men dette var altsaa ikke et Resultat af Forhandlingerne i Berlin), at 64 Personer af Gruppen »asociale Elementer«*) kunde føres tilbage fra Neuengamme til Danmark.

Dr. Walter spurgte, hvorledes vi nu fra dansk Side efter Opnaaelsen af disse Resultater med Hensyn til de Deporterede stillede os til Spørgsmaalet om at træffe Aftaler med de tyske Myndigheder angaaende de tyske Flygtninge her i Landet. Først og fremmest var det vigtigt at faa truffet Aftaler angaaende Finansieringen af Omkostningerne, men derudover var der en Række andre Spørgsmaal, der burde releveres, f. Eks. Flygtningenes Adgang til at foretage Indkøb i Butikkerne.

Jeg svarede, at vi ganske vist fra dansk Side med Tilfredshed hilste ethvert Skridt i Retning af Lempelser, forsaavidt angaar de Deporterede, og at vi derfor ogsaa var glade for den Adgang, der nu var aabnet, til at faa nogle flere hjem fra Tyskland, men at vi ingenlunde kunde betragte det opnaaede Resultat som betydningsfulde Indrømmelser fra tysk Side. Hjemsendelserne fra Tyskland var hidtil kun sket draabevis, og det, der nu forestod, kunde stadig kun betragtes som Draaber, selv om man maaske kunde sige, at det var et Par store Draaber. Dette, at man fra tysk Side var rede til at hjemsende nogle syge Politifolk, kunde ikke betragtes som nogen Indrømmelse. Det burde være en Selvfølge, at man ikke beholdt syge Mennesker i de tyske Lejre. Hvad angaar Adgangen til at sende danske Læger til Neuengamme var det ganske vist rigtigt, at dette var blevet tilbudt, men vel at mærke paa den Betingelse, at Lægerne lod sig internere for Krigstid paa de samme Betingelser som de øvrige Internerede. Der syntes at være Uorden i de tyske Dispositioner, idet den Konvoj, vi havde sendt til Buchenwald for at afhente de 80 syge Politimænd, havde faaet Besked om, at de paagældende allerede for fjorten Dage siden var ført til Neuengamme. Paa Listen over de 64 saakaldte asociale stod opført Personer, som var afgaaet ved Døden, en enkelt allerede i December Maaned 1944. Det forekom mig, at der herskede en fuldkommen Desorganisation i den tyske Administration af de Deporterede. – Jeg lod Dr. Walter tydeligt forstaa, at vi paa ingen Maade var tilfreds med de Tilbud, der nu var gjort fra tysk Side, og at de hidtil opnaaede Resultater ikke var egnede til at bevæge os til at ændre vor Holdning i Flygtninge-Sagen. Fra

*) I tiden efter den tyske aktion mod det danske politi den 19. september 1944 arresterede det tyske sikkerhedspoliti under razziaer i København og forskellige danske provinsbyer et antal personer, der som asociale elementer eller vaneforbrydere deporteredes til Tyskland. Arrestationerne foretoges til dels uden forudgående undersøgelse af de anholdtes forhold, og et betydeligt antal af disse var ustraffede eller havde efter udstået straf i længere tid ført en straffri vandel, således at de ikke med rette kunne betegnes som asociale elementer eller vaneforbrydere.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dansk Side havde vi afgivet en officiel Protest mod, at Danmark blev udnyttet som Evakueringskvarter for tyske Flygtninge og Saarede, og Dr. Walter havde selv under vor sidste Forhandling indrømmet Rigtigheden af vor Argumentation, forsaavidt angaar tyske Flygtninge (medens han havde taget Forbehold med Hensyn til de saarede Soldater)*). Hvad Finansieringen angaar maatte vi se saaledes paa det, at Udgifter til Flygtninge hverken hørte hjemme paa Værnemagtskontoen eller paa Clearingkontoen. Det forekom mig ikke muligt at forhandle og træffe Aftaler om dette Spørgsmaal. Iøvrigt var det fuldstændig uoverskueligt, hvad saadanne Aftaler vilde føre til. Vidste man overhovedet, hvor mange Flygtninge der vilde komme? Oprindeligt havde Dr. Walter talt om 30 à 50.000, men nu forelaa der en Meddelelse fra den tyske Rigsbanebefuldmægtigede til de danske Statsbaner, gaaende ud paa, at der i Løbet af en Maaned til København skulde ankomme ca. 150.000 tyske Flygtninge, der skulde videretransporteres fra Sjælland til Jylland. Den tyske Repræsentant for Rigsbanerne havde rejst denne Sag som et rent Trafikspørgsmaal, idet han havde udtalt, at man foruden Færgetransport over Storebælt ogsaa kunde blive nødsaget til at indsætte Marinefartøjer mellem Korsør og Nyborg til Transport af en Del af Flygtningene. Iøvrigt havde Generaldirektøren for Statsbanerne beklaget sig over, at man i Jylland flyttede rundt med Flygtningene fra den ene Lejr til den anden, hvilke Omflytninger var ensbetydende med Dobbelttransporter, der tærede paa Lokomotivbrændslet. Det vilde være ønskeligt, om disse Dobbelttransporter kunde ophøre. - Fra dansk Side maatte vi nære de mest alvorlige Bekymringer med Hensyn til Flygtningeproblemet. Foreløbig drejede det sig om en organiseret og af tyske Myndigheder kontrolleret Evakuering, men man maatte frygte det Tidspunkt, hvor Flygtninge fra Tyskland uden nogensomhelst Kontrol vilde strømme Nord paa i Titusinder og atter Titusinder. Et Blik paa Kortet gjorde det klart, at dersom Russerne stødte yderligere frem og indtog Berlin, og Eisenhower samtidig gjorde et Fremstød over Rhinen, vilde Befolkningen nødvendigvis blive presset op mod det nordvestlige Hjørne af Tyskland og op imod den danske Grænse. I en saadan Situation vilde tysk Kontrol ved Grænsen ikke hjælpe. Vi maatte som sagt nære de alvorligste Bekymringer, og Konsekvenserne forekom os saa uoverskuelige, at vi ikke kunde finde det rigtigt at slutte Aftaler.

Dr. Walter kunde ikke dele vor Frygt for Konsekvenserne. Han hævdede, at de tyske Myndigheder stadig vilde have Kontrollen med Evakueringen af tyske Flygtninge til Danmark, og det var efter hans Mening langt bedre, at man ordnede sig ved en Aftale om Finansieringen etc., fremfor at Spørgsmaalene blev ordnet ensidigt af de tyske Myndigheder; thi en Ordning maatte træffes, idet det stod fast, at Tyskland under de nuværende Forhold ikke kunde give Afkald paa

*) Jfr. dok. nr. 7.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at sende Flygtninge til Danmark. I Aarhus havde der foreligget et Tilfælde, hvor der maatte skaffes Tøj til nogle Børn og nogle Kvinder. Her havde vedkommende Officer straks henvendt sig til Borgmesteren, hvilket Dr. Walter fandt meget korrekt, men Borgmesteren havde ikke været rede til at hidføre en Ordning. Sagen maatte formentlig derfor ordnes ved en Beslaglæggelse, og dette var efter Dr. Walters Mening uheldigt. Dr. Walter henviste til, at Afdelingschef Skat-Rørdam i Handelsministeriet under en Forhandling i Regeringsudvalget*) havde rejst Spørgsmaalet om danske Handlendes Pligt til at sælge til tyske Flygtninge. Der havde bl. a. været Spørgsmaal om Flygtningenes Adgang til at købe Brød og Kager i Bagerbutikkerne. Fra tysk Side kunde man selvfølgelig ikke være indforstaaet med, at det blev sagt til de Handlende, at de ikke var forpligtet til at sælge til tyske Flygtninge.

Jeg bemærkede, at det vigtigste med Hensyn til Indkøb af Varer formentlig var Tekstilvarerne, og mindede Dr. Walter om, at han under vor første Forhandling udtrykkeligt havde sagt, at man vilde drage Omsorg for, at Flygtningene ikke fik Adgang til at gaa ud i Butikkerne og opkøbe Tekstilvarer. Endvidere havde Dr. Walter ved den Lejlighed sagt, at alt, hvad Flygtningene trængte til af Varer saasom Service, Spisebestik etc., vilde blive skaffet herop fra Tyskland. Afdelingschef Wassard mente ikke, at Spørgsmaalet om Butiksindkøbene var noget særlig stort Problem. De fleste Varer var jo rationerede enten ved Statsforanstaltning eller ved Kunderationering, og det var jo klart, at Flygtningene maatte bøje sig for, at der faktisk var Vareknaphed her i Landet. Af Tekstilvarer fandtes der maaske nok en Del mere luksusbetonede Artikler, men disse vilde jo Flygtningene simpelthen ikke have Raad til at købe, og af billigere Tekstilvarer fandtes der jo praktisk talt ingenting, som frit kunde købes i Butikkerne.

Dr. Walter vendte tilbage til de fra tysk Side gjorte Indrømmelser med Hensyn til de Deporterede. Han vilde hævde, at selvom vore Ønsker ikke var fuldt opfyldt, havde man dog imødekommet dem med 50%, og endvidere var det efter hans Mening uhyre vigtigt, at der her var gjort en Begyndelse, som bebudede, at man vilde gaa videre med Indrømmelser. Han fandt det særdeles vigtigt, at der nu for første Gang var etableret en Kontakt mellem den danske Gesandt i Berlin og de højere Politiembedsmænd dersteds. Vi burde tage alt dette med i vore Betragtninger, hævdede Dr. Walter. Jeg bemærkede hertil, at man ingenlunde kunde tale om en Opfyldelse af vore Ønsker med 50%. Snarere maatte man sige 10%, og hvad angaar Dr. Walters Perspektiver for yderligere Indrømmelser, havde vi jo desværre gjort vore Erfaringer med Hensyn til Værdien af tyske Tilsagn. Det havde nu taget seks Maaneder at naa til de Resultater, der forelaa i Dag, og hvis det skulde gaa videre i det Tempo, var jo Udsigterne ikke gode.

*) Til gennemførelse af de dansk-tyske handelsaftaler.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Der maatte foreligge ganske anderledes Resultater, før man fra dansk Side kunde føle sig opfordret til at gaa i Forhandling om de tyske Flygtninge. Jeg nævnte overfor Dr. Walter – som en Tanke, der nu under vor Samtale havde meldt sig – den Mulighed, at Tyskerne paa een Gang hjemsendte Halvdelen af de i Tyskland tilbageværende Politifolk. Det drejede sig formentlig om 7 à 800 Mand. Dersom disse blev hjemsendt, vilde jeg for mit eget personlige Vedkommende været stemt for, at man fra dansk Side reviderede sit Standpunkt i Flygtninge-Sagen og – »unter Vorbehalt der Rechtslage«*) – rent faktisk traf en Ordning. Jeg understregede stærkt, at dette ikke paa nogen Maade maatte opfattes som noget Forslag, der i mindste Maade havde bindende Karakter. Jeg anede ikke, om det kunde gennemføres, men jeg havde fundet det rigtigt at gøre Dr. Walter bekendt med denne Flyvetanke.

Dr. Walter mente ikke, at den Udvej, jeg her havde peget paa, var brugbar, idet han ansaa det for højst tvivlsomt, om Politimyndighederne i Berlin vilde gaa med til paa een Gang at hjemsende Halvdelen af Politibetjentene. Dr. Walter mente, at det i alle Tilfælde vilde tage meget lang Tid, inden man fra tysk Side kunde tage Standpunkt til den gjorte »Anregung«**), og imedens rullede Flygtninge-Sagen stadig videre, uden at der var truffet nogen Aftaler. Dr. Walter vilde dog nævne min Tanke for Dr. Best, som saa maatte tage Stilling til, om man skulde søge at komme videre ad den Vej.

Dr. Ebner spurgte, om vi ikke allerede nu kunde gaa ind i en Forhandling om en hypotetisk Ordning for det Tilfælde, at man fra tysk Side gik ind paa den Betingelse, jeg havde nævnt. Fra dansk Side afviste vi dette.

I Samtalens Løb nævnte jeg for Dr. Walter, at der jo havde været ført visse Forhandlinger om Lægehjælp til de tyske Flygtninge. Disse Forhandlinger skulde føres videre af Formanden for den danske Lægeforening, Overlæge Dr. Mogens Fenger, direkte med Dr. Best. Lægerne havde stillet sig paa det Standpunkt, at de ikke vilde yde Lægehjælp til tyske Flygtninge, medmindre samtlige Politibetjente og Gendarmer blev hjemsendt, og der blev skaffet Sikkerhed for, at de øvrige Deporterede fik betydelig gunstigere Betingelser end de hidtidige. Jeg fandt, at Lægernes Standpunkt var rigtigt, idet det jo ikke var nogen urimelig Betingelse at forlange Politiet og Gendarmerne hjem. Det var jo uskyldige Mennesker, som direkte faldt ind under Dr. Bests Tilsagn af 1. December 1944.

Vi kom ogsaa under Samtalen ind paa den tyske Terror her i Landet og dennes Betydning for Stemningen overfor de tyske Flygtninge. Forleden Dag var Raadhuset i Aarhus blevet sprængt i Luften og omtrent samtidig var der gjort Forsøg paa at slaa Socialministeren ihjel. Efter de foreliggende Oplysninger var det

*) »Under forbehold af den retlige stilling«.
**) Uforbindende forslag.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hipo-Politiet*), der havde været ude efter Socialministeren. Hipo-Politiet, som var en ren Forbryderbande, terroriserede Befolkningen paa den frygteligste Maade.

Den 16. Marts 1945.

NILS SVENNINGSEN

13.

Notits af 20./22. marts 1945 vedrørende forskellige dansk-tyske og interne danske drøftelser.

Lørdag den 17. Marts indfandt Dr. Walter**) sig i Udenrigsministeriet for efter eget Ønske at informere os om, hvilke Spørgsmaal vedrørende de tyske Flygtninge, man fra tysk Side kunde ønske at faa reguleret under Drøftelser med de danske Myndigheder. I Samtalen deltog fra Udenrigsministeriet Afdelingschef Wassard og undertegnede. Dr. Walter afleverede følgende ganske uformelle Optegnelser:

»*Zur Flüchtlingsfrage.*

Deutscherseits wird es für erforderlich gehalten, dass folgende Fragen besprochen und einer praktischen Regelung zugeführt werden:

1) Die Finanzierung der Unterkunft und Verpflegung der Flüchtlinge, ausserdem die Finanzierung der Verwaltungskosten.

Die Flüchtlinge sind teils in Privatquartieren innerhalb der volksdeutschen Gruppe, teils in Lagern, teils in beschlagnahmten Gebäuden untergebracht. Die Kosten für den einzelnen Flüchtling werden dementsprechend verschieden sein. Deutscherseits wird mit einem Durchschnittssatz einschliesslich Verwaltungs- und Anschaffungskosten von etwa 6 dKr. gerechnet. Hierin ist auch ein Taschengeld für die einzelnen Flüchtlinge enthalten, dass für die Haushaltungsvorstände eine Krone je Tag, für die einzelnen Familienmitglieder 50 Øre je Tag beträgt. Eine Ueberprüfung dieser Sätze ist z. Zt. im Gange.

2) Soweit die Flüchtlinge in Privatquartieren untergebracht sind und infolgedessen eine zentrale Verpflegung nicht möglich ist, müssen sie dänische Lebensmittelkarten erhalten. Die Zahl der Empfänger beträgt etwa 7–8.000 Personen, soweit sich das z. Zt. übersehen lässt.

Soweit die Flüchtlinge in Lagern oder in beschlagnahmten Gebäuden untergebracht sind, erfolgt ihre Verpflegung z. Zt. durch die Wehrmacht, die vor-

*) Hjælpepoliti dannet af danske overløbere i tiden efter den tyske aktion mod det danske politi den 19. september 1944.

**) Formand for det tyske regeringsudvalg til gennemførelse af de dansk-tyske handelsaftaler.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

schussweise aus ihren Beständen die notwendigen Lebensmittel liefert. Für diese Lebensmittel muss die Wehrmacht Ersatz erhalten. Ueber Höhe und Art der als Ersatz bereitzustellenden Lebensmittel muss eine Vereinbarung getroffen werden.

Deutscherseits ist man der Auffassung, dass die von den Flüchtlingen auf Lebensmittelkarten oder durch Wehrmachtslieferungen verbrauchten Lebensmittel auf die Ausfuhr nach Deutschland anzurechnen sind, soweit eine solche Ausfuhr vereinbart ist.

3) Es erscheint notwendig, eine Vereinbarung über den Ankauf von Gebrauchsgegenständen durch die mit der Flüchtlingsfürsorge beauftragten Stellen zu treffen, um unnötig hohe Einkäufe zu verhindern und die Zahlung von überhöhten Preisen auszuschliessen. Es lässt sich nicht vermeiden, dass gewisse Aufkäufe stattfinden, um den notwendigsten Bedarf der Flüchtlinge zu decken.

4) Die voraussichtliche Zahl der in Dänemark unterzubringenden Flüchtlinge kann z. Zt. noch nicht angegeben werden.

5) Es wird deutscherseits für notwendig gehalten, die Frage der ärztlichen Betreuung der Flüchtlinge zu regeln, um Schädigungen auch der dänischen Volksgesundheit zu vermeiden.«*)

*) *Oversættelse:* »*Vedrørende flygtningeproblemet.*

Fra tysk side anses det for nødvendigt, at følgende spørgsmål tages op til drøftelse med henblik på tilvejebringelse af en praktisk ordning:

1) Finansieringen af flygtningenes indkvartering og forplejning samt finansieringen af administrationsomkostningerne.

Flygtningene er dels indkvarteret privat hos medlemmer af den tyske folkegruppe, dels anbragt i lejre og dels i beslaglagte bygninger. Omkostningerne vil følgelig være forskellige for de enkelte flygtninge. Fra tysk side regner man med ca. 6 d. kr. gennemsnitligt inklusive omkostninger til administration og anskaffelser. Heri er tillige medregnet lommepenge til de enkelte flygtninge til et beløb af 1 krone om dagen for familieoverhoveder og 50 øre om dagen for de enkelte familiemedlemmer. En undersøgelse af disse satser foretages for tiden.

2) Forsåvidt flygtningene er indkvarteret privat, og en samlet forplejning som følge deraf ikke er mulig, må der tildeles dem danske rationeringskort. Antallet af flygtninge, der skulle have sådanne kort, er ca. 7–8.000, så vidt det kan overses for tiden.

Forsåvidt flygtningene er anbragt i lejre eller i beslaglagte bygninger, sker forplejningen for tiden gennem værnemagten, der forskudsvis leverer de nødvendige levnedsmidler af sine forråd. For disse levnedsmidler må der ydes værnemagten erstatning. Angående mængde og art af de levnedsmidler, der skal stilles til rådighed som erstatning, må der træffes overenskomst.

Fra tysk side er man af den mening, at forbruget af levnedsmidler, som leveres flygtningene på rationeringskort eller gennem værnemagten, skal afskrives på eksporten til Tyskland, forsåvidt der er sluttet aftale om en sådan eksport.

3) Det anses for nødvendigt, at der om indkøb af brugsgenstande gennem de kontorer, som beskæftiger sig med flygtningeforsorgen, træffes en overenskomst for at forhindre unødvendigt store indkøb og udelukke, at der betales overpriser. Det kan ikke undgås, at der finder visse opkøb sted til dækning af flygtningenes mest påtrængende behov.

4) Antallet af de flygtninge, der vil blive anbragt i Danmark, kan endnu ikke opgives.

5) Fra tysk side anses det for nødvendigt, at der træffes en ordning med hensyn til spørgsmålet om lægetilsyn med flygtningene, også for at undgå, at den danske befolknings sundhed bringes i fare«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hvad angaar Punkt 1 udtalte Dr. Walter, at det efter hans Mening afgjort vilde anbefale sig at finansiere Sagen ved Hjælp af Clearingkontoen fremfor at lade Udgifterne gaa paa Værnemagtskontoen. Han anførte herfor to Grunde, nemlig for det første, at de militære Myndigheder havde mere Respekt for Clearingkontoen end for Værnemagtskontoen – Værnemagtskontoen var man tilbøjelig til at betragte som »danske Penge«, som man lettere gav ud, medens Clearingkontoen betragtedes som »tysk Gæld« – og for det andet, at det tyske Regeringsudvalg, saafremt Finansieringen gik over Clearingkontoen, havde Mulighed for at udøve en streng Kontrol, medens dette ikke var muligt, saafremt Pengene blev taget paa Værnemagtskontoen. Det vilde derfor utvivlsomt blive billigere for Danmark, saafremt man traf en Ordning, hvorefter Finansieringen skete via Clearingkontoen.

Dr. Walter vilde, som han udtrykte sig, ikke etablere et »junctim«*) mellem Flygtninge-Sagen og de tyske Tilsagn om Hjemførelse af Politiet, men der var efter hans Formening ingen Tvivl om, at Baggrunden for disse Tilsagn dog var Flygtninge-Sagen, og det vilde efter hans Formening gøre et daarligt Indtryk og maaske bringe Realisationen af de givne Tilsagn om Politibetjentene i Fare, dersom man fra dansk Side stillede sig helt afvisende i Flygtninge-Sagen.

Samme Dag Kl. 16 drøftedes Sagen med de Departementschefer, hvis Ressort paa den ene eller anden Maade berørtes af Flygtninge-Sagen. Tilstede var Departementscheferne Svendsen**), Jespersen***), Dige****), Saurbrey*****) og Koch******) samt Direktør Mogensen*******). Fra Udenrigsministeriet deltog Afdelingschef Wassard og undertegnede.

Medens man fra Udenrigsministeriets Side paa Forhaand maatte mene, at der under ingen Omstændigheder kunde blive Tale om at træffe en Ordning om Finansiering af Flygtninge-Sagen over Clearingkontoen (eller paa anden Maade), kunde det formentlig være et Spørgsmaal, om det ikke vilde være rigtigt at indlade sig paa en Drøftelse af Flygtningenes Adgang til at faa Ernæringskort samt til at foretage visse Varekøb her i Landet. Man kunde muligvis under en saadan Drøftelse opnaa, at der i dansk Interesse blev sat visse Grænser i de nævnte Henseender, saaledes at Ordningen altsaa kom til at tjene det Formaal at beskytte Befolkningen. Den almindelige Stemning paa Mødet var imidlertid, at der heller

*) Sammenhæng.
**) Justitsministeriet.
***) Ministeriet for handel, industri og søfart.
****) Finansministeriet.
*****) Indenrigsministeriet.
******) Socialministeriet.
*******) Landbrugsministeriets erhvervsdirektorat.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ikke angaaende disse sekundære Punkter burde træffes nogen Aftale eller Ordning med Tyskerne.

Søndag Aften den 18. Marts vendte Afdelingschef Hvass hjem fra Berlin og kunde oplyse, at Spørgsmaalet om Politiets Hjemsendelse under Forhandlingerne i Berlin overhovedet ikke var blevet bragt i Forbindelse med Flygtninge-Sagen, men udelukkende med Spørgsmaalet om Muligheden for Genoprettelse af et dansk Politi.

Mandag den 19. Marts Kl. 10,30 drøftedes Sagen i Udenrigsministeriet med Folketingsmand Buhl. Tilstede var iøvrigt Departementscheferne Svendsen, Jespersen og Dige samt fra Udenrigsministeriet Afdelingschef Wassard og undertegnede.

Jeg gjorde i Korthed rede for Sagen, saaledes som den nu forelaa, og bemærkede, at man efter de modtagne Oplysninger om Forhandlingerne i Berlin maatte føle sig mindre opfordret til overhovedet at gaa ind i en Drøftelse med Tyskerne om Flygtninge-Sagen. Jeg bemærkede, at der indenfor Administrationen var fuldstændig Enighed om, at der ikke kunde være Tale om at indlade sig paa en Finansieringsordning. Naar vi fra Udenrigsministeriets Side havde overvejet Spørgsmaalet om Betimeligheden af at træffe en Ordning vedrørende Rationeringskort og Vareindkøb, var det naturligvis udelukkende, fordi man kunde befrygte, at en fuldstændig afvisende Holdning kunde bringe Hjemsendelsen af Politiet i Fare. Imidlertid saas det ikke rettere, end at der efter de sidste Oplysninger om Forhandlingerne i Berlin næppe var Grund til at nære denne Frygt længere, og man maatte derfor fra Udenrigsministeriets Side i det hele være tilbøjelig til at stille sig afvisende overfor de tyske Ønsker om en Ordning af Flygtninge-Sagen. Ogsaa fra de øvrige Ministeriers Side blev der givet Udtryk for den Opfattelse, at man ikke kunde indlade sig paa at træffe Aftaler med Tyskerne. Heri var Folketingsmand Buhl for sit Vedkommende ganske enig. Folketingsmanden vilde senere paa Dagen drøfte Sagen indenfor en Kreds af Politikere (13-Mands Udvalget).

Tirsdag den 20. Marts har Folketingsmand Buhl meddelt mig, at Politikerne er ganske enige i, at der ikke kan forhandles og træffes Aftaler med Tyskerne om Flygtningesagen.

Den 20. Marts 1945.

NILS SVENNINGSEN

(Fortsættelse).

Tirsdag den 20. Marts Kl. 16,30 havde Afdelingschef Wassard og jeg en Samtale med Dr. Walter og Dr. Ebner*). Vi oplyste de tyske Herrer om, at Uden-

*) Chef for den økonomiske afdeling under den tyske rigsbefuldmægtigede.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

rigsministeriet havde drøftet Sagen dels med de interesserede Ressortministerier, dels med Politikerne, og at Resultatet af disse Drøftelser var blevet, at man fra dansk Side ikke mente at kunne indlade sig paa at føre Forhandlinger og slutte Aftaler med de tyske Myndigheder om en Ordning af de forskellige Spørgsmaal vedrørende tyske Flygtninges Anbringelse i Danmark.

Da Dr. Walter spurgte, hvad Afdelingschef Hvass havde haft at meddele fra Berlin, fortalte jeg ham, at Hvass ved sin Hjemkomst havde bekræftet, at man fra tysk Side havde givet Tilsagn om at hjemsende Politiet i to Omgange, saaledes at første Halvdel straks blev ført tilbage til Frøslev-Lejren uden nogen Betingelse, medens anden Halvdel skulde sendes tilbage paa et senere Tidspunkt under Forudsætning af, at man fra dansk Side kunde gaa med til en Ordning, hvorefter der fandt en vis Genoprettelse af Politiet Sted. Hjemsendelsen af første Halvdel betragtede man fra tysk Side som en Slags »Vorleistung«*). Man havde altsaa i Berlin slet ikke kombineret Spørgsmaalet om Politiets Hjemsendelse med Flygtninge-Sagen, men alene med Spørgsmaalet om Mulighederne for at genoprette et Politi her i Landet.

Dr. Walter argumenterede atter ved denne Lejlighed for Hensigtsmæssigheden – ogsaa ud fra et dansk Synspunkt – af en Ordning af Flygtninge-Sagen. Han var ganske klar over, at der ikke kunde sluttes nogen egentlige Aftaler, men de forskellige Spørgsmaal maatte jo ordnes paa en eller anden Maade. Hvad angaar Rationeringskortene til de tyske Flygtninge, der anbringes hos det tyske Mindretal i Sønderjylland, var man efter Dr. Walters Mening allerede gaaet med til en Ordning, idet man havde affundet sig med, at Værnemagten rekvirerede et vist Antal Rationeringskort, der officielt betegnedes som bestemt for Værnemagtens »Selbstversorger«**), medens man jo ogsaa fra dansk Side var fuldstændig klar over, at Kortene i Virkeligheden skulde gives til de tyske Flygtninge. Jeg gjorde hertil en Bemærkning i Retning af: »Ja, hvis De kalder det en Ordning« eller noget lignende og lod dermed Dr. Walter forstaa, at vi fra dansk Side var klare over, at vi maatte bøje os for den Slags ensidige tyske Foranstaltninger.

Dr. Walter anførte igen de ovenfor omtalte Argumenter for at lade Finansieringen ske over Clearingkontoen. Da vi stadig stillede os fuldstændig afvisende, gjorde Dr. Walter en Bemærkning om, at han saa kunde tænke sig at oprette en særlig Afdeling af Værnemagtskontoen, hvorover der kun maatte disponeres med Samtykke af den tyske Rigsbefuldmægtigede.

Dr. Walter var skuffet over den fuldstændig afvisende Holdning fra dansk Side, men gav Udtryk for, at det var ham magtpaaliggende at forhindre, at denne afvisende Holdning kom til at faa uheldige Virkninger i Sagen om Hjemførelse

*) »Forhåndsydelse«.

**) Personer på egen forplejning.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

af de danske Politibetjente fra Tyskland. Ved Samtalens Slutning erklærede han, at han nu agtede at stille et Memorandum op over, hvorledes der i de forskellige Henseender (Finansiering etc.) vilde blive forholdt fra tysk Side. Han vilde om et Par Dage gøre os bekendt med dette Memorandum.

Den 22. Marts 1945.

NILS SVENNINGSEN

14.

Notits af 10. april 1945 vedrørende interne danske drøftelser.

Tirsdag den 3. April Kl. 10 fandt der i Udenrigsministeriet en Drøftelse Sted af Spørgsmaalet om Leverancer til de tyske Flygtninge. I Mødet deltog Folketingsmand Buhl, Landbrugsminister Bording, Direktør Mogensen*), Kontorchef Brorson**), Departementschef Jespersen***), Afdelingschef Skat-Rørdam***), Afdelingschef Wassard og undertegnede. (Hr. Peschardt kom til Stede ved Mødets Slutning). Undertegnede refererede indledningsvis kort Sagens Forhistorie: Fra tysk Side havde man ønsket at træffe Aftaler med den danske Administration angaaende Flygtningene, specielt om Finansieringen og om Indkøb af Levnedsmidler m. v. Dette havde man fra dansk Side blankt afvist og gjort de tyske Myndigheder begribeligt, at der intet kunde faas uden Rekvisition. Fra tysk Side var man derefter skredet til at rekvirere en Række Livsfornødenheder til Tropperne og de tyske Flygtninge under eet. Fra den Rigsbefuldmægtigede var der modtaget en Rekvisitionsskrivelse, bilagt Lister over de Varepartier, der krævedes leveret for April Kvartal. Disse Lister indeholdt bl. a. ogsaa forskellige Poster af saadanne Mangelvarer (Spiseolie o. lign.), som man fra dansk Side under ingen Omstændigheder kunde undvære, og mod hvis Rekvisition man derfor maatte protestere. Indenfor Rammerne af de rekvirerede Varer (bortset fra de Mangelvarer, der maatte blive skudt ud) maatte de danske Myndigheder (Landbrugsministeriet, Varedirektoratet og Udenrigsministeriets Kontor for særlige Handelssager) udstede de fornødne Bevillinger for de paagældende danske Næringsdrivende til at sælge de rekvirerede Varer. Forsaavidt var alt i Orden, men det havde vist sig, at saavel Landbrugsministeriets forskellige Eksportudvalg som flere private Næringsdrivende savnede en Retningslinie fra de danske Myndig-

*) Landbrugsministeriets erhvervsdirektorat.
**) Landbrugsministeriet.
***) Ministeriet for handel, industri og søfart.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

heder med Hensyn til, hvorledes de burde forholde sig overfor tyske Ønsker om Leverancer. For de flestes Vedkommende var Forholdet formentlig det, at de blot ønskede at være dækket mod Kritik, gaaende ud paa, at de var mindre gode Patrioter, dersom de leverede til Tyskerne, men at de i og for sig ikke havde noget imod at levere, naar de blot fik et Slags Fribrev fra de danske Myndigheder. Et særligt Problem var opstaaet forsaavidt angaar nogle Konservesfabriker og Københavns Folkekøkkener, idet disse Institutioner under Trusel om Beslaglæggelse var blevet stillet overfor Krav om Tilberedning af saa og saa mange Tusinde Portioner varm Mad til tyske Flygtninge. Foreløbig havde man tilraadet at protestere og henvise til de danske Myndigheder.

Med Hensyn til de egentlige Vareleverancer var der formentlig tre Muligheder. Enten kunde Myndighederne tilraade de forespørgende Firmaer at levere indenfor de rekvirerede Kontingenter, eller man kunde fuldstændig desinteressere sig for Spørgsmaalet og ganske overlade Afgørelsen til Firmaerne selv, eller man kunde gøre Firmaerne bekendt med, at der forelaa et tysk Krav, hvis Opfyldelse man formentlig ikke kunde komme udenom.

Efter at Sagen derefter havde været drøftet indgaaende, blev Resultatet, at man fra politisk Side indtog det Standpunkt, at det maatte være ganske klart, at der fra tysk Side forelaa Tvang baade overfor Myndighederne med Hensyn til Udstedelse af Salgstilladelser for de danske Næringsdrivende og overfor disse med Hensyn til Effektuering af de rekvirerede Varepartier. Forelaa saadan Tvang, kunde det ikke forlanges, at de Næringsdrivende skulde sætte Sagen paa Spidsen og nægte Udlevering af de rekvirerede Varer og derved maaske risikere at blive Genstand for tysk Retsforfølgning. At der forelaa tysk Tvang i begge de nævnte Henseender vilde klarest komme til Udtryk, saafremt de tyske Myndigheder udstedte en offentlig Bekendtgørelse eller lignende desangaaende. Man var opmærksom paa, at Pligten til at foretage Vareleverancer til Værnemagten allerede er foreskrevet i den Forordning, som blev udstedt af Generalen den 4. September 1943. I Henhold til denne Forordning vilde de tyske Myndigheder formentlig kunne udstede en Bekendtgørelse, som for at blive almindelig kendt burde publiceres i Dagspressen. Saafremt en saadan Bekendtgørelse udstedes, og der desuagtet fra de Næringsdrivendes Side skulde fremkomme Forespørgsler til de danske Myndigheder, maatte disse svare, at Opfyldelsen af Rekvisitionerne sker under Tvang, og at man under disse Omstændigheder ikke kan forlange, at nogen skal løbe den Risiko, der maatte være forbundet med en Afvisning af Kravet.

Man var fra politisk Side interesseret i, at der stadig kunde finde den fornødne danske Priskontrol Sted, ligesom man var indforstaaet med, at de danske Myndigheder tilstræber at nedskære Listerne over de rekvirerede Varer med eventuelle Mangelvarer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Folketingsmand Buhl vilde overveje Sagen og derefter give Besked om Politikernes endelige Standpunkt.

Lørdag den 7. April meddelte Folketingsmand Buhl, at Sagen nu havde været Genstand for Overvejelse og Drøftelse, og at man herefter fra politisk Side var enig om den Linie, der blev fastlagt paa Mødet i Udenrigsministeriet den 3. April: der maa komme en tysk Bekendtgørelse om Tvang i de »to Tempi«, og Svaret paa eventuelle Forespørgsler fra Næringsdrivende maa ikke indeholde nogen Opfordring eller Tilskyndelse til Leverancer, men kun gaa ud paa at konstatere Tvangen med Tilføjende, at man ikke kan forlange, at Forespørgeren skal løbe den med en Nægtelse af Levering forbundne Risiko. Det vilde være ønskeligt, om det i de danske Salgstilladelser udtrykkeligt blev sagt, at de var udstedt i Henhold til tysk Rekvisition.

Den 10. April 1945.

NILS SVENNINGSEN

15.

Notits af 26. april 1945 vedrørende en samtale den 23. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og folketingsmand Vilh. Buhl.

Mandag den 23. April Kl. 15 indfandt Folketingsmand Buhl sig i Udenrigsministeriet for at give undertegnede Oplysning om den Stilling, man fra Politikernes Side havde besluttet at indtage med Hensyn til Leverancer til den tyske Værnemagt og de tyske Flygtninge. Folketingsmanden udtalte, at man fra politisk Side var enig i, at Beslaglæggelsessynspunktet søgtes gennemført ved en ny tysk Forordning. Senere under Samtalen brugte Folketingsmanden det Udtryk, at man vilde finde det opportunt, at der kom en saadan ny tysk Forordning. Hvad Betalingen angaar, var man enig om, at det burde gaa videre som hidtil, d. v. s. at der ikke skulde ske noget Fradrag for Selvrisiko etc. Krigsforsikringsprincippet skulde altsaa ikke benyttes, men Betalingen skulde trækkes direkte paa Statskassen. Med Hensyn til Konteringen var man fra politisk Side af den Opfattelse, at hverken Clearingkontoen eller Værnemagtskontoen burde benyttes. Der maatte oprettes en ny selvstændig Konto, hvorpaa de danske Myndigheder kunde trække de Beløb, der var nødvendige til Betaling af de Varer, der fra tysk Side blev rekvisitioneret til Værnemagten og de tyske Flygtninge. Man ansaa det for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vigtigt, at Staten kom til at staa direkte med Erstatningskravet. – Iøvrigt burde Sagerne formidles paa sædvanlig Maade over Organisationerne.

Jeg spurgte Folketingsmanden, hvorvidt det fra politisk Side forudsattes, at de danske Myndigheder stadig udstedte Salgstilladelser til de Leverandører, hos hvem Varerne rekvisitioneredes. Folketingsmanden svarede, at det vilde være ønskeligt, om man kunde undgaa egentlige Tilladelser, saaledes at der i Stedet for de hidtidige Salgstilladelser blev udstedt en Attest om, at Betalingen for de rekvisitionerede Varer efter disses Udlevering vilde blive reguleret paa den og den Maade.

Den 26. April 1945.

NILS SVENNINGSEN

16.

Uddrag af referat af en samtale den 6. maj 1945 mellem afdelingschef M. A. Wassard, udenrigsministeriet, og en repræsentant for den britiske krigsfange- og flygtningeadministration under den allierede overkommando (»Supreme Headquarters, Allied Expeditionary Forces«).

General Crowe er særlig Repræsentant for den engelske Administration af Flygtninge, Krigsfanger og »strandede Udlændinge«. – – – – – – – – – – – – – General Crowe oplyste, at det kan tage »nogen Tid«, inden vi kommer af med Flygtningene; jeg spurgte, om han tænkte paa nogle Uger eller et Par Maaneder. Svaret var ubestemt – i den engelskbesatte Del af Nordtyskland var der saa mange Mennesker, at de ikke kunde tage Flygtningene, forinden det er ordnet, at de, der hører hjemme i den russisk besatte Del af Tyskland, kan komme ind i denne. Han mente, at det vilde dreje sig om adskillige Uger, men forhaabentlig ikke om adskillige Maaneder. Forklarede Generalen, at Socialministeriet nu vilde opbygge en dansk Flygtningeadministration, og at vi i Løbet af nogle Dage gerne vilde tale med ham om Planerne. Han spurgte, om der var mange Flygtninge indkvarteret i Kastrup; svarede, at det næppe kunde være Tilfældet, selv om der mulig kan være en Del i de Villaer, som Tyskerne har beslaglagt. Lovede ham en Genpart af de tyske Lister over Flygtningenes Fordeling.

Det fremgik af Samtalen, at General Crowe venter en mindre Stab herover fra England, og at han aabenbart gerne ser, at denne medarbejder ved Arrangementerne. Han nævnede bl. a., at det vilde være nødvendigt at foretage en nøje Registrering af alle Flygtninge – antagelig havde en Del mistet deres Papirer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Han medbragte særlige Kort til dette Brug. Jeg udtalte, at dette ogsaa var en dansk Interesse, da vi nødig saa, at misliebige Tyskere eller Hipo*)folk skjulte sig som Flygtninge.

General Crowe oplyste, at der var visse Forsendelser af Medicin, chirurgiske Instrumenter, Tæpper m. v. paa Vej. Jeg takkede for, at man saaledes vilde hjælpe os baade med Personel og Materiel. Generalen fortsatte, at der yderligere var truffet en Aftale mellem ham og Grev Reventlow om, at en mindre Stab (vist danske) kunde komme herover fra London og hjælpe i Flygtningelejrene; det drejede sig om ca. 10 Læger og ca. 15 Sygeplejersker. Aftalen blev, at jeg i Løbet af nogle Dage vil henvende mig til Generalen og underrette ham om de danske Planer; jeg bad om, at en af dem, som direkte arbejder med disse Spørgsmaal i Socialministeriet, maatte komme med, saaledes at en Forbindelse kan blive knyttet til hans Stab. Dette hilste Generalen med Tilfredshed.

Sluttelig nævnede Generalen, at det var blevet tilladt de tyske militære Hospitaler at forblive her i Landet nogen Tid, efter at Værnemagten var borte, for at en langsom Afvikling kunde finde Sted. Jeg bemærkede, at der sikkert paa de tyske Hospitaler endnu ligger en Del Hipofolk og andre, der har Mellemværender med de danske Myndigheder, saaledes at vi gerne saa, at der bliver foretaget en nøjere Registrering ogsaa af de Personer, der ligger paa Hospitalerne. Generalen var rede til at lade dette foretage, –

Den 6. Maj 1945.

M. A. WASSARD

17.

Uddrag af referat af møde i udenrigsministeriet den 8. maj 1945 mellem repræsentanter for dette ministerium, socialministeriet, statens civile luftværn, sundhedsstyrelsen og den allierede overkommandos mission i Danmark.

Den 8. Maj 1945 Kl. 16,30 fandt et Møde Sted i Udenrigsministeriet vedrørende de tyske Flygtninge.

Tilstede var:

Captain Strauss, Gustav Rasmussen og A. Sørensen fra den allierede Overkommandos Mission i Danmark,

Departementschef Koch og Ekspeditionssekretær Ricard fra Socialministeriet,

*) Hjælpepoliti dannet af danske overløbere i tiden efter den tyske aktion mod det danske politi den 19. september 1944.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kontorchef Aarøe fra Statens civile Luftværn,
Dr. Møllenbach fra Sundhedsstyrelsen og
Afdelingschef Hvass og Fuldmægtig Schøn fra Udenrigsministeriet.

- -

Captain Strauss oplyste vedrørende Spørgsmaalet om Hjemsendelse af Flygtningene, at dette laa meget vanskeligt. Først maatte der findes Plads til at anbringe dem i Tyskland, endvidere beroede Hjemsendelsen ogsaa paa Transportmulighederne, selvom man vel nok kunde lade dem spadsere, hvis det ikke var muligt at opnaa fornødent Skibsrum. Afdelingschef Hvass mente dog nok, at det vilde være muligt, at der kunde skaffes Tonnage. Captain Strauss gjorde derefter opmærksom paa, at Spørgsmaalet om Hjemsendelsen ikke udelukkende afgjordes her, men i sidste Instans af Montgomery's og Eisenhower's Hovedkvarter*), og Hjemsendelsen kunde ikke paabegyndes, før man fra disse Hovedkvarterers Side var indforstaaet med at tage imod Flygtningestrømmen, da der jo over hele Tyskland var en uhyre Mængde Flygtninge, som man ogsaa maatte have Rede paa. Fra de Allieredes Side ønskede man Flygtningene registrerede. Denne Registrering vilde blive foretaget fra dansk Side under Benyttelse af Kort, som Briterne havde benyttet andetsteds. Paa et Spørgsmaal fra Afdelingschef Hvass om, hvornaar Hjemsendelsen kunde begynde, maatte Captain Strauss svare »That is a hard question«**).

- -

Den 11. Maj 1945.

F. SCHØN

18.

Uddrag af brev af 27. juni 1945 fra udenrigsministeren til gesandten i Moskva.

København, den 27. Juni 1945.

Kære Minister Døssing,

- -

4. Jeg beder Dem endvidere optage Spørgsmaalet, om vi kan faa Ret til at hjemsende tyske Flygtninge over Warnemünde. - - - - - - - - - - - - - - -

*) Den allierede overkommando.
**) »Det er et vanskeligt spørgsmål«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det overvældende Flertal af dem hører hjemme i russisk-besat Omraade, og der bliver derfor ikke Spørgsmaal om at sende disse Folk over Slesvig og Holsten, men over Warnemünde.

Med venlig Hilsen

Deres hengivne

J. CHRISTMAS MØLLER

Hr. Minister T. M. Døssing,
Hotel d'Angleterre.
København.

19.

Skrivelse af 17. juli 1945 fra arbejds- og socialministeren til chefen for den britiske militærmission i Danmark.

Copenhagen, 17th July, 1945.

Sir,

The Ministry of Labour and Social Affairs has received the enclosed letter of July 12th, 1945, in English translation from the Copenhagen Town Council, in which the Council in details accounts for the extremely difficult school conditions in Copenhagen.

I shall not omit to acquaint you with the address of the Council, and in that connection I want to point out that I must consider it very desirable – for social reasons too – if the school buildings, not in Copenhagen only, might be set free as soon as possible, as I quite accept the view emphasized by the Council that it will be unwarrantable – and for the small children almost disastrous – if the emergency school attendance which has been arranged temporarily in unfit and in some places un-

Oversættelse.

København, den 17. juli 1945.

Hr. General,

Arbejds- og socialministeriet har fra Københavns magistrat modtaget den i engelsk oversættelse vedlagte skrivelse af 12. juli 1945, hvori magistraten i enkeltheder gør rede for de overordentlig vanskelige skoleforhold i København.

Jeg undlader ikke at gøre Dem bekendt med magistratens henvendelse og vil gerne samtidig påpege, at jeg må anse det for meget ønskeligt – også af sociale grunde – om skolebygninger, ikke blot i København, kunne blive frigivet snarest muligt, idet jeg ganske deler det af magistraten fremhævede synspunkt, at det vil være uforsvarligt – og for de mindre børn næsten katastrofalt – såfremt den nød-skolegang, som midlertidigt er blevet arrangeret i uegnede og visse steder usunde lokaler,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

healthy rooms is to be continued longer than strictly necessary and perhaps also during the coming winter, when the precarious fuel situation will be of decisive importance.

Although we fully understand the very difficult situation, both with respect to food and buildings, with which the Allied Powers are faced in the occupied Germany, it should be possible, I think, to find a way to repatriate the German refugees in this country, while the time of the year still allows it. In this connection it must be borne in mind that the greater part of the refugees – hardly less than 90 per cent. – are residents in the parts of Germany occupied by the Soviet Republic, where their working power no doubt will be needed in the work of rehabilitation, and several refugees have applied for permission to return to their domicile and take part in this work.

I shall be very grateful, Sir, if you would bring your influence to bear in the attainment of a solution of the question with regard to the repatriation of the refugees, in which connection I do not omit to call your attention to the fact that is has been possible to repatriate about 70.000 Soviet citizens directly from Norway to U.S.S.R.

Yours sincerely

HEDTOFT-HANSEN

Brigadier-General Crowe,
Dagmarhus.

skal fortsættes længere end strengt nødvendigt og måske også i den kommende vinter, hvor den usikre brændselssituation vil være af afgørende betydning.

Skønt vi til fulde forstår den meget vanskelige situation både med hensyn til føde og bygninger, som de allierede magter er stillet overfor i det besatte Tyskland, synes jeg, det skulle være muligt at finde udvej for at hjemsende de tyske flygtninge her i landet, medens årstiden endnu tillader det. I denne forbindelse må det erindres, at den største del af flygtningene – næppe under 90 % – hører hjemme i den nu af Sovjetunionen besatte del af Tyskland, hvor deres arbejdskraft uden tvivl vil behøves i genopbygningsarbejdet, og adskillige flygtninge har ansøgt om tilladelse til at vende tilbage til deres bopæl og tage del i dette arbejde.

Jeg vil være meget taknemmelig, hvis De, Hr. General, ville gøre Deres indflydelse gældende, således at der kan opnås en afgørelse af spørgsmålet om hjemsendelsen af flygtningene, i hvilken forbindelse jeg ikke undlader at henlede Deres opmærksomhed på den omstændighed, at det har været muligt at hjemsende ca. 70.000 sovjetborgere direkte fra Norge til Sovjetunionen.

Deres hengivne

HEDTOFT-HANSEN

Hr. Brigadegeneral Crowe,
Dagmarhus.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 19. Skrivelse af 12. juli 1945 fra Københavns magistrats 1. afdeling til arbejds- og socialministeriet.

København, den 12. Juli 1945.

Under Henvisning til de mellem det høje Ministeriums Departementschef og Belysningsdirektør Børresen førte Forhandlinger vedrørende Spørgsmaalet om Frigivelse af Kommunens Skoler til Skolebrug undlader man ikke herved at fremføre følgende Oplysninger:

De tyske Flygtninges Anbringelse i Danmark i Foraaret 1945 fik for Undervisningen i Københavns Kommuneskoler katastrofale Følger, idet Værnemagten i Tiden fra 12. Marts til 1. April beslaglagde 54 Kommuneskoler foruden de 5, som i Forvejen var beslaglagt, altsaa ialt 59 af Byens 70 Skoler.

Efter Kapitulationen er en Del af Flygtningene blevet fjernet, men til Gengæld er et Antal af de derved frigivne Skoler tillige med nogle af de før 5. Maj ikke beslaglagte Skoler blevet taget i Brug til Formaal, der ikke angaar Undervisningen.

Pr. 9. Juli 1945 er Stillingen følgende:

42 Skoler anvendes til Flygtninge.
9 — — - Lazaretter.
5 — — - Frihedskæmpere.
2 — — - Fængsel.
1 — — af Hæren (Nyboder). Bortset fra Vagtbygningen og et Par Kontorer er Skolen iøvrigt tom.
1 — — - Politiet.
1 — — - Englændere.
3 — staar tomme, men er formelt ikke frigivet.
6 — er frigivet.

Resumé:

Før Kapitulationen:

70 Skoler ÷ 59 beslaglagte = 11 ledige.

Efter Kapitulationen:

70 Skoler ÷ 64 beslaglagte = 6 ledige.

Situationen pr. Dato er altsaa daarligere end før 5. Maj.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

For i det hele taget at kunne gennemføre en Del af Undervisningen har Skolevæsenet efter Paaske paa ca. 300 forskellige Steder maattet leje eller laane ca. 570 Lokaler spredt over den hele By. – Der er Skoler, som har deres Klasser anbragt i 8–10 eller flere forskellige Lokaliteter, et Forhold, som naturligvis i højeste Grad besværliggør Overblik og Administration.

Undervisningen kan i Omfang kun karakteriseres som en Nødhjælp. I Mellemskolens to Afdelinger er den blevet gennemført nogenlunde, medens Underskolen har faaet sit Timetal saa følelig reduceret, at der kun har kunnet være Tale om en nødtørftig Undervisning i Dansk og Regning, ja, mange af de laveste Klasser (2. og 3.) er ikke blevet undervist eller kun ganske lidt, og de nye 1. Klasser har slet ikke faaet begyndt efter 1. April.

Lokalerne er beliggende i Kirker og Menighedshuse, paa Biblioteker, i Kældere i Beboelsesejendomme, Fabriksbygninger o. lign., ligesom ogsaa forskellige Ungdomsorganisationer og private har stillet Lokaler til Raadighed. Det skal tilføjes, at adskillige af de omtalte Lokaler ikke kan paaregnes at være til Raadighed efter Ferien.

En meget stor Del af Lokalerne findes i raakolde Kældere, hvor det i Foraarstiden har været nødvendigt, for at Børn og Lærerpersonale i det hele taget skulde kunne opholde sig hernede, at Skolevæsenet afgav Brændsel for blot at lune Lokalerne.

At lade Undervisningen foregaa i disse raakolde Lokaler i den kommende Vinter vil efter Magistratens Formening være ganske uforsvarligt, rent bortset fra, at der næppe kan skaffes Brændsel hertil, ligesom det ogsaa synes uforsvarligt at lade de mindre Klasser og nys indskrevne Børn fremdeles gaa uden Undervisning gennem længere Tid. Hertil kommer, at det for mange Hjem, hvor begge Forældrene gaar paa Arbejde, er en Katastrofe, at Børnene ikke blot gaar uden Tilsyn, men ogsaa til Vinter maaske maa opholde sig Dagen igennem i en kold Stue eller paa Gader og i Gaarde, indtil Forældrene kommer hjem og kan fyre. Ikke mange Hjem har under de foreliggende Forhold Raad til at fyre hele Dagen, ja, kan efter al Sandsynlighed ikke skaffe Brændsel dertil.

Under Henvisning til de alvorlige sociale og pædagogiske Konsekvenser for Børnene og Hjemmene, der maa følge, hvis der ikke indtræder en snarlig Bedring i Skolesituationen, er det derfor af absolut afgørende Betydning, at Skolerne *snarest* tilbagegives til Skolebrug.

Hertil kommer imidlertid et andet og ikke mindre vigtigt Spørgsmaal: En Del af Skolebygningernes Frigivelse er en nødvendig Forudsætning for Gennemførelsen af det forestaaende Folketingsvalg.

Allerede ved Gennemførelsen af den nylig afsluttede Uddeling af Rationeringskort voldte Mangelen af Skolebygninger et meget stort Besvær, men Uddelingen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kunde dog gennemføres ved, at man udstrakte den over 8 Dage fra nogle faa Uddelingssteder. Noget tilsvarende kan ikke ordnes ved et Valg efter den nugældende Valglovs Bestemmelser.

I Statistisk Kontor paabegyndes Udarbejdelsen af Valglisten i Begyndelsen af næste Uge. Dette Arbejde lægges paa det hidtidige Antal Afstemningssteder – nemlig 29, hovedsageligt de større Skolebygninger, og en Omlægning af Afstemningsstederne vil herefter ikke kunne gennemføres uden betydelige Vanskeligheder og kan i Løbet af ganske kort Tid ikke gennemføres, da Arbejdet med Listernes Udarbejdelse ellers slet ikke kan være fuldført til den 15. August, paa hvilken Dato Listerne skal fremlægges til almindeligt Eftersyn.

Endvidere henledes Opmærksomheden paa, at Statistisk Kontor i Løbet af første Halvdel af August, under Forudsætning af, at Valgdagen til den Tid er endelig berammet, maa paabegynde Udskrivningen af Valgkortene, der skal udsendes til Vælgerne. Da disse Valgkort skal være paatrykt Valgstedets Adresse, maa Valgstedernes Beliggenhed være endelig fastlagt i Begyndelsen af næste Maaned.

En Fortegnelse over de hidtidige Afstemningssteder vedlægges*).

I Henhold til det saaledes anførte undlader man ikke at anmode om det høje Ministeriums Bistand til en omgaaende Løsning af Spørgsmaalet om Skolernes Frigivelse, idet det bemærkes, at Magistraten, som er ude af Stand til paa egen Haand at træffe Foranstaltninger paa dette Omraade, for sit Vedkommende maa fralægge sig Ansvaret for Følgerne saavel i skolemæssig som i valgmæssig Henseende, hvis Frigivelsen ikke gennemføres rettidig.

H. RASMUSSEN

*) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

20.

Uddrag af brev af 21. juli 1945 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København.

Copenhagen, July 21, 1945.

My dear Minister,

I have hereby the pleasure of informing you that I always receive Ministers on Mondays between 4 and 5 p. m. and I hope to see you soon. Unfortunately I am probably not in the firstcoming Monday, but I should like very much to have a conversation with you as soon as possible.

I would like to discuss political questions in general and there is particularly one problem which would interest the Danish population, namely the question of whether we could not be allowed to send the German refugees who were domiciled in the Russian zone of occupation back to their homes. It would be of exceeding significance for us if this problem could be solved. It is also so much easier to transport them home during the summer than during the winter.

Yours very sincerely,

J. CHRISTMAS MØLLER

His Excellency
Monsieur A. I. Plakhine,
Minister for the Union of Soviet
Socialist Republics.

Oversættelse.

København, den 21. juli 1945.

Kære Minister,

Herved har jeg fornøjelsen at meddele Dem, at jeg altid har gesandtmodtagelse om mandagen kl. 4–5, og jeg håber snart at se Dem. Desværre er jeg næppe hjemme førstkommende mandag, men jeg vil meget gerne tale med Dem så snart som muligt.

Jeg ville gerne drøfte politiske spørgsmål i almindelighed, og navnlig er der et spørgsmål, som vil interessere den danske befolkning, nemlig spørgsmålet om vi ikke kunne få lov til at sende de tyske flygtninge, der hører hjemme i det russisk okkuperede område, tilbage til deres hjemstavn. Det ville betyde overmåde meget for os, om dette spørgsmål kunne løses. Det er også meget lettere at transportere dem hjem i sommertiden end til vinter.

Deres meget hengivne

J. CHRISTMAS MØLLER

Hans Excellence
Hr. A. I. Plakhine,
Gesandt for de socialistiske Sovjet-
Republikers Union.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

21.

Uddrag af arbejds- og socialministerens notat om en samtale den 24. juli 1945 med chefen for den britiske militærmission.

Brigadier Crowe og Major Laing*) har i Dag givet Møde hos mig, efter at Major Laing for nogle Dage siden har haft nogle Forhandlinger i den 21. Armégruppes Hovedkvarter i Frankfurt om de tyske Flygtninge her i Landet.

Brigadier Crowe oplyste, at vi maatte være forberedt paa, at de tyske Flygtninge ikke kunde komme ud af Landet før om en 3–4 Maaneder, hvilket skyldtes dels Forholdene i den engelsk-amerikanske Zone, dels – som Brigadier Crowe udtalte sig – det russiske Problem. Forholdet var nærmere det, at der ikke i Øjeblikket kunde modtages Personer i den engelsk-amerikanske Zone, idet alle der anbragte allierede »displaced persons«**) først skulde bringes væk. Naar Brigadier Crowe nævnte det russiske Problem, skulde dette tages som Udtryk for, at Russerne i Øjeblikket havde lukket af for Tilgang til deres Zone. Dette gjaldt ogsaa russiske Statsborgere, der for Tiden opholdt sig i den engelsk-amerikanske Zone. Hvis Russerne skulde tage det Standpunkt, at de overhovedet ikke vilde have flere tyske Statsborgere i den i Øjeblikket af Rusland kontrollerede Del af Tyskland, var man fra engelsk-amerikansk Side villig til til sin Tid at modtage alle her i Landet værende tyske Statsborgere i den af Englænderne og Amerikanerne besatte Del af Tyskland.

Fra dansk Side foreholdt jeg alle de Vanskeligheder, det forvoldte os fortsat at have de tyske Flygtninge. Vi gjorde opmærksom paa, at naar man foreholdt dette, maatte det ikke ses som Udtryk for, at Danmark ikke var villig til at bære sin Del af Byrderne, men man ønskede at præcisere, at de tyske Flygtninge var kommet her til Landet mod de danske Myndigheders Vilje, at det var en klar Overtrædelse af Folkeretten, og at man fra dansk Side ikke ønskede at beholde dem her i Landet een Dag længere end absolut nødvendigt. Med Hensyn til Skolerne maatte man navnlig være opmærksom paa, at den manglende Skolegang betyder en kolossal Belastning navnlig af de daarligst stillede Hjem, der ikke kunde være indstillet paa at tage sig af deres Børn hele Dagen igennem. Brigadier Crowe var fuldt opmærksom herpaa og gav Udtryk for, at man paa enhver tænkelig Maade vilde støtte de danske Bestræbelser for at komme af med Flygtningene, men at det altsaa ikke var lykkedes ham at trænge igennem med denne Opfattelse. Den Besked, han havde afgivet, kommer fra henholdsvis det amerikanske og engelske Hovedkvarter i Tyskland.

*) Medlem af den britiske militærmission.

**) Tvangsflyttede personer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Adspurgt, om der herefter var noget til Hinder for, at den danske Regering tog Spørgsmaalet direkte op over for den russiske Regering, svarede Brigadier Crowe, at der efter hans Opfattelse ikke alene ikke var noget til Hinder for, men at han vilde finde det fuldstændig rimeligt, at Spørgsmaalet toges op over for Rusland. Han var iøvrigt af den Opfattelse, at den danske Regering allerede havde taget Skridt i saa Henseende.

HEDTOFT-HANSEN

22.

Skrivelse af 24. juli 1945 fra chefen for den britiske militærmission til arbejds- og socialministeren.

Oversættelse.

BRITISH MILITARY MISSION
Dagmarhus.
Copenhagen, July 24, 1945.

Sir,

In reference to our conversation today*), I wish to confirm that the chief officer of both the American and British Displaced Person's Branches in Germany have stated that no forecast of the date of removal of the German Refugees in Denmark can be made since it is understood that 90% come from the Russian Zone. It is not possible to say when, if ever, the Russians will be prepared to accept them. Further, that they will not be accepted in the British or US Zones until it is quite clear that the Russians will not receive them.

It therefore seems safe to say that no movement is likely for three or four

DEN BRITISKE MILITÆRMISSION
Dagmarhus.
København, den 24. juli 1945.

Hr. Minister,

Under henvisning til vor samtale idag*) ønsker jeg at bekræfte, at lederen af såvel den amerikanske som den britiske afdeling for tvangsflyttede personer i Tyskland har erklæret, at der ikke kan siges noget bestemt med hensyn til datoen for de i Danmark værende tyske flygtninges udrejse, eftersom man forstår, at 90% hidrører fra den russisk besatte zone. Det er ikke muligt at sige, hvornår russerne vil være rede til at modtage dem, eller om dette i det hele taget vil være tilfældet. Yderligere bemærkes, at de ikke vil blive modtaget i den britiske eller amerikanske zone, førend det står helt klart, at russerne ikke vil modtage dem.

Man synes herefter med sikkerhed at kunne sige, at det er usandsynligt, at

*) Jfr. dok. nr. 21.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

months at least and that plans should be made for their accomodation in Denmark for some part, if not all of the forthcoming winter.

Yours sincerely

W. H. F. CROWE
Brigadier.

His Excellency
The Minister of Labour and Social Affairs, København.

der vil finde transporter sted i hvert fald indenfor 3–4 måneder, og at der bør træffes foranstaltninger med henblik på flygtningenes anbringelse i Danmark i en del af – om ikke hele – den kommende vinter.

Deres hengivne

W. H. F. CROWE
Brigadegeneral.

Hans Excellence
Arbejds- og Socialministeren, København.

23.

Uddrag af udenrigsministerens referat af en samtale den 7. august 1945 med den sovjetiske gesandt i København.

Tirsdag den 7. August Kl. 5 kom efter Aftale den russiske Minister, idet jeg havde bedt ham om at komme. Jeg rejste kun to Spørgsmaal overfor ham:

1. –

2. Jeg omtalte derefter Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge og meddelte, at de allerfleste af disse jo hørte til i den Del af Tyskland, som Russerne havde besat; vi vilde derfor meget gerne have Lov til at hjemsende dem i Sommer. Det var vor Hensigt at sende dem med Skib; jeg nævnede i denne Forbindelse Warnemünde og Stettin.

Spørgsmaalet synes at interessere ham. Han vilde gerne have at vide, hvor mange det drejede sig om, og jeg lovede at sende ham en Skrivelse herom.

– –

CHRISTMAS MØLLER

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

24.

Note af 7. august 1945 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København.

København, den 7. August 1945.

Hr. Minister,

Fra Begyndelsen af Februar Maaned d. A. og indtil den tyske Kapitulation sendtes der fra Tyskland trods energiske danske Protester en stigende Strøm af Flygtninge her til Landet. I Begyndelsen kom alle Flygtningene fra den østlige Del af Tyskland, hovedsagelig fra Østpreussen, men op mod Kapitulationen kom der ogsaa Flygtninge fra de Omraader, som besattes af britiske og amerikanske Styrker, dog i betydeligt mindre Omfang.

Da Kapitulationen fandt Sted, var der kommet henimod 250.000 tyske Flygtninge*) til Danmark, svarende til ca. 7 % af hele den danske Befolkning, og disse Flygtninge befinder sig her endnu.

Til Anbringelse af denne Flygtningeskare rekvirerede de daværende tyske Myndigheder i Krigens sidste Maaneder praktisk talt alle Bygninger her i Landet, der fandtes egnede til at huse Flygtninge, saasom Skoler, Forsamlingshuse, sociale Institutioner, Hoteller og offentlige Bygninger. Navnlig for Landets Skolevæsen var de omfattende Beslaglæggelser ganske katastrofale. Ved Kapitulationen gik man ud fra, at det skulde lykkes at komme af med disse Flygtninge i Løbet af Sommeren, saaledes at de beslaglagte Bygninger kunde tilbagegives deres oprindelige Formaal, men efter de Oplysninger, som man senest har modtaget fra den herværende allierede Mission, maa man være indstillet paa, at deres Hjemførelse ikke er umiddelbart forestaaende**).

Fra dansk Side har man for at begrænse Vanskelighederne ved at have det i Forhold til hele den danske Befolkning overordentlig store Antal Flygtninge her i Landet efter Kapitulationen i videst muligt Omfang søgt at sammenlægge Flygtningene og anbragt en Del af dem i Barakker. Muligheden for en større Anvendelse af Barakker er imidlertid udelukket som Følge af den herskende Mangel paa Barakker. De Vanskeligheder, som Flygtningenes Tilstedeværelse medfører indenfor en lang Række Omraader af det offentlige Liv, er dog fortsat overordentlig følelige for hele det danske Samfund og vil paa Grund af de klimatiske Forhold forøges i den kommende Vinter.

Som foran nævnt er Beslaglæggelserne navnlig gaaet ud over Skolerne i København. Man vedlægger en Oversættelse til Engelsk af en Skrivelse***), som

*) Tallet er senere opgjort til godt 200.000.

**) Jfr. dok. nr. 21 og 22.

***) Jfr. bilaget til dok. nr. 19.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Københavns Magistrat under 12. f. M. har tilsendt Arbejds- og Socialministeriet, og hvoraf fremgaar, at der af Byens 70 Skoler den 9. s. M. kun var 6 ledige til Undervisningsformaal.

Det staar den danske Regering klart, at de allierede Myndigheder i de Omraader, hvorfra Flygtningene stammer, har mange Vanskeligheder at kæmpe med. I Betragtning af den overmaade store Betydning, som en hurtig Hjemflytning af alle Flygtningene har for det danske Samfund, tillader jeg mig at anmode Dem om overfor vedkommende Myndigheder at ville gøre Deres Indflydelse gældende til, at Spørgsmaalet om en Modtagelse af de tyske Flygtninge, der stammer fra de østlige Dele af Tyskland, tages op til snarlig og velvillig Behandling, i hvilken Forbindelse jeg mener at burde fremhæve, at en Hjemflytning lettere lader sig gennemføre i Sommer- og Efteraarsmaanederne end i Vintermaanederne. Der vil formentlig være Anvendelse for Flygtningene under det forestaaende Genopbygningsarbejde, og en Række af Flygtningene har allerede rettet Henvendelse til de danske Myndigheder om Tilladelse til at vende tilbage til deres Hjemsted for at deltage i dette Arbejde.

Modtag, Hr. Minister, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

J. CHRISTMAS MØLLER

Hr. Minister A. I. Plakhine,
Gesandt for de socialistiske Sovjetrepublikkers Union, København.

25.

Notat af 31. august 1945 om en samtale samme dag mellem departementschef H. H. Koch, socialministeriet, og repræsentanter for den britiske militærmission i Danmark og de britiske militærmyndigheder i Tyskland.

Major Laing fra den britiske Militærmission har i Dag været hos mig sammen med Oberst Fulton fra den 21. Armégruppe, d. v. s. som Udsending for den engelske Forvaltning af den af britiske Tropper okkuperede Del af Tyskland.

Det var Oberst Fultons Opgave at meddele, at der ikke kunde blive Tale om Hjemførelse af de her i Landet værende tyske Flygtninge før tidligst til Foraaret. Oberst Fulton oplyste i denne Forbindelse, at det første Skridt vedrørende Folkeflytningerne i Tyskland skulde være at sørge for, at alle de Tyskere, der i Øjeblikket befandt sig inden for Grænserne af det fremtidige Tyskland, men uden

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for den Zone, hvor de oprindelig havde haft deres Hjem, skulde tilbageføres. Han oplyste, at der i Øjeblikket var 400.000 Personer i den amerikanske Zone, som skulde føres tilbage til den britiske Zone. Ligeledes var der et betydeligt Antal i den russiske Zone, som ogsaa skulde føres tilbage til den britiske Zone, men man havde endnu ikke fra de russiske Myndigheder faaet Oplysning om disses Antal.

Forsaavidt angaar de tyske Statsborgere, der for Tiden opholder sig uden for Grænserne for det fremtidige Tyskland, kunde det oplyses, at alle disse skulde evakueres til det fremtidige Tysklands Omraade. Dette vilde betyde, at samtlige Tyskere i det Omraade, der skulde afstaas til Polen, skulde evakueres derfra, og det betød videre, at de tyske Flygtninge, der opholder sig her i Landet, og som er kommet fra de Omraader, der skal afstaas til Polen, ikke skulde føres tilbage dertil, men skulde fordeles paa det fremtidige Tyskland.

Han kunde ikke oplyse, hvor mange Personer denne Flytning ialt vilde komme til at omfatte, men nævnede et Tal paa 7 Mill. Naar denne omfattende Flytning kunde begynde, kunde han ikke oplyse. Afgørelsen laa hos det af de 4 Besættelsesmagter nedsatte »control board«*) i Berlin. Denne Kommission skulde tage Stilling til saavel Tidspunktet for Flytningernes Begyndelse som til Spørgsmaalet om, til hvilke Omraader de paagældende skulde flyttes. Han oplyste iøvrigt i denne Forbindelse, at Boligforholdene var fortvivlende, og at man ikke tilnærmelsesvis havde Boliger til alle Personer, der i Øjeblikket befandt sig i de besatte Omraader, og at derfor ogsaa dette Problem forsinkede Paabegyndelsen af Flytningerne.

Endvidere oplyste Oberst Fulton, at det under Potsdammødet var vedtaget, at alle Flytninger skulde foregaa paa en human Maade; der vil altsaa blive stillet særlige Krav til Transportmidlerne og Anbringelse undervejs og paa Bestemmelsesstedet. At der ogsaa vil medgaa nogen Tid, inden Flytningerne kan foretages paa den vedtagne Maade, siger sig selv.

Jeg fremhævede over for Oberst Fulton alle de Konsekvenser, det betød for den danske Befolkning at have det store Antal tyske Flygtninge her i Landet, og fandt for saa vidt Forstaaelse herfor, som Oberst Fulton var velorienteret om Stemningerne i den danske Befolkning og den danske Presse, men kunde efter den Besked, Oberst Fulton var bemyndiget til at aflevere, ikke opnaa noget Tilsagn om en tidligere Evakuering af de tyske Flygtninge. Det eneste, der blev stillet i Udsigt, var, at man var villige til at drøfte Spørgsmaalet om Tilbageførelse til den britiske Zone af tyske Flygtninge her i Landet, der var hjemmehørende i denne Zone. Dette Spørgsmaal vil blive taget op, saaledes at Flygtningeregistre-

*) Det allierede kontrolråd for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ringen foreløbig giver Oplysning om, hvor mange det drejer sig om (det menes at være et Faatal).

Under Samtalen gav Oberst Fulton Udtryk for den Opfattelse, at en Henvendelse til de russiske Myndigheder om Modtagelsen af de herværende tyske Flygtninge, hjemmehørende i de russisk besatte Omraader, utvivlsomt vilde være frugtesløs. For saa vidt angaar russisk besatte Omraader, der af Tyskland skal afstaas til Polen, er der allerede taget klar Stilling, idet disse helt skal renses for Tyskere, og med Hensyn til den Del af det fremtidige Tyskland, der i Øjeblikket var besat af Russerne, var Russerne ikke i Stand til at disponere, idet navnlig Fordelingen af de tyske Flygtninge mellem de enkelte Zoner skal afgøres af Kontrolkomiteen i Berlin.

Naar henses til, at Kontrolkomiteen kommer til at træffe den endelige Afgørelse vedrørende Repatrieringen af Tyskere til det fremtidige Tyskland, burde det muligvis overvejes, om man ikke fra dansk Side kunde træde direkte i Forbindelse med Kontrolkomiteen gennem en fast Udsending i Berlin. Jeg nærer i og for sig ingen Tvivl om, at de herværende engelske Officerer, der varetager Opgaverne med de tyske Flygtninge, ikke skulde fremføre de danske Synspunkter med al ønskelig Styrke. Tværtimod har jeg Indtrykket af, at de med udmærket Dygtighed gaar ind for de danske Synspunkter, men der kunde muligvis være større Slagkraft i i Berlin at have en dansk Repræsentant fra UM., der ved hver given Lejlighed kunde bringe Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark til Diskussion.

Den 31. August 1945.

KOCH

26.

Telegrafisk indberetning af 28. september 1945 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

I et telegram af 28. september 1945 indberettede gesandtskabet i Moskva, at det sovjetiske udenrigsministerium havde meddelt, at de militære myndigheder i den sovjetiske zone af Tyskland var meget uvillige til at modtage yderligere flygtninge, da zonen var overfyldt af tyskere, som var udvist fra Polen og Czekoslovakiet. Man havde fra sovjetisk side foreslået gesandten at søge de tyske flygtninge i Danmark sendt til den britiske og den franske zone af Tyskland.

Gesandtskabet henstillede, at spørgsmålet søgtes rejst overfor vedkommende allierede regeringer under den samtidig i London stedfindende udenrigsministerkonference.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

27.

Uddrag af notits af 30. september 1945 om en samtale den 28. s. m. mellem direktøren for udenrigsministeriet og legationssekretæren ved det sovjetiske gesandtskab i København.

Den russiske Legationssekretær var her den 28. ds. og afleverede under Samtalen, der oversattes af den russiske Gesandts engelske Tolk, vedlagte Notits.

- -

ad 3: Jeg spurgte Legationssekretæren om, hvorledes den paagældende Meddelelse nærmere var at forstaa. Betød den, at de tyske Flygtninge ikke kunde modtages i den russiske Zone indenfor en kortere eller lidt længere Periode, eller skulde den virkelig være saaledes at forstaa, at tyske Flygtninge, der var hjemmehørende i den russiske Zone, ikke i en overskuelig Fremtid skulde kunne sendes tilbage til denne. Legationssekretæren erklærede ikke at kunne give nogen som helst Kommentar til Meddelelsen. Han lovede imidlertid paa min Anmodning at søge at indhente nærmere Oplysninger i Sagen.

Den 30. September 1945.

F. HVASS

Bilag til dok. nr. 27. Uddrag af notits overrakt direktøren for udenrigsministeriet af legationssekretæren ved det sovjetiske gesandtskab i København under en samtale den 28. september 1945.

Oversættelse fra russisk.

- -

3. Gesandten har anmodet mig om at underrette Dem om, at ifølge modtagne oplysninger fra Moskva kan tyske flygtninge, der befinder sig i Danmark, ikke modtages i den sovjetiske zone, og at henvendelse vedrørende evakuering af tyskere fra Danmark i fremtiden bør foretages til englænderne.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

28.

Uddrag af notits om en samtale den 5. januar 1946 mellem gesandten i Moskva og viceudenrigsminister V. G. Dekanozov.

- -

D.s næste Spørgsmaal var: Deres Statsminister har 7 Nytaarsønsker; hvilke Ønsker har De? Hertil svarede jeg: Foruden de af Statsministerens Ønsker, som De har nævnt, har jeg bl. a. følgende:

1) -

2) At vi hurtigst muligt kan sende de tyske civile Flygtninge ud af Danmark. – D.: Ogsaa dette Ønske forstaar vi, men fra Deres Samtaler med Abramov (Chefen for 5. Departement) kender De Vanskelighederne. Mange er fra det nuværende Polen, og vi har faktisk ikke mere Plads i vor Zone af Tyskland. De bør søge at faa Englænderne til at tage dem.

- -

5. Januar 1946.

TH. DØSSING

29.

Uddrag af udenrigsministerens tale i De Forenede Nationers plenarforsamling i London den 15. januar 1946.

Oversættelse.

- -

The Danish delegation would like to call the attention of the Assembly to certain questions connected with the future of Germany, a territory which will remain adjacent to a number of the countries here represented.

We are fully aware that the four powers now controlling the territory that was once the Reich of Hitler are faced with an almost superhuman task.

We understand that the settlement

- -

Den danske delegation vil gerne henlede forsamlingens opmærksomhed på visse spørgsmål i forbindelse med den fremtidige ordning med hensyn til Tyskland, et område, der fortsat vil grænse til flere af de her repræsenterede lande.

Vi er ganske klar over, at de fire stormagter, som nu udøver kontrollen over det område, som engang var Hitlers rige, er stillet overfor en næsten overmenneskelig opgave.

Vi forstår, at anbringelsen af millio-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

of millions of Germans who by war and defeat have been dislodged from their former abodes is a social and political problem of stupendous magnitude. It may not be for us to tender advice on this subject. But we find it our duty to point to the grave danger of a German migration spreading over Europe in this direction or another – which one nobody can tell at present – as a result of the sheer pressure of population from within.

In the interests of the future security of Europe and hence of the world, it would not seem inappropriate – in the light of past experience – to consider ways and means of guiding and directing this migration within the territory assigned to the German people into channels less dangerous to the very future existence of neighbouring populations.

These considerations apply equally to the question of re-settling the German refugees who in the last few months of the war overflowed into neighbouring territories, not least into Denmark.

ner af tyskere, som på grund af krig og nederlag er blevet fordrevet fra deres tidligere hjemsted, er et socialt og politisk problem af vældigt omfang. Det er vel ikke vor opgave at give råd i denne henseende. Men vi betragter det som vor pligt at pege på den store fare, som ligger i en tysk folkevandring, der – som et resultat af selve befolkningstrykket indefra – spredes ud over Europa i denne eller hin retning – i hvilken kan ingen sige i dette øjeblik.

Af hensyn til Europas og dermed verdens fremtidige sikkerhed ville det næppe være urimeligt, set i lys af tidligere erfaring, at overveje midler til, inden for det landområde, der er tildelt det tyske folk, at lede og styre denne folkevandring ad veje, der er mindre farlige for nabofolkenes fremtidige eksistens.

Denne betragtning gælder også spørgsmålet om at finde nye bosteder til de tyske flygtninge, som i krigens sidste måneder strømmede ind i nabolandene, ikke mindst i Danmark.

30.

Notits om en samtale den 23. januar 1946 mellem udenrigsministeren og understatssekretær i det britiske udenrigsministerium, Sir Orme Sargent.

Under sit ophold i London i anledning af De Forenede Nationers plenarforsamling aflagde udenrigsministeren den 23. januar 1946 ledsaget af gesandten besøg hos understatssekretær i det britiske udenrigsministerium, Sir Orme

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sargent. Tilstede var endvidere chefen for ministeriets afdeling for de nordiske lande, hr. C. Warner.

Udenrigsministeren gjorde rede for flygtningeproblemet i Danmark og for de forhåbninger, man i henhold til de i sin tid af den allierede militærmission i København fremsatte udtalelser*) havde næret om at faa flygtningene fjernet fra Danmark.

Sir Orme erkendte, at Danmark engang burde kunne slippe af med flygtningene; under vintermånederne ville dette imidlertid være vanskeligt.

31.

Uddrag af udenrigsministerens tale den 30. januar 1946 i De Forenede Nationers plenarforsamlings 3. udvalg.

Oversættelse.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

In conclusion, I should like to call attention to another Danish aspect of the problem of the refugees.

When the allied armies during the winter and spring 1945 fought their way through Germany from East and West the German authorities, in spite of vigorous Danish protests, forced a great number of German refugees upon Denmark, which was then outside the actual zone of combat. The stream of refugees began in February 1945 and continued on an increasing scale up to the German capitulation on May 5th.

The billeting and care of the refugees until the capitulation were in the hands of the German military forces, who did not inform the Danish authorities of

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

Endelig vil jeg gerne henlede opmærksomheden på en anden side af flygtningespørgsmålet, der ligeledes angår Danmark.

Da de allierede hære i vinteren og foråret 1945 kæmpede sig vej gennem Tyskland fra øst og vest, påtvang de tyske myndigheder Danmark, der da lå udenfor den egentlige kampzone, trods kraftige protester fra dansk side, et stort antal flygtninge. Flygtningestrømmen begyndte i februar 1945 og fortsatte i et stadigt stigende tempo indtil den tyske kapitulation den 5. maj.

Indkvarteringen af og forsorgen for de tyske flygtninge varetoges indtil kapitulationen af de tyske tropper, som ikke underrettede de danske myndig-

*) Jfr. dok. nr. 16.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

the number and placing of the refugees, but helped themselves by seizing schools, assembly halls, hotels and other public and private buildings of every description. In Copenhagen 95 per cent of the schools were seized. When the German military forces capitulated on May 5th, the Danish Government were faced with the problem of having to provide for all these refugees without knowing their number and their whereabouts. The strictly necessary care was rapidly organized as to provisions, billeting and medical treatment.

We have now 210.000 civilian German refugees left in Denmark, corresponding to 5 ¼ per cent. of the total population of the country.

The greater part of these refugees belong to the rural population of the Eastern portions of Germany, 60 per cent. are women, 15 per cent. men and 25 per cent. children below the age of 15, and the greater part of the adults are elderly persons.

In the beginning, there was every reason to assume from the information received from Allied quarters*) that the refugees would be sent back to Germany within a very short time and at any rate not later than in the course of the autumn. At the end of July, however, the Danish Government was informed**) that on account of the chaotic conditions in Germany it would be impossible to repatriate the refugees immediately and that they would have

heder om flygtningenes antal eller anbringelse, idet de uden videre lagde beslag på skoler, forsamlingshuse, hoteller og andre offentlige og private bygninger af enhver art. I København blev 95 % af skolerne beslaglagt. Da de tyske styrker kapitulerede den 5. maj, stod den danske regering overfor at skulle drage omsorg for alle disse flygtninge uden at kende deres antal eller opholdssteder. Den strengt nødvendige forsorg blev hurtigt tilvejebragt med hensyn til levnedsmidler, indkvartering og lægebehandling.

Vi har nu 210.000 civile tyske flygtninge tilbage i Danmark, svarende til 5 ¼ % af hele landets befolkning.

Størstedelen af disse flygtninge hører til landbefolkningen fra de østlige dele af Tyskland, 60 % er kvinder, 15 % mænd og 25 % børn under 15 år. Størstedelen af de voksne er gamle.

I begyndelsen var der ifølge oplysning fra allieret side*) al grund til at antage, at flygtningene ville blive sendt tilbage til Tyskland i løbet af kort tid og i hvert fald ikke senere end i løbet af efteråret. I slutningen af juli blev det imidlertid meddelt**) den danske regering, at det på grund af de kaotiske forhold i Tyskland ville være umuligt at hjemsende flygtningene straks, og at de i det mindste måtte forblive i Danmark vinteren over.

*) Jfr. dok. nr. 16.
**) Jfr. dok. nr. 21 og 22.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

to remain in Denmark for the winter at least. This created a deep disappointment and concern.

As I said in the Assembly Denmark is fully aware of the vast problems facing the four Allied Powers occupying Germany. But at the same time, it is a vital interest to us to press for an early solution of this refugee question.

According to a provisional estimate the costs to the Danish Government amount to a daily expense of about ¾ million kr. or between 250 and 300 million kr. annually*). This is equivalent to 3 per cent. of the national income of Denmark and to about fifty per cent. of the normal pre-war budget of the State.

This is a heavy extra burden for Denmark that we are not prepared to shoulder for long. But quite apart from the financial charge I should like to make it clear that it is quite unthinkable for Denmark to absorb these German refugees into the Danish people. We do not want to try to make them Danish. We want, as soon as ever possible, to have our country freed of this foreign element which was forced upon us by Hitler's Government at the last stages of the war. I therefore beg to ask that this specific problem be considered in connection with the more comprehensive questions which I have tried to outline for the consideration of this Committee.

Dette fremkaldte dyb skuffelse og bekymring.

Som jeg sagde i forsamlingen, er Danmark fuldstændig klar over de store problemer, som de fire allierede besættelsesmagter i Tyskland står overfor. Men samtidig er det af livsvigtig betydning for os at stille krav om en snarlig løsning af flygtningespørgsmålet.

I henhold til et foreløbigt overslag andrager den danske regerings udgifter et beløb af ca. trekvart mill. kr. om dagen eller mellem 250 og 300 mill. kr. om året*). Dette svarer til 3 % af Danmarks nationalindkomst og til ca. 50 % af statens normale førkrigsbudget.

Dette er en tung ekstra byrde for Danmark, som vi ikke kan påtage os for længere tid. Men ganske bortset fra den finansielle belastning vil jeg gerne gøre det klart, at det er ganske utænkeligt, at Danmark kan optage disse tyske flygtninge i det danske folk. Vi ønsker ikke at prøve på at gøre dem til danske. Vi ønsker så hurtigt, som det overhovedet er muligt, at få vort land befriet for dette fremmede element, der blev påtvunget os af Hitlers regering i krigens sidste fase. Jeg tillader mig derfor at anmode om, at dette særlige problem optages til behandling i sammenhæng med de mere omfattende spørgsmål, som jeg har søgt i hovedtræk at redegøre for til dette udvalgs overvejelse.

*) Senere opgjort til ca. 200 millioner kr. årligt.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

32.

Uddrag af udenrigsministerens referat af en samtale i London den 8. februar 1946 med den sovjetiske viceudenrigsminister A. Y. Vyshinsky.

Efter forudgaaende Aftale havde jeg i Eftermiddag i den russiske Ambassade en lang, uforstyrret Samtale med stedfortrædende Folkekommissær A. Y. Vyshinsky. Der var iøvrigt ikke andre til Stede end en russisk Tolk - - - - -

- -

4. Derefter fremhævede jeg de tyske Flygtninge i Danmark. V. gav det Raad at rette Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin under Angivelse af de Kendsgerninger, der var afgørende (Tid og Maade for Tyskernes Ankomst, deres Antal og Anbringelse i Danmark o. s. v.).

- -

- -

Til sidst fremhævede jeg endnu engang to Ting. Den ene var den store Betydning, som det ogsaa materielt vilde have for os at slippe af med de tyske Flygtninge - - - - - - - - - - - - - - - - - -

- -

Den 8. Februar 1946.

GUSTAV RASMUSSEN

33.

Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til chefen for den danske militærmission i Berlin.

København, den 16. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. General,

Under mit Ophold i London under De Forenede Nationers Forsamling i Januar og Februar d. A. havde jeg Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet om de civile tyske Flygtninge i Danmark med fremtrædende britiske, russiske og franske Repræsentanter. Sovjetunionens Viceudenrigsminister, Hr. Vyshinsky, foreslog mig under en af disse Samtaler*) at foranledige Spørgsmaalet indbragt for den

*) Jfr. dok. nr. 32.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

allierede Kontrolkommission i Berlin med Anmodning til denne om at medvirke til Tilvejebringelse af en Ordning, der vilde gøre det muligt at faa Flygtningene fjernet fra Danmark.

Efter at Sagen har været Genstand for Drøftelse inden for Regeringen og med interesserede danske Myndigheder, er det blevet bestemt at rette Henvendelse til Kontrolkommissionen.

I denne Anledning fremsender jeg hoslagt i fransk, engelsk og russisk Tekst*) et Memorandum, som jeg anmoder Hr. Generalen om at overrække den allierede Kontrolkommission med en Følgeskrivelse, hvori det bedes fremhævet, at den fortsatte Tilstedeværelse her i Landet af ca. 200.000 civile tyske Flygtninge – et Antal svarende til ca. 5 % af den danske Befolkning – medfører saa alvorlige Byrder og Ulemper for det danske Samfund, at de ikke i Længden kan bæres. Den danske Regering nærer fuld Tillid til, at Henvendelsen vil blive behandlet med hele den Opmærksomhed, som Sagens alvorlige Karakter gør paakrævet. Det bedes tilføjet, at Regeringen maa lægge den største Vægt paa, at der snarest muligt tilvejebringes en Ordning, saa at Flygtningene kan fjernes fra Danmark.

Jeg er klar over, at langt den overvejende Del af Flygtningene, der i Krigens sidste Maaneder mod de ansvarlige danske Myndigheders Protest overførtes her til Landet, var hjemmehørende i østlige Provinser, der ikke længere betragtes som tyske, men dette kan efter Regeringens Opfattelse ikke anvendes som Argument for Flygtningenes Forbliven her i Landet.

Det henstilles, at der ved Overrækkelsen af Aide Memoire'et om denne Sag søges personlig Kontakt med ledende Embedsmænd indenfor Kontrolkommissionen.

Til Hr. Generalens egen Underretning vedlægges en af Arbejds- og Socialministeriet, Flygtningeadministrationen, i Marts Maaned d. A. udarbejdet Oversigt**) vedrørende Flygtningene i Danmark.

Om, hvad der passerer i Sagen, imødeses Indberetning.

Med udmærket Højagtelse forbliver jeg Hr. Generalens ærbødige

GUSTAV RASMUSSEN

*) Alene den engelske tekst er optaget i nærværende aktsamling.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 33. Memorandum af 15. april 1946 tilstillet det allierede kontrolråd for Tyskland af den danske militærmission i Berlin den 29. s. m.*)

A. M.

During the German occupation of Denmark, the German Government from February 1945 until the German capitulation in May 1945, in spite of vigorous Danish protests, forced a great number of German refugees upon Denmark. As the Danish authorities refused to cooperate, the billetting and feeding of these refugees were taken in hand by the German military forces who did not inform the Danish authorities of their number and distribution, but helped themselves by seizing schools, assembly halls, hotels and other private and public buildings of every description. In Copenhagen 95 per cent. of the schools were seized. When the German military forces capitulated on May the 5th, the Danish Government were faced with the problem of having to provide for all these refugees without knowing their number and their whereabouts.

2. The German refugees, the number of whom according to a census taken on the 1st of March, 1946 is about 200.000, were originally dispersed at about 900 different places. They have now been interned in 98 camps and in 35 schools and 122 other buildings which are still allocated for their housing.

3. While the Danish authorities have succeeded in establishing tolerable conditions of housing and nutrition, the difficulties in other fields are exceed-

Oversættelse.

A. M.

Under den tyske besættelse af Danmark påtvang den tyske regering i tiden fra februar 1945 indtil Tysklands kapitulation trods kraftige danske protester Danmark et stort antal tyske flygtninge. Da de danske myndigheder afslog at medvirke, indkvarteredes og forplejedes disse flygtninge af den tyske militærmagt, som ikke underrettede de danske myndigheder om flygtningenes antal og fordeling, idet de uden videre lagde beslag på skoler, forsamlingshuse, hoteller og andre private og offentlige bygninger af enhver art. I København beslaglagdes 95 % af skolerne. Da de tyske militære styrker kapitulerede den 5. maj var den danske regering stillet overfor det problem at skulle overtage forsorgen for alle disse flygtninge uden at kende deres antal eller opholdssteder.

2. De tyske flygtninge, hvis antal ifølge en pr. 1. marts 1946 foretaget optælling andrager ca. 200.000, var oprindelig fordelt på henved 900 forskellige steder. De er nu interneret i 98 lejre og i 35 skoler og 122 andre bygninger, som stadig er anvist til bolig for dem.

3. Medens det er lykkedes de danske myndigheder at skaffe tålelige bolig- og ernæringsforhold, er vanskelighederne på andre områder overordentlig

*) Jfr. dok. nr. 39.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ingly great because of the lack of raw material resulting out of five years of German occupation. This particularly applies to clothing, footwear and fuel for heating of the internment camps.

4. All camps and other places where the refugees are interned are being guarded so as to prevent their intercourse with the outside world. Towards 10.000 men have hitherto been employed on such duties.

5. About 50 per cent. of the refugees are women, about 17 per cent. are men and about 33 per cent. are children under 14 years of age.

6. The greater part of the refugees belong to the rural population of the eastern provinces of Germany. As it will appear from the attached specification comprising almost all the refugees, the place of domicile before their evacuation to Denmark has not been ascertained for about 2.000 refugees. 534 originate from the French zone of occupation, 1.280 from the United States zone, 10.286 from the British zone, while the rest have come from the Soviet zone of occupation and from districts now belonging to Poland.

7. In the early summer of 1945 the Danish Government had every reason to assume from information given by Allied quarters*) that the refugees would be sent back to Germany within a very short time, and at any rate not later than in the course of the autumn. However, at the end of July 1945 the Danish Government were informed**)

store på grund af den ved 5 års tysk besættelse forårsagede mangel på råmaterialer. Dette gælder i særlig grad klæder, fodtøj og brændsel til opvarmning af interneringslejrene.

4. Alle lejre og andre steder, hvor flygtningene er anbragt, er bevogtede for at forhindre flygtningenes samkvem med omverdenen. Henved 10.000 mand har hidtil været beskæftiget med sådanne opgaver.

5. Omkring 50 % af flygtningene er kvinder, ca. 17 % mænd og henved 33 % børn under 14 år.

6. Størsteparten af flygtningene tilhører landbefolkningen i de østlige provinser af Tyskland. Som det vil fremgå af vedhæftede oversigt, der omfatter næsten alle flygtningene, er hjemstedet før evakueringen til Danmark ikke fastslået for ca. 2.000 flygtninges vedkommende, 534 stammer fra den franske besættelseszone, 1.280 fra den amerikanske zone, 10.286 fra den britiske zone, medens resten er kommet fra den sovjetiske zone og fra områder, som nu henhører under Polen.

7. I begyndelsen af sommeren 1945 havde den danske regering efter de af de allierede militærmyndigheder givne oplysninger*) al grund til at tro, at flygtningene ville blive sendt tilbage til Tyskland i løbet af meget kort tid og i hvert fald senest i løbet af efteråret. Den danske regering blev imidlertid i slutningen af juli 1945 underrettet om**),

*) Jfr. dok. nr. 16.
**) Jfr. dok. nr. 21 og 22.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

that on account of the chaotic conditions in Germany it would not be possible to repatriate the refugees immediately, and that they would have to remain in Denmark during the winter. This created deep disappointment and concern in Denmark.

8. The Danish Government are fully aware of the difficulties facing the Allied Powers occupying Germany. At the same time the Danish Government must insist on the necessity of an early solution of this refugee problem.

9. The presence of about 200.000 German internees, the number of which is equivalent to about 5 per cent. of Denmark's total population, means an extraordinarily heavy burden on the Danish community. In the present financial year it is estimated that the cost to the Government will amount to nearly 200 million kroner or about 3 per cent. of Denmark's total national income or about forty per cent. of the normal pre-war budget of the State. This is a burden which Denmark is not able to shoulder for a further lengthy period of time.

10. It should be understood that Denmark is under no condition willing to absorb these Germans into the Danish community.

11. It is the unanimous desire of the Danish people to have the country freed as soon as possible of this foreign element which was forced upon Denmark by Hitler's Government in the last stages of the war.

12. The Danish Government there-

at det som følge af de kaotiske tilstande i Tyskland ikke ville være muligt at hjemsende flygtningene øjeblikkeligt, men at de måtte blive i Danmark vinteren over. Dette fremkaldte stor skuffelse og bekymring i Danmark.

8. Den danske regering er fuldtud opmærksom på de vanskeligheder, de allierede magter er stillet overfor ved besættelsen af Tyskland, men må dog fastholde nødvendigheden af en hurtig løsning af dette flygtningespørgsmål.

9. Tilstedeværelsen af omtrent 200.000 tyske internerede, svarende til ca. 5 % af Danmarks samlede befolkning, betyder en ganske overordentlig stor belastning af det danske samfund. Det er beregnet, at regeringens udgifter i indeværende finansår vil beløbe sig til henved 200 mill. kr. eller omkring 3 % af Danmarks samlede nationalindtægt eller ca. 40 % af statens normale førkrigsbudget. Dette er en byrde, som Danmark ikke er i stand til at bære i yderligere lang tid.

10. Det bemærkes, at Danmark under ingen omstændigheder er villig til at optage disse flygtninge i det danske samfund.

11. Det er det danske folks enstemmige ønske, at landet så hurtigt som muligt befries for dette fremmedelement, som i krigens sidste tid blev påtvunget Danmark af Hitlers regering.

12. Den danske regering har derfor

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

fore have the honour to request the Allied Control Commission for Germany to take this problem under earnest consideration with a view to making arrangements for the speedy removal of the Germans in question from Danish soil.

Copenhagen, 15th April, 1946.

den ære at anmode den allierede kontrolkommission for Tyskland om at tage dette spørgsmål op til alvorlig overvejelse med henblik på at træffe foranstaltninger til de pågældende tyskeres snarlige fjernelse fra dansk grund.

København, den 15. april 1946.

Underbilag til bilaget til dok. nr. 33. Oversigt pr. 15. februar 1946 over de tyske flygtninge fordelt efter deres bopæl før evakueringen til Danmark.

List of German refugees in Denmark per 15th February, 1946 according to their domicile before their evacuation to Denmark.

Zones	Number of Refugees
A. British Zone	10.286
B. French Zone	534
C. U.S. Zone	1.280
D. Soviet Zone	
1. Magdeburg	126
2. Brandenburg – Berlin	1.658
3. Saxony	491
4. Thuringia	201
5. Berlin	3.651
6. The district east of the rivers Oder-Neisse	166.523
7. Mecklenburg	998
8. Pomerania west of the Oder	7.354
9. Anhalt	39
10. Halle-Merseburg	117
11. Erfurt	23
12. The province Frankfurt a. d. Oder west of the Oder	186
E. No zone or province given	2.026
In all...	195.800

Oversættelse.

Oversigt over tyske flygtninge i Danmark pr. 15. februar 1946 fordelt efter deres bopæl før evakueringen til Danmark.

Zone	Antal Flygtninge
A. Britiske zone	10.286
B. Franske zone	534
C. Amerikanske zone	1.280
D. Sovjet-zone	
1. Magdeburg	126
2. Brandenburg – Berlin	1.658
3. Sachsen	491
4. Thüringen	201
5. Berlin	3.651
6. Distriktet øst for floderne Oder-Neisse	166.523
7. Mecklenburg	998
8. Pommern vest for Oder	7.354
9. Anhalt	39
10. Halle-Merseburg	117
11. Erfurt	23
12. Provinsen Frankfurt a. d. Oder vest for Oder	186
E. Zone eller provins ikke oplyst	2.026
Ialt...	195.800

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

34.

Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Moskva.

København, den 16. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Gesandt,

Idet jeg hoslagt i Genpart fremsender en Skrivelse af D. D. til Chefen for den danske Militærmission i Berlin*) og to Eksemplarer af den russiske Tekst**) til det deri nævnte Memorandum med et Bilag, anmoder jeg Hr. Gesandten om i en Note at gøre det sovjetrussiske Udenrigsministerium bekendt med den i Skrivelsen omhandlede Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin.

I Noten bedes Hr. Gesandten give Udtryk for den Kgl. Regerings Tillid til, at den sovjetrussiske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin vil blive instrueret om at yde velvillig Medvirkning til Problemets Løsning gennem Flygtningenes snarlige Fjernelse fra Danmark.

Mundtlig bedes De udtale, at den danske Regering ved at foretage den nævnte Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin har handlet i Overensstemmelse med det Raad, som Viceudenrigsminister Vyshinsky gav mig i en Samtale i Februar Maaned under De Forenede Nationers Konference i London.

Om, hvad der passerer i Sagen, imødeses Indberetning.

Med udmærket Højagtelse, Hr. Gesandtens ærbødige

GUSTAV RASMUSSEN

P. S. Ovennævnte Memorandum vedlægges tillige paa Engelsk***).

*) Jfr. dok. nr. 33.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling, jfr. fodnote *) på side 81.

***) Jfr. bilaget til dok. nr. 33.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

35.

Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til den danske chargé d'affaires a. i. i Washington.

København, den 16. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Chargé d'Affaires,

Idet jeg hoslagt i Genpart fremsender en Skrivelse af D. D. til Chefen for den danske Militærmission i Berlin*) og to Eksemplarer af den engelske Tekst til det deri nævnte Memorandum**) med et Bilag***), anmoder jeg Hr. Chargé d'Affaires'en om i en Note at gøre State Department****) bekendt med den i Skrivelsen omhandlede Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin.

I Noten bedes Hr. Chargé d'Affaires'en give Udtryk for den Kgl. Regerings Tillid til, at den amerikanske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin vil blive instrueret om at yde velvillig Medvirkning til Problemets Løsning gennem Flygtningenes snarlige Fjernelse fra Danmark.

Med udmærket Højagtelse, Hr. Chargé d'Affaires'ens ærbødige

GUSTAV RASMUSSEN

36.

Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i London.

København, den 16. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Lensgreve,

Idet jeg hoslagt i Genpart fremsender en Skrivelse af D. D. til Chefen for den danske Militærmission i Berlin*) og to Eksemplarer af den engelske Tekst til det deri nævnte Memorandum**) med et Bilag***), anmoder jeg Hr. Lensgreven

*) Jfr. dok. nr. 33.
**) Jfr. bilag til dok. nr. 33.
***) Jfr. underbilag til bilag til dok. nr. 33.
****) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om i en Note at gøre Foreign Office*) bekendt med den i Skrivelsen omhandlede Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin.

I Noten bedes Hr. Lensgreven give Udtryk for den Kgl. Regerings Tillid til, at den engelske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin vil blive instrueret om at yde velvillig Medvirkning til Problemets Løsning gennem Flygtningenes snarlige Fjernelse fra Danmark.

Til Hr. Lensgrevens Underretning tillader jeg mig at tilføje, at jeg idag har haft en Samtale med Chefen for den herværende britiske Militærmission, Brigadier Crowe, med Major Laing**), der er Specialist i Spørgsmaal som det omhandlede, og med Colonel Todd, der arbejder med saadanne Spørgsmaal i den britiske Militærregering i Berlin, og som i disse Dage er paa Besøg i København. Ved denne Lejlighed sikrede jeg mig, at en Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin og til de fire Stormagters Regeringer ikke kolliderede med nogen de nævnte Officerer bekendt Plan. De ansaa alle tre en Henvendelse som den foreliggende for formaalstjenlig og lovede, saavidt det stod til dem, at yde os Bistand, i hvilken Sammenhæng Colonel Todd dog bemærkede, at det afgørende var de Instruktioner, som de allierede Myndigheder i Berlin fik fra deres Regeringer.

Om, hvad der passerer i Sagen, imødeses Indberetning.

Med udmærket Højagtelse, Hr. Lensgrevens ærbødige

GUSTAV RASMUSSEN

37.

Depeche af 16. april 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Paris.

København, den 16. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Kammerherre,

Idet jeg hoslagt i Genpart fremsender en Skrivelse af D. D. til Chefen for den danske Militærmission i Berlin***) og to Eksemplarer af den franske Tekst****) til det deri nævnte Memorandum med et Bilag, anmoder jeg Hr. Kammerherren

*) Det britiske udenrigsministerium.

**) Medlem af den britiske militærmission.

***) Jfr. dok. nr. 33.

****) Ikke optaget i nærværende aktsamling, jfr. fodnote *) på side 81.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om i en Note at gøre det franske Udenrigsministerium bekendt med den i Skrivelsen omhandlede Henvendelse til den allierede Kontrolkommission i Berlin.

I Noten bedes Hr. Kammerherren give Udtryk for den Kgl. Regerings Tillid til, at den franske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin vil blive instrueret om at yde velvillig Medvirkning til Problemets Løsning gennem Flygtningenes snarlige Fjernelse fra Danmark.

Under De Forenede Nationers Konference i London, hvor jeg i offentlige Taler*) gjorde opmærksom paa Sagens Alvor for Danmark, fik jeg i personlige Samtaler med Medlemmer af den franske Delegation det Indtryk, at der i Frankrig var Interesse for at overtage i hvert Fald en Del af det herværende meget store Antal tyske Børn.

Under Henvisning hertil bedes Hr. Kammerherren anføre, at den danske Regering naturligvis er rede til, om ønskes, at stille nærmere Oplysninger til Raadighed, ligesom den til enhver Tid med Glæde vil tage imod en eller flere særlige Repræsentanter, som den franske Regering maatte ønske at sende hertil med Henblik paa tyske Børns Overflytning til Frankrig.

Om, hvad der passerer i Sagen, imødeses Indberetning.

Med udmærket Højagtelse, Hr. Kammerherrens ærbødige

GUSTAV RASMUSSEN

38.

Uddrag af depeche af 26. april 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren.

Washington, den 26. April 1946.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Uanset Vigtigheden af Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark har jeg ikke ment det hensigtsmæssigt at drøfte Spørgsmaalet direkte med den fungerende Statssekretær, Hr. Dean Acheson. Saa mange af de ledende inden for State Departement**) er for Øjeblikket fraværende paa Grund af Pariserkonferencen***), at Hr. Acheson er overvældet med Arbejde, og jeg var derfor ikke

*) Jfr. dok. nr. 29 og 31.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

***) De fire stormagters udenrigsministres møde.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sikker paa, at dette var den mest effektive Fremgangsmaade. Det med Hr. Udenrigsministerens Skrivelse af 16. April*) fremsendte Memorandum har jeg derfor med den i Genpart vedlagte Note overrakt Hr. Hugh Cumming, der for Tiden fungerer som Chef for den europæiske Afdeling, samt den Embedsmand i State Department, Hr. Lightner, der behandler Flygtningespørgsmaalene.

I min Samtale med de to Herrer fremhævede jeg en Del yderligere Argumenter i Tilslutning til de i Memorandum'et anførte og nævnede bl. a., at den øjeblikkelige Mangel paa Levnedsmidler i Tyskland ikke burde være af væsentlig Betydning i Sagen, eftersom Danmark, hvis Flygtningene blev sendt væk, vilde kunne frigive saa meget større Kvantiteter af Levnedsmidler til Eksport. Jeg understregede, hvorledes Flygtningenes Tilstedeværelse i det hele taget vanskeliggjorde Genopbygningen af det danske Samfunds Produktionsevne. Saavel Hr. Cumming som Hr. Lightner stillede sig overordentlig imødekommende og forstaaende og erklærede, at de ikke saa nogen Grund til, at den amerikanske Regering ikke skulde instruere sin Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin om at støtte Sagen og – tilføjede Hr. Lightner – gøre det med Styrke. De forstod fuldtud, at det var et Spørgsmaal, der burde løses snarest, og som blot blev vanskeligere, jo længere det blev udskudt. Hr. Lightner fremhævede, at Spørgsmaalet havde en helt anden Karakter end Spørgsmaalet om f. Eks. de tyske Statsborgere i Jugoslavien, og mente, at Tidspunktet for at tage fat paa Sagen skulde være saa godt nu som nogen Sinde, og at det derfor var bedre at tage kraftigt fat paa Spørgsmaalet nu. De gav mig iøvrigt begge det Indtryk, at de fandt, at Danmark havde vist megen Langmodighed i denne Sag – – – – – –

Efter min Samtale maa jeg forudsætte, at den amerikanske Repræsentant for Kontrolkommissionen i Løbet af faa Dage telegrafisk vil modtage den ønskede Instruktion. Jeg skal imidlertid følge Sagen op for at sikre, at dette sker.

– –

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødige

POVL BANG-JENSEN

*) Jfr. dok. nr. 35.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 38. Note af 25. april 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den fg. amerikanske udenrigsminister.

Oversættelse.

Washington, April 25, 1946.

Sir,

Under instructions from my Government, I have the honor to forward enclosed a memorandum of April 15th last concerning the removal of about 200.000 German refugees who in spite of vigorous Danish protests were forced upon Denmark by Hitler's Government in the last stages of the war and who still – a year after Germany's capitulation – are dwelling in my country because the chaotic conditions in Germany after the war prevented their immediate repatriation.

As stressed in the memorandum, the presence of these 200.000 German refugees, equalling about five per cent. of the total Danish population, means an extraordinary heavy burden on the Danish community which Denmark is neither able nor willing to shoulder for a further lengthy period of time. Although fully aware of the difficulties facing the Allied Powers in occupied Germany, the Danish Government therefore must insist on an early solution of this refugee problem.

The Danish Military Mission in Berlin has been instructed to present this memorandum to the Allied Control Commission in Berlin and my Government feel convinced that the United States Government with its habi-

Washington, den 25. april 1946.

Deres Excellence,

Efter instruktion fra min regering har jeg den ære hoslagt at fremsende et memorandum af 15. april d. å. vedrørende fjernelsen af ca. 200.000 tyske flygtninge, som trods kraftige danske protester, af Hitlers regering i krigens sidste fase blev påtvunget Danmark, og som stadig – et år efter Tysklands kapitulation – opholder sig i mit land, fordi de kaotiske tilstande i Tyskland efter krigen var til hinder for deres øjeblikkelige hjemsendelse.

Som påpeget i memorandum'et betyder tilstedeværelsen af disse 200.000 tyske flygtninge, svarende til ca. 5 % af den samlede danske befolkning, en overordentlig tung byrde for det danske samfund, som Danmark hverken kan eller vil bære i et yderligere længere tidsrum. Ihvorvel den danske regering fuldt ud er klar over de vanskeligheder, de allierede magter er stillet overfor i det besatte Tyskland, må den derfor kræve en hurtig løsning af dette flygtningespørgsmål.

Den danske militærmission i Berlin er instrueret om at overgive dette memorandum til den allierede kontrolkommission i Berlin, og min regering føler sig overbevist om, at De Forenede Staters regering med sin sædvanlige og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tual and deep understanding of Danish problems and needs, after fully realizing the vital importance and urgency of the matter, will instruct its representatives in the Allied Control Commission to cooperate actively on ways and means for a speedy repatriation or removal of the German refugees from Danish soil.

I avail myself of this opportunity to renew to you, Mr. Acting Secretary of State, the assurances of my highest consideration.

POUL BANG-JENSEN

The Honorable Dean Acheson,
Acting Secretary of State,
Department of State,
Washington, D.C.

dybe forståelse for danske problemer og behov og i erkendelse af sagens store vigtighed og hastende karakter vil instruere sine repræsentanter i den allierede kontrolkommission om at samarbejde aktivt i bestræbelserne for at finde veje og midler til en hurtig repatriering eller fjernelse af de tyske flygtninge fra dansk område.

Jeg benytter mig af denne lejlighed til påny at forsikre Deres Excellence om min mest udmærkede højagtelse.

POUL BANG-JENSEN

Højvelbårne Hr. Dean Acheson,
fg. Udenrigsminister,
Udenrigsministeriet,
Washington D.C.

39.

Depeche af 29. april 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 29. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Anledning af Hr. Udenrigsministerens politiske Depeche af 16. d. M.*), hvilken er modtaget her den 26. d. M., har jeg den Ære at indberette, at jeg Dags Dato angaaende ovennævnte alvorlige Spørgsmaal har rettet skriftlig Henvendelse til den herværende allierede Kontrolkommission, idet jeg har understreget, hvor magtpaaliggende og livsvigtigt det findes for det danske Samfund,

*) Jfr. dok. nr. 33.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om de tyske Flygtninge, der nu paafører det danske Samfund saa stor en Byrde, snarest muligt kunde blive fjernede fra Danmark. Samtidig har jeg tilstillet nævnte Kontrolkommission det med Sagen fulgte i engelsk, fransk og russisk Tekst affattede Memorandum til Spørgsmaalets nærmere Belysning.

Med Tilføjelsen, at jeg ved et Foretræde Dags Dato for de øverste Medlemmer af den allierede Militærregering har haft Lejlighed til at bringe Sagen mundtligt paa Bane, tillader jeg mig at bemærke, at jeg snarest skal indberette om Sagens videre Forløb.

Jeg har den Ære at forblive, med udmærket Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

K. D. FRIIS

40.

Depeche af 30. april 1946 fra gesandten i London til udenrigsministeren.

London, den 30. April 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.
UM. af 16.4.1946*).

Hr. Udenrigsminister,

I Overensstemmelse med ovenciterede Instruktion tilstillede jeg den britiske Udenrigsminister den i Genpart i 2 Eksemplarer hosfølgende Note, dateret den 26. d. M. Med Noten fulgte en Kopi af det Aide Mémoire, som Chefen for den danske Militærmission i Berlin har faaet Ordre til at overgive den derværende allierede Kontrolkommission.

Under et i Dag i »Foreign Office«**) aflagt Besøg gennemgik jeg Sagen nærmere med Chefen for »German Department«***) Mr. Troutbeck. Denne kunde ikke paa nærværende Tidspunkt fremsætte nogen Udtalelse om Chancerne for en Imødekommen af de danske Ønsker. Han lovede dog, at disse skulde blive underkastet en velvillig Behandling.

Vanskeligheden var den, at det for Tiden var forbundet med det største Besvær at finde nogen Egn i Tyskland, hvor der overhovedet var Mulighed for at anbringe Flygtninge. Sovjet-Regeringen vilde – efter hans Mening med Rette –

*) Jfr. dok. nr. 36.
**) Det britiske udenrigsministerium.
***) Afdelingen for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kunne afslaa at tage det samlede Antal af de fra de østlige Provinser stammende Personer. I Potsdam var man blevet enig om en samlet Plan for Anbringelsen af tyske Flygtninge fra de Distrikter, der nu betragtes som tilhørende Polen, fra Czekoslovakiet og fra Ungarn. Denne Plan var senere blevet nærmere udarbejdet af »the German Control Council«*), og Resultatet var blevet en Aftale gaaende ud paa, at udaf et samlet Antal paa ca. 3½ Millioner Flygtninge, 1½ Million skulde anbringes i den britiske og 2 Millioner i den russiske Zone. Denne Ordning, der var begyndt at virke fra November f. A., omfattede imidlertid ikke de Flygtninge, der opholder sig i Danmark. Mr. Troutbeck nævnede blot den trufne Aftale for at gøre det klart, at man ikke vilde kunne vente at finde nogen Beredvillighed hos Sovjet-Regeringen til at anbringe i den russiske Zone alle de fra de østlige tidligere tyske Provinser stammende Individer.

Jeg gjorde særlig opmærksom paa forskellige af de i Aide Mémoire't indeholdte Oplysninger, der godtgør, hvilken uhyre stor Byrde Tilstedeværelsen af disse Flygtninge betyder for Danmark, ligesom jeg fremhævede det uberettigede i, om Danmark alene af alle ex-okkuperede Lande skulde blive nødt til fortsat at bære en saa tyngende Byrde.

Jeg henviste endvidere til, at dette Problem var blevet behandlet paa den interparlamentariske Union's nylig stedfundne Raadsmøde i København, gjorde Rede for det væsentlige af de af tidligere Udenrigsminister Christmas Møller desangaaende paa Mødet fremsatte Udtalelser, samt tilføjede, at jeg af nogle netop modtagne danske Avis-Referater havde faaet det Indtryk, at ogsaa de britiske Deltagere havde erkendt Problemets exceptionelle og for Danmark dybt alvorlige Karakter.

Mr. Troutbeck gentog til Slut sit Løfte om, at Sagen skulde blive overvejet i velvillig Aand.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

*) Det allierede kontrolråd for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 40. Note af 26. april 1946 fra gesandten i London til den britiske udenrigsminister.

Oversættelse.

London, the 26th April, 1946.

Sir,

As you may possibly be aware the Danish Foreign Minister, Monsieur Gustav Rasmussen, had the opportunity during the UNO-conference in London in January-February last to discuss with Sir Orme Sargent and Mr. C. Warner the serious problem with which the Danish Government are faced through the presence of a very great number of German refugees who, in spite of vigorous Danish protests, were forced upon Denmark by the German Government during the last months of the war.*)

This question has since been the subject of searching examination by the Danish Cabinet, who have now resolved to place it before the Allied Control Commission in Berlin with a view to making arrangements for the speedy removal of the Germans in question from Danish soil.

M. Gustav Rasmussen has, therefore, instructed the head of the Danish Military Mission in Berlin to take this matter up with the allied Control Commission and to hand them a memorandum containing all the necessary, relevant information.

The Danish Government desire to bring this step to the knowledge of His Britannic Majesty's Government. Con-

*) Jfr. dok. nr. 30.

London, den 26. april 1946.

Deres Excellence,

Som De muligvis véd, havde den danske udenrigsminister, hr. Gustav Rasmussen, under De Forenede Nationers konference i London i januar–februar d. å. lejlighed til med sir Orme Sargent og hr. C. Warner at drøfte det alvorlige spørgsmål, som den danske regering er stillet overfor ved tilstedeværelsen af et meget stort antal tyske flygtninge, som trods kraftige danske protester, i krigens sidste måneder blev påtvunget Danmark af den tyske regering.*)

Dette spørgsmål har siden været genstand for grundige overvejelser indenfor den danske regering, som nu har besluttet at forelægge det for den allierede kontrolkommission i Berlin med henblik på at få truffet en ordning, således at de omhandlede tyskere hurtigt kan blive fjernet fra dansk område.

Hr. Gustav Rasmussen har derfor instrueret chefen for den danske militærmission i Berlin om at tage spørgsmålet op med den allierede kontrolkommission og overgive den et memorandum, indeholdende alle fornødne relevante oplysninger.

Den danske regering ønsker at gøre Hans britiske Majestæts regering bekendt med dette skridt. Jeg har derfor

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sequently, I have the honour, according to instructions, to send you a copy of the above-mentioned[1] memorandum and, at the same time, to emphasize that the continued presence in Denmark of abt. 200.000 civilian German refugees, corresponding to abt. 5% of the Danish population, involves so serious burdens and disadvantages for the Danish community that they cannot be endured in the long run.

The Danish Government are fully confident that you will look upon this matter, which is so exceedingly important to Denmark, with understanding and sympathy and lend it the attention it deserves because of its serious character.

M. Gustav Rasmussen realizes that by far the preponderating part of the refugees who, as stated above, were taken to Denmark against the protests of the Danish authorities, were domiciled in the eastern provinces, now no longer regarded as German, but this cannot, in the opinion of my Government, be used as an argument for the continued stay of the refugees in Denmark.

Finally, I beg leave to state that my Government attach the greatest importance to the speediest possible arrangement being arrived at, by which the refugees could be removed from Denmark, and I would be extremely grateful to you, Sir, for any assistance you might be willing to render – through the British representatives on the Allied Control Commission, or possibly in

den ære, efter derom modtaget instruktion at sende Dem en genpart af det ovenfor omtalte memorandum og samtidig understrege, at den fortsatte tilstedeværelse i Danmark af ca. 200.000 civile tyske flygtninge, svarende til ca. 5% af den danske befolkning, indebærer så tunge byrder og ulemper for det danske samfund, at dette i det lange løb ikke er i stand til at bære dem.

Den danske regering føler sig overbevist om, at De vil se på denne sag, som er så overordentlig betydningsfuld for Danmark, med forståelse og sympati og skænke den den opmærksomhed, som den på grund af sin alvorlige karakter fortjener.

Hr. Gustav Rasmussen er opmærksom på, at langt den overvejende del af flygtningene, der, som nævnt ovenfor, blev ført til Danmark imod de danske myndigheders protest, var bosiddende i de østlige provinser, som nu ikke længere betragtes som tyske, men denne omstændighed kan efter min regerings mening ikke benyttes som et argument for, at flygtningene fortsat skal forblive i Danmark.

Sluttelig beder jeg om tilladelse til at udtale, at min regering lægger den største vægt på, at der snarest muligt træffes en ordning, hvorefter flygtningene kan fjernes fra Danmark, og jeg vil være overordentlig taknemmelig for enhver bistand, som De – gennem de britiske repræsentanter i den allierede kontrolkommission eller muligvis på anden måde – måtte være villig til at

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

other ways – with a view to solve this problem in a way satisfactory to Denmark.

I have the honour to be, with the highest consideration, Sir, Your most obedient, humble Servant

E. REVENTLOW

The Right Honourable
Ernest Bevin, P.C., M.P.,
Secretary of State for Foreign Affairs.

yde med henblik på at opnå en for Danmark tilfredsstillende løsning af dette spørgsmål.

Jeg har den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Deres Excellences ærbødigste

E. REVENTLOW

Højvelbårne
Hr. Udenrigsminister
Ernest Bevin, P.C., M.P.

41.

Uddrag af depeche af 7. maj 1946 fra gesandten i Paris til udenrigsministeren.

Paris, den 7. Maj 1946.

Danmarks Deltagelse i Fredskonferencer.
Udenrigsministermødet i Paris.

Hr. Udenrigsminister,

– –

Jeg tillader mig at tilføje, at jeg under min Samtale med Udenrigsminister Bidault benyttede Lejligheden til – iøvrigt under Henvisning til en Udenrigsministeren nylig tilstillet Note angaaende de tyske Flygtninge i Danmark, jfr. Hr. Udenrigsministerens Depeche af 16. f. M.*) – at fremhæve den store danske Interesse, der var forbundet med en snarest mulig Løsning af dette Spørgsmaal.

Modtag, Hr. Udenrigsminister, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

J. C. W. KRUSE

*) Jfr. dok. nr. 37.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

42.

Indberetning af 27. maj 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 27. Maj 1946.

Tyske Flygtninge i Danmark.

I Fortsættelse af min politiske Indberetning af 26. April d. A.*) gør jeg opmærksom paa, at der synes at være saa megen Sympati i State Department**) om dette Spørgsmaal, at der eventuelt skulde være Mulighed for, hvis Sagen ikke løses inden længe, og Udenrigsministeriet senere skulde mene det opportunt, at faa State Department til at sende fornyede Instruktioner til den amerikanske Repræsentant paa Kontrolkommissionen i Berlin og anmode denne om yderligere at presse Sagen.

For en Ordens Skyld bemærker jeg i denne Forbindelse, at State Department, saaledes som stillet i Udsigt (jfr. min ovenciterede Indberetning), to eller tre Dage efter mine Samtaler den 25. April sendte telegrafisk Instruktion til den amerikanske Repræsentant paa Kontrolkommissionen om at støtte den danske Henvendelse og eventuelt selv at bringe Spørgsmaalet frem paa vægtig Maade.

POVL BANG-JENSEN

43.

Telegrafisk instruktion af 13. juni 1946 fra udenrigsministeren til gesandterne i London og Paris samt den danske chargé d'affaires a. i. i Washington.

I telegrammerne instruerede udenrigsministeren gesandterne i London og Paris og den danske chargé d'affaires a. i. i Washington om at gøre de respektive regeringer bekendt med, at marskal Stalin den 6. juni s. å. i Moskva i udenrigsminister Molotovs nærværelse over for udenrigsministeren havde udtalt, at Sovjetunionens regering var villig til at modtage 100.000 – svarende til halvdelen – af de tyske flygtninge i Danmark til anbringelse i den sovjetiske zone i Tyskland under forudsætning af, at de tre vestlige besættelsesmagter tilsammen ville modtage et lignende antal.

*) Jfr. dok. nr. 38.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Repræsentationerne instrueredes samtidig om at søge udvirket tilsagn om, at de pågældende regeringer i forening ville indgå på at modtage 100.000 flygtninge til fordeling i den britiske, franske og amerikanske zone i Tyskland efter indbyrdes aftale mellem de tre regeringer. Det tilføjedes, at den danske regering lagde den største vægt på, at planen gennemførtes snarest i sommertiden, og var villig til at sende en repræsentant til Berlin med fuldmagt til i forening med chefen for den derværende danske militærmission at forhandle med den allierede kontrolkommission om planens gennemførelse.

Telegrammerne indeholdt sluttelig en henstilling om at sætte alle bestræbelser ind på at nå et hurtigt resultat i sagen.

44.

Telegrafisk indberetning af 13. juni 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

I telegrammet meddelte den danske chargé d'affaires a. i. i Washington, at han umiddelbart efter modtagelsen af udenrigsministeriets telegrafiske instruktion af samme dato*) om at søge udvirket tilsagn om, at den amerikanske regering i forening med den britiske og franske regering ville modtage 100.000 tyske flygtninge fra Danmark i de tre vestlige besættelseszoner i Tyskland, havde haft forhåndsdrøftelser om sagen med det amerikanske udenrigsministerium. Dette havde stillet sig velvilligt, men anbefalet, at spørgsmålet, såfremt det ikke allerede var sket, omgående blev taget op med den allierede kontrolkommission i Berlin på det nye grundlag, der forelå efter marskal Stalins løfte til udenrigsministeren af 6. juni 1946.

45.

Telegrafisk indberetning af 14. juni 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

I telegrammet meddelte den danske chargé d'affaires a. i. i Washington, at han samme dag saavel skriftligt som mundtligt overfor det amerikanske udenrigsministerium havde fremhævet ønskeligheden af, at de tre vestlige besættelsesmagter snarest og uden at afvente enighed om den indbyrdes fordeling, i prin-

*) Jfr. dok. nr. 43.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

cippet erklærede sig rede til at modtage halvdelen af de tyske flygtninge i Danmark. Man havde fra amerikansk side påpeget, at spørgsmålet formelt henhørte under den allierede kontrolkommission i Berlin, men havde lovet om muligt allerede samme dag telegrafisk at ville instruere den amerikanske repræsentant i kontrolrådet om, at han, når spørgsmålet fra dansk side rejstes over for kontrolrådet, skulle søge snarest at opnå britisk og fransk tilslutning til planen.

46.

Uddrag af depeche af 15. juni 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren.

Washington, den 15. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Som jeg telegraferede i Gaar og i Forgaars*), stillede de forskellige i State Department**), med hvem jeg drøftede den nye Fase i Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark, sig meget sympatisk. De gjorde opmærksom paa, at det strengt taget var den allierede Kommission i Berlin, der skulde træffe Afgørelsen; men det lykkedes alligevel at faa State Department til at love samme Dag at sende den amerikanske Repræsentant i Kommissionen, Generalmajor Lucius D. Clay, telegrafisk Instruktion om, at han for sit Vedkommende skulde vise sig rede til at give det ønskede Tilsagn og eventuelt, hvis nødvendigt, presse sin britiske og sin franske Kollega til at give deres Tilslutning, saaledes at det engelsk-amerikansk-franske Tilsagn om at modtage Halvdelen af de tyske Flygtninge i Danmark, kunde udstedes hurtigst muligt, og eventuelt uden at afvente Løsning af Spørgsmaalet om Fordeling af Flygtningene mellem de tre Zoner. Som nævnt i mit Telegram havde jeg over for State Department fremhævet, at det for at spare Tid var vigtigt, om det *principielle* Tilsagn kunde gives uden at afvente Aftalen om Fordelingen. En Genpart af min Note til fungerende Statssekretær Dean Acheson vedlægges.

De herværende amerikanske Myndigheder har, som det vil forstaas, været meget hjælpsomme i denne Sag, uanset at kun omkring 1.300 af Flygtningene kommer fra den amerikanske Zone, og at denne utvivlsomt nu maa overtage et betydeligt Antal af Flygtningene. Man gjorde mig iøvrigt opmærksom paa, at

*) Jfr. dok. nr. 44 og 45.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvis man skulde følge lignende Principper som i de Aftaler, der har været truffet imellem Rusland, England og U.S.A. om andre tyske Flygtninge fra Distrikterne Øst for Oderen, skulde Rusland have modtaget omkring 120.000 af Flygtningene. I State Department var man imidlertid enig med mig i, at Sagen formodentlig vilde trække ud, maaske næsten i det uendelige, hvis man nu skulde til at diskutere Spørgsmaalet om 10–20.000 Flygtninge mere eller mindre – – – – – – – –

State Departments Ekspert i Flygtningespørgsmaalet, som ligeledes er dets Ekspert vedrørende Tyskland, flyver i Dag til Konferencen i Paris*); det er muligt, at han efter Konferencen tager videre til Berlin; han kender alle Sagens Enkeltheder og er sympatisk indstillet, og han har lovet mig om nødvendigt at søge at fremme Sagen yderligere, hvis han kommer til Berlin, og den ikke er løst til den Tid.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødige

POVL BANG-JENSEN

Bilag til dok. nr. 46. Note af 14. juni 1946 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den fungerende amerikanske udenrigsminister.

Oversættelse.

Washington, June 14, 1946.

Sir,

In a note of April 25th**) under instruction from my Government, I called to your attention the serious question of the nearly 200.000 German refugees who are still left in Denmark, more than one year after the German capitulation, and I was very grateful to learn that the American Government instructed its representative on the Allied Control Commission to raise this question and cooperate actively in removing these enemy refugees from Denmark.

Washington, 14. juni 1946.

Deres Excellence,

Efter instruktion fra min regering henledte jeg i en note af 25. april**) Deres opmærksomhed på det alvorlige spørgsmål om de næsten 200.000 tyske flygtninge, som stadig – over et år efter Tysklands kapitulation – befinder sig i Danmark, og jeg var meget taknemlig over at erfare, at den amerikanske regering instruerede sin repræsentant i den allierede kontrolkommission om at rejse dette spørgsmål og medvirke aktivt til, at disse fjende-flygtninge fjernes fra Danmark.

*) De fire stormagters udenrigsministres møde.
**) Jfr. bilaget til dok. nr. 38.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

This, I believe, unique refugee problem has now entered into a new phase which provides hope for a speedy solution.

Mr. Gustav Rasmussen, the Danish Foreign Minister, who has just returned to Copenhagen from Moscow, telegraphs me that during a conversation he had with Marshall Stalin on June 6th, the Marshall, in the presence of Mr. Molotov, stated that the Russian Government was willing to accept 100.000 of the German refugees in Denmark, corresponding to one half of the total number, to be placed in the Russian zone in Germany, provided that the three other occupying powers declared themselves willing to accept a similar number of the refugees to be placed in and divided between the three other zones of Germany.

I know, Sir, that I can rely on your sympathy and understanding of this problem, which is not merely of paramount importance to my country, but might also have serious international repercussion if it is further postponed. It is, therefore, the earnest hope of the Danish Government that the American Government will agree, together with the British and the French Government, to accept half of the German refugees in Denmark to be divided between the three western zones of Germany.

My Government further hopes that the American Government will not postpone to give its agreement to this until it has been decided between the

Dette formentlig enestående flygtningespørgsmål er nu indtrådt i en ny fase, som giver håb om en hurtig løsning.

Den danske udenrigsminister, hr. Gustav Rasmussen, som lige er vendt tilbage til København fra Moskva, har telegrafisk meddelt mig, at marskal Stalin under en Samtale, som han den 6. juni havde med denne, i nærværelse af hr. Molotov, erklærede, at den russiske regering var villig til at modtage 100.000 – svarende til halvdelen af det samlede antal – af de tyske flygtninge i Danmark til anbringelse i den russiske zone af Tyskland under forudsætning af, at de tre andre besættelsesmagter erklærede sig villige til at modtage et lignende antal flygtninge til anbringelse i og fordeling mellem de tre andre zoner af Tyskland.

Jeg ved, at jeg kan påregne Deres sympati og forståelse for dette problem, som ikke blot er af den største betydning for mit land, men som, såfremt dets løsning yderligere udsættes, tillige vil kunne få alvorlige internationale følger. Det er derfor den danske regerings inderlige håb, at den amerikanske regering vil være villig til sammen med den britiske og den franske regering at modtage halvdelen af de tyske flygtninge i Danmark til fordeling mellem de tre vestlige zoner i Tyskland.

Min regering håber yderligere, at den amerikanske regering ikke vil udsætte sin tilslutning, indtil der mellem den amerikanske, den britiske og den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

American, the British and the French Governments, as to how the refugees should be divided between the three zones. It seems urgent to have the problem solved this summer; the time is therefore short and it would, for this reason, be extremely helpful if my Government, as soon as possible, could begin to prepare the practical arrangements for the removal of the refugees from Denmark.

I avail myself of this opportunity to renew to you, Sir, the assurances of my highest consideration.

POVL BANG-JENSEN

The Honorable Dean Acheson,
Acting Secretary of State,
Department of State,
Washington, D.C.

franske regering er truffet aftale om, hvorledes flygtningene skal fordeles mellem de tre zoner. Det synes presserende at få problemet løst i sommer; tiden er derfor knap, og det vil følgelig være en stor hjælp for min regering så hurtigt som muligt at kunne begynde at træffe de praktiske foranstaltninger til flygtningenes fjernelse fra Danmark.

Jeg benytter mig af denne lejlighed til pány at forsikre Deres Excellence om min mest udmærkede højagtelse.

POVL BANG-JENSEN

Højvelbårne Hr. Dean Acheson,
fg. Udenrigsminister,
Udenrigsministeriet,
Washington D.C.

47.

Brev af 15. juni 1946 fra udenrigsministeren til den sovjetiske gesandt i København.

København, den 15. Juni 1946.

Kære Hr. Minister,

Under vort Ophold i Moskva havde Prins Axel og jeg en Samtale med Marskal Stalin, der overværedes af Udenrigsminister Molotov. Under denne Samtale havde Marskallen den Godhed at udtale, at Sovjetunionens Regering var villig til at modtage 100.000 – svarende til Halvdelen – af de tyske Flygtninge i Danmark til Anbringelse i den sovjetrussiske Zone i Tyskland under Forudsætning af, at de tre andre Besættelsesmagter tilsammen vilde modtage et lignende Antal.

Jeg vil gerne meddele Dem, at jeg har anmodet de danske Gesandter i London og Paris og den danske Chargé d'Affaires i Washington*) om at underrette den

*) Jfr. dok. nr. 43.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

britiske, den franske og den amerikanske Regering herom og søge udvirket Tilsagn fra de nævnte Regeringer om, at disse i Forening vil indgaa paa at modtage det tilsvarende Antal Flygtninge til Fordeling i de tre Zoner efter nærmere Aftale mellem de tre Regeringer.

Jeg har samtidig meddelt vore Repræsentanter i London, Paris og Washington, at den danske Regering er villig til at sende en Repræsentant til Berlin med Fuldmagt til i Forening med Chefen for den derværende danske Militærmission at forhandle med den allierede Kontrolkommission om den nærmere Gennemførelse af denne Plan, og jeg har bedt dem bestræbe sig for at naa et hurtigt Resultat i Sagen, paa hvilken den danske Regering lægger den største Vægt.

Jeg vil gerne benytte denne Lejlighed til over for Dem at give Udtryk for, i hvor høj Grad den danske Regering paaskønner det af Marskal Stalin paa Sovjetunionens Vegne fremsatte Tilbud, som giver et nyt og gunstigt Grundlag for vore Bestræbelser for at naa til en Løsning af det for Danmark saa overordentlig vigtige Spørgsmaal om Tilbagesendelsen af de her i Landet anbragte næsten 200.000 tyske Flygtninge.

Med venlig Hilsen forbliver jeg Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence Minister Andrei Plakhine,
Gesandt for de socialistiske Sovjetrepublikers Union i Danmark.

48.

Indberetning af 15. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 15. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.
UM. Telgr. af 13.6.1946*).

Ovenciterede Telegram modtoges sent om Aftenen den 13. d. M. Efter Aftale aflagde jeg i Dag til Formiddag Besøg hos den nuværende Chef for »German Department«**) i Foreign Office***) og forelagde ham Sagen. Jeg overgav ham samtidig den i Gennemslag (2 Eksemplarer) hosfølgende Note, mærket »secret«.****)

*) Jfr. dok. nr. 43.
**) Afdelingen for Tyskland.
***) Det britiske udenrigsministerium.
****) »Fortroligt«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg udtalte, at min Regering maatte være af den Anskuelse, at der nu forelaa et nyt og gunstigt Grundlag for en for Danmark tilfredsstillende Ordning af denne Sag. I denne Forbindelse fremhævede jeg, at Sir Orme Sargent og Mr. Warner, med hvem Udenrigsminister Gustav Rasmussen under sit Ophold i London i Anledning af UNO-Forsamlingen forhandlede angaaende Flygtningene i Danmark*), og som begge havde udtalt deres Interesse for at befri Danmark for den omhandlede Byrde, paa det daværende Tidspunkt sikkert ikke havde turdet regne med den Mulighed, at Sovjet vilde erklære sig villig til at aftage Halvdelen af Flygtningene til Anbringelse i den russiske okkuperede Zone. Endvidere pegede jeg naturligvis dels paa den nationale Fare, Flygtningene vilde udgøre, dersom de fik Adgang til Bosættelse i Danmark, paa de enorme Udgifter, Staten nu maa afholde til deres Underhold, samt paa de uhyre store Vanskeligheder, som deres Anbringelse og de Foranstaltninger, som er paakrævede for at isolere dem fra Resten af Befolkningen, foraarsager. Endelig henviste jeg til det ubillige i, at Danmark allerede i saa lang Tid ene af alle Lande havde maattet bære denne tunge Byrde, hvorhos jeg indtrængende henstillede, at Sagen blev behandlet saa hurtigt som muligt. Jeg nævnte tillige – hvad jeg i Gaar havde erfaret ved telefonisk Samtale med Udenrigsraad Dahl – at det foreløbige Indtryk, som vort Gesandtskab i Washington havde faaet af State Departments**) Indstilling, havde været gunstigt.

Mr. Patrick Dean, der som anført er ny i sit Embede, og som derfor havde tilkaldt en af sine Medarbejdere, lovede at lade Sagen underkaste en saa hurtig Overvejelse som muligt og ogsaa at notere og videregive til rette Vedkommende de Betragtninger, jeg mundtlig havde fremsat. Under Samtalen nævnte han som noget af det, den britiske Regering maatte overveje, Spørgsmaalet om hvorvidt Vestmagternes Regeringer ved at gaa ind paa den foreslaaede Ordning vilde paatage sig en definitiv Forpligtelse til at beholde de omhandlede 100.000 Flygtninge. I denne Forbindelse sagde han, at der for Tiden sker en vis Tilbageførelse fra den britiske Zone til den russiske af saadanne Flygtninge, som selv udtaler Ønsket derom. Denne Tilbageførelse sker som en Udveksling »head for head«.***)

Mr. Patrick Dean forhørte sig tillige med Interesse om, hvilke Kategorier af Personer disse Flygtninge bestaar af, og jeg forstod ved Drøftelsen af dette Punkt, at uarbejdsdygtige Personer vil være særlig uvelkomne i den britiske Zone.

Jeg har aftalt at besøge Sir Orme Sargent Mandag den 17. d. M. Kl. 5,30 p.m. for at bede ham hjælpe til Gennemførelsen af Planen. Jeg agter tillige desangaaende at sætte mig i Forbindelse med Mr. Warner.

E. REVENTLOW

*) Jfr. dok. nr. 30.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

***) »Hoved for hoved«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 48. Note af 14. juni 1946 fra gesandten i London til den britiske udenrigsminister.

Oversættelse.

London, the 14th June, 1946.

Sir,

I have the honour to refer to my note of the 26th April last*) regarding the Danish Government's strong desire to obtain a speedy removal of the very large number of German civilian refugees who were forced upon Denmark by the German Government during the last months of the war.

In the said note I took the liberty to state that Monsieur Gustav Rasmussen had instructed the head of the Danish Military Mission in Berlin to take this matter up with the Allied Control Commission in Berlin and to hand them a memorandum containing all the necessary, relevant information. A copy of the memorandum was attached to my note. From the particulars contained therein it will be seen that the refugees number about 200.000, which corresponds to about 5 % of the total Danish population, and that in the current financial year the expenses to be defrayed by the Government for their maintenance will amount to nearly 200 Million Danish Crowns, or about 3 per cent. of Denmark's total national income corresponding to about 40 per cent. of the normal pre-war budget of the State. It will easily be understood that such heavy burdens cannot in the

London, den 14. juni 1946.

Deres Excellence,

Jeg har den ære at henvise til min note af 26. april d. å.*) vedrørende den danske regerings stærke ønske om at opnå, at det meget store antal tyske civile flygtninge, som i krigens sidste måneder af den tyske regering blev påtvunget Danmark, snarest fjernes.

I den omtalte note tillod jeg mig at meddele, at hr. Gustav Rasmussen havde instrueret chefen for den danske militærmission i Berlin om at tage denne sag op med den allierede kontrolkommission i Berlin og overgive denne et memorandum indeholdende alle fornødne, relevante oplysninger. En genpart af memorandum'et var vedlagt min note. Af de deri indeholdte oplysninger vil det fremgå, at antallet af flygtninge udgør ca. 200.000, hvilket svarer til ca. 5 % af den samlede danske befolkning, og at regeringens udgifter til deres underhold i indeværende finansår vil beløbe sig til omtrent 200 millioner danske kroner eller henved 3 % af Danmarks samlede nationalindkomst svarende til ca. 40 % af landets normale førkrigs-budget. Det vil let forstås, at sådanne tunge byrder ikke i det lange løb kan bæres af Danmark, og det er derfor min regering yderst

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 40.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

long run be supported by Denmark, and my Government, therefore, are extremely anxious that arrangements should be made for the removal of the refugees.

I have now been informed by Monsieur Gustav Rasmussen that during his recent visit to Moscow he had the opportunity to discuss this question with Marshal Stalin. The latter declared in the course of an interview at which also Monsieur Molotov was present that the Sovjet Government were willing to receive in the Russian occupied zone of Germany 100.000, corresponding to half the number of the refugees now in Denmark with the proviso that the three other occupying Powers would jointly receive in their respective zones a similar number for settlement there.

I have been instructed to bring this Russian offer to the knowledge of His Britannic Majesty's Government and to endeavour too btain an assurance that they will agree – in conjunction with the French and the American Government – to receive a corresponding number of refugees to be distributed in the three Zones. I have, furthermore, the honour, likewise in conformity with instructions received, to stress that my Government attach the utmost importance to this matter and that it is particularly desirable that the removal should take effect as soon as possible in the course of the summer months. The Danish Government would be willing to send a representative to Berlin who

magtpåliggende, at der bliver truffet foranstaltninger til flygtningenes fjernelse.

Hr. Gustav Rasmussen har nu underrettet mig om, at han under sit besøg i Moskva fornylig havde lejlighed til at diskutere dette spørgsmål med marskal Stalin. Sidstnævnte erklærede under en samtale, som også overværedes af hr. Molotov, at den sovjetiske regering var villig til i den russiske besættelseszone i Tyskland at modtage 100.000 svarende til halvdelen af de nu i Danmark værende flygtninge under forudsætning af, at de tre andre besættelsesmagter tilsammen i deres respektive zoner ville modtage et lignende antal til bosættelse der.

Jeg er blevet instrueret om at bringe dette russiske tilbud til Hans britiske Majestæts regerings kundskab og søge at opnå en forsikring om, at den – i forening med den franske og den amerikanske regering – vil indgå på at modtage et tilsvarende antal flygtninge til fordeling i de tre zoner. Jeg har endvidere den ære, ligeledes i overensstemmelse med modtagne instruktioner, at understrege, at min regering tillægger denne sag den største betydning, og at det i særdeleshed ønskes, at overflytningen finder sted snarest muligt i løbet af sommermånederne. Den danske regering vil være villig til at sende en repræsentant til Berlin med fuldmagt til sammen med chefen for den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

would be given full power, in conjunction with the Head of the Danish Military Mission, to negotiate with the Allied Control Commission there regarding the carrying out of the plan.

In conclusion, I venture to express the confident hope that His Britannic Majesty's Government who on previous occasions have given expression to their sympathy with my Government's urgent desire to have the German element in question removed from Denmark, will be good enough to consider favourably the plan set out above and lend their valuable assistance with a view to have this matter solved in a manner satisfactory to my country.

I have the honour to be, with the highest consideration, Sir, Your most obedient, humble Servant

E. REVENTLOW

The Right Honourable
Ernest Bevin, P.C., M.P.,
Secretary of State for Foreign
Affairs.

danske militærmission at forhandle med den derværende allierede kontrolkommission om planens udførelse.

Til slut tillader jeg mig at udtryke min sikre forhåbning om, at Hans britiske Majestæts regering, som ved tidligere lejligheder har givet udtryk for sin sympati for min regerings indtrængende ønske om at få det omhandlede tyske element fjernet fra Danmark, godhedsfuldt vil overveje den oven for udviklede plan med velvilje og yde sin værdifulde bistand til, at denne sag afgøres på en for mit land tilfredsstillende måde.

Jeg har den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Deres Excellences ærbødigste

E. REVENTLOW

Højvelbårne Hr. Udenrigsminister
Ernest Bevin, P.C., M.P.

49.

Depeche af 17. juni 1946 fra gesandten i Paris til udenrigsministeren.

Paris, den 17. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Da Udenrigsminister Bidault var stærkt optaget dels af Forhandlinger ed-, ørende Regeringsdannelsen dels af Forberedelserne til Udenrigsministermødet*),

*) De fire stormagters udenrigsministres møde.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

var det mig ikke muligt at faa en personlig Samtale med ham til Forelæggelse af Flygtningespørgsmaalet paa Grundlag af Hr. Udenrigsministerens Telegram Nr. 155*).

Under disse Omstændigheder opsøgte jeg den 15. d. M. Direktør i den politiske Afdeling i det herværende Udenrigsministerium, Monsieur Coulet, hvem jeg overrakte den i Overensstemmelse med nævnte Telegram affattede Note, idet jeg samtidig henledte hans Opmærksomhed paa det af mig tidligere forelagte Materiale til Belysning af dette for Danmark saa overordentlig vigtige Spørgsmaal. Monsieur Coulet, der var fuldt fortrolig med Sagen, lovede straks at videregive Noten til Udenrigsminister Bidault, saaledes at denne var underrettet, naar det første Udenrigsministermøde fandt Sted Kl. 16 samme Eftermiddag. Iøvrigt lovede han at underrette mig, saasnart der forelaa noget i Sagen.

Modtag, Hr. Udenrigsminister, Forsikringen om min mest udmærkede Højagtelse.

J. C. W. KRUSE

50.

Indberetning af 18. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 18. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Spørgsmaalet om Evakueringen til Tyskland af de tyske Flygtninge i Danmark forelagde jeg den 17. d. M. for Chefen for Northern Department**) i Foreign Office***), Mr. Hankey. Mr. Hankey stillede sig overmaade forstaaende til den danske Henstilling og lovede at gøre sit til, at den blev underkastet en velvillig Overvejelse.

Min Samtale med Sir Orme Sargent, der først var berammet til i Gaar****), er blevet udsat til at finde Sted i Eftermiddag.

E. REVENTLOW

*) Jfr. dok. nr. 43.
**) Afdelingen for de nordiske lande.
***) Det britiske udenrigsministerium.
****) Jfr. dok. nr. 48.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

51.

Indberetning af 19. juni 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 19. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Jeg havde i Gaar under et Besøg hos Sir Orme Sargent*) Lejlighed til at forelægge denne Spørgsmaalet om Evakueringen til Tyskland af de tyske Flygtninge i Danmark. Jeg anførte overfor Sir Orme saa indtrængende, jeg kunde, de samme Betragtninger, som jeg havde gjort rede for over for Mr. Patrick Dean, Chef for German Department**). Sir Orme huskede udmærket godt Sagen fra sine Samtaler i sin Tid med Udenrigsministeren***).

Han gav Tilsagn om personligt at ville interessere sig for Sagen, og jeg fik det Indtryk, at han virkelig mente, at der forelaa et Grundlag, som gjorde det naturligt at søge Sagen bragt til en for Danmark tilfredsstillende Afslutning.

E. REVENTLOW

52.

Depeche af 25. juni 1946 fra udenrigsministeren til chefen for den danske militærmission i Berlin.

København, den 25. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

U. M. af 15. 6. 1946.****)

Hr. General,

Hermed følger i engelsk, fransk og russisk Tekst*****) Udkast til en Note, som jeg anmoder Dem om snarest belejligt at ville overrække til den allierede Kontrolkommission i Berlin, idet jeg beder Dem ved Overrækkelsen søge personlig Kontakt med ledende Personer inden for Kontrolkommissionen og over for disse mundtligt gøre opmærksom paa den overordentlig store Vægt, som den danske Regering lægger paa, at den deri og i min ovenciterede Skrivelse omtalte Plan gennemføres snarest nu i Sommertiden. Jeg anmoder Dem om mundtligt at henstille til rette Vedkommende inden for Kontrolkommissionen at ville virke

*) Jfr. dok. nr. 48 og 50.

**) Afdelingen for Tyskland.

***) Jfr. dok. nr. 30.

****) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

*****) Alene den engelske tekst er optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for, at denne snarest muligt giver Tilsagn om, at et Antal af ca. 100.000 af de i Danmark anbragte civile tyske Flygtninge kan modtages i den britiske, amerikanske og franske Zone af Tyskland.

Jeg beder Dem tilføje, at den omtalte Plan gennem de danske Gesandtskaber i Washington, London og Paris er forelagt for den amerikanske, britiske og franske Regering*), samt at det amerikanske State Department**) allerede gennem det kgl. Gesandtskab i Washington har meddelt at ville instruere sin Repræsentant i Kontrolkommissionen om at søge at opnaa britisk og fransk Tilslutning til Afgivelsen af et saadant Tilsagn.***)

Jeg anmoder Hr. Generalen om ogsaa at gøre vedkommende sovjetrussiske Repræsentant i Kontrolkommissionen bekendt med Henvendelsen og anmode om hans Støtte, idet De over for ham bedes give Udtryk for, i hvor høj Grad den danske Regering paaskønner det af Marskal Stalin paa Sovjetunionens Vegne givne Tilbud, der giver et nyt og gunstigt Grundlag for at naa til en Løsning af det for Danmark saa overordentlig vigtige Spørgsmaal.

2 yderligere Sæt af Bilagene vedlægges.

Modtag, Hr. General, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

P. S. Modtagelsen af nærværende Depeche bedes anerkendt telefonisk.

Bilag til dok. nr. 52. Udkast til note overrakt det allierede kontrolråd for Tyskland af chefen for den danske militærmission i Berlin den 29. juni 1946.**)**

On the 29th April last I had the honour, on behalf of my Government, to hand the Control Commission an Aide Memoire*****) setting forth the extraordinary difficulties involved in accomodating abt. 200.000 German refugees in Denmark. At the same time I asked the Control Commission to take this problem under serious considera-

Oversættelse.

Den 29. april d. å. havde jeg den ære på min regerings vegne at overgive kontrolkommissionen et aide memoire*****) indeholdende en fremstilling af de overordentlige vanskeligheder, der er forbundet med at huse ca. 200.000 tyske flygtninge i Danmark. Samtidig anmodede jeg kontrolkommissionen om at tage dette spørgsmål under alvor-

*) Jfr. dok. nr. 44, 45, 46, 48, 49, 50 og 51.
**) Det amerikanske udenrigsministerium.
***) Jfr. dok. nr. 45.
****) Jfr. dok. nr. 54.
*****) Jfr. dok. nr. 39.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tion with a view to making arrangements for the speedy removal from Danish soil of the German nationals – not less than 5 per cent. of the total population – in question. I emphasized on that occasion that the continuous presence in Denmark of this great number of refugees involves such serious burdens and inconveniences for the Danish community that they are unbearable for a further lengthy period of time, and stated that my Government were confident that their application would receive all the attention which the gravity of the matter requires.

I now have the honour to inform the Allied Control Commission that during a visit to Moscow in the beginning of June the Danish Minister for Foreign Affairs had a conference with Generalissimo Stalin, President of the Council of Ministers, who in the presence of M. Molotov, the Soviet Minister for Foreign Affairs, declared that the Government of the Soviet Union would be willing to receive 100.000 – corresponding to one half – of the German refugees in Denmark for accomodation in the Soviet Zone of Germany, provided that the three other Powers responsible for the occupation of Germany would receive a similar number amongst them.

The offer made by Generalissimo Stalin on behalf of the Soviet Union is highly appreciated by the Danish Government and seems to form a favourable basis for the solution of the

lig overvejelse med henblik på at træffe foranstaltninger til en hurtig fjernelse fra dansk område af de omhandlede tyske statsborgere, der svarer til ikke mindre end 5 % af den samlede befolkning. Jeg understregede ved den lejlighed, at den fortsatte tilstedeværelse i Danmark af dette store antal flygtninge indebærer så alvorlige byrder og ulemper for det danske samfund, at dette ikke er i stand til i længere tid at bære dem, og erklærede, at min regering nærede tillid til, at dens henvendelse ville blive omfattet med al den opmærksomhed, som sagens alvor kræver.

Jeg har nu den ære at meddele den allierede kontrolkommission, at den danske udenrigsminister under et besøg i Moskva i begyndelsen af juni havde en samtale med præsidenten for ministerrådet, generalissimus Stalin, som i nærværelse af den sovjetiske udenrigsminister Molotov erklærede, at den sovjetiske regering ville være villig til at modtage 100.000 – svarende til halvdelen af de tyske flygtninge i Danmark til anbringelse i den sovjetiske zone af Tyskland, såfremt de tre andre for Tysklands besættelse ansvarlige magter tilsammen ville modtage et lignende antal.

Det af generalissimus Stalin på Sovjetunionens vegne givne tilbud påskønnes i høj grad af den danske regering og synes at danne et gunstigt grundlag for løsningen af det omhand-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

problem mentioned, which is so extraordinarily important for Denmark. Accordingly, I have the honour acting upon instructions from my Government to ask the Control Commission to cooperate in accomplishing a removal of the remaining half of the refugees in question to the British, French and American Zones of Germany. The Danish Government, who attach the greatest importance to the plan being realised as early as possible during the summer season, are ready at any time to send a representative to Berlin with full powers who, jointly with me, could make the necessary arrangements with the Allied Authorities concerned in order to carry the plan into effect.

The Allied Control Commission for
Germany, Berlin.

lede spørgsmål, som er så overordentlig betydningsfuldt for Danmark. Efter instruktion fra min regering har jeg derfor den ære at anmode kontrolkommissionen om at medvirke til, at den tilbageværende halvdel af de omhandlede flygtninge kan modtages i den britiske, den franske og den amerikanske zone af Tyskland. Den danske regering, som tillægger det den største betydning, at planen udføres så hurtigt som muligt i løbet af sommeren, er villig til nårsomhelst at sende en befuldmægtiget repræsentant til Berlin, som sammen med mig kunne træffe de fornødne aftaler med vedkommende allierede myndigheder om planens udførelse.

Det allierede Kontrolråd for
Tyskland, Berlin.

53.

Uddrag af depeche af 29. juni 1946 fra gesandten i London til udenrigsministeren.

London, den 29. Juni 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Under en Samtale i Dag i Foreign Office*) meddelte Mr. Warner mig, at den britiske Regering erkendte Nødvendigheden af at befri Danmark for den omhandlede Byrde, og at den i Princip'et stillede sig gunstigt overfor den af den danske Regering fremsatte Anmodning. Nogen Afgørelse var imidlertid endnu ikke truffet, og han kunde derfor ikke fremsætte nogen officiel Udtalelse. Foreign Office havde straks efter min Samtale med Chefen for »German Department« den 15. d. M.**) telegrafisk forelagt Sagen for den amerikanske Regering. Det var ble-

*) Det britiske udenrigsministerium.
**) Jfr. dok. nr. 48.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vet meddelt denne, at den britiske Regering var velvilligt indstillet. Jeg maatte forstaa Mr. Warner's Udtalelser saaledes, at den britiske Regering i Realiteten vil være villig til for sit Vedkommende at fremme Sagen paa det nu foreliggende Grundlag, forudsat at Enighed derom kan opnaas med »State Department«*). Den franske Regering havde man endnu ikke foretaget nogen Henvendelse til. – – – – –
– –

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødige

E. REVENTLOW

54.

Uddrag af depeche af 13. juli 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 13. Juli 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Anledning af Hr. Udenrigsministerens Depeche Nr. II af 15. Juni 1946**), her modtaget i Kopi den 28. s. M. og in originali den 9. d. M., samt Nr. III af 25. Juni 1946***), her indgaaet den 28. s. M., har jeg herved den Ære vedrørende ovenciterede Spørgsmaal at indberette følgende:

Den 29. Juni 1946 overrakte jeg, jfr. mit Telefontelegram af s. D.**), den herværende allierede Kontrolkommission en Note i engelsk, fransk og russisk Tekst, affattet i Overensstemmelse med de med den forannævnte Depeche Nr. III fulgte Udkast.

Jeg har derefter haft følgende Samtaler om Sagen:

Den 2. d. M. med fransk General Noiret og Generalkonsul Baudier.

Den 4. d. M. med engelsk General Erskine, General Balfour, Oberst Thicknesse og Mr. Young.

Den 4. d. M. med sovjetrussisk General Dragum.

Det er derimod endnu ikke lykkedes mig at opnaa Kontakt med ledende Personer af Kontrolkommissionens amerikanske Element, idet begge Generalerne McNarney og Lucius D. Clay for Tiden er bortrejst; jeg venter dog en af de nærmeste Dage at faa arrangeret en Samtale med een af d'Hrr. eller med dem begge.

*) Det amerikanske udenrigsministerium.
**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
***) Jfr. dok. nr. 52.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Ved de alt stedfundne Samtaler har jeg understreget, af hvor stor Vigtighed for den danske Stat Sagen er, og at man fra dansk Side maa lægge den allerstørste Vægt paa, at den af Hr. Udenrigsministeren lagte Plan gennemføres snarest nu i Sommertiden; jeg har endvidere indtrængende henstillet, at der fra den allierede Kontrolkommission snarest muligt gives et principielt, mundtligt Tilsagn om, at et Antal af ca. 100.000 af de i Danmark anbragte civile tyske Flygtninge kan modtages i den amerikanske, britiske og franske Zone af Tyskland. Samtidig har jeg gjort d'Hrr. bekendt med de gennem de danske Gesandtskaber i Washington, London og Paris i Sagen foretagne Skridt samt med den af det amerikanske State Department*) indtagne forstaaende Holdning.

Endelig har jeg anmodet den forannævnte russiske General Dragum om Støtte og givet Udtryk for, i hvor høj Grad den danske Regering paaskønner det af Generalissimus Stalin overfor Hr. Udenrigsministeren paa Sovjetunionens Vegne givne Tilbud om at ville modtage 100.000 af de nævnte tyske Civilflygtninge.

Til Slut anførte jeg, at der overfor Militærmissionen fra visse tyske Skoler og tyske Forældrekredse m. m. er modtaget indtrængende Henvendelser om, at tyske Børn blandt de oftnævnte Flygtninge snarest kunde komme tilbage til deres Paarørende og deres normale Liv.

Som Resultat af mine Samtaler skal jeg bemærke, at d'Hrr., med hvem jeg forhandlede, syntes meget forstaaende overfor Sagen og var særdeles vel orienterede samme vedrørende; saaledes oplyste den forannævnte Mr. Young, at han havde haft den Ære at diskutere den med Hr. Udenrigsministeren. Dog støder jeg baade i den engelske og den franske Kreds paa den Bemærkning, at det jo i Virkeligheden tilkom Sovjetrusland at modtage en betydelig større Del af de tyske Flygtninge i Danmark end tilbudt, og det er mit Indtryk, at der maaske kan fremkomme en Vanskelighed for Sagens endelige Løsning nu, saafremt der fra amerikansk, engelsk og fransk Side foreløbig kun er Villighed til at modtage de ca. 12.000 Flygtninge, der hidrører fra de paagældende Zoner.

Der nærede intet Ønske om *nu* at faa en Repræsentant fra det danske kongelige Udenrigsministerium hertil for at deltage i Forhandlingerne, men dette vil sikkert blive nødvendigt senere, naar Evakueringen af Flygtningene – helt eller delvis – bliver aktuel, med Henblik paa Ordningen af Detailspørgsmaal, saasom Transport, Forplejning og Lægetilsyn.

– –

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

K. D. FRIIS

*) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

55.

Depeche af 19. juli 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 19. Juli 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Fortsættelse af Militærmissionens Depeche af 13. d. M.*) angaaende ovenciterede Spørgsmaal tillader jeg mig herved at indberette, at jeg den 17. d. M. har drøftet Sagen med Generalløjtnant Lucius D. Clay, der netop var vendt tilbage fra Rejse.

Generalen kendte Sagen til Bunds og udtalte, at der utvivlsomt fra amerikansk Side var Villighed til at modtage den Del af de paagældende Flygtninge, der hidrører fra den amerikanske Zone. Jeg understregede under Samtalen, hvilken urimelig Byrde de tyske Flygtninges Tilstedeværelse i Danmark betyder for vort Land, og jeg appellerede indtrængende til de amerikanske Myndigheders gode Forstaaelse af Danmarks Situation i denne Sag. General Clay betonede heroverfor, at han saa paa Sagen med den største Sympati, men jeg havde dog det Indtryk, at Generalen med nogen Skepsis betragtede Muligheden af, at Halvdelen af de oftnævnte Flygtninge nu skulde kunne placeres i den amerikanske, britiske og franske Zone af Tyskland, fra hvilke Zoner kun en ringe Brøkdel af samtlige Flygtninge stammer.

Til Slut udtalte General Clay, at der i nær Fremtid skulde foreligge Svar fra det allierede Kontrolraad.

Saasnart der maatte foreligge noget i Sagen, skal jeg have den Ære at indberette desangaaende.

Modtag, Hr. Udenrigsminister, Forsikringen om min mest udmærkede Højagtelse.

K. D. FRIIS

56.

Notat overgivet udenrigsministeren den 24. juli 1946 af gesandten i Paris.

Under Samtalen med Understatssekretær Schneiter den 19. Juli 1946 erindrede jeg om min Note til Udenrigsminister Bidault af 14. Juni d. A. om Frankrigs Overtagelse af en Quotapart af de tyske Flygtninge i Danmark**) og henstillede

*) Jfr. dok. nr. 54.
**) Jfr. dok. nr. 49.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

– om muligt – og under Henvisning til tidligere Samtaler, saaledes med Direktøren for den politiske Afdeling, M. Coulet, den 13. ds., jfr. vedlagte Referat, at erholde, i Lighed med hvad der var Tilfældet for U.S A. og delvis England's Vedkommende, et principielt Tilsagn fra fransk Side. Understatssekretæren vilde tage Sagen op paany og stillede mig et snarligt Svar i Udsigt. Imidlertid gjorde han opmærksom paa, at selv om Danmark fik et principielt Tilsagn, kunde det alligevel have lange Udsigter. Særlig uheldigt vilde det jo være, om Spørgsmaalet blev kædet sammen med en almindelig Ordning af »displaced persons«*). Han var imidlertid ganske klar over, hvor urimeligt og uretfærdigt det var, at denne Byrde skulde hvile paa Danmark.

Den 22. Juli lod Understatssekretæren meddele mig, at man foretrak fremfor et principielt Tilsagn at give mig et Svar i Realiteten. Man havde hørt de franske militære Myndigheder i den franske Zone, men endnu ikke erholdt Svar.

Bilag til dok. nr. 56. Notat om en telefonsamtale den 13. juli 1946 mellem gesandten i Paris og direktøren for den politiske afdeling i det franske udenrigsministerium.

Telefonsamtale mellem Hr. Kruse og Hr. Coulet.
(Lørdag den 13. Juli 1946).

Angaaende de tyske Flygtninge.

Under Henvisning til vor Note af 14. Juni 1946 til Hr. Bidault spurgte jeg, hvor langt man var kommet i Sagen.

Spørgsmaalet tager temmelig lang Tid at undersøge fra fransk Side. Man beskæftiger sig aktivt med det, men mange Forhandlinger er nødvendige.

– Kan Frankrig – saaledes som Amerikas Forenede Stater har gjort, give et principielt Svar: Antagelse i Principet? – Svarede, at ganske vist havde Amerika gjort det, men Spørgsmaalet stiller sig lidt anderledes i Frankrig end for Amerikanerne, thi det drejer sig ikke alene om den franske Besættelseszone i Tyskland, hvor Frankrig ikke er alt for ivrig efter at faa for mange Tyskere – man sørger snarere for at sende dem til fransk Territorium, hvilket naturligvis kræver mere Tid.

Udenrigsministeriet er velvilligt indstillet og holder paa og ønsker og haaber, at den franske Regering ogsaa skal være det.

Dette Spørgsmaal behøver ikke absolut at behandles i Berlin.

*) Tvangsflyttede personer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

57.

Depeche af 5. august 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 5. August 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Fortsættelse af Militærmissionens Depeche af 19. Juli 1946*) angaaende ovenciterede Spørgsmaal tillader jeg mig herved at indberette, at jeg den 30. s. M. har haft Lejlighed til at drøfte Sagen med britisk Marskal Sir Sholto Douglas, men at jeg iøvrigt hverken fra britisk eller fra sovjetisk Side har modtaget nogen Orientering med Hensyn til disse Magters Stilling til Flygtningesagen.

Derimod har jeg den 29. Juli d. A. gennem en Underhaandsmeddelelse fra Kontrolraadets franske Element og den 2. d. M. mere officielt af en amerikansk Oberst, der kom til mig som Udsending fra Generalløjtnant Lucius D. Clay, faaet Meddelelse om, at man fra fransk og fra amerikansk Side er villig til straks at modtage den Del af de omhandlede Flygtninge, der hidrører fra de af de paagældende Magter okkuperede Zoner, d. v. s. henholdsvis ca. 500 og ca. 1.300 Flygtninge.

Jeg takkede for disse Tilbud, men anførte, at der ikke herigennem ses at foreligge noget Svar paa den herfra i Sagen skete Henvendelse, samt at de saaledes afgivne Tilbud ikke indebærer nogen Tilfredsstillelse for det danske Samfund, idet hele Spørgsmaalet maa ses under eet. Jeg anmodede endvidere de paagældende Repræsentanter om at søge foranlediget, at der saa snart som muligt gives Militærmissionen et Svar i Sagen, ikke fra de enkelte Elementer i Kontrolraadet, men fra dette som Helhed, og jeg betonede atter den store Vægt, som den danske Regering lægger paa Sagens snarligste og gunstige Løsning.

Jeg paatænker nu i nær Fremtid at rette fornyet Henvendelse til de sovjetiske Myndigheder i Berlin, bl. a. for at søge oplyst Muligheden for, at Sovjetrusland skulde være villig til at forøge sit alt afgivne Tilbud om at modtage ca. 100.000 af de oftnævnte Flygtninge.

Forinden vilde jeg dog være taknemmelig for, eventuelt pr. Telefontelegram, at kunne modtage Hr. Udenrigsministerens behagelige Instruktion i Sagen paa det nu foreliggende Grundlag, ligesom jeg gerne kunde ønske mig underrettet

*) Jfr. dok. nr. 55.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om, hvorvidt en eventuel successiv Repatriering af de tyske Flygtninge i Danmark maatte have nogen Interesse for den danske Regering.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

K. D. FRIIS

58.

Brev af 9. august 1946 fra chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling til chefen for den danske militærmission i Berlin.

København, den 9. August 1946.

Kære Hr. General,

Deres Depeche af 5. August 1946*) angaaende de tyske Flygtninge i Danmark indkom umiddelbart før Udenrigsministeren skulde tiltræde sin Rejse til Sydslesvig og Holsten. Efter Aftale med Ministeren tillader jeg mig at meddele, at en Henvendelse til de sovjetiske Myndigheder i Berlin angaaende Muligheden for, at Sovjetrusland vilde indgaa paa at modtage flere end de ca. 100.000, efter Udenrigsministeriets Mening ikke bør foretages, før vi har de andre Regeringers Svar.

Saafremt det skulde vise sig, at vi ikke kan komme af med Flygtningene paa een Gang, vil en eventuel successiv Repatriering af disse utvivlsomt være af Interesse for den danske Regering, men Udenrigsministeriet mener ikke, at De paa det nuværende Stadium af Forhandlingerne bør komme ind paa denne Eventualitet.

Med venlig Hilsen, Deres ærbødige

J. R. DAHL

Hr. General K. D. Friis, K. af Dbg., D.M.
Den danske Militærmission ved den allierede Kontrolmyndighed
i Tyskland.

*) Jfr. dok. nr. 57.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

59.

Uddrag af referat af samtale mellem udenrigsministeriets direktør og den britiske gesandt i København den 23. august 1946.

Den britiske Gesandt var her i Dag –

Om Sagen vedrørende de herværende tyske Flygtninge oplyste Mr. Randall, at Major Laing fra Militærmissionen i disse Dage var i Berlin til Drøftelse af Mulighederne for Gennemførelse af, at i hvert Tilfælde nogle af de herværende tyske Flygtninge allerede nu blev sendt til Tyskland.

Gesandten meddelte, at der iøvrigt for Øjeblikket fandt Forhandlinger Sted mellem de fire allierede i Berlin om Fjernelsen af de tyske Flygtninge fra Danmark. Jeg forstod paa Gesandten, at en af Vanskelighederne ved Sagen var, at man fra engelsk Side holdt stærkt paa, at Russerne burde tage et større Antal end de 100.000 under Hensyn til, at disse Flygtninge kom fra den russisk besatte Del af Tyskland.

– –

Den 23. August 1946.

F. HVASS

60.

Udenrigsministerens notat af 3. september 1946 om en samtale samme dag med generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygningsforvaltning (UNRRA), fhv. borgmester La Guardia.

Under en Samtale, som jeg i Eftermiddag i Udenrigsministeriet havde med Hr. La Guardia og Commander Jackson*), omtalte jeg de 6–7.000 allierede »displaced persons«**), som vi havde her i Landet. Jeg havde for ganske nylig hørt, at UNRRA-Lejrene i Tyskland nu ikke var saa besat som før, og spurgte, om dette var rigtigt. Jeg sagde, at Spørgsmaalet om disse Menneskers Hjemsendelse

*) Vicegeneraldirektør i UNRRA.

**) Tvangsflyttede personer.

iøvrigt hørte under de britiske Militærmyndigheder. Hr. La Guardia var interesseret i at høre, at nogle af dem havde Arbejde, medens den danske Regering betalte for de øvriges Underhold.

De to Herrer vilde gerne have et Notat om Sagen, som Commander Jackson tilbød at drøfte i London.

Jeg nævnede ogsaa de 200.000 tyske Flygtninge, som Hr. La Guardia allerede havde hørt om. Jeg fortalte i Korthed om vore Henvendelser til Stormagterne og om Stalins Tilbud, som vi straks havde meddelt de 3 Vestmagter, fra hvem der endnu ikke forelaa noget definitivt Svar. Jeg understregede, at Sagen altsaa stadig beroede paa Forhandlinger med de 4 Stormagter. Det, som var mest afgørende for os, var at komme af med Flygtningene saa snart som muligt, men derudover var der ogsaa en anden Side af Sagen. Det forekom mig urimeligt, at de meget store Udgifter ved Flygtningenes Underhold her i Landet helt skulde udredes af den danske Regering. Jeg var ikke saa nøje inde i UNRRA's talrige Statutter og Resolutioner, men det forekom mig, at der var en Vedtagelse fra Montreal, som dækkede det finansielle Ansvar for de tyske Flygtninge i Danmark.

Commander Jackson bad om en Opskrift herom, idet han saa vilde undersøge Sagen, naar han kom til Washington.

Commander Jackson rejser vistnok førstkommende Fredag. Hans Adresse er Værelse 218 i Rigsdagen.

3. September 1946.

GUSTAV RASMUSSEN

61.

Brev af 4. september 1946 fra udenrigsministeren til generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA).

Oversættelse.

Copenhagen, September 4th, 1946.

Dear Mr. La Guardia,

Referring to our talk yesterday*) I beg to send you the enclosed two me-

København, den 4. september 1946.

Kære Hr. La Guardia,

Under henvisning til vor samtale i går*) tillader jeg mig at sende Dem

*) Jfr. dok. nr. 60.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

moranda, one dealing with the German refugees in Denmark, the other with Allied displaced persons in this country*).

It is in regard of this latter category that I am wondering whether circumstances in the UNRRA camps in Germany should now have changed to such an extent that the displaced persons might be received there.

Sincerely yours,

GUSTAV RASMUSSEN

Mayor F. La Guardia,
President of UNRRA.

vedlagte to memoranda, af hvilke det ene vedrører de tyske flygtninge i Danmark, det andet de herværende allierede tvangsflyttede personer*).

Det er med hensyn til denne sidste kategori, jeg gerne ville vide, om ikke forholdene i UNRRA lejrene i Tyskland nu skulle have ændret sig, således at de tvangsflyttede personer kunne modtages der.

Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hr. Borgmester F. la Guardia,
Generaldirektør for UNRRA.

Bilag til dok. nr. 61. Memorandum af 4. september 1946 sendt generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA) med et brev af s. d. fra udenrigsministeren.

A. M.

German refugees in Denmark.

In the course of the last months of the German occupation of Denmark the German Government in spite of vigorous Danish protests forced a great number of German refugees upon Denmark.

After the German capitulation on May 5th, 1945, the Danish Authorities were faced with the problem of having to provide for these refugees whose numbers amount to about 200.000 and correspond to about 5 per cent. of the Danish population. About 50 per cent.

Oversættelse.

A. M.

Tyske flygtninge i Danmark.

I løbet af de sidste måneder af den tyske besættelse af Danmark påtvang den tyske regering trods kraftige danske protester Danmark et stort antal tyske flygtninge.

Efter den tyske kapitulation den 5. maj 1945 var de danske myndigheder stillet overfor den opgave at skulle skaffe underhold til disse flygtninge, hvis antal udgør henved 200.000, svarende til ca. 5 % af den danske befolkning. Omkring 50 % af flygtningene

*) Sidstnævnte memorandum er ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

of the refugees are women, about 17 per cent. are men, and about 33 per cent. are children under 14 years of age.

The majority of the refugees belongs to the rural population of the former eastern provinces of Germany.

All the refugees are interned in refugee camps or billets, of which 85 are hut camps and 57 other buildings. The said camps and other buildings are being guarded in order to prevent the intercourse of the refugees with the Danish population. Toward 10.000 men are employed on guard duties.

The expenditure involved in providing for and guarding the refugees have in the not quite 11 months from the capitulation on May 5th, 1945, to March 31st, 1946, amounted to about 175 Mill. Kroner, a figure corresponding to about 35 per cent. of the normal DanishBudget or 2½ per cent. of Denmark's national income. For the financial year 1946–47 the expenditure is estimated to about 150 Mill. Kroner, corresponding to an average expenditure of between Kroner 1,75 and Kroner 2,00 per refugee per day.

The question arises whether the Statutes of UNRRA contain provisions about the refundment of expenses which could be applied to the expenditure incurred by the Danish Government in providing for the German refugees in Denmark.

MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS

Copenhagen, September 4, 1946.

er kvinder, ca. 17 % mænd og henved 33 % børn under 14 år.

Størstedelen af flygtningene tilhører landbefolkningen i de tidligere østtyske provinser.

Alle flygtningene er interneret i flygtningelejre eller forlægninger, af hvilke 85 er baraklejre og 57 andre bygninger. De nævnte lejre og andre bygninger bliver bevogtet for at hindre flygtningenes samkvem med den danske befolkning. Henved 10.000 mand er beskæftiget ved bevogtningsopgaver.

De med flygtningenes underhold og bevogtning forbundne udgifter har i de knap 11 måneder fra kapitulationen den 5. maj 1945 til den 31. marts 1946 beløbet sig til ca. 175 mill. kr., et beløb som svarer til henved 35 % af det normale danske budget eller 2½ % af Danmarks nationalindkomst. For finansåret 1946–47 er omkostningerne beregnet at ville beløbe sig til ca. 150 mill. kr., svarende til en gennemsnitlig udgift på mellem kr. 1,75 og kr. 2,00 pr. flygtning pr. dag.

Det spørgsmål melder sig, om UNRRA's statutter indeholder bestemmelser om refusion af omkostninger, som ville kunne bringes i anvendelse med hensyn til den danske regerings omkostninger til underhold af de tyske flygtninge i Danmark.

UDENRIGSMINISTERIET

København, den 4. september 1946.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

62.

Telegrafisk indberetning af 12. september 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

I telegrammet indberettede gesandtskabet i Washington, at det amerikanske udenrigsministerium havde meddelt, at spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark på foranledning af de amerikanske og britiske repræsentanter havde været til behandling i den allierede kontrolkommissions udvalgsmøder den 11. og 26. juli samt 9. og 29. august 1946, uden at der var opnået noget resultat. Den sovjetiske repræsentant havde på mødet den 9. august erklæret ikke at være i besiddelse af oplysninger om det af marskal Stalin over for udenrigsministeren afgivne tilsagn og havde afslået at drøfte spørgsmålet, hvilket ligeledes havde været tilfældet på mødet den 29. august. Sagen ville komme til fornyet behandling i et udvalgsmøde den 13. september. Det amerikanske udenrigsministerium havde givet udtryk for, at det ville finde det hensigtsmæssigt, om gesandtskabet i Moskva i en henvendelse til det sovjetiske udenrigsministerium under anførelse af foranstående søgte udvirket, at der blev givet de sovjetiske myndigheder i Berlin fornøden instruktion i sagen.

63.

Telegrafisk instruktion af 17. september 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva.

I telegrammet underrettede udenrigsministeriet gesandtskabet i Moskva om, at det amerikanske udenrigsministerium over for gesandtskabet i Washington havde oplyst,*) at spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark på foranledning af de amerikanske og britiske repræsentanter havde været til behandling i den allierede kontrolkommissions udvalgsmøder den 11. og 26. juli samt 9. og 29. august 1946, uden at der var opnået noget resultat, og at den sovjetiske repræsentant på mødet den 9. august havde erklæret ikke at være i besiddelse af oplysninger om det af marskal Stalin over for udenrigsministeren afgivne tilsagn og havde afslået at drøfte spørgsmålet, hvilket havde gentaget sig på mødet den 29. august, samt at sagen var berammet til fornyet behandling den 13. september. Gesandtskabet i Moskva instrueredes om at underrette den sovjetiske regering om det på møderne den 9. og 29. august passerede og søge udvirket, at der snarest blev givet de sovjetiske myndigheder i Berlin fornøden instruktion i sagen.

*) Jfr. dok. nr. 62.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

64.

Telefonisk instruktion af 18. september 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Ifølge Meddelelse fra Gesandtskabet i Washington*) har State Department**) oplyst, at amerikanske og britiske Repræsentanter har rejst Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark i Kontrolkommissionens Udvalgsmøder den 11. og 26. Juli samt 9. og 29. August, men uden Resultat. Den amerikanske Repræsentant har rapporteret, at Ruslands Repræsentant paa Mødet den 9. August erklærede ikke at have Oplysninger om Kendsgerninger vedrørende den russiske Regerings Tilbud, hvorfor han afslog at diskutere Spørgsmaalet. Ogsaa den 29. August afslog han at drøfte Spørgsmaalet, der paany blev sat paa Dagsordenen for et Møde den 13. September. Gesandtskabet i Moskva er instrueret***) om at underrette den russiske Regering om det af den russiske Repræsentant indtagne Standpunkt samt søge udvirket, at Repræsentanten snarest instrueres i Overensstemmelse med den russiske Regerings den 6. Juni afgivne Tilbud. Bedes søge oplyst, hvorvidt Spørgsmaalet drøftet paa Kontrolkommissionens Møde den 13. September.

65.

Indberetning af 18. september 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 18. September 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

I Anledning af de i de sidste Dage i danske Blade, specielt i »Berlingske Tidende«s Morgen-Udgave for den 17. d. M., offentliggjorte Telegrammer fra London har jeg i Dag i Foreign Office****) søgt nærmere Oplysninger om den Britiske Regerings Syn paa Muligheden af Overførelse til Tyskland af de tyske Flygtninge i Danmark. Hvad der meddeltes mig, gaar ud paa følgende:

*) Jfr. dok. nr. 62.
**) Det amerikanske udenrigsministerium.
***) Jf. dok. nr. 63.
****) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det forholder sig rigtigt, at der træffes Forberedelser til at modtage i den Britiske Zone de Personer, om hvem det har kunnet konstateres, at de er fast hjemmehørende i Zonen. Antallet af dem, der herved kan komme i Betragtning, opgaves mig at være ca. 9.000. For de to andre vestlige Zoner, nemlig den amerikanske og den franske, nævnte jeg de af »Berlingske Tidende«s herværende Korrespondent anførte Tal henholdsvis 1.300 og 500. Disse Tals Rigtighed blev ikke bestridt, men om de paagældende to Magters Stilling til en Evakuering fra Danmark af disse Flygtninge kunde der i Foreign Office ikke siges noget.

Jeg udtalte derefter, at jeg gik ud fra, at den Omstændighed, at den Britiske Regering nu overvejede – og maatte forventes antagelig i en nær Fremtid at hidføre – en Overførelse til den Britiske Zone af de der tidligere fast bosiddende Personer, ikke betød, at der var sket nogen Ændring i dens gunstige Indstilling overfor den af den Danske Regering fremsatte Anmodning om fuldstændig Befrielse for den enorme Byrde, som de tyske Flygtninge betyder for Danmark. Hertil blev svaret, at Foreign Office vedblivende havde samme principielt gunstige Indstilling og fortsatte sine Undersøgelser for at naa til en Løsning i Overensstemmelse med den Danske Regerings Ønske. Sagen var imidlertid, som alle Anliggender, der kræver de fire Stormagters Medvirkning, yderst omstændelig at gennemføre. Hertil kom tillige den Omstændighed, at det var noget vanskeligt for den Britiske Regering at tage imod et stort Antal Flygtninge fra Danmark netop nu, da den paa Grund af Overfyldningen af den Britiske Zone havde været nødt til at træffe Foranstaltning til at udvirke en Indskrænkning af Overførelsen til Zonen af Tyskere, hjemmehørende i de tidligere tyske, nu polske Landsdele.

I det ovenfor omtalte Telegram fra London til »Berlingske Tidende« forekommer bl. a. følgende Passus:

Russernes Tilbud.

> Det antydes forøvrigt forsigtigt i London, at Russerne maaske ikke mere er slet saa interesserede i at fastholde deres Tilbud om at tage Halvdelen af Flygtningene i Danmark, hvis Englænderne og Amerikanerne tog Resten.

Paa min Forespørgsel, om man i »German Department«*) havde Anledning til at tro paa Rigtigheden af den i den citerede Passus fremsatte Formodning, svaredes der, at man ikke havde observeret særlige Tegn i saa Henseende, men at der naturligvis ogsaa i den russiske Zone – omend i langt mindre udpræget Grad end i den britiske – gjorde sig Vanskeligheder gældende m. H. t. Fremskaffelse af Boliger og andre Livsfornødenheder til yderligere Flygtninge.

E. REVENTLOW

*) Afdelingen for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

66.

Uddrag af indberetning af 19. september 1946 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

Moskva, den 19. September 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

UM. Telgr. af 17.9.1946*).

Gesandtskabet tillader sig at indberette, at man Dags Dato forelagde den i ovenciterede Telegram omhandlede Sag for den stedfortrædende Chef for det herværende Udenrigsministeriums 5. europæiske Afdeling, Hr. Sesojev.

Som bekendt er Udenrigsminister Molotov og samtlige Vice-Udenrigsministre, med Undtagelse af Hr. Dekanozov, for Tiden i Paris. Hr. Dekanozovs Tid er optaget mange Dage frem i Tiden, og jeg har ikke ment at kunne opsætte Sagen, til Foretræde hos Hr. Dekanozov kunde opnaas. Desværre er den tidligere Chef for 5. europæiske Afdeling, Hr. Abramov, som er bekendt med Sagen, fornylig blevet forflyttet som Gesandt til Helsingfors. Hans Efterfølger, Hr. Vetrov, er syg, saa jeg maatte bestemme mig til at søge hans Stedfortræder, Hr. Sesojev – – – – – – – – – – – –. Jeg forklarede ham Sagen meget indgaaende og overgav ham et P.M., der dækker det i Ministeriets Telegram indeholdte.

– –

Hr. Sesojev lovede straks at underrette Hr. Dekanozov om Gesandtskabets Henvendelse.

R. KIÆR

67.

Brev af 20. september 1946 fra den britiske chargé d'affaires a. i. i København til udenrigsministeren.

Oversættelse.

BRITISH LEGATION

Copenhagen, 20th September, 1946.

My dear Minister,

I was intending to take the opportunity of the meeting which Your Excellency proposed for yesterday after-

DET BRITISKE GESANDTSKAB

København, den 20. september 1946.

Kære Minister,

Det var min hensigt at nævne de tyske flygtninge i Danmark på det til i går eftermiddags berammede møde

*) Jfr. dok. nr. 63.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

noon, to mention the German refugees in Denmark. As the meeting had to be postponed, I am writing instead to confirm to you officially the reports which have recently appeared in the Press to the effect that the British authorities in Germany are now in a position to take back all those German refugees in Denmark who were previously domiciled in the British zone. The arrangements for their return will, I assume, be worked out between our respective military authorities, but I shall be very glad to discuss any details with Your Excellency as soon as Brigadier Crowe*) returns.

Yours sincerely

MICHAEL ROSE

His Excellency
Monsieur Gustav Rasmussen
Minister for Foreign Affairs.

med Deres Excellence. Da mødet måtte udsættes, skriver jeg i stedet, for overfor Dem officielt at bekræfte de nyligt fremkomne pressemeddelelser om, at de britiske myndigheder i Tyskland nu er i stand til at modtage alle de tyske flygtninge i Danmark, som tidligere var bosiddende i den britiske zone. Jeg antager, at foranstaltninger til deres tilbagesendelse vil blive truffet efter aftale mellem vore respektive militærmyndigheder, men jeg vil med glæde drøfte eventuelle enkeltheder med Deres Excellence, så snart brigadegeneral Crowe*) kommer tilbage.

Deres hengivne

MICHAEL ROSE

Hans Excellence
Hr. Udenrigsminister
Gustav Rasmussen.

68.

Telefonisk indberetning af 21. september 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Ad Etrangères 73**) Spørgsmaalet skal ikke være drøftet paa nævnte Møde. Det i Depeche 5***) omtalte Tilbud fra amerikansk Side er skriftligt bekræftet overfor mig.

*) Chefen for den britiske militærmission.
**) Jfr. dok. nr. 64.
***) Jfr. dok. nr. 57.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

69.

Indberetning af 24. september 1946 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 24. September 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Mr. Hankey, Chef for »Northern Department«*) i Foreign Office**) meddelte mig i Gaar, at den russiske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin flere Gange i den senere Tid var blevet spurgt, om han maatte have modtaget fornøden Instruktion fra Moskva med Bemyndigelse til at realisere det af Hr. Stalin til Udenrigsministeren givne Løfte med Hensyn til Overtagelse af 100.000 af de tyske Flygtninge i Danmark. Svaret havde hver Gang været benægtende. Mr. Hankey ansaa det for mest fair allerede nu at sige mig, at Forholdene havde udviklet sig saaledes, at der ikke var nogen Mulighed for den britiske Regering for i den britiske Zone i Løbet af Efteraaret og Vinteren at tage imod andre Flygtninge fra Danmark end dem, hvorom den kgl. Regering for ganske nylig vil have modtaget Meddelelse, nemlig de i Zonen hjemmehørende Personer. Paa min derom fremsatte Forespørgsel svarede han, at dette negative Svar maatte gælde, selv om Sovjet-Regeringen nu imod Forventning erklærede sig rede til at indfri sit ovenfor omtalte Løfte. Det var for den britiske Regering et Spørgsmaal om fysisk Umulighed. Den var ude af Stand til at skaffe Plads til flere. Ud fra den saaledes foreliggende Nødvendighed havde den britiske Regering, som det vil være det kgl. Ministerium bekendt, ogsaa maattet suspendere Aftalen om Modtagelsen af Flygtninge fra de tidligere tyske, nu polske Landsdele. Mr. Hankey mente, at der var Grund til at haabe, at Sagen for Danmarks Vedkommende kunde bringes i Orden hen paa Foraaret næste Aar.

Han tilføjede, at – saavidt Foreign Office bekendt – havde den amerikanske Regering maattet indtage en tilsvarende negativ Holdning med Hensyn til Modtagelsen i den amerikanske Zone af Flygtninge fra Czechoslovakiet og Ungarn.

E. REVENTLOW

*) Afdelingen for de nordiske lande.
**) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

70.

Telegrafisk indberetning af 24. september 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

I telegrammet meddelte gesandtskabet i Washington, at den sovjetiske repræsentant i den allierede kontrolkommissions udvalgsmøde den 13. s. m., ligesom paa møderne den 9. og 29. august s. å.*) havde afslået at drøfte spørgsmålet vedrørende de tyske flygtninge i Danmark.

71.

Depeche af 26. september 1946 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 26. September 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Fortsættelse af Militærmissionens Depeche af 5. August 1946**) angaaende ovenciterede Spørgsmaal tillader jeg mig hermed i Afskrift at fremsende Skrivelse af 11. s. M. fra amerikansk Brigadier General Charles K. Gailey, der bekræfter det fra amerikansk Side afgivne Tilbud om at modtage den Del af de omhandlede Flygtninge, der hidrører fra den Part af Tyskland, der nu er besat af U.S.A.-Styrker.

Endvidere vedlægger jeg i Afskrift en lige modtagen Skrivelse af 20. d. M. fra engelsk Major-General G. W. E. J. Erskine med lignende Tilbud. Idet bemærkes, at det fra fransk Side afgivne Løfte kun foreligger mundtligt, tillader jeg mig at meddele, at jeg tør afvente nærmere Instruktion fra Hr. Udenrigsministeren i Sagen, inden jeg eventuelt optager Forhandling med de amerikanske, britiske og franske Myndigheder paa det af disse skabte Grundlag. Fra sovjetisk Side har jeg intet hørt, og jeg har heller ikke rettet nogen Henvendelse til de sovjetiske Myndigheder, jfr. Underhaandsskrivelse af 9. August 1946 til mig fra Udenrigsraad J. R. Dahl.***)

*) Jfr. dok. nr. 62.
**) Jfr. dok. nr. 57.
***) Jfr. dok. nr. 58.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Som muligen af Interesse i Sagen tillader jeg mig endvidere at vedlægge:

Afskrift af Press Handout*) No. 312 af 20. d. M. fra P. R. Branch, C.C.G. (B.E.)**) og

Udklip af »The Stars and Stripes«***) af 22. d. M.****)

alt vedrørende Flygtningesagen.

Jeg tillader mig at tilføje, at jeg jævnlig har Henvendelser fra tyske Privatpersoner samt fra herværende Skoler m. fl. om at søge formidlet, at tyske Børn, der er internerede i Danmark, kunde komme tilbage til deres Hjem.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

K. D. FRIIS

Bilag a. til dok. nr. 71. Skrivelse af 11. august 1946 fra den amerikanske militærregering i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

OFFICE OF MILITARY GOVERNMENT
FOR GERMANY (U.S.)
Office of the Chief of Staff.

Berlin, 11 August 1946.

Dear General Friis:

I have the honor to inform you that the United States Zone Commander is willing to accept those German refugees from the U.S. Zone, who are now in Denmark and mentioned in your letters of 27 April and 2 July 1946.*****)

The Commander of the United States Zone, assuredly not unsympathetic to the burden imposed on Denmark by these people, finds that he can accept the German refugees now in Denmark who were formerly domiciled in

MILITÆRREGERINGEN
FOR TYSKLAND (De Forenede Stater)
Stabschefen.

Berlin, den 11. august 1946.

Kære General Friis,

Jeg har den ære at meddele Dem, at den øverstbefalende for den amerikanske zone er villig til at modtage de i Deres breve af 27. april og 2. juli 1946*****) nævnte tyske flygtninge fra den amerikanske zone, som nu er i Danmark.

Den øverstbefalende for den amerikanske zone, som visselig ikke er uden forståelse for den byrde, der gennem disse mennesker er blevet lagt på Danmark, finder, at han kan modtage sådanne nu i Danmark værende tyske

*) Meddelelse til pressen.
**) Informationskontoret under kontrolrådet for Tyskland (britisk afdeling).
***) Amerikansk soldaterblad.
****) Disse to bilag er ikke optaget i nærværende aktsamling.
*****) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

that part of Germany which is now occupied by the United States Forces.

Preparations for transporting these German refugees from Denmark are now being initiated by the United States element of the Combined Repatriaiton Executive*), and will be coordinated with the Danish Military Mission through the Liaison and Protocol Section of the Allied Secretariat.

Sincerely

CHARLES K. GAILEY
Brigadier General, U.S.A.
Acting Chief of Staff.

Major General K. D. Friis,
Chief, Danish Military Mission,
Berlin.

flygtninge, som tidligere var bosat i den del af Tyskland, som nu er besat af De Forenede Staters styrker.

Forberedelserne til transporten fra Danmark af disse tyske flygtninge påbegyndes nu af den amerikanske afdeling af »Combined Repatriation Executive*)« og vil blive truffet i samarbejde med den danske militærmission gennem det allierede sekretariats forbindelses- og protokolafdeling.

Deres hengivne

CHARLES K. GAILEY
Brigadegeneral, U.S.A.
fg. stabschef.

Hr. Generalmajor K. D. Friis,
Chef for den danske Militærmission,
Berlin.

Bilag b. til dok. nr. 71. Skrivelse af 20. september 1946 fra den britiske militærregering i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

From: Maj-Gen. G.W. E. J. Erskine, CB, DSO.

OFFICE OF THE DEPUTY
MILITARY GOVERNOR
Control Commission for Germany
(British Element),
Headquarters.

Berlin, 20 September, 1946.

Dear General,

I thank you for your letter of 28th August**) regarding the repatriation of the German civilian refugees now in Denmark.

Fra: Generalmajor G.W. E. J. Erskine, CB, DSO.

DEN STEDFORTRÆDENDE MILITÆRGUVERNØRS KONTOR
Kontrolkommissionen for Tyskland
(Britisk afdeling),
Hovedkvarteret.

Berlin, 20. september 1946.

Kære General,

Tak for Deres brev af 28. august**) vedrørende hjemsendelse af de tyske civile flygtninge, der for tiden befinder sig i Danmark.

*) Det interallierede hjemsendelseskontor.
**) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I am glad to be able to inform you that we are able to accept into our Zone of Germany those of the refugees who were domiciled there at the beginning of the war. I would suggest that you instruct one of your officers to make contact with the British Member of C.R.X.*) in the A.C.A. Building**) with a view to discussing details.

The wider question of the disposal of those refugees who previously lived in what are now the Polish administered territories is still a matter of quadripartite discussion.

Yours sincerely

G.W. E. J. ERSKINE

Major-General K. D. Friis,
Danish Military Mission to the
Allied Control Authority in Germany, Berlin.

Det glæder mig at kunne meddele Dem, at vi i vor zone af Tyskland vil kunne modtage de af flygtningene, som var bosiddende der ved krigens begyndelse. Jeg vil foreslå, at De anmoder en af Deres officerer om at træde i forbindelse med det britiske medlem af C.R.X.*) i A.C.A. bygningen**) for at drøfte enkelthederne.

Det større spørgsmål om fjernelsen af de flygtninge, som tidligere boede i de nu af Polen administrerede områder, er stadig genstand for drøftelse mellem de fire magter.

Deres hengivne

G.W. E. J. ERSKINE

Generalmajor K. D. Friis,
Den danske Militærmission ved det allierede Kontrolråd i Tyskland,
Berlin.

72.

Uddrag af referat af 27. september 1946 af et møde hos udenrigsministeren den 25. s. m. mellem repræsentanter for udenrigsministeriet, chefen for den britiske militærmission og den britiske chargé d'affaires a. i.

Møde hos Udenrigsministeren den 25. September 1946 Kl. 15. Til Stede var Chefen for den britiske Militærmission, Brigadier Crowe, og den britiske Chargé d'Affaires a. i., Mr. Rose, samt Direktøren. Endvidere Kontorchef Dons Møller.

*) »Combined Repatriation Executive« (Det interallierede hjemsendelseskontor).
**) Det allierede kontrolråds bygning.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Brigadier Crowe oplyste, at Brigadier Kenchington*) – – – – – kunde forventes at komme til København i Løbet af en halv Snes Dage for at drøfte Spørgsmaalet om Modtagelsen af de tyske Flygtninge i Danmark i den britiske Zone af Tyskland. Brigadier Crowe mente, at det britiske Tilbud i og for sig kun gik ud paa Modtagelse af de Flygtninge, som tidligere havde været domicilieret i Zonen. Antallet af disse ansloges til ca. 10.000. Han var enig i, at Modtagelsen af disse Flygtninge ikke skulde anses at præjudicere det større Spørgsmaal om Fjernelsen af samtlige Flygtninge fra Danmark.

Udenrigsministeren understregede stærkt, at Danmark var berettiget til at forvente at blive fri for de tyske Flygtninge, og udtalte Haabet om, at Brigadier Kenchington vilde være bemyndiget til at afslutte en »substantial agreement«**). Han haabede, at Modtagelsen i den britiske Zone ikke vilde indskrænke sig til de Flygtninge, som tidligere havde været bosat i Zonen, men at ogsaa saadanne Flygtninge, som havde Boliger eller havde deres nære Slægtninge i Zonen, kunde modtages. Mange af disse var i Besiddelse af »Zuzugsgenehmigungen«***), Ministeren henviste til, at det ikke kunde anses for naturligt, at Danmark skulde vedblive at sørge for de tyske Flygtninge, naar der i Tyskland blev modtaget saa mange Flygtninge fra andre Stater. Endvidere henviste Ministeren til de psykologiske Følger for Flygtningene selv af den lange Internering.

Mr. Rose mente ikke, at der vilde være Vanskelighed ved at modtage tyske Flygtninge, der havde Ejendom eller nære Slægtninge i Zonen, dersom de havde »entry permits«.****)

– –
– –

Udenrigsministeren udtalte paa Spørgsmaal fra Mr. Rose, at den danske Regering ikke havde nogen Indvending mod, at de ca. 10.000 Flygtninge nu sendtes til Tyskland under Forudsætning af, at dette ikke præjudicerede det øvrige Spørgsmaal.

Mr. Rose spurgte, om den russiske Regering havde foretaget noget for at føre sit Tilbud (om Modtagelse af 100.000 Flygtninge) ud i Livet.

Udenrigsministeren svarede, at det havde vi ved vor Henvendelse til de tre Vestmagter, hvis Svar vi stadig ventede paa. Russerne afventede naturligt nok

*) Chef for den britiske afdeling for krigsfanger og tvangsflyttede personer under det allierede kontrolråd for Tyskland.

**) »Omfattende aftale«.

***) Tilladelse fra vedkommende lokale myndigheder i Tyskland til at tage bopæl inden for et bestemt distrikt. Uanset at »Zuzugsgenehmigung« foreligger, kræves tilladelse fra vedkommende allierede centralmyndigheder til at indrejse i Tyskland.

****) »Indrejsetilladelse«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

de andre Magters Svar. Han erkendte, at de fleste af de tyske Flygtninge i Danmark stammede fra de østlige Omraader, særligt Polen, men dette vilde jo blot sige, at de hørte til den samme Kategori som de Flygtninge, der daglig blev modtaget i de vestlige Zoner.

Brigadier Crowe mente, at Rationerne til de tyske Flygtninge i Danmark var for høje. Ved Overførsel til Tyskland vilde de ikke kunne taale den pludselige Nedgang til de tyske Rationer. Han henstillede, at de danske Rationer blev nedsat gradvis for de Flygtninge, der skulde til Tyskland.

Udenrigsministeren vilde tale med Chefen for Flygtningeadministrationen herom. Man maatte dog være belavet paa fra Lægeside at møde den Indvending, at en Nedsættelse af Rationerne vilde medføre en Fare for Sundhedstilstanden i Lejrene, der hidtil havde været særdeles god.

– –

– –

Brigadier Crowe oplyste – – – – – – at de britiske Militærmyndigheder var meget ivrige for at opnaa en Ordning med Hensyn til det danske Militærkontingent til Tyskland.

Udenrigsministeren haabede snart at kunne tage en Samtale om dette Spørgsmaal. Det vilde imidlertid simpelthen være en Umulighed at stille et dansk Kontingent til Raadighed, hvis ikke Flygtningene blev fjernet her fra Landet. Dette sidste Spørgsmaal laa den danske Regering ganske overordentlig stærkt paa Sinde.

Den 27. September 1946.

DONS MØLLER.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

73.

Indberetning af 5. oktober 1946 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 5. Oktober 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

U. M. af 28. 9. 1946.*)

I Tilslutning til Gesandtskabets Telegrammer Nr. 150 og Nr. 155 af henholdsvis 12. og 24. September d. A.**) tillader jeg mig at indberette, at jeg efter min Tilbagekomst til Washington har haft Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet om de tyske Flygtninges Repatriering eller Evakuering fra Danmark med Embedsmænd i State Department***). Den seneste Meddelelse fra den amerikanske Repræsentant i Kontrolkommissionen i Berlin er den i Telegram Nr. 155 gengivne om Mødet den 13. September d. A. Departementet har imidlertid lovet at holde Gesandtskabet underrettet om Spørgsmaalets videre Behandling i Berlin.

Medens de i Telegram Nr. 150 refererede Oplysninger fra State Department syntes at stemme daarligt overens med Indberetning Nr. 1831 af 18. September****) fra Gesandtskabet i London, hvorefter Foreign Office*****) erklærede ikke at have observeret særlige Tegn paa, at Russerne maaske ikke var saa interesserede i at fastholde deres Tilbud, ser jeg af Indberetning Nr. 1875 af 24. September******) fra Gesandtskabet i London, som jeg just har modtaget med det kgl. Ministeriums ovenciterede Skrivelse, at Mr. Hankey fra Foreign Office nu har givet den kgl. Gesandt i London tilsvarende Oplysninger om Forhandlingerne i Berlin, som State Department allerede tidligere har givet hertil.

Af Indberetning Nr. 1875 fra London synes imidlertid at fremgaa, at der, selvom Sovjetregeringen maatte være rede til at indfri sit Løfte, dog ikke foreløbig vil være Mulighed for at naa frem til en Ordning, fordi den britiske Regering ikke mener for Tiden i den britiske Zone at kunne absorbere sin Andel af Flygtningene. Hvis dette er Tilfældet, vil en Henvendelse til Moskva, saaledes som antydet i Gesandtskabets Telegram Nr. 150 og i Realiteten indirekte foreslaaet af State Department, formentlig for nærværende være formaalsløs.

State Department, som har vist megen Forstaaelse for det urimelige i, at Danmark fortsat alene skal bære Byrderne ved de tyske Flygtninges Tilstedeværelse,

*) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.
**) Jfr. dok. nr. 62 og 70.
***) Det amerikanske udenrigsministerium.
****) Jfr. dok. nr. 65.
*****) Det britiske udenrigsministerium.
******) Jfr. dok. nr. 69.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og som utvivlsomt, da Departementet paa eget Initiativ underrettede Gesandtskabet om Forløbet af de stedfundne Drøftelser i Kontrolkommissionen, har været besjælet af Ønsket om at søge fremskyndet en Løsning af Spørgsmaalet, har imidlertid endnu ikke over for Gesandtskabet antydet, at en Løsning skulde støde paa Vanskeligheder fra britisk Side. Tværtimod har Departementet ladet forstaa, at Amerikas og Englands Repræsentanter i Berlin arbejdede paa samme Linie, men at deres Bestræbelser var forblevet resultatløse paa Grund af den sovjetrussiske Repræsentants negative Holdning.

Da jeg meget gerne vil kunne give State Department lidt positive Oplysninger under eventuelle videre Drøftelser af Spørgsmaalet, vilde jeg sætte Pris paa at blive orienteret om Situationen, saaledes som den tegner sig i Dag, herunder navnlig om man fra dansk Side definitivt har opgivet Haabet om at blive de tyske Flygtninge kvit før tidligst til næste Foraar, samt om man har under Overvejelse nu eller senere at bringe Marskal Stalin's Tilbud i Erindring i Moskva.

HENRIK KAUFFMANN

74.

Skrivelse af 12. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Washington.

København, den 12. Oktober 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Efter Modtagelsen af Gesandtskabets Telegram Nr. 150*) instruerede Udenrigsministeriet telegrafisk det kgl. Gesandtskab i Moskva om at henlede den russiske Regerings Opmærksomhed paa det af den russiske Repræsentant i Kontrolkommissionen for Tyskland indtagne Standpunkt samt søge udvirket, at Repræsentanten snarest instrueredes i Overensstemmelse med det af Generalissimus Stalin den 6. Juni i Udenrigsminister Molotovs Nærværelse til den danske Udenrigsminister fremsatte Tilbud om at modtage 100.000 af de tyske Flygtninge i Danmark under Forudsætning af, at de øvrige Magter, der er ansvarlige for Tysklands Besættelse, tilsammen vilde modtage et tilsvarende Antal i de respektive Zoner.

*) Jfr. dok. nr. 62.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Ifølge Indberetning fra Gesandtskabet i Moskva*) har dette den 19. September forelagt Sagen for den stedfortrædende Chef for det russiske Udenrigsministeriums 5. europæiske Afdeling.

Af den med Udenrigsministeriets Skrivelse af 2. Oktober 1946 fremsendte Afskrift af Depeche**) med Bilag fra den danske Militærmission i Berlin vil det ses, at der fra fransk Side foreligger et mundtligt Tilsagn om i den franske Zone af Tyskland at modtage de der hjemmehørende, i Danmark anbragte tyske Flygtninge, samt at de amerikanske Militærmyndigheder over for Missionen skriftligt har bekræftet, at de er rede til at modtage de tyske Flygtninge i Danmark, der tidligere var bosat i den amerikanske Besættelseszone, og endelig at de britiske Militærmyndigheder skriftligt har erklæret sig rede til i den britiske Zone at modtage saadanne civile tyske Flygtninge, der var bosat (domicilieret) i Zonen ved Krigens Begyndelse, samt tilføjet, at det større Spørgsmaal om Anbringelsen af Flygtninge, der tidligere boede i de Omraader, der nu er under polsk Administration, fortsat er Genstand for Forhandling mellem de fire Besættelsesmagter.

Spørgsmaalet om Modtagelsen i den britiske Zone i Tyskland af tyske Flygtninge fra Danmark vil blive drøftet i Slutningen af næste Uge under Forhandlinger i København mellem Brigadier Kenchington***) som Repræsentant for den britiske Militærregering i Tyskland, og de danske Myndigheder.

Det vil være meget ønskeligt, at de Flygtninge, der stammer fra den britiske Zone, snarest sendes til Tyskland, idet den danske Regering gaar ud fra, at dette ikke præjudicerer Spørgsmaalet om de øvrige Flygtninges Fjernelse fra Danmark.

Under Forhandlingerne vil man søge at opnaa, at Modtagelsen i den britiske Zone ikke indskrænkes til de Flygtninge, der tidligere har været bosat i Zonen, men at ogsaa saadanne Flygtninge modtages, som har Bolig, Familie eller anden særlig Tilknytning til Zonen, som gør det muligt for dem at skaffe sig Underhold i denne.

Det er Hensigten snarest efter de nævnte Forhandlinger med Brigadier Kenchington at søge Aftale truffet med de amerikanske, franske og russiske Militærmyndigheder i Tyskland om Overførsel til de respektive Zoner af Flygtninge, der er hjemmehørende i eller har særlig Tilknytning til disse, idet man herved ligeledes regner med, at det større Spørgsmaal om Fjernelsen fra Danmark af samtlige tyske Flygtninge ikke derved præjudiceres.

F. M.

F. HVASS

*) Jfr. dok. nr. 66.

**) Jfr. dok. nr. 71.

***) Chef for den britiske afdeling for krigsfanger og tvangsflyttede personer under det allierede kontrolråd for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

75.

Uddrag af notits af 19. oktober 1946 om en samtale den 18. s. m. mellem udenrigsministeren og den franske øverstkommanderende i Tyskland, general Pierre Koenig.

– –
– – – – – – – – – – – – – – General Koenig*) havde meddelt Udenrigsministeren, at man fra fransk Side var villig til straks i den franske Zone i Tyskland at modtage de tyske Flygtninge i Danmark, som hørte til i Zonen – ialt ca. 2.000, –

General Koenig havde tilføjet, at han, saa snart han kom tilbage til Tyskland, vilde drage Omsorg for, at der tilgik Udenrigsministeriet officiel Meddelelse om det franske Tilbud, og at han paatænkte at sende en Delegation paa 2–3 Mand til København for med Flygtningeadministrationen at aftale de praktiske Detailler vedrørende Transporten af Flygtningene.

– –
– – – – – – – – – – – – – – – – – –

– – – – – – – – – – – General Koenig – – – – – – – – havde udtalt, at han vel forstod Berettigelsen af det danske Krav om, at de herværende tyske Flygtninge blev fjernet, og at han vilde drage Omsorg for, at Sagen snarest blev behandlet i det allierede Kontrolraad i Berlin.

Den 19. Oktober 1946.

IVAR MOLTKE

76.

Meddelelse af 21. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under Møder i Udenrigsministeriet idag mellem paa den ene Side den britiske Gesandt, Brigadegeneral Crowe og Brigadegeneral A. B. Kenchington, der er Chef for den Afdeling i den britiske Militærregering i Tyskland, som beskæftiger sig med Flygtningesager, samt Major Ford og paa den anden Side Udenrigsministeren, Direktøren for Udenrigsministeriet Frants Hvass, Chefen for Flygtningeadministrationen, fhv. Minister Kjærbøl, og forskellige Embedsmænd, har

*) Der i tiden 16.—19. oktober 1946 aflagde officielt besøg i Danmark.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

man drøftet Spørgsmaal om Hjemsendelse til Tyskland af tyske Flygtninge i Danmark.

Der blev fra britisk Side givet Tilsagn om foreløbig i den britiske Zone af Tyskland at modtage 12.000 Flygtninge, der er hjemmehørende i Zonen.

Det aftaltes, at Hjemsendelsen skal begynde den 1. November, og at der til at begynde med skal hjemsendes 1.000 Flygtninge om Ugen.

Drøftelserne vil blive fortsat for at tilrettelægge Enkelthederne vedrørende disse Flygtningetransporter.

77.

Telefonisk instruktion af 28. oktober 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Under Møder i Udenrigsministeriet den 21. Oktober med den britiske Gesandt og Brigadegeneral Kenchington m. fl. blev der truffet Aftale om, at de britiske Militærmyndigheder foreløbig i den britiske Zone vil modtage 12.000 Flygtninge, der har Tilknytning til Zonen. Hjemsendelsen vil finde Sted via en britisk Opsamlingslejr i Osnabrück. Den tager sin Begyndelse den 1. November og vil blive gennemført med foreløbig 1.000 Flygtninge om Ugen*).

Under Henvisning til Missionens Depeche af 26. September**) meddeler Udenrigsministeriet, at man er bekendt med, at de amerikanske Myndigheder er »favourably disposed to take an equal number to the American Zone«***), hvorhos man anmoder Hr. Generalen om at søge udvirket, at den amerikanske Militærregering træffer de fornødne praktiske Forholdsregler til Modtagelsen snarest muligt i den amerikanske Zone af ca. 12.000 tyske Flygtninge fra Danmark. Brigadier Kenchington har velvilligt erklæret sig rede til at stille sin Organisation til Raadighed til Gennemførelsen af det praktiske Arrangement ved Hjemsendelsen af tyske Flygtninge fra Danmark, ogsaa til den amerikanske (og franske) Zone. I Analogi med den engelske Ordning vil det sikkert være mest praktisk, at Hjemsendelsen sker direkte til en Lejr i den amerikanske Zone.

Saafremt den amerikanske Militærregering maatte ønske en mundtlig Drøftelse med Repræsentanter for den danske Regering angaaende den praktiske Gennemførelse af Hjemsendelsen af Flygtningene, vil Udenrigsministeriet meget gerne

*) Jfr. dok. nr. 76.

**) Jfr. dok. nr. 71.

***) »Velvilligt indstillet med hensyn til spørgsmålet om at modtage et lignende antal i den amerikanske zone« (jfr. dok. nr. 87).

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

yde Medvirkning hertil. Man vil i saa Fald sætte megen Pris paa at modtage de amerikanske Myndigheders Forslag desangaaende snarest belejligt.

Den danske Regering gaar ud fra, at Modtagelsen i den amerikanske Zone af de paagældende 12.000 Flygtninge ikke præjudicerer det større Spørgsmaal om Fjernelsen af samtlige tyske Flygtninge fra Danmark.

Under sit Besøg i København har General Koenig meddelt Udenrigsministeriet, at de franske Myndigheder er villige til straks i den franske Zone at modtage tyske Flygtninge, der har Tilknytning til Zonen.*)

Generalen lovede, at han snarest efter sin Tilbagekomst til Tyskland vilde drage Omsorg for, at der tilgik Udenrigsministeriet en officiel Meddelelse herom. Han tilføjede, at han paatænkte at sende en Delegation paa 2 til 3 Mand til København for at aftale de praktiske Detailler vedrørende Transporten.

Bedes snarest indberette telefonisk.

78.

Meddelelse af 1. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Den franske Gesandt i København, Monsieur G. de Charbonnières, har idag meddelt Udenrigsministeren, at den Øverstkommanderende over den franske Zone i Tyskland, General Koenig, nu har bekræftet, hvad han den 18. Oktober stillede i Udsigt under sit Besøg i København*), at Myndighederne i den franske Zone er rede til at modtage to Tusinde tyske Flygtninge fra Danmark. Dette Antal omfatter alle dem, der hører hjemme i den franske Zone eller har Tilknytning til den.

Endvidere har Generalen givet Tilsagn om i den franske Zone at tage imod yderligere ti Tusinde tyske Flygtninge fra Danmark inden Aarets Udgang.

En fransk Militærmission vil snarest afrejse til Danmark for at medvirke ved Tilrettelæggelsen af Hjemsendelsen.

Uafhængigt af disse nær forestaaende Hjemsendelser har General Koenig i Overensstemmelse med et Tilsagn, som han under Opholdet i København gav Udenrigsministeren, i den allierede Kontrolkommission i Berlin rejst Spørgsmaalet om Hjemsendelsen af de øvrige tyske Flygtninge i Danmark med en samlet Løsning for Øje. Kontrolkommissionen fortsætter sine Forhandlinger om Sagen.

*) Jfr. dok. nr. 75.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

79.

Telefonisk indberetning af 1. november 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Dags Formiddag har jeg forhandlet med den amerikanske Brigadegeneral Gailey m. fl. om praktiske Foranstaltninger til Modtagelse snarest muligt i den amerikanske Zone af Tyskland af ca. 1.000 tyske Flygtninge fra Danmark og overrakt en Note om Sagen*) stilet til Lt. Gen. Clay**). Sagen vil sikkert blive ordnet saadan, at de amerikanske Myndigheder benytter sig af Brigadier Kenchingtons Tilbud om at stille sin Organisation til Raadighed, og en mundtlig Drøftelse af Sagen med Repræsentanter for den danske Regering formenes ikke nødvendig.

Man er rede til at gaa i Gang med Repatrieringen og udbeder sig Meddelelse om, naar man fra dansk Side er parat til at afsende de omhandlede Flygtninge, hvilket Spørgsmaal man herved beder om Svar paa.

80.

Skrivelse af 1. november 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva.

København, den 1. November 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.
UM.s af 2.10.1946***).

Af den med Udenrigsministeriets ovenciterede Skrivelse fremsendte Afskrift af Depeche af 26. September 1946****) med Bilag fra den danske Militærmission i Berlin fremgaar, at de franske Militærmyndigheder i Tyskland har givet mundtligt Tilsagn om i den franske Zone af Tyskland at modtage de der hjemme-

*) Chefen for den danske militærmission i Berlin indberettede den 2. november 1946 telefonisk, at han under en fornyet samtale med brigadegeneral Gailey havde overrakt denne en ny note vedrørende modtagelsen i den amerikanske zone af tyske flygtninge fra Danmark, hvor tallet 1000 var ændret til 12.000 i overensstemmelse med udenrigsministeriets telefoniske instruktion (dok. nr. 77).

**) Den stedfortrædende amerikanske øverstkommanderende i Tyskland.

***) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

****) Jfr. dok. nr. 71.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hørende, i Danmark anbragte tyske Flygtninge, samt at de amerikanske Militærmyndigheder over for Missionen skriftligt har bekræftet, at de er rede til at modtage de tyske Flygtninge i Danmark, der tidligere var bosat i den amerikanske Besættelseszone, og endelig at de britiske Militærmyndigheder skriftligt har erklæret sig rede til i den britiske Zone at modtage saadanne civile tyske Flygtninge, der var bosat (domicilieret) i Zonen ved Krigens Begyndelse samt tilføjet, at det større Spørgsmaal om Anbringelsen af Flygtninge, der tidligere boede i de Omraader, der nu er under polsk Administration, fortsat er Genstand for Forhandling mellem de fire Besættelsesmagter.

Under Møder i Udenrigsministeriet den 21. Oktober*) har Brigade-General A. B. Kenchington, der er Chef for den Afdeling i den britiske Militærregering i Tyskland, som beskæftiger sig med Flygtningesager, givet Tilsagn om foreløbig i den britiske Zone af Tyskland at modtage 12.000 Flygtninge, der har Tilknytning til sidstnævnte Zone. Hjemsendelsen er paabegyndt Dags Dato, og til at begynde med skal der hjemsendes 1.000 Flygtninge ugentlig.

Endvidere har den franske Repræsentant i det allierede Kontrolraad i Tyskland, Armégeneral Koenig, den 18. Oktober under et Ophold i København meddelt Udenrigsministeren**), at man fra fransk Side vilde være villig til straks at modtage de tyske Flygtninge fra Danmark, som hører til i den franske Zone, ialt mindst ca. 2.000. Den franske Gesandt i København har i Dag meddelt Udenrigsministeren, at General Koenig nu har bekræftet sit Tilsagn om at modtage 2.000 Flygtninge fra Danmark, omfattende dem, der har Tilknytning til den franske Zone af Tyskland, og at Generalen endvidere har givet Tilsagn om i den franske Zone at modtage yderligere 10.000 tyske Flygtninge fra Danmark inden Aarets Udgang. En fransk Militærmission forventes snarest at afrejse til Danmark for at medvirke ved Tilrettelæggelsen af Hjemsendelsen.

Der er derhos den 28. Oktober tilgaaet Udenrigsministeriet Underretning om, at de amerikanske Militærmyndigheder i Tyskland stiller sig velvilligt til at modtage et lige saa stort Antal Flygtninge med Tilknytning til den amerikanske Zone, som det der modtages i den britiske Zone, nemlig ca. 12.000. Chefen for den danske Militærmission i Berlin er telefonisk instrueret om at anmode den amerikanske Militærregering om snarest at træffe Foranstaltning til den praktiske Gennemførelse af Overførelsen af 12.000 Flygtninge fra Danmark til den amerikanske Zone af Tyskland***).

Det samlede Antal Flygtninge, der herefter foreløbig vil kunne forventes hjem-

*) Jfr. dok. nr. 76.

**) Jfr. dok. nr. 75.

***) Jfr. dok. nr. 77.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sendt til den britiske, franske og amerikanske Zone i Tyskland, andrager saaledes ca. 36.000.

Gesandtskabet anmodes om at gøre det russiske Udenrigsministerium bekendt med de Tilsagn, der fra britisk, fransk og amerikansk Side er givet om at modtage tyske Flygtninge fra Danmark, og om, under Henvisning hertil samt til det af Generalissimus Stalin afgivne Tilbud om at modtage 100.000 Flygtninge fra Danmark under Forudsætning af, at de tre andre Besættelsesmagter i deres Zoner modtog et lignende Antal, at søge udvirket, at der fra russisk Side gives Tilsagn om straks foreløbig at modtage et Antal Flygtninge svarende til det, der efter foranstaaende foreløbig vil blive modtaget i den amerikanske, britiske og franske Zone tilsammen, altsaa mindst ca. 36.000.

Gesandtskabet bedes tilføje, at den danske Regering gaar ud fra, at det større Spørgsmaal om Fjernelsen fra Danmark af samtlige tyske Flygtninge ikke præjudiceres ved et saadant russisk Tilsagn. Det bemærkes herved, at General Koenig i Overensstemmelse med et Tilsagn, som han under sit Ophold i København gav Udenrigsministeren, i den allierede Kontrolkommission i Berlin har rejst Spørgsmaalet om Hjemsendelsen af de øvrige tyske Flygtninge i Danmark med en samlet Løsning for Øje. Kontrolkommissionen fortsætter sine Forhandlinger om denne Sag.

Man imødeser Indberetning om, hvad der passerer i Sagen.

GUSTAV RASMUSSEN

81.

Meddelelse af 9. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Ifølge Indberetning fra Chefen for den danske Militærmission i Berlin, Generalmajor K. D. Friis, har den sovjetrussiske Militærregering i Berlin i Dag meddelt, at de sovjetrussiske Militærmyndigheder i Tyskland i Princippet er rede til at tage imod den Del af de tyske Flygtninge i Danmark, som før Evakueringen til Danmark var bosiddende i det nuværende sovjetrussiske Besættelsesomraade i Tyskland. Disse Flygtninge udgør ca. 15.000 Personer.

Hjemtransporten agtes paabegyndt i de første Dage af December Maaned. En eller to sovjetrussiske Repræsentanter vil snarest komme til Danmark for at forhandle om den praktiske Gennemførelse af Hjemsendelserne.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

82.

Meddelelse af 10. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Minister Per Federspiel holdt Lørdag den 9. November i de Forenede Nationers 3. Kommission en Tale, hvori han bl. a. udtalte:

Den danske Regering har skænket Flygtningeproblemet nøje Opmærksomhed og med Tilfredshed bemærket den Vægt, der er lagt paa Sagens hastende Karakter ikke alene paa Grund af, at UNRRA's*) Virksomhed ophører, men ogsaa fordi politiske Grunde synes at kræve hurtig Handling af et specielt Organ. Efter vor Opfattelse bør humanitære eller rettere sociale Synspunkter være fremherskende under Overvejelserne i Forhold til politiske, hvorfor det er vigtigt snarest at etablere »International Refugee Organization«**) og faa Organisationens Arbejde paabegyndt. Omtalte Danmarks Erfaringer paa Flygtningeomraadet og udtalte Tillid til en snarlig Løsning vedrørende Repatriering af Flygtningene i Danmark ved direkte Forhandling med de Regeringer, der er ansvarlige for Okkupationen af Tyskland. Med UNRRA's Ophør vil der ikke længere være noget internationalt Organ, hvorunder en eventuel Rest af tyske Flygtninge i Danmark direkte henhører. Paapegede det danske Flygtningeproblems internationale Karakter og Paralleliteten med »International Refugee Organization«s Omraade. De allierede Flygtninge i Danmark formodes henhøre direkte under I.R.O. i Samarbejde med den danske Regering.

83.

Brev af 13. november 1946 fra udenrigsministeren til den britiske gesandt i København.

Copenhagen, November 13, 1946.

My dear Minister,

You will remember that during our conversation some days ago I mentioned how important it is to Denmark that the German refugees who are transferred from this country to the

Oversættelse

København, den 13. november 1946.

Kære Minister,

De vil erindre, at jeg under vor samtale for nogle dage siden omtalte, hvor vigtigt det er for Danmark, at de tyske flygtninge, som overføres herfra til den britiske zone af Tyskland, ikke forøger

*) De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning.

**) Den internationale Flygtningeorganisation (IRO).

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

British Zone of Germany shall not swell the ranks of the refugees placed in South Slesvig, and that you kindly promised me that if such refugees who are transferred from this country and who were not, prior to the Second World War, domiciled in South Slesvig are placed in that territory, a corresponding number of refugees will be transferred from South Slesvig to another part of the British Zone.

I wish to express to you my sincere thanks for your kindness and understanding in this matter.

Believe me, my dear Minister, Yours very sincerely

GUSTAV RASMUSSEN

His Excellency
Mr. A.W. G. Randall,
His Britannic Majesty's Minister
at Copenhagen.

antallet af de i Sydslesvig anbragte flygtninge, og at De venligst lovede mig, at et tilsvarende antal flygtninge vil blive overført fra Sydslesvig til en anden del af den britiske zone, såfremt flygtninge, som overføres her fra landet, og som ikke i tiden før den anden verdenskrig var bosiddende i Sydslesvig, anbringes i dette område.

Jeg vil gerne udtrykke min oprigtige tak for Deres venlighed og forståelse i denne sag.

Jeg forbliver, kære Hr. Minister, Deres meget hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence
Hr. A.W. G. Randall,
Hans britiske Majestæts Gesandt
i København.

84.

Telefonisk indberetning af 15. november 1946 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Under Henvisning til Kontorchef Dons Møller's Telefonopringning af i Gaar kan oplyses, at der i Dag er modtaget et Brev af 12. d. M. fra Brigadier C. K. Gailey, Chief of Staff, US Army*) gaaende ud paa, at den Øverstkommanderende over den amerikanske Zone stadig ser med Sympati paa den Byrde, der paahviler Danmark paa Grund af de tyske Flygtninge, men maa fastholde, at han kun kan modtage det Antal Flygtninge i den amerikanske Zone, som tidligere havde deres Hjem der. Han peger paa, at der allerede i den amerikanske Zone befinder sig 731.000 tyske Flygtninge, som tidligere hørte hjemme Øst for Oder-

*) Jf. dok. nr. 71 og 79.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Neisse Floderne, hvor ogsaa de 166.000, der i Øjeblikket befinder sig i Danmark, var bosatte, og at der endnu ikke har vist sig nogen Udvej for at føre disse tilbage til deres Hjemsted. Imidlertid har det amerikanske Medlem af Combined Repatriation Executive*) faaet Ordre til at træffe alle nødvendige Forberedelser i Forbindelse med Hjemsendelsen fra Danmark af de Flygtninge, der tidligere havde deres Hjem i den amerikanske Zone.

85.

Aide Memoire af 17. november 1946 overrakt af udenrigsministeren under samtaler den 5., 11. og 12. december 1946) i New York med den amerikanske, den britiske og den sovjetiske udenrigsminister samt den franske repræsentant ved udenrigsministrenes råds møde.***)**

A. M.

Under den tyske Besættelse af Danmark blev der ved tysk Tvangsforanstaltning, i Tiden fra Februar 1945 og indtil Tysklands Kapitulation, paa Trods af de danske Myndigheders Protest ført et stort Antal civile tyske Flygtninge til Danmark. Da de danske Myndigheder afslog at medvirke ved Flygtningenes Anbringelse og Forplejning, blev Forsorgen for Flygtningene gennemført ved Rekvisitioner af den tyske Militærmagt, som ikke engang underrettede de danske Myndigheder om Flygtningenes Antal eller om, hvor de var indkvarteret.

2. Efter Tysklands Kapitulation maatte den danske Regering derfor uden Varsel overtage Forsorgen for alle disse Flygtninge, hvis Antal var ca. 210.000, foruden dem paa Øen Born-

A. M.

During the German occupation of Denmark, the German Government from February 1945 until the German capitulation in May 1945, in spite of vigorous Danish protests, forced a great number of German refugees upon Denmark. As the Danish authorities refused to cooperate, the billetting and feeding of these refugees were taken in hand by the German military forces who did not even inform the Danish authorities of their number and distribution.

2. After the capitulation of Germany the Danish Government therefore had to take over without warning the care of all these refugees, numbering some 210.000, not counting those on the

*) Det interallierede hjemsendelseskontor.
**) Jfr. dok. nr. 92, 93, 97 og 98.
***) Den franske og russiske tekst udelades her.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

holm. Omkring 50 % af Flygtningene var Kvinder, 17 % Mænd og 33 % Børn under 14 Aar.

3. Flygtningene er nu interneret i 67 Lejre og 35 andre Forlægninger, som er bevogtede for at forhindre Flygtningenes Samkvem med Omverdenen.

4. Størsteparten af Flygtningene tilhører Landbefolkningen i de østlige Provinser i det tidligere Tyskland.

5. I Dagene umiddelbart efter Tysklands Kapitulation fjernede de russiske Myndigheder fra den af dem befriede danske Ø, Bornholm, samtlige derværende tyske Flygtninge, ialt ca. 20.000*). Fra det øvrige Danmark var det inden Tysklands Kapitulation de allierede Militærmyndigheders Hensigt først at evakuere den tyske Værnemagt, hvorefter de civile Flygtninge snarest skulde bringes ud af Landet. I Juli Maaned 1945 blev den danske Regering imidlertid underrettet om, at det paa Grund af de kaotiske Forhold i Tyskland ikke vilde være muligt at hjemsende Flygtningene øjeblikkeligt, men at Regeringen maatte forberede sig paa at beholde dem Vinteren over. Denne Meddelelse fremkaldte stor Skuffelse og Bekymring i Danmark.

island of Bornholm. About 50 per cent. of the refugees were women, 17 per cent. men and 33 per cent. children under 14 years of age.

3. The refugees are now interned in 67 camps and in 35 other encampments which are guarded so as to prevent intercourse on the part of the refugees with the outside world.

4. The majority of the refugees belong to the rural population of the eastern provinces of the former Germany.

5. During the days immediately following the capitulation of Germany the Soviet authorities removed from the Danish island of Bornholm, which was liberated by them, all German refugees there, totalling some 20.000*). Prior to the capitulation of Germany, it was the intention of the Allied Military authorities to evacuate from the rest of Denmark first the German military personnel, whereupon the civilian refugees were to be sent out of the country as soon as possible. In July 1945, however, the Danish Government were informed that on account of the chaotic conditions in Germany it would not be possible to repatriate the refugees immediately and that the Government would have to prepare themselves to keep them during the winter. This communication created deep disappointment and concern i Denmark.

*) Senere foretagne undersøgelser har vist, at der ved kapitulationen på Bornholm vel fandtes ca. 20.000 tyske statsborgere, men at alene ca. 3.000 af disse var civile flygtninge, medens resten var medlemmer af den tyske værnemagt, jfr. dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

6. Tilstedeværelsen af omtrent 200.000 Flygtninge, svarende til ca. 5 % af Danmarks samlede Befolkning, betyder en ganske overordentlig stor Belastning af det danske Samfund. Udgifterne til Forsorgen for Flygtningene har saaledes i Tiden Maj 1945 til 31. Marts 1946 andraget ca. 200 Mill. Kr. eller omkring 3 % af Danmarks Nationalindkomst eller ca. 40 % af et normalt Førkrigs-Statsbudget. Denne Byrde kan Danmark ikke bære.

7. I Løbet af Sommeren og Efteraaret 1945 og Foraaret 1946 har den danske Regering derfor ved Henvendelser til den russiske, den engelske, den amerikanske og den franske Regering rejst Spørgsmaalet om Fjernelsen af de tyske Flygtninge. Desuden anmodede den danske Regering i April 1946 den interallierede Kontrolkommission i Tyskland om at tage Spørgsmaalet herom under Overvejelse med Henblik paa at træffe de nødvendige Foranstaltninger til de tyske Flygtninges hurtige Fjernelse fra Danmark.

8. I Juni 1946 bragte den danske Udenrigsminister under et Besøg i Moskva endvidere Spørgsmaalet paa Bane over for Generalissimus Stalin, som viste stor Interesse for denne Sags Betydning for Danmark, og fremsatte det Tilbud, at Sovjetunionen vilde modtage 100.000 af Flygtningene under Forudsætning af, at de 3 andre Magter, der er ansvarlige for Tysklands

6. The presence of about 200.000 refugees, the number of which is equivalent to about 5 per cent. of Denmark's total population, constitutes an extraordinarily heavy burden on the Danish community. Thus, during the period from May 1945 to March 31, 1946, the cost involved in the care of the refugees is of the order of some 200 Million Kroner or about 3 per cent. of Denmark's national income, or about 40 per cent. of a normal pre-war State budget. This is a burden which Denmark is not able to shoulder.

7. In the course of the summer and the autumn of 1945 and the spring of 1946 the Danish Government have therefore through démarches with the Soviet, the British, the United States and the French Governments raised the question of the removal of the German refugees. In April 1946 the Danish Government asked the Inter-Allied Control Commission for Germany to take this problem under earnest consideration with a view to making the necessary arrangements for the speedy removal of the German refugees from Danish soil.

8. In June 1946 during a visit to Moscow the Danish Minister for Foreign Affairs broached the question to Generalissimo Stalin, who showed great interest in the importance of this question to Denmark and made an offer to the effect that the Soviet Union would receive 100.000 of the German refugees on condition that the three other Powers responsible for the oc-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Besættelse, tilsammen i de respektive Zoner af Tyskland tog imod de andre 100.000 tyske Flygtninge i Danmark. Regeringerne i Washington, London og Paris er blevet underrettet om det russiske Tilbud, og endvidere er den interallierede Kontrolkommission for Tyskland gjort bekendt med det og anmodet om Bistand til at opnaa, at ca. 100.000 af de tyske Flygtninge kunde modtages i den amerikanske, britiske og franske Zone af Tyskland.

9. Ved Forhandlinger i Oktober 1946 er der med de britiske Militærmyndigheder opnaaet en Ordning gaaende ud paa, at der som en Begyndelse skal sendes 12.000 tyske Flygtninge fra Danmark til den britiske Zone. Flygtningene hjemsendes foreløbig med 1.000 om Ugen. Endvidere har den Øverstkommanderende over den franske Zone i Tyskland, General Koenig, erklæret, at Myndighederne i den franske Zone vil modtage ialt 12.000 Flygtninge inden Udgangen af 1946. De amerikanske Myndigheder har overfor den danske Militærmission i Berlin erklæret sig rede til foreløbig at modtage de tyske Flygtninge fra Danmark, der er hjemmehørende i den amerikanske Zone, og ifølge Meddelelse fra den amerikanske Gesandt i København har de amerikanske Myndigheder yderligere erklæret at ville stille sig velvilligt til en Plan om i den amerikanske Zone foreløbig at modtage det samme Antal Flygtninge, som det, der vil blive modtaget i den britiske Zone, altsaa 12.000. Endelig har den sovjetrussiske Militær-

cupation of Germany would between them receive into their respective zones of Germany the remaining 100.000 refugees in Denmark. The Governments in Washington, London and Paris were at once informed of the Soviet offer, and so was the Inter-Allied Control Commission for Germany with the request to assist in accomplishing the reception of some 100.000 of the German refugees into the American, British and French zones of Germany.

9. Negotiations in October 1946 with the British Military authorities in Germany have resulted in an arrangement that to begin with 12.000 German refugees are to be sent from Denmark to the British zone. 1.000 refugees per week are being repatriated. Moreover, General Koenig, Commander-in-Chief of the French zone in Germany, has declared that the authorities in the French zone will receive a total of 12.000 refugees before the end of 1946. The American authorities have notified the Danish Military Mission in Berlin that they are ready for the time being to receive those German refugees from Denmark who are domiciled in the American zone, and according to information received from the United States' Minister in Copenhagen the American authorities have further declared themselves willing to give favourable consideration to a plan for the reception into the American zone of the same number of refugees as will be received into the British zone, i. e. to begin with 12.000. Finally, the

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

regering i Berlin meddelt, at den principielt er rede til at modtage de tyske Flygtninge, som før Evakueringen til Danmark var bosiddende i det nuværende sovjetrussiske Besættelsesomraade i Tyskland, ialt ca. 15.000.

10. Den danske Regering har underrettet det russiske Udenrigsministerium om det britiske, franske og amerikanske Tilsagn og har under Henvisning hertil og til det af Generalissimus Stalin i Juni 1946 fremsatte Tilbud om at modtage 100.000 tyske Flygtninge under Forudsætning af, at de 3 andre Besættelsesmagter tilsammen vilde modtage et tilsvarende Antal i de vestlige Zoner, anmodet Sovjetmyndighederne om nu at tage imod et Antal Flygtninge svarende til det, der efter foranstaaende foreløbig vil blive hjemsendt til de vestlige Zoner, altsaa ca. 36.000.

11. Den danske Regering er taknemmelig for, at man fra amerikansk, russisk, engelsk og fransk Side er villig til nu at tage mod nogle af Flygtningene fra Danmark, men den maa hævde, at disse Tilbud kun kan betragtes som en Begyndelse til Løsning af Flygtningeproblemet.

Danmark er under ingen Omstændigheder rede til at absorbere de tyske Flygtninge i det danske Samfund. For at forhindre en Infiltrering holdes Flygtningene interneret under Bevogtning, hvilket lægger Beslag paa en uforSoviet Military Government in Berlin have announced that they are ready in principle to receive those German refugees who prior to the evacuation to Denmark were domiciled in the present Soviet zone of occupation of Germany, a total of some 15.000.

10. The Danish Government have informed the Soviet Ministry for Foreign Affairs of the British, French and American undertakings, and in reference hereto and to the offer made by Generalissimo Stalin in June 1946 to receive 100.000 German refugees on condition that the three other occupying Powers between them would receive a corresponding number into the western zones, they have requested the Soviet authorities now to receive a number of refugees corresponding to the number which, according to what has been stated above, is expected to be received into the western zones, i. e. 36.000.

11. The Danish Government are grateful that the United States, the Soviet, the British and the French authorities are now willing to receive some of these refugees from Denmark, but they must maintain that the offers received are only to be regarded as a beginning of a solution of the refugee problem.

Denmark is under no condition willing to absorb the German refugees into the Danish community. In order to prevent infiltration the refugees are being kept interned under guard, which require the services of a disproportion-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

holdsmæssig stor Del af den danske Arbejdskraft, nemlig ca. 10.000 Mand. Af humane Grunde kan den danske Regering paa den anden Side ikke anse det for forsvarligt, at alle disse Mennesker, der har været interneret i over 1½ Aar, fortsat holdes indespærret. Den danske Regering maa kræve, at Danmark snarest fritages for den Byrde, som Tilstedeværelsen af et saa stort Antal tyske Flygtninge betyder for Landet.

Den maa fastholde Nødvendigheden af, at alle de tyske Flygtninge hurtigst muligt bliver fjernet fra Danmark.

København, den 17. November 1946.

ally large part of Danish labour, namely some 10.000 men. On the other hand, on humane grounds the Danish Government cannot take the responsibility of keeping all these people, who have been interned for more than 18 months, in continued confinement. The Danish Government must demand that as soon as possible Denmark be relieved of the burden which the presence of such a great number of German refugees constitutes to this country.

They must insist on the necessity of the earliest possible removal of all the German refugees from Denmark.

Copenhagen, 17th November, 1946.

86.

Telefonisk instruktion af 19. november 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Missionens Telefontelegram 190*). Bedes overfor den sovjetrussiske Militærregering i Berlin udtrykke den danske Regerings Taknemmelighed for det omtalte Tilsagn om at modtage de i Telefontelegrammet omhandlede tyske Flygtninge, ialt ca. 15.000 Personer. De bedes endvidere meddele Militærregeringen, at den danske Regering med Glæde vil modtage sovjetrussiske Repræsentanter til Drøftelse af Transporternes praktiske Gennemførelse og er rede til at modtage Repræsentanterne, saasnart de kan rejse. Bedes søge Afrejsen fremskyndet og indberette, hvornaar Repræsentanterne kan ventes til København. Intet til Hinder for, at Missionens russisktalende Medlem yder de russiske Repræsentanter Bistand og ledsager dem til København.

*) Jfr. dok. nr. 81.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

87.

Telegram af 20. november 1946 fra udenrigsministeriet til gesandten i Washington.

Til Minister Kauffmann*). Meddelelse i Umtel 232**) til Gesandtskabet om tyske Flygtninge i Danmark om, at amerikanske Myndigheder erklæret sig »favourably disposed to take equal number to American Zone«***), beroede paa mundtlig Oplysning fra amerikansk Gesandt København. I Skrivelse 12. November****) har Brigadier Gailey, Chief of Staff, US Army, Berlin, meddelt danske Militærmission dersteds, at Øverstkommanderende over amerikansk Zone stadig ser med Sympati paa Byrde paahvilende Danmark, men maa fastholde, at han kun kan modtage det Antal Flygtninge fra Danmark i amerikansk Zone, som tidligere var domicilieret dér. Han henviser til, at i Zonen allerede befinder sig 730.000 tyske Flygtninge hjemmehørende Øst for Oder, og at der endnu ikke har vist sig Udvej for Tilbageførelse disse til deres Hjemsted. Sagen drøftet her med Marvel*****). Udenrigsministeren vilde anse meget ønskeligt, om De en af nærmeste Dage vilde søge personlig Samtale med Assistant Undersecretary Hilldring******), der behandler Flygtningesager, selv om Hilldring er i Washington. Bedes herved fremhæve, at britiske Myndigheder i Tyskland har lovet foreløbig modtage tolv tusind Flygtninge, hvis Hjemsendelse er i fuld Gang, hvilket Antal er mange Tusinde flere end dem, der før Evakueringen havde fast Bopæl i britiske Zone. Endvidere, at franske Myndigheder lovet inden Nytaar modtage tolv tusind, skønt kun nogle Hundrede tidligere havde Bopæl i franske Zone, og at russiske Myndigheder lovet modtage alle Flygtninge, der boede i russiske Zone, cirka femten tusind foruden cirka tyve tusind tidligere fjernet fra Bornholm*******). Danske Regering havde meget haabet, at amerikanske Myndigheder i Tyskland nu i hvert Fald vilde modtage ligesaa stort Antal som britiske og franske, hvilke ikke begrænser Hjemsendelsen til dem, der tidligere var domicilieret i deres Zoner. Bedes indtrængende henstille til Hilldring, at Spørgsmaalet hurtigst muligt genoptages til Overvejelse, saa Myndighederne i amerikanske Zone i Tyskland snarest kan modtage i hvert Fald samme Antal nemlig tolv tusind som britiske og franske Zone. Telegramsvar.

*) Der opholdt sig i New York i anledning af De Forenede Nationers plenarforsamling.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

***) »Velvilligt indstillet med hensyn til spørgsmålet om at modtage et lignende antal i den amerikanske zone« (jfr. dok. nr. 77).

****) Jfr. dok. nr. 84.

*****) Den amerikanske gesandt i København.

******) Assisterende understatssekretær i det amerikanske udenrigsministerium.

*******) Deri indbefattet de tyske tropper, jfr. fodnote *) ad dok. nr. 85, side 148 og dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

88.

Uddrag af udenrigsministerens notater om samtaler i det britiske udenrigsministerium den 20. november 1946.

Samtale med den britiske Minister of State, Mr. H. McNeil, der fungerer som Udenrigsminister.

- -

7) Jeg gik derefter over til at omtale de tyske Flygtninge i Danmark, idet jeg nævnte de Tilsagn, vi i den sidste Tid havde faaet fra de britiske, franske og russiske Myndigheder. Selv om disse Tilsagn fuldtud blev opfyldt, vilde vi dog sidde tilbage med den store Mængde af Flygtninge, hvis højeste Ønske var at komme tilbage til Tyskland, og som vi ikke i Længden kunde holde indespærret i Danmark. Naturligvis var deres Moral for nedadgaaende. Jeg mindede om, at det var den engelsk-amerikanske Militærmissions Plan ved Befrielsen først at evakuere hele den tyske Hær i Danmark, hvilket skete meget hurtigt og effektivt, og dernæst at sende de civile Flygtninge ud. Dette sidste strandede imidlertid, og Grunden var efter min Mening den for Danmark saa uheldige Overenskomst i Potsdam, hvor England havde lovet først at tage imod et umaadeligt Antal Tyskere, der i lang Tid, for manges vedkommende gennem Generationer, havde været bosat i Polen, Czekoslovakiet og andre østlige Lande.

Mr. McNeil, der i Forvejen var orienteret om dette Problem, lovede, at de engelske Repræsentanter i Berlin skulde faa Paalæg om igen at tage Sagen op i Kontrolkommissionen.

Jeg gav ham et Exemplar af vort nye Memorandum af 17. November om Flygtningene i Danmark*).

- -

Derefter havde jeg en Samtale paa en halv Time med den faste Understatssekretær Sir Orme Sargent, med hvem jeg først talte om de Forenede Nationers Møde -

Jeg talte derefter i Korthed om de tyske Flygtninge i Danmark, og gav ham et Exemplar af vort Memorandum herom. - - - - - - - - - - - - - - - -

London, den 21. November 1946.

GUSTAV RASMUSSEN

*) Jfr. dok. nr. 85.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

89.

Uddrag af depeche af 21. november 1946 fra gesandten i Moskva til udenrigsministeren.

Moskva, den 21. November 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.

UM.s Tel. Nr. 297 af 13.11.46*).

Hr. Udenrigsminister,

I Henhold til Instruktion**) – – – – – – – overrakte jeg den 13. November d. A. Noten vedrørende Hjemsendelse af de tyske Flygtninge i Danmark til fungerende Udenrigsminister Dekanozov.

Hr. Dekanozov bad mig give nærmere Oplysninger om Hr. Udenrigsministerens Samtale med Generalissimus Stalin den 6. Juni d. A., idet han specielt ønsker oplyst, om Stalins Løfte havde været tidsbegrænset. I de mange Maaneder siden den 6. Juni var den russiske Zone af Tyskland nemlig blevet endnu mere overfyldt af Tyskere, særlig fra Polen og Balkanlandene.

Mit Svar var, at saavidt mig bekendt havde der under den nævnte Samtale ikke været Tale om nogen Tidsbegrænsning. Hr. Dekanozov gentog, at der var visse Vanskeligheder, men den danske Henvendelse vilde blive modtaget med Velvillie, og at Sovietregeringen vilde undersøge Muligheden for at aflaste Danmark for den økonomiske Byrde af de mange Flygtninge.

Den 15. November d. A. meddelte jeg Departementschef Vetrov Indholdet af Ministeriets Telegram Nr. 297 vedrørende Tilsagnet fra den sovietrussiske Militærregering i Berlin, idet jeg bad Departementschefen foranledige, at den danske Regerings Note blev behandlet uanset Militærregeringens Beslutning. Hr. Vetrov fortalte mig, at Udenrigsminister Dekanozov over for ham havde gentaget sine Bemærkninger til mig om Vanskelighederne ved Anbringelsen af flere Flygtninge i den russiske Zone og tilføjede, at den endelige Behandling af den danske Regerings Henvendelse ikke kan forventes før Udenrigsminister Molotov var vendt tilbage fra Amerika.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødige

THOMAS DØSSING

*) I dette telegram, der ikke er optaget i nærværende aktsamling, gjorde udenrigsministeriet gesandtskabet bekendt med det fra de sovjetrussiske militærmyndigheder i Berlin modtagne tilsagn om i den sovjetrussiske zone at ville modtage ca. 15.000 tyske flygtninge fra Danmark, jfr. dok. nr. 81.

**) Jfr. dok. nr. 80.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

90.

Meddelelse af 26. november 1946 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under et Møde i Udenrigsministeriet i Dag mellem paa den ene Side Legationsraad ved det franske Gesandtskab i København Greve de Lagarde og som Repræsentanter for den franske Militærregering i Tyskland Kaptajnerne Viel og Bruckère og paa den anden Side Chefen for Flygtningeadministrationen, fhv. Minister Kjærbøl, og Kontorchef i Udenrigsministeriet B. Dons Møller samt forskellige andre Embedsmænd har man drøftet Enkeltheder med Hensyn til Hjemsendelsen til Tyskland af 12.000 tyske Flygtninge, som vil blive modtaget i den franske Zone af Tyskland i Henhold til det af Armégeneral Koenig tidligere afgivne Tilsagn.

Hjemsendelsen til den franske Zone vil blive paabegyndt den 14. December. Der vil blive overført 1.000 Flygtninge om Ugen.

91.

Telegram af 3. december 1946 fra Danmarks delegation ved De Forenede Nationers plenarforsamling i New York til udenrigsministeriet.

UNRRA's*) Generaldirektør La Guardia har sendt allieret Kontrolkommission Berlin følgende Telegram:

»In course UNRRA's study and consideration of economic conditions of European countries and displaced persons we have learned of unusual situation still unsettled which I believe has been too long delayed. The small nation of Denmark with a population slightly over three million which suffered five years Nazi occupation has within its borders 200.000 German nationals brought there by Nazis during war years. This is manifestly such an unfair, unjust burden upon people of Denmark that it requires immediate attention. Denmark is making heroic effort in recovery and rehabilitation. These 200.000 Germans are not contributing to economy of country. On contrary they are drain costing 240 million Kroner which equals about 15 per cent. of the total national budget. Denmark is homogeneous country and cannot and justly does not want these people to infiltrate into life of country. It has been patient and silent so long that

*) De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I feel it my duty to call this urgent matter to your attention for prompt consideration. Notwithstanding this terrible burden Denmark has been most generous in aiding and contributing to UNRRA's activities. At this very moment when powerful and rich nations are hesitating as to continuing aid through international cooperation Denmark has courageously and generously expressed her willingness to participate and contribute. Inasmuch as the future welfare of Denmark is part of complete picture of recovery and rehabilitation of Europe to which UNRRA has contributed so greatly I feel at liberty to address this communication to Allied Control Commission for its thoughtful consideration«*).

Ovenstaaende henstilles offentliggjort Onsdag fjerde December.

92.

Telegram af 5. december 1946 fra udenrigsministeren) til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den amerikanske udenrigsminister.**

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag overfor den amerikanske udenrigsminister havde påpeget nødvendigheden af, at de tyske flygtninge snarest fjernedes fra Danmark, og overgivet hr. Byrnes et memo-

*) *Oversættelse*: »Under UNRRA's undersøgelser og overvejelser vedrørende de økonomiske forhold i de europæiske lande og vedrørende de tvangsflyttede personer har vi bragt i erfaring et usædvanligt forhold, der endnu ikke er ordnet, og som jeg tror er blevet forhalet for længe. Den lille danske nation med en befolkning på lidt over 3 millioner, som måtte udstå 5 års nazibesættelse, har inden for sine grænser 200.000 tyske statsborgere, der er bragt dertil af nazisterne i krigsårene. Dette er selvsagt en så urimelig og uretfærdig byrde for det danske folk, at det kræver øjeblikkelig opmærksomhed. Danmark udfolder heltemodige bestræbelser på genrejsningens og genopbygningens område. Disse 200.000 tyskere bidrager ikke til landets økonomi. Tværtimod er de et dræn, der koster 240 millioner kr., hvilket svarer til ca. 15 pct. af det samlede statsbudget. Danmark er et homogent land og kan ikke ønske – og ønsker med rette ikke – at disse mennesker skal indgå i nationens liv. Det har været tålmodigt og tavst så længe, at jeg anser det for min pligt at henlede Deres opmærksomhed på denne presserende sag med henblik på dens hurtige behandling. Til trods for denne frygtelige byrde har Danmark været særdeles villig til at hjælpe og bidrage til UNRRA's virksomhed. I dette øjeblik, da mægtige og rige stater betænker sig på at fortsætte med at yde hjælp gennem internationalt samarbejde, har Danmark modigt og hjælpsomt erklæret sig rede til at deltage og yde bidrag. Eftersom Danmarks fremtidige velfærd indgår i det fuldstændige billede af Europas genrejsning og genopbygning, hvortil UNRRA har bidraget i så stor udstrækning, mener jeg mig berettiget til at sende den allierede kontrolkommission denne henvendelse til omhyggelig overvejelse«.

**) Som i tiden fra den 27. november til den 14. december 1946 ledede den danske delegation ved De Forenede Nationers plenarforsamling i New York.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

randum*) vedrørende sagen. Den amerikanske udenrigsminister havde lovet at foranledige spørgsmålet behandlet i Berlin og at drøfte det med de tre andre besættelsesmagters udenrigsministre, såfremt en lejlighed skulle frembyde sig under disses ophold i New York.

93.

Telegram af 5. december 1946 fra udenrigsministeren) til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den britiske udenrigsminister.**

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag havde drøftet sagen vedrørende de tyske flygtninge i Danmark med den britiske udenrigsminister og overgivet denne et memorandum***) om spørgsmålet. Hr. Bevin havde udtalt, at han kendte sagen, som han ville tage op til fornyet behandling.

94.

Telegram af 6. december 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Washington.

Udenrigsministeriet har fjerde November meddelt****) dansk Militærmission Berlin, at man kan paabegynde Afsendelsen af tyske Flygtninge til amerikanske Zone, saasnart man modtager Meddelelse, hvorledes Hjemsendelsen i Praksis ønskes gennemført. Disse Oplysninger endnu ikke modtaget. Udenrigsministeriet har derfor anmodet Militærmissionen paany meddele de amerikanske Militærmyndigheder, at man er meget interesseret straks hjemsende tyske Flygtninge, som man i amerikansk Zone er rede modtage nu, altsaa dem, der før Evakueringen til Danmark var bosiddende i Zonen, idet man gaar ud fra, at Forhandlingerne om eventuel senere Modtagelse af et yderligere Kontingent ikke præjudiceres herved. Bedes meddelt Udenrigsministeren*****).

*) Jfr. dok. nr. 85.
**) Jfr. fodnote **) side 157.
***) Jfr. dok. nr. 85.
****) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
*****) Jfr. fodnote **) side 157.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

95.

Telefonisk instruktion af 7. december 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Bedes snarest underrette Brigadier C. K. Gailey om, at man fra dansk Side er meget interesseret i straks at hjemsende de tyske Flygtninge, som man i den amerikanske Zone er rede til at modtage nu, altsaa dem, der før Evakueringen til Danmark var bosiddende i den amerikanske Zone*), idet man gaar ud fra, at Forhandlingerne om eventuel senere Modtagelse af et yderligere Kontingent ikke præjudiceres herved. Bedes snarest muligt indberette, hvorledes de amerikanske Militærmyndigheder i Praksis foreslaar Hjemsendelsen gennemført, jfr. Udenrigsministeriets Telefonmeddelelse af 4. November 1946.**)

96.

Telegram af 9. december 1946 fra udenrigsministeren*) til udenrigsministeriets direktør om en samtale samme dag med den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland og dennes rådgiver i politiske anliggender.**

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag havde haft en samtale om de tyske flygtninge med den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland og dennes rådgiver i politiske anliggender. Den amerikanske øverstkommanderende havde udtalt, at det var umuligt at modtage andre tyske flygtninge i den amerikanske zone end de få, som inden evakueringen var hjemmehørende der, og havde henvist til den i oktober 1945 mellem besættelsesmagterne trufne aftale, ifølge hvilken flygtningene fra områderne øst for Oder/Neisse linien skulle anbringes i den sovjetiske og den britiske zone. Den amerikanske øverstkommanderende havde sluttelig udtalt, at han samme dag ville tage sagen op med repræsentanter for de britiske myndigheder i Berlin.

*) Jfr. dok. nr. 84.
**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
***) Jfr. fodnote **) side 157.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

97.

Telegram af 11. december 1946 fra udenrigsministeren*) til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den sovjetiske udenrigsminister.

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag havde drøftet sagen om de tyske flygtninge i Danmark med den sovjetiske udenrigsminister og overgivet denne et memorandum**) om spørgsmålet. Udenrigsministeren havde bedt hr. Molotov om under de forestående forhandlinger***) at holde denne for Danmark så vigtige sag i erindring, hvilket han havde lovet.

98.

Telegram af 12. december 1946 fra udenrigsministeren**) til udenrigsministeriets direktør om ministerens samtale samme dag med den franske repræsentant ved udenrigsministrenes råds møde i New York.**

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag havde drøftet spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark med den franske repræsentant ved udenrigsministrenes råds møde i New York og overgivet ham et memorandum*****) om sagen.

99.

Telefonisk instruktion af 16. december 1946 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

UM.s Tlf. Tlg. 115******).

Militærmissionen bedes bringe Sagen i Erindring hos den sovjetrussiske Militærregering og snarest belejligt indberette hertil, hvornaar russiske Repræsentanter kan ventes til København.

*) Jfr. fodnote **) side 157.
**) Jfr. dok. nr. 85.
***) I de fire stormagters udenrigsministres råd.
****) Jfr. fodnote **) side 157.
*****) Jfr. dok. nr. 85.
******) Jfr. dok. nr. 86.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

100.

Telegram af 17. december 1946 fra udenrigsministeriets direktør til udenrigsministeren under dennes hjemrejse fra New York.

Russisk Militærregering Berlin erklærede sig niende November*) overfor Militærmissionen Berlin principielt rede modtage tyske Flygtninge, som før Evakueringen til Danmark var bosiddende indenfor nuværende russiske Zone af Tyskland, ialt cirka femten tusind. Sovjetiske Delegerede agtedes snarest sendt til Danmark til Forhandling om praktiske Gennemførelse. Meget ønskeligt, Hjemsendelsen gennemføres, inden tyske Østersøhavne tilfryser. Henstiller om du ikke kunde se Lejlighed til udvirke Fremskyndelse af de russiske Delegeredes Ankomst København til Gennemførelse Hjemsendelsen snarest. Indbydelse til de russiske Forhandlere er gentaget i disse Dage gennem Militærmissionen Berlin.**)

101.

Skrivelse af 18. december 1946 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva.

København, den 18. December 1946.

De tyske Flygtninge i Danmark.
Ges. af 21.11.1946***).

Udenrigsministeriet meddeler, at der ikke var knyttet nogen Tidsbegrænsning til det af Generalissimus Stalin under Samtale med Udenrigsministeren den 6. Juni 1946 i Udenrigsminister Molotovs Nærværelse fremsatte Tilbud om, at den russiske Regering er villig til at modtage 100.000 tyske Flygtninge fra Danmark under den i Udenrigsministeriets Telegram af 15. Juni 1946****) angivne Forudsætning, nemlig at de tre andre Magter, der er ansvarlige for Tysklands Besættelse, tilsammen modtager et lignende Antal.

Foranlediget ved Hr. Ministerens ovenciterede Depeche undlader man ikke samtidig at bemærke, at de tyske Flygtninges Tilstedeværelse i Danmark ikke blot direkte medfører Udgifter, som Danmark i det lange Løb ikke er i Stand til

*) Jfr. dok. nr. 81.

**) Udenrigsministeren foretog i overensstemmelse hermed henvendelse til viceudenrigsminister Vishinsky, der befandt sig på samme skib som udenrigsministeren.

***) Jfr. dok. nr. 89.

****) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at bære, men tillige paa flere andre Maader medfører en overordentlig Belastning for det danske Samfund. En betydelig Del af Landets Arbejdskraft, der haardt tiltrænges til Danmarks Genopbygning efter Krigen, maa saaledes anvendes til uproduktiv Bevogtningstjeneste som Følge af, at den danske Regering ikke kan tillade en Infiltrering af de tyske Flygtninge i den danske Befolkning. Risiko for en Infiltrering bestaar desuagtet. Flygtningeforsorgen lægger derhos Beslag paa store Kvanta af Levnedsmidler og af de sparsomme Forsyninger af Brændsel, Klædevarer og Byggematerialer, der staar til den danske Befolknings Raadighed. Endvidere kan den danske Regering ikke anse det for forsvarligt, at alle disse Flygtninge, der har maattet holdes interneret i over 1½ Aar, fortsat holdes indespærret, hvorfor det ogsaa af denne Grund er meget ønskeligt, at de snarest tilbagesendes til deres Hjemland.

F. M.

F. HVASS

102.

Telegrafisk indberetning af 23. december 1946 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

I telegrammet indberettede gesandtskabet i Moskva, at den derværende britiske ambassade havde meddelt, at den var blevet instrueret om overfor det sovjetiske udenrigsministerium at støtte det danske forslag om, at den sovjetiske besættelseszone i Tyskland foreløbig skulle modtage et antal flygtninge svarende til det, de vestlige besættelsesmagter hidtil havde givet tilsagn om at ville modtage.

103.

Telegram af 28. december 1946 fra udenrigsministeren til gesandten i Washington.

Under Henvisning til det Memorandum om tyske Flygtninge i Danmark, som jeg sendte La Guardia*) fjerde September**) bedes De foretage Henvendelse til UNRRA om Dækning Danmarks Udlæg Underhold disse Flygtninge.

*) Generaldirektør for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA).

**) Jfr. bilaget til dok. nr. 61.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Omkostningerne udgør fra Tysklands Kapitulation indtil nu skønsmæssigt cirka trehundredeti Millioner Kroner. I Begrundelsen kan anføres, at Danmark afstod fra efter Kapitulationen at stille Krav om UNRRA's Overtagelse Udgifterne, fordi man regnede med omgaaende Hjemsendelse af Flygtningene, og at urimeligt paalægge Danmark at udrede meget betydelige og for Danmark uforholdsmæssige Omkostninger allerede, fordi Danmark er ganske uden Skyld i eller Ansvar for, at tyske Regering paatvang os disse Flygtninge. Henvendelse bør ske inden UNRRA træder i Likvidation første Januar. Bedes telegrafere.

104.

Indberetning af 2. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 2. Januar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark og UNRRA*)

Efter at have modtaget Udenrigsministeriets Telegram**), hvori jeg blev anmodet om at foretage en Henvendelse til UNRRA vedrørende de tyske Flygtninge i Danmark inden Aarets Udgang, fandt jeg det rigtigst at telegrafere til Udenrigsministeriet og forespørge, hvorvidt Ministeriet havde modtaget min Indberetning af 20. December***), i hvilken jeg meddelte, at Spørgsmaalet om, hvorvidt de tyske Flygtninge kunde falde under UNRRA, allerede tidligere havde været undersøgt og var blevet undersøgt igen, og at det maatte anses for helt udelukket, at de kunde bringes ind under UNRRA's Virkefelt.

Udenrigsministeriets Svartelegram***) om, at min Indberetning ikke var modtaget, men at Ministeriet mente, at Henvendelsen alt taget i Betragtning dog burde foretages, blev først modtaget ved Middagstid den 31. December. Paa det paagældende Tidspunkt havde Legationsraad Bang-Jensen paa mine Vegne allerede afleveret den i Genpart vedlagte Skrivelse***) til UNRRA's nye Generaldirektør, General Rooks, da jeg ikke var i Washington den paagældende Dag. Som det vil ses, er Skrivelsen stilet til Mayor LaGuardia, idet denne formelt var Generaldirektør for UNRRA indtil Aarets Udløb. I Realiteten havde General Rooks dog allerede overtaget Hvervet som Generaldirektør.

*) De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning.

**) Jfr. dok. nr. 103.

***) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

General Rooks sagde straks, at han jo kendte Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark, og at man gerne saa dette Spørgsmaal løst, men at han slet ikke saa, hvorledes det kunde falde under UNRRA. UNRRA var tænkt som en Hjælp direkte til Befolkningen i de befriede Lande. Hr. Bang-Jensen henviste til Resolution No. 47*), og General Rooks læste i hans Nærværelse denne igennem, men gjorde opmærksom paa, at denne var begrænset til at hjælpe med Repatrieringen af tyske Statsborgere i Tilfælde, hvor dette var nødvendigt af Hensyn til Repatriering af Befolkningen til de befriede Lande. Yderligere fremhævede General Rooks, at det udtrykkelig var nævnt i Resolutionen, at Udgifterne, der var forbundet hermed, kun kunde afholdes foreløbigt af UNRRA.

Legationsraad Bang-Jensen redegjorde for Flygtningesagens Historie og de store Vanskeligheder, Flygtningene foraarsagede i Danmark baade politisk og økonomisk; i sidste Henseende gjorde han opmærksom paa, at det ikke alene var et Udgiftsspørgsmaal, men at det ogsaa var et for Danmark meget alvorligt Valutaspørgsmaal, idet Flygtningenes Tilstedeværelse formindskede vor Eksport. Hr. Bang-Jensen understregede, at Situationen var saa alvorlig for Danmark, at vi maatte være helt sikre paa, at alle Udveje var forsøgt, og at den danske Regering vilde sætte Pris paa, at det blev grundigt undersøgt, om man paa en eller anden Maade ved en Fortolkning kunde faa de tyske Flygtninge bragt ind under UNRRA. General Rooks lovede, at det skulde blive undersøgt endnu en Gang, selvom han ikke kunde se, hvorledes det skulde kunne gøres, og uanset, som han sagde, at Spørgsmaalet var rent akademisk, fordi UNRRA's resterende Midler allerede var beslaglagt til løbende Opgaver og daarligt nok kunde dække til disse.

---

*) I denne »resolution vedrørende forvaltningens (UNRRA's) ansvar for fjernelse eller hjemsendelse af påtvungne personer«, der vedtoges på UNRRA's rådsmøde i Montreal i dagene 15.–26. september 1944 udtales bl.a.: (*Oversættelse*).

»Eftersom en effektiv og ordnet hjemsendelse af tvangsflyttede personer til deres boliger på befriet område kan nødvendiggøre en forudgående ordnet fjernelse fra disse boliger af fjendtlige eller forhen fjendtlige landes statsborgere, som tvangsmæssigt er blevet indlogeret der, og kan nødvendiggøre en tilbagesendelse af sådanne påtvungne personer til deres hjemland, besluttes:

1. I tilfælde af en anmodning fra en regering eller anerkendt national myndighed for et befriet område til forvaltningen om at fjerne eller bistå med at fjerne påtvungne statsborgere i fjendtlige eller forhen fjendtlige lande fra det pågældende område eller om at hjemsende eller bistå med at hjemsende sådanne personer til deres hjemland, kan forvaltningen påtage sig en sådan opgave i henhold til derom indgået overenskomst mellem forvaltningen og vedkommende regering eller anerkendte nationale myndighed for det befriede område og mellem forvaltningen og De Forenede Nationers militærkommando eller De Forenede Nationers kontrolmyndighed i det land, til hvilket sådanne personer skal hjemsendes.

2. Alle udgifter i forbindelse med evt. virksomhed af denne art skal betales eller kunne fås endeligt refunderet af vedkommende fjendtlige eller forhen fjendtlige land«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

General Rooks mente som sagt, at det var udelukket, at Opgaven kunde bringes ind under UNRRA ved en Fortolkning, men han vilde gerne grundigt overveje, hvorvidt UNRRA muligvis ikke paa en eller anden Maade kunde benytte sin Indflydelse og sine Forbindelser til at faa hele det tyske Flygtningespørgsmaal i Danmark løst.

HENRIK KAUFFMANN

105.

Indberetning af 13. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 13. Januar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark og UNRRA*).

Gesandtskabet indsender hoslagt en i Dag modtaget Skrivelse dateret 11. Januar fra UNRRA's nye Generaldirektør, General Lowell W. Rooks, hvilket Brev tjener som Svar paa Gesandtskabets Skrivelse til UNRRA af 30. December f. A.**), hvori Gesandtskabet – i Overensstemmelse med Udenrigsministeriets Instruktion – rejste Spørgsmaalet om UNRRA's Overtagelse af Udgifterne for de tyske Flygtninge i Danmark.

UNRRA's »Chief Counsel«***), Mr. Alfred Davidson, anmodede mig om en Samtale for at drøfte Spørgsmaalet mundtligt, inden UNRRA's Svar afsendtes til Gesandtskabet. Mr. Davidson forklarede mig ved denne Lejlighed, at han, efter at han nøje havde studeret Spørgsmaalet, var kommet til det Resultat, at hvadenten Resolution Nr. 47****) kunde anvendes eller ikke, gav den i hvert Fald ikke UNRRA Lov til at afholde hverken Udgifterne under Flygtningenes Ophold i Danmark eller Udgifterne ved Transporten til Tyskland; han henviste i denne Forbindelse til § 2 i Resolution Nr. 47, der siger »that all expenses connected with such possible operations shall be paid by or ultimately recoverable from the enemy or ex-enemy country concerned«*****). Paa min Bemærkning om, at dette i og for sig dog ikke forhindrede, at UNRRA lagde Pengene ud og senere forsøgte at inddrive dem hos Tyskland, svarede han, at det, saaledes som UNRRA var opbygget, og saaledes som Forhandlingerne, der gik forud for Resolutionens

*) De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

***) Ledende juridiske rådgiver.

****) Jfr. fodnote *) side 164.

*****) *Oversættelse*: »At alle udgifter i forbindelse med eventuel virksomhed af denne art skal betales eller kunne fås endeligt refunderet af vedkommende fjendtlige eller forhen fjendtlige land«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Vedtagelse, havde formet sig, efter hans Mening var ganske klart, at UNRRA kun kunde udlægge de paagældende Beløb til Transportomkostningerne, hvis UNRRA havde sikret sig at faa Beløbene refunderet fra anden Side inden for UNRRA's Levetid, saaledes at det refunderede Beløb kunde benyttes til andre af UNRRA's Hjælpeforanstaltninger.

Naar UNRRA under alle Omstændigheder ikke mente at kunne afholde Omkostningerne ved Flygtningenes Flytning, fandt Mr. Davidson, at man formodentlig nok kunde strække Fortolkningen af Resolution Nr. 47 noget, saaledes at de tyske Flygtninge kunde falde under denne, idet man undlod at undersøge nærmere, om deres Flytning var nødvendig for Repatriering af Danske. Naar UNRRA ikke havde Udgifter forbundet hermed, var der formodentlig ingen, der vilde protestere imod, at man fortolkede Resolution Nr. 47 saa vidt. Det var jo imidlertid et akademisk Spørgsmaal; men Mr. Davidson tilføjede dog, at han for sit Vedkommende følte, at det formodentlig blot vilde have skabt Forvirring i Sagen, hvis Danmark havde bedt UNRRA om at overtage selve den tekniske Side af Transporten til Tyskland og tage Spørgsmaalet op med de forskellige besættende Myndigheder.

Mr. Davidson udtalte iøvrigt ligesom General Rooks, at man vilde have Sagen i Erindring og forsøge at gøre, hvad man kunde, hvis UNRRA paa et eller andet Tidspunkt kunde benytte, hvilken Indflydelse UNRRA nu maatte have. Jeg bad derfor Mr. Davidson om at sende et udførligt Telegram til UNRRA'S Repræsentant i Berlin og bede denne om at undersøge, hvornaar Militærregeringen kunde forventes at ville sende et Svar paa den telegrafiske Henvendelse, som Mayor La Guardia paa UNRRA's Vegne havde rettet til Militærregeringen vedrørende Flygtningene i Danmark*).

P. G. V.
POUL BANG-JENSEN

Bilag til dok. nr. 105. Skrivelse af 11. januar 1947 fra generaldirektøren for De Forenede Nationers Hjælpe- og Genopbygnings-forvaltning (UNRRA) til gesandten i Washington.

Oversættelse.

UNITED NATIONS RELIEF AND REHABILITATION ADMINISTRATION

11 January, 1947.

My dear Mr. Minister,

I have received your letter of 30 December, 1946, in which you request the

DE FORENEDE NATIONERS HJÆLPE- OG GENOPBYGNINGS-FORVALTNING

Den 11. januar 1947.

Kære Hr. Minister,

Jeg har modtaget Deres brev af 30. december 1946, i hvilket De anmoder

*) Jfr. dok. nr. 91.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Administration to reimburse the Danish Government for expenditures in behalf of approximately 200.000 German refugees, and to underwrite expenses in this connection until these refugees are repatriated. The Administration is extremely sympathetic to the position of the Danish Government in this matter, and, as you know, Mr. LaGuardia made an appeal to the Allied Control Authority in Germany to permit these refugees to return in order to lift this burden from the Danish Government.

Under the terms of the pertinent resolutions of the UNRRA Council, the Administration is not authorized to expend its resources for the care and maintenance of displaced persons of enemy or ex-enemy nationality, unless these displaced persons have been persecuted by the enemy for reasons of race, religion, or political activities in favor of the United Nations. Inasmuch as it does not appear that the German refugees under consideration would fall within the category of persecuted persons, I regret having to inform you that the Administration is not in a position to comply with your request.

The only way in which the Administration could be of assistance to the Danish Government would be to remove or assist in the removal of these German refugees. This could be done only under the terms of Resolution No. 47. This would mean that the Administration would be obliged to obtain the agreement of the Allied Con-

organisationen om at dække den danske regerings udlæg for henved 200.000 tyske flygtninge og påtage sig udgifterne i denne forbindelse, indtil disse flygtninge er hjemsendt. Organisationen er overordentlig forstående over for den danske regerings stilling i denne sag, og som De ved, har hr. La Guardia rettet en henvendelse til den allierede kontrolmyndighed i Tyskland om at tillade disse flygtninge at vende hjem for at lette den danske regering for denne byrde.

Efter ordlyden af de af UNRRA's råd vedtagne resolutioner vedrørende spørgsmålet er organisationen ikke bemyndiget til at benytte sine midler til forsorg for og underhold af tvangsflyttede personer tilhørende fjendtlige eller forhen-fjendtlige nationer, medmindre disse tvangsflyttede personer er blevet forfulgt af fjenden på grund af race, religion eller politisk virksomhed til fordel for De Forenede Nationer. Eftersom de pågældende tyske flygtninge ikke synes at henhøre under kategorien forfulgte personer, beklager jeg at måtte meddele Dem, at organisationen ikke ser sig i stand til at efterkomme Deres anmodning.

Den eneste måde, på hvilken organisationen kunne være den danske regering behjælpelig, ville være ved at flytte eller bistå med at flytte disse tyske flygtninge. Dette kunne kun gøres i overensstemmelse med resolution nr. 47. Dette ville betyde, at organisationen ville være nødsaget til at opnå samtykke fra den allierede kon-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

trol Authority in Germany, as well as of your Government. As you are only too well aware, the Allied Control Authority is not at the moment disposed to receive this group back into Germany. Furthermore, the terms of paragraph 2 of Resolution No. 47 preclude the Administration from expending its resources for such an operation. It would therefore also be necessary to obtain the agreement of the Allied Control Authority that all expenses connected with this operation will be paid by or ultimately recoverable from Germany. Moreover, it should be pointed out that the Administration is in the course of contracting its operations, and that in no event will it continue its displaced persons operations beyond 30 June, 1947. It would, therefore, not appear feasible at this time to undertake any new operations under Resolution No. 47.

Please accept, Mr. Minister, the assurance of my distinguished consideration.

Sincerely yours,

LOWELL W. ROOKS
Director General.

The Honorable
Henrik Kauffmann
Minister of Denmark,
Washington.

trolmyndighed i Tyskland så vel som fra Deres regering. Som De kun altfor vel ved, er den allierede kontrolmyndighed ikke for tiden sindet at modtage denne gruppe i Tyskland. Desuden udelukker ordlyden af resolution nr. 47, afsnit 2, organisationen fra at benytte sine midler til en sådan foranstaltning. Det ville derfor også være nødvendigt at opnå den allierede kontrolmyndigheds indforståelse med, at alle med denne foranstaltning forbundne omkostninger ville blive betalt af eller kunne fås endeligt refunderet af Tyskland. Det skal endvidere fremhæves, at organisationen er i færd med at indskrænke sin virksomhed, og at den i hvert fald ikke vil fortsætte sin virksomhed i forbindelse med tvangsflyttede personer udover den 30. juni 1947. Det synes derfor ikke gørligt på nuværende tidspunkt at påtage sig nogen ny opgave i henhold til resolution no. 47.

Modtag, Hr. Minister, forsikringen om min udmærkede højagtelse.

Deres hengivne

LOWELL W. ROOKS
Generaldirektør.

Højvelbårne
Hr. Henrik Kauffmann
Dansk Gesandt
i Washington.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

106.

Depeche af 17. januar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeren.

London, den 17. Januar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Ved mit første Besøg den 16. d. M. i Foreign Office*) efter min Tilbagekomst fra Danmark rettede jeg under en Samtale med Understats-Sekretær Mr. Warner en fornyet indtrængende Henvendelse til nævnte Udenrigsdepartement om for Storbritanniens Vedkommende at træffe Foranstaltning til, at den kgl. Regerings Ønske om saa snart som muligt at blive befriet for samtlige tyske Flygtninge i Danmark maa blive imødekommet. Jeg anførte, at jeg havde modtaget speciel Ordre af Hr. Udenrigsministeren til straks at tage dette Spørgsmaal op og til at fremhæve den store Vægt, man fra dansk Side tillægger dets hurtige Løsning.

Under Samtalen fremsatte jeg bl. a. de samme Betragtninger, som Hr. Udenrigsministeren selv gjorde gældende overfor Mr. Mc Neil ved Deres Besøg hos ham den 20. November f. A.**), gaaende ud paa, at Danmark havde haft Grund til at vente, at der af de britiske og amerikanske Militærmyndigheder var blevet truffet de fornødne Forholdsregler til i Overensstemmelse med disses oprindelige Plan snarest muligt efter Befrielsen at udsende af Landet ikke alene de tyske Tropper, men tillige og umiddelbart derefter de tyske civile Flygtninge. Danmark følte sig nu paa en vis Maade ladt i Stikken af de nævnte Stormagter, der – medens de forholdt sig passive med Hensyn til Hjemsendelsen af »vore« Flygtninge – i Potsdam var gaaet ind paa en Ordning, der medførte Forpligtelse for dem til at modtage Strømme af Flygtninge Øst fra. Særlig grel maatte en saadan Fremgangsmaade forekomme, naar man tog i Betragtning, at de Øst fra kommende Flygtninge i Almindelighed havde været bosat i Aarhundreder dér, hvorfra de var blevet udsendt, medens »vore« Flygtninge, der var paatvunget os af Nazist-Regimet, dengang kun havde opholdt sig ca. 6 Maaneder i Danmark. Modsætningsvis nævnte jeg, at de russiske Militærmyndigheder meget hurtigt havde hjemsendt de tyske Flygtninge paa Bornholm.***)

Jeg pegede endvidere paa vor afgjorte Uvilje imod at lade Flygtningene komme ud iblandt Befolkningen og fremholdt, at man heller ikke i Storbritannien kunde være interesseret i at se et stort tysk Befolkningselement etablere sig i Danmark. I denne Forbindelse burde man i Foreign Office ogsaa have i Erindring Faren

*) Det britiske udenrigsministerium.

**) Jfr. dok. nr. 88.

***) Jfr. dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for, at saadanne frigivne Flygtninge uvilkaarligt lidt efter lidt vilde søge over til Grænseegnene, hvor en Styrkelse af den derværende tyske Minoritet vilde være ganske særlig uheldig. Paa den anden Side maatte man af rent humane Grunde erkende, at det for Flygtningene selv, omend de blev godt behandlet og ikke led nogen Nød, var meget haardt saaledes at forblive indespærret i Aarevis.

Endelig kombinerede jeg gennem en Omtale af, hvad Flygtningene koster Danmark i Penge og gennem Beslaglæggelse af Arbejdskraft, dette Problem med Spørgsmaalet om at sende et dansk Troppekontingent til Tyskland, og fremhævede de næsten uoverstigelige indenrigspolitiske Vanskeligheder, der rejser sig for Regeringen, dersom denne vil søge at gennemføre en Ordning om nævnte Kontingent uden samtidig at have Sikkerhed for, at Flygtningene indenfor en kort Tidsfrist kan ventes udsendt af Landet.

Mr. Warner erkendte egentlig fuldt ud Berettigelsen af det fra min Side anførte, erklærede, at man fra britisk Side hele Tiden i høj Grad havde beklaget den Vending, Flygtninge-Spørgsmaalet havde taget for Danmarks Vedkommende, og lovede at foretage fornyede Skridt for at søge en gunstig Løsning fremskyndet. Noget bestemt med Hensyn til Tidspunktet var Mr. Warner dog ikke i Stand til at love. Jeg bør formentlig tilføje, at han ved denne, som ved tidligere Lejligheder adskillige Gange kom tilbage til, at Sovjet-Regeringen ikke hidtil havde godtgjort nogen Beredvillighed til *i Praksis* at imødekomme de danske Ønsker.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

107.

Uddrag af udenrigsministerens tale i foreningen af den udenlandske presses repræsentanter i Danmark den 19. januar 1947.[1]

Den danske Regering har ved flere Lejligheder gjort Medlemmerne af Udenrigsministrenes Raad bekendt med de Problemer, som er opstaaet ved, at over 200.000 civile tyske Flygtninge efterlodes i Danmark ved de tyske Troppers Kapitulation. Regeringen haaber og venter, at den Hjemsendelse af de tyske Flygtninge, som nu er paabegyndt, vil blive fortsat i forøget Tempo. Vi ønsker Sikkerhed for, at dette Spørgsmaal ikke udsættes yderligere, men løses forud for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og uafhængigt af de Spørgsmaal, som Ordningen af Tysklands Forhold iøvrigt rejser. Det begynder nemlig nu at haste med at faa de tyske Flygtninge sendt tilbage til Tyskland. Jeg tænker ikke alene paa den urimelige Byrde, det er for Danmark at huse, føde og bevogte en Flygtningemængde, der udgør henved fem Procent af hele Landets Befolkning. Dette svarer til, om der i Frankrig fandtes over to Millioner tyske Flygtninge, i Storbritannien halvtredie Million, eller i De forenede Stater mellem syv og otte Millioner. De tyske Flygtninge i Danmark er interneret i særlige Lejre, men hvor længe vil det vedblivende være muligt at holde dem indespærret? Og slippes de først løs i Danmark, hvorledes kan det da forhindres, at de siver ind i og blander sig med den danske Befolkning? Er det virkelig i andre allierede Landes Interesse, at en saadan Infiltration skulde ske i Danmark? Er det rimeligt – uanset de nuværende Vanskeligheder i Tyskland – fortsat at nægte dem Adgang til deres Hjemland efter næsten to Aars Indespærring i Danmark? Og stemmer det med almindelig Retsfølelse at lade Danmark bære den økonomiske Byrde og paatvinge os den Kæmpeudgift, som de tyske Flygtninges Ophold betyder?

- -

108.

Brev af 21. januar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeriets direktør.

London, den 21. Januar 1947.

Kære Direktør Hvass,

Idet jeg henviser til min Beretning af 17. d. M.*) tillader jeg mig at meddele, at jeg under et Besøg i Gaar ogsaa overfor Mr. Hankey, Chef for Northern Department**), er gaaet meget stærkt ind for, at den britiske Regering skylder Danmark at faa udvirket ved Forhandlinger med de 3 andre Hoved-Magter, at de tyske Flygtninge kan komme ud af Landet i Løbet af kort Tid. Jeg haaber, det maa hjælpe. Jeg kan i hvert Fald ikke gøre det stærkere eller med mere Eftertryk, end jeg har gjort det.

Med venlig Hilsen, Deres hengivne

E. REVENTLOW

Højvelbaarne Hr. Direktør Frants Hvass, R. af Dbg., D.M.,
Udenrigsministeriet.

*) Jfr. dok. nr. 106.

**) Afdelingen for de nordiske lande i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

109.

Udenrigsministerens notits af 25. januar 1947 om en samtale den 13. s. m. med den amerikanske gesandt i København.

Den 13. Januar har den amerikanske Gesandt meddelt mig, at Udenrigsminister Byrnes har instrueret Generalløjtnant Clay, der er udnævnt til amerikansk Øverstkommanderende i Tyskland efter General McNarney, om at finde Udvej til at tage 12.000 Flygtninge fra Danmark.

- -

Den 25. Januar 1947.

GUSTAV RASMUSSEN

110.

Uddrag af udenrigsministeriets månedsoversigt for januar 1947 til de udsendte repræsentationer.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Efter forudgaaende Forhandlinger har den danske Militærmission i Berlin i Januar Maaned 1947 undertegnet en Aftale med de derværende amerikanske Militærmyndigheder om Hjemsendelse fra Danmark af de tyske Flygtninge, som før deres Anbringelse her i Landet havde fast Bopæl i den amerikanske Besættelseszone af Tyskland.

De paagældendes Antal ansloges under Forhandlingerne om Aftalen til ca. 1300; men ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at det kun forsaavidt angik 725 af Flygtningene med Sikkerhed kunde fastslaas, at de tidligere havde haft fast Bopæl i den amerikanske Zone. Fra dansk Side henstillede man, om ikke de amerikanske Myndigheder henset til de forholdsvis smaa Antal, det drejede sig om, maatte være villige til at modtage alle de 1.300, der oprindelig var opnaaet Enighed om. Fra amerikansk Side mente man dog ikke ved denne Lejlighed at kunne modtage andre Flygtninge end de 725 hjemmehørende, men foreslog, at de resterende ca. 600 Flygtninges Overførsel til Zonen sammen med eventuelle andre ikke-hjemmehørende gjordes til Genstand for særskilt Forhandling senere.

Af de 725 Flygtninge er 277 herefter hjemsendt den 23. Januar 1947 og ca. 300

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vil ifølge den foreliggende Aftale blive afsendt den 30. s. M. De resterende ca. 125 er Familier, blandt hvilke der er Sygdom, hvorfor de først kan afrejse senere.

Angaaende Ruslands Modtagelse af en Del af de tyske Flygtninge i Danmark har den kgl. Gesandt i Moskva ført visse Forhandlinger med det russiske Udenrigsministerium, hvorunder han under Henvisning til Generalissimus Stalins Tilsagn om at modtage 100.000 af Flygtningene paa Betingelse af, at de Vestallierede overtog de andre 100.000, har anmodet de sovjetrussiske Myndigheder om foreløbig at modtage et Antal Flygtninge svarende til det, som for Tiden bliver overført til de britiske, amerikanske og franske Zoner. Det britiske Udenrigsministerium har i December 1946 instrueret den britiske Ambassadør i Moskva om at støtte det danske Forslag*).

III.

Uddrag af indberetning af 25. januar 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 25. Januar 1947.

Hjemsendelse af 11.192 tyske Flygtninge fra Danmark til den sovjetiske Zone.

MM.s Telef. Telegr. af 24.1.1947**).

Under Henvisning til ovenciterede Telefontelegram fremsender Militærmissionen vedlagt to Afskrifter af et fra vedkommende Myndighed under SMA***) i Tyskland den 23. Januar d. A. modtaget Udkast**) til en Plan for Hjemsendelsen af 11.192 tyske Flygtninge fra Danmark til den sovjetiske Zone i Tyskland. Udkastet, hvis Indhold Militærmissionen af SMA er blevet anmodet om at indhente Udenrigsministeriets principielle Indforstaaelse med, er tænkt som Grundlag for kommende Forhandlinger i København om en mere detailleret Aftale.

Som det fremgaar af Udkastet, vil Planen udelukkende komme til at omfatte saadanne tyske Flygtninge, der før Evakueringen havde Bopæl i den nuværende sovjetiske Zone af Tyskland, d. v. s. den omfatter ikke saadanne Flygtninge, der hidrører fra den sovjetisk besatte Del af Stor-Berlin, idet dette Spørgsmaal vil blive behandlet samlet for alle fire Sektorer gennem Stor-Berlins Kommandatura.

Transporterne foreslaas gennemført med danske Skibe til Warnemünde Havn, i Nærheden af hvilken de sovjetiske Myndigheder har indrettet en Modtagelejr.

- -

*) Jfr. dok. nr. 102.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

***) Den sovjetiske militæradministration i Berlin.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Ved det Møde, der fandt Sted i Anledning af medfølgende Udkasts Modtagelse, udtalte vedkommende Repræsentant for SMA, at det vilde være ønskeligt, at der til Transporterne ikke benyttedes alt for smaa Skibe, da det maatte tilstræbes, at Transporterne, som under gunstige Sejlforhold paaregnes paabegyndt i Februar Maaned, skulde kunne gennemføres inden Udgangen af Maj Maaned d. A.

Det blev samtidig anført fra SMA's Side, at der er indgaaet en Række skriftlige Henvendelser fra tyske Paarørende til Flygtningene i Danmark, som ønsker deres Familier hjem. Over disse har SMA en Liste under Udarbejdelse, og det er Hensigten i første Række at søge disse Henvendelser imødekommet ved nærmere Forhandlinger i København.

Det skal tilføjes, at SMA har erklæret sig rede til, saasnart Udenrigsministeriets principielle Godkendelse af Planen foreligger, at sende sine Repræsentanter til Danmark til de afsluttende Forhandlinger vedrørende den endelige Aftale.

- -

K. D. FRIIS

112.

Indberetning af 28. januar 1947 fra gesandtskabet i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 28. Januar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.
Ges. af 13.1.1947*).

Som omtalt i Gesandtskabets ovenciterede Indberetning af 13. Januar lovede UNRRA's »Chief Counsel«, Hr. Alfred Davidson, at sende en telegrafisk Forespørgsel til UNRRA's Repræsentant i Berlin og bede denne rykke Militærregeringen for Svar paa Mayor LaGuardia's Telegram vedrørende de tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Davidson har nu meddelt Gesandtskabet, at det paagældende Svar er indløbet telegrafisk. Hr. Davidson oplæste Svaret, der desværre ikke var meget til-

*) Jfr. dok. nr. 105.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

fredsstillende. Militærkommissionen udtalte, at den var klar over, hvor alvorligt Spørgsmaalet var for Danmark, og at man nu havde paabegyndt Tilbagesendelsen af de Flygtninge, der havde haft fast Bopæl i det besatte Tyskland. Dette var ganske vist ikke saa mange; men man »haabede, at Spørgsmaalet kunde løses i Løbet af 1947«.

Hr. Davidson udtalte, at Svaret jo ikke lød lovende, men at der vist desværre ikke var mere, UNRRA kunde gøre i Øjeblikket. Paa Legationsraad Bang-Jensen's Opfordring gav han imidlertid Tilsagn om, at UNRRA, hvis det paa et eller andet Tidspunkt maaske kunde hjælpe, at Sagen blev presset fra alle Sider paa een Gang, skulde søge at gøre sin Indflydelse gældende.

HENRIK KAUFFMANN

113.

Uddrag af den danske regerings memorandum af 31. januar 1947, indeholdende regeringens synspunkter med hensyn til Tysklands fremtidige ordning.

Dette aktstykke blev af den danske gesandt i London den 5. februar 1947 i engelsk, fransk og russisk tekst overgivet til generalsekretæren hos stedfortræderne for de fire stormagters udenrigsministre*).

21. Den danske Regering har ved flere Lejligheder gjort Medlemmerne af Udenrigsministrenes Raad bekendt med det Problem, som er opstaaet ved, at over 210.000 civile tyske Flygtninge efterlodes i Danmark ved de tyske Troppers Kapitulation. Vedrørende Enkeltheder om dette Spørgsmaal henvises til det som Bilag 2 vedlagte Memorandum. Den danske Regering maa fastholde Nødvendigheden af, at den Repatriering af de tyske Flygtninge, som nu er paabegyndt, fortsættes i forøget Tempo, saaledes at alle Flygtnin-

21. The Danish Government have on several occasions called the attention of the Members of the Council of Foreign Ministers to the problem created by the fact that at the capitulation of the German troops 210.000 German civilian refugees were left behind in Denmark. For details on this question, reference is made to the Memorandum attached as Annex 2. The Danish Government must maintain the necessity of the repatriation of the German refugees, which has now been begun, being continued at an increased rate,

*) Den franske og russiske tekst er udeladt her.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

gene i en nær Fremtid vil være fjernet fra dansk Omraade. Den danske Regering ønsker Sikkerhed for, at dette Spørgsmaals Løsning ikke udsættes yderligere, men sker snarest og uafhængigt af de Spørgsmaal, som Ordningen af Tysklands Forhold iøvrigt rejser.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

København, den 31. Januar 1947.

so that in the near future all refugees will have been removed from Danish territory. The Danish Government desire assurances that the settlement of this problem will suffer no further delay and that it be solved as soon as possible and independently of the other questions to which the settlement of German affairs gives rise.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

Copenhagen, January 31st, 1947.

Bilag til dok. nr. 113. Memorandum vedrørende tyske flygtninge i Danmark.

Under den tyske Besættelse af Danmark blev der ved tysk Tvangsforanstaltning, i Tiden fra Februar 1945 og indtil Tysklands Kapitulation, paa Trods af de danske Myndigheders Protest ført et stort Antal civile tyske Flygtninge til Danmark. Da de danske Myndigheder afslog at medvirke ved Flygtningenes Anbringelse og Forplejning, blev Forsorgen for Flygtningene gennemført ved Rekvisitioner af den tyske Militærmagt, som ikke engang underrettede de danske Myndigheder om Flygtningenes Antal eller om, hvor de var indkvarteret.

2. Efter Tysklands Kapitulation maatte den danske Regering derfor uden Varsel overtage Forsorgen for alle disse Flygtninge, hvis Antal var ca. 210.000, foruden dem paa Øen Bornholm. Omkring 50% af Flygtningene

During the German occupation of Denmark the German Government from February 1945 until the German capitulation in May 1945, in spite of Danish protests, forced a great number of German civilian refugees upon Denmark. As the Danish authorities refused to cooperate, the billeting and feeding of these refugees were taken in hand, in the form of requisitioning, by the German military forces, who did not even inform the Danish authorities of their number and location.

2. After the capitulation of Germany the Danish Government therefore had to take over without warning the care of all these refugees, numbering some 210.000, not counting those on the island of Bornholm. About 50% of the

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

var Kvinder, 17% Mænd og 33% Børn under 14 Aar.

3. Flygtningene er nu interneret i 61 Lejre og 29 andre Forlægninger, som er bevogtede for at forhindre Flygtningenes Samkvem med Omverdenen.

4. I Dagene umiddelbart efter Tysklands Kapitulation fjernede de russiske Myndigheder fra den af dem befriede danske Ø, Bornholm, samtlige derværende tyske Flygtninge, ialt ca. 20.000.*) Fra det øvrige Danmark var det inden Tysklands Kapitulation de allierede Militærmyndigheders Hensigt først at evakuere den tyske Værnemagt, hvorefter de civile Flygtninge snarest skulde bringes ud af Landet. I Juli Maaned 1945 blev den danske Regering imidlertid underrettet om, at det paa Grund af de kaotiske Forhold i Tyskland ikke vilde være muligt at hjemsende Flygtningene øjeblikkeligt, men at Regeringen maatte forberede sig paa at beholde dem Vinteren over. Denne Meddelelse fremkaldte stor Skuffelse og Bekymring i Danmark.

5. Tilstedeværelsen af omkring 200.000 Flygtninge, svarende til ca. 5% af Danmarks samlede Befolkning, betyder en ganske overordentlig stor Belastning af det danske Samfund. Udgifterne til Forsorgen for og Bevogtningen af Flygtningene har saaledes hidtil andraget henved 400 Millioner Kr. og udredes stadig af den danske Statskasse.

refugees were women, 17% men and 33% children under 14 years of age.

3. The refugees are now interned in 61 camps and in 29 other encampments, which are guarded so as to prevent intercourse on the part of the refugees with the outside world.

4. During the days immediately following the capitulation of Germany the Soviet authorities removed from the Danish island of Bornholm, which was liberated by them, all German refugees there, totalling some 20.000*). Prior to the capitulation of Germany, it was the intention of the Allied military authorities to evacuate from the rest of Denmark first the German military personnel, whereupon the civilian refugees were to be sent out of the country as soon as possible. In July 1945, however, the Danish Government were informed that on account of the chaotic conditions in Germany it would not be possible to repatriate the refugees immediately, and that the Government would have to prepare themselves to keep them during the winter. This communication created deep disappointment and concern in Denmark.

5. The presence of about 200.000 refugees, the number of which is equivalent to about 5% of Denmark's total population, constitutes an extraordinarily heavy burden on the Danish community. The cost involved in the care of the refugees has up to now been of the order of nearly 400 Million Kroner and is still being borne by the

*) Deri indbefattet de tyske tropper, jfr. fodnote *) ad dok. nr. 85 side 148 og dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Den danske Regering forbeholder sig at specificere sit Krav paa Godtgørelse af sine Udgifter i denne Anledning.

6. I Løbet af Sommeren og Efteraaret 1945 og Foraaret 1946 har den danske Regering derfor ved Henvendelser til den russiske, den engelske, den amerikanske og den franske Regering rejst Spørgsmaalet om Fjernelsen af de tyske Flygtninge. Desuden anmodede den danske Regering i April 1946 den interallierede Kontrolkommission i Tyskland om at tage Spørgsmaalet herom under Overvejelse med Henblik paa at træffe de nødvendige Foranstaltninger til de tyske Flygtninges hurtige Fjernelse fra Danmark.

7. I Juni 1946 bragte den danske Udenrigsminister under et Besøg i Moskva endvidere Spørgsmaalet paa Bane over for Generalissimus Stalin, som viste stor Interesse for denne Sags Betydning for Danmark, og fremsatte det Tilbud, at Sovjetunionen vilde modtage 100.000 af Flygtningene under Forudsætning af, at de 3 andre Magter, der er ansvarlige for Tysklands Besættelse, tilsammen i de respektive Zoner af Tyskland tog imod de andre 100.000 tyske Flygtninge i Danmark. Regeringerne i Washington, London og Paris er blevet underrettet om det russiske Tilbud, og endvidere er den interallierede Kontrolkommission for Tyskland gjort bekendt med det og anmodet om Bistand til at opnaa, at ca. 100.000 af de tyske Flygtninge kunde modtages i

Danish Treasury. The Danish Government reserve the right to specify their indemnification claims in this connection.

6. In the course of the summer and the autumn of 1945 and the spring of 1946 the Danish Government have therefore through démarches with the Soviet, the British, the United States and the French Governments raised the question of the removal of the German refugees. In April 1946, the Danish Government also asked the Inter-Allied Control Commission for Germany to take this problem under consideration with a view to making the necessary arrangements for the speedy removal of the German refugees from Danish soil.

7. In June 1946, during a visit to Moscow, the Danish Minister for Foreign Affairs broached the question to Generalissimo Stalin, who showed great interest in the importance of this question to Denmark and made an offer to the effect that the Soviet Union would receive 100.000 of the German refugees on condition that the three other Powers responsible for the occupation of Germany would between them receive into their respective zones of Germany the remaining 100.000 refugees in Denmark. The Governments in Washington, London and Paris were informed of the Soviet offer, and so was the Inter-Allied Control Commission for Germany, with a request to assist in accomplishing the reception of some 100.000 of the German refugees

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

den amerikanske, britiske og franske Zone i Tyskland. Fra Kontrolkommissionen er der endnu ikke modtaget Svar.

8. Ved Forhandlinger i Oktober 1946 er der med de britiske Militærmyndigheder opnaaet en Ordning gaaende ud paa, at der som en Begyndelse skal sendes 12.000 tyske Flygtninge fra Danmark til den engelske Zone. Flygtningene hjemsendes foreløbig med 1.000 om Ugen. Endvidere har den Øverstkommanderende over den franske Zone i Tyskland, General Koenig, erklæret, at Myndighederne i den franske Zone vil modtage 12.000 Flygtninge. Ogsaa disse Flygtninge hjemsendes med 1.000 om Ugen. De amerikanske Myndigheder har erklæret sig rede til foreløbig at modtage de tyske Flygtninge fra Danmark, der er hjemmehørende i den amerikanske Zone. Endelig har den sovjetrussiske Militærregering i Berlin meddelt, at den principielt er rede til at modtage de tyske Flygtninge, som før Evakueringen til Danmark var bosiddende i det nuværende sovjetrussiske Besættelsesomraade i Tyskland, ialt ca. 15.000.

9. Den danske Regering har underrettet det russiske Udenrigsministerium om det britiske, franske og amerikanske Tilsagn og har under Henvisning hertil og til det af Generalissimus Stalin i Juni 1946 fremsatte Tilbud om at modtage 100.000 tyske Flygtninge under Forudsætning af, at de 3 andre Besættelsesmagter tilsammen vilde modtage et tilsvarende Antal i de vestlige Zoner,

into the American, British and French zones of Germany. So far, no reply has been received from the Control Commission.

8. Negotiations in October 1946 with the British military authorities in Germany have resulted in an arrangement that to begin with 12.000 German refugees are to be sent from Denmark to the British zone. At present, 1.000 refugees per week are being repatriated. Moreover, General Koenig, Commander-in-Chief of the French zone in Germany, has declared that the authorities in the French zone will receive 12.000 refugees. These refugees are also being repatriated at the rate of 1.000 per week. The American authorities have declared themselves ready to receive those German refugees from Denmark who are domiciled in the American zone. Finally, the Soviet Military Government in Berlin have announced that they are ready in principle to receive those German refugees who prior to the evacuation to Denmark were domiciled in the present Soviet zone of occupation of Germany, a total of some 15.000.

9. The Danish Government have informed the Soviet Ministry for Foreign Affairs of the British, French and American undertakings, and in reference hereto and to the offer made by Generalissimo Stalin in June 1946, to receive 100.000 German refugees on condition that the three other occupying Powers between them would receive a corresponding number into the western zones

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

anmodet Sovjetmyndighederne om foreløbig at tage imod et Antal Flygtninge svarende til det, der efter foranstaaende foreløbig vil blive hjemsendt til de vestlige Zoner.

10. Danmark er under ingen Omstændigheder rede til at absorbere de tyske Flygtninge i det danske Samfund. For at forhindre en Infiltrering holdes Flygtningene interneret under Bevogtning, hvilket lægger Beslag paa en uforholdsmæssig stor Del af den danske Arbejdskraft, nemlig ca. 10.000 Mand. Af humane Grunde kan den danske Regering paa den anden Side ikke anse det for forsvarligt, at alle disse Mennesker, der har været interneret i snart 2 Aar, fortsat holdes indespærret. Den danske Regering maa kræve, at Danmark snarest fritages for den Byrde, som Tilstedeværelsen af et saa stort Antal tyske Flygtninge betyder for Landet.

Den maa fastholde Nødvendigheden af, at alle de tyske Flygtninge hurtigst muligt bliver fjernet fra Danmark.

they have requested the Soviet authorities to receive for the time being a number of refugees corresponding to the number which, according to what has been stated above, is expected to be received into the western zones.

10. Denmark is under no conditions willing to absorb the German refugees into the Danish community. In order to prevent infiltration the refugees are being kept interned under guard, which requires the services of a disproportionally large part of Danish labour, namely some 10.000 men. On the other hand, on humane grounds the Danish Government cannot take the responsibility of keeping all these people, who have been interned for more than 18 months, in continued confinement. The Danish Government must demand that as soon as possible Denmark be relieved of the burden which the presence of such a great number of German refugees constitutes to this country. They must insist on the necessity of the earliest possible removal of all the German refugees from Denmark.

114.

Uddrag af note af 1. februar 1947 fra udenrigsministeren til den britiske gesandt i København.

Oversættelse.

Copenhagen, February 1st, 1947.

Monsieur le Ministre,

With reference to your letters of December 30th, 1946*) and January 13th, 1947*) on the question of the provi-

København, den 1. februar 1947.

Hr. Minister,

Under henvisning til Deres breve af 30. december 1946*) og 13. januar 1947*) vedrørende spørgsmålet om

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sion of a Danish contingent to participate in the occupation of Germany, I have the honour to inform you that the suggestions made by the British War Office to the Danish Delegation during the negotiations in London in November 1946 have been made the subject of careful consideration by the Danish Government.

As you are aware, the present question is intimately linked up with the presence of the German refugees in Denmark. The Danish Government had reason to expect that these refugees, which were forcibly placed in Denmark by the German Government, against the protest of the Danish authorities, would have been removed from this country together with the German military forces in the course of the summer of 1945. It has been a very great disappointment to the Government and to the Danish population that this did not take place and that, almost two years after the capitulation of Germany, there are still some 180.000 German refugees in Denmark. It is necessary to guard these refugees, and these guard duties are necessarily carried out largely by Danish army personnel. This confinement under guard cannot be dispensed with, if so it could not be prevented that the foreign element which the refugees constitute in Denmark would infiltrate into the Danish community. This the Danish Government will not allow.

As long as the refugees must continue to be under guard it is impossible,

opstilling af et dansk kontingent til deltagelse i besættelsen af Tyskland har jeg den ære at meddele Dem, at de af det britiske krigsministerium overfor den danske delegation under forhandlingerne i London i november måned 1946 stillede forslag har været genstand for den danske regerings grundige overvejelse.

Som De vil vide, er det foreliggende spørgsmål nøje forbundet med tilstedeværelsen af de tyske flygtninge i Danmark. Den danske regering havde grund til at vente, at disse flygtninge, som af den tyske regering tvangsmæssigt og mod de danske myndigheders protest blev anbragt i Danmark, i løbet af sommeren 1945 ville være blevet fjernet herfra sammen med de tyske militære styrker. Det har været en meget stor skuffelse for regeringen og det danske folk, at dette ikke skete, og at der, næsten to år efter Tysklands kapitulation, stadig findes ca. 180.000 tyske flygtninge i Danmark. Det er nødvendigt at bevogte flygtningene, og denne bevogtningstjeneste må nødvendigvis hovedsagelig udføres af dansk militært personel. Denne anbringelse under bevogtning kan ikke ophæves, da det ellers ikke ville være muligt at hindre det fremmedelement, som flygtningene udgør i Danmark, fra at blande sig med den danske befolkning. Dette vil den danske regering ikke tillade.

Sålænge flygtningene må forblive under bevogtning, er det umuligt uden

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

without the greatest difficulties, to spare military personnel for the discharge of duties outside Denmark.

If, nevertheless, the Danish Government hereby declare themselves ready to ask for the approval of the Rigsdag of an agreement between the Danish Government and the British Government, whereby Denmark will participate in the occupation of Germany with the suggested contingent of some 4.000 men, it is, therefore, in the certain expectation that in the course of the next few months a solution will be found to the question of the repatriation of the refugees. As soon as the Danish Government receive an assurance to this effect from the British Government they will direct their efforts to overcoming the existing practical difficulties with a view to the despatch of the contingent.

Please accept, Monsieur le Ministre, the assurances of my highest consideration.

GUSTAV RASMUSSEN

Monsieur A.W. G. Randall,
His Britannic Majesty's Minister
at Copenhagen.

de største vanskeligheder at afse militært personel til tjeneste uden for Danmark.

Når den danske regering ikke desto mindre herved erklærer sig rede til at søge rigsdagens samtykke til en overenskomst mellem den danske og den britiske regering, om at Danmark vil deltage i Tysklands besættelse med det foreslåede kontingent på ca. 4.000 mand, er det derfor i sikker forventning om, at der i løbet af de nærmeste få måneder vil blive fundet en løsning af spørgsmålet om hjemsendelse af flygtningene. Så snart den danske regering modtager en forsikring i så henseende fra den britiske regering, vil den rette sine bestræbelser på at overvinde de forhåndenværende praktiske vanskeligheder med henblik på at gennemføre kontingentets afsendelse.

Modtag, Hr. Minister, forsikringen om min mest udmærkede højagtelse

GUSTAV RASMUSSEN

Hr. A.W. G. Randall,
Hans britiske Majestæts Gesandt
i København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

115.

Telefonisk instruktion af 3. februar 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Militærmissionens Indberetning 211*). Bedes over for de sovjetrussiske Myndigheder anerkende Modtagelsen af den russiske Plan til Hjemsendelse af foreløbig 11.192 tyske Flygtninge samt tilføje, at man fra dansk Side principielt kan godkende Planens Retningslinjer for Hjemtransporternes praktiske Gennemførelse og er rede til snarest at modtage de sovjetrussiske Repræsentanter i København til nærmere Drøftelse af Planens Enkeltheder.

Telefonisk Indberetning udbedes om Tidspunktet for de sovjetrussiske Forhandleres Ankomst.

116.

Uddrag af indberetning af 3. februar 1947 fra gesandtskabet i London til udenrigsministeriet.

London, den 3. Februar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.
Telefonmeddelelse fra UM. af 31.1.1947**).

Jeg har den Ære at indberette, at jeg den 1. d. M. til assisterende Under-Statssekretær Warner i Foreign Office***) afleverede det i Gennemslag hosfølgende aide mémoire, i hvilket findes gengivet de mig ved ovenciterede Telefonmeddelelse givne Oplysninger.

- -

E. REVENTLOW

*) Jfr. dok. nr. 111.
**) I denne meddelelse blev ambassaden i London gjort bekendt med indholdet af dok. nr. 111.
***) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 116. Aide Memoire overrakt assisterende understatssekretær i det britiske udenrigsministerium C. F. A. Warner af den danske gesandt under en samtale den 1. februar 1947.

Oversættelse.

According to information just received from Copenhagen the Soviet Government have declared themselves ready to accept in the Russian-occupied Zone of Germany 11.192 German refugees from Denmark and have submitted to the Danish Government a detailed plan concerning the repatriation of these persons, who all originate from the said Zone. The plan does not include refugees originating from the Russian sector of Berlin. The Soviet Government would like the repatriation to begin in February and expect the operation to be completed by the end of May 1947. As soon as the plan is approved by the Danish Authorities the Soviet Government intend to send some representatives to Copenhagen in order to make final arrangements for its being carried out.

London, February 1st, 1947.

Den sovjetiske regering har ifølge oplysninger, som lige er modtaget fra København, erklæret sig rede til i den russisk besatte zone i Tyskland at modtage 11.192 tyske flygtninge fra Danmark og har overgivet den danske regering en detailleret plan vedrørende hjemsendelsen af disse mennesker, som alle stammer fra den nævnte zone. Flygtninge, som stammer fra den russiske sektor i Berlin er ikke omfattet af planen. Sovjetregeringen ser gerne, at hjemsendelsen begynder i februar, og påregner, at transporten vil være tilendebragt ved udgangen af maj 1947. Så snart planen er godkendt af de danske myndigheder, agter sovjetregeringen at sende nogle repræsentanter til København for at træffe endelige foranstaltninger til, at planen kan blive bragt til udførelse.

London, den 1. februar 1947.

117.

Uddrag af note af 10. februar 1947 fra den britiske gesandt i København til udenrigsministeren.

Oversættelse.

BRITISH LEGATION

Copenhagen, 10th February, 1947.

Monsieur le Ministre,

I have the honour to refer to Your Excellency's letter of 1st February*)

DET BRITISKE GESANDTSKAB

København, den 10. februar 1947.

Hr. Minister,

Jeg har den ære at henvise til Deres Excellences skrivelse af 1. februar*)

*) Jfr. dok. nr. 114.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

and am now able under instructions to inform Your Excellency as follows:–

2. His Majesty's Government are gratified to learn of the definite decision by the Royal Danish Government that, after approval has been obtained in the usual constitutional form, a Danish contingent of some 4.000 men will be despatched to Germany to assist in the task of occupation, a task which is in the general Allied interest. I am to recall that, when earlier suggestions were made by the Danish Government that they would be willing to take their share in this work, this action was welcomed as an expression of solidarity with the Allies, who had borne such immense burdens during hostilities, in carrying out one of the essential duties of the peace. Certain conditions prevented the giving of practical effect to the Danish Government's generous intentions, but it is my Government's hope that, bearing in mind the two final reservations stated by Your Excellency, with which I shall deal in the following paragraphs, the time is now not far distant when the Danish troops will be enabled to take up their positions in the British Zone, in agreement with the British military authorities, to serve side by side with their British comrades.

3. In regard to Your Excellency's reference to the presence of German refugees in Denmark, I am to assure Your Excellency that His Majesty's Government fully realise the gravity

og er nu efter derom modtagen instruktion i stand til at meddele Deres Excellence følgende:

2. Hans Majestæts regering er taknemmelig for at erfare den kgl. danske regerings endelige beslutning om, når samtykke i de sædvanlige forfatningsmæssige former er opnået, at ville sende et dansk kontingent på ca. 4.000 mand til Tyskland for at bistå ved besættelsen, en opgave, der er i fælles allieret interesse. Det er blevet mig pålagt at minde om, at da den danske regering i sin tid antydede, at den var villig til at overtage sin andel af denne opgave, blev dette hilst velkommen som et udtryk for solidaritet med de allierede – der havde båret så umådelige byrder under krigen – i udførelsen af en af fredens væsentlige pligter. Visse forhold forhindrede gennemførelsen af den danske regerings gode hensigter, men det er min regerings håb, idet den ikke overser de to endelige forbehold, som Deres Excellence har taget, og som jeg vil vende tilbage til i de følgende afsnit, at den tid nu ikke er fjern, da de danske styrker vil blive i stand til at indtage deres stillinger i den britiske zone efter overenskomst med de britiske militære myndigheder for at gøre tjeneste side om side med deres britiske kammerater.

3. Med hensyn til Deres Excellences henvisning til tilstedeværelsen af tyske flygtninge i Danmark er det mig pålagt at forsikre Deres Excellence, at Hans Majestæts regering fuldt ud forstår

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

of the responsibilities which the Danish Government and people have been bearing in this respect since the end of the war. The problems created for Denmark were made neither by the Danish Government nor by the Allies, and Denmark's maintenance of this large body of enemy aliens has signified a contribution towards alleviating the immensely burdensome undertakings of the occupying Powers. But, as Your Excellency will be aware, the British authorities, in spite of the exceptionally disastrous conditions of food and accommodation in the British Zone, have established, in agreement with the Danish Government, the necessary organisation for the regular and orderly removal of the German refugees; substantial numbers have, indeed, been transferred from Denmark to the British Zone in recent weeks. As regards German refugees who will remain after the transfers at present in progress or under discussion have been completed, I am authorised to assure the Danish Government that His Majesty's Government will exert their utmost efforts to secure their early and total removal. It will, however, continue as in the past to be necessary to secure the co-operation of the other occupation powers for this purpose. Given this co-operation, it is the aim of His Majesty's Government to assist in securing the removal of the refugees within the next few months and His Majesty's Government will be prepared to take their full share under such

vægten af de byrder, den danske regering og det danske folk har båret i denne henseende siden krigens slutning. De vanskeligheder, der opstod for Danmark, skabtes hverken af den danske regering eller af de allierede, og Danmarks underhold af dette store antal af fjendtlige udlændinge har betydet et bidrag til lettelse af besættelsesmagternes overordentlig byrdefulde forpligtelser. Men, som Deres Excellence ved, har de britiske myndigheder til trods for de katastrofale ernærings- og boligforhold i den britiske zone i overensstemmelse med den danske regering oprettet det nødvendige administrationsapparat for at sikre en regelmæssig og ordnet borttransport af de tyske flygtninge, af hvilke faktisk betydelige antal er blevet overført fra Danmark til den britiske zone i de seneste uger. Med hensyn til de tyske flygtninge, der vil blive tilbage efter afslutningen af de hjemsendelser, som for tiden finder sted eller er genstand for forhandling, er jeg bemyndiget til at forsikre den danske regering om, at Hans Majestæts regering vil gøre sit yderste for at sikre deres snarlige og fuldstændige fjernelse. Det vil imidlertid som hidtil være nødvendigt at sikre sig de andre besættelsesmagters medvirken til dette formål. Under forudsætning af en sådan medvirken er det Hans Majestæts regerings mål at bistå til at sikre en fjernelse af flygtningene inden for de nærmeste måneder, og Hans Majestæts regering er rede til som led i en sådan samvirken at tage sin fulde andel inden for, hvad

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

agreement up to the limit of what the British Zone is capable.

5. In the hope and belief that the assurance given above and the concession just described regarding the financial concessions will entirely meet the reservations stated in Your Excellency's note, I am in conclusion to say that His Majesty's Government would welcome an early intimation from Your Excellency that final agreement has been reached and that the preparations for the despatch and reception of the Danish contingent may be put in hand.

I have the honour to renew to you, Monsieur le Ministre, the assurance of my high consideration.

A. W. G. RANDALL

His Excellency
Monsieur Gustav Rasmussen,
Royal Danish Minister for Foreign Affairs.

den britiske zone er i stand til at modtage.

5. I det håb og i den tro, at den ovenfor givne forsikring og den lige omtalte indrømmelse med hensyn til de finansielle vilkår fuldstændig imødekommer de forbehold, der er taget i Deres Excellences note, er det mig pålagt sluttelig at udtale, at Hans Majestæts regering ville sætte pris på en snarlig tilkendegivelse fra Deres Excellence af, at endelig enighed er tilvejebragt, og at forberedelserne til afsendelse og modtagelse af det danske kontingent kan sættes i værk.

Jeg har den ære pånу at forsikre Dem, Hr. Minister, om min højagtelse.

A. W. G. RANDALL

Hans Excellence
Hr. Gustav Rasmussen,
Kgl. dansk Udenrigsminister.

118.

Meddelelse af 19. februar 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under Forhandlinger i Udenrigsministeriet idag mellem paa den ene Side Legationssekretær ved det sovjetrussiske Gesandtskab, B. Elsoukov og som Repræsentanter for de sovjetrussiske Militærmyndigheder, Oberst Jevsejef og Major Stodland, og paa den anden Side Chefen for Flygtningeadministrationen, fhv. Minister Kjærbøl og Kontorchef i Udenrigsministeriet B. Dons Møller samt

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

forskellige andre Embedsmænd er der opnaaet Enighed om Iværksættelsen af Hjemsendelsen til den sovjetrussiske Zone i Tyskland af 12.000 tyske Flygtninge, som før Evakueringen til Danmark havde deres Bopæl i Zonen, eller som har nære Slægtninge (Forældre eller Ægtefæller) der.

Hjemsendelsen vil finde Sted med danske Skibe til Warnemünde og vil blive paabegyndt, saa snart Besejlingsforholdene tillader det. Der vil derefter blive overført 1.000 Flygtninge om Ugen.

119.

Telegrafisk indberetning af 21. februar 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

I telegrammet indberettede gesandtskabet i Moskva, at den derværende britiske ambassadør havde meddelt, at han havde modtaget et imødekommende svar på sin henvendelse*) til den sovjetiske regering til støtte for det fra dansk side stillede forslag om, at der foreløbig i den sovjetiske zone af Tyskland modtoges et tilsvarende antal af de tyske flygtninge i Danmark som det, de øvrige besættelsesmagter foreløbig tilsammen var indgået på at modtage.

120.

Uddrag af depeche af 25. februar 1947 fra gesandten i London til udenrigsministeren.

London, den 25. Februar 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Ved Henvendelse til »Northern Department« i Foreign Office**) har jeg erholdt nedenstaaende Oplysninger, som mulig vil frembyde nogen Interesse for det kongelige Ministerium.

Den britiske Ambassadør i Moskva tilstillede for nogen Tid siden Monsieur

*) Jfr. dok. nr. 102.

**) Afdelingen for de nordiske lande i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Molotov et Underhaandsbrev*), i hvilket han henstillede til Sovjet at aftage et ligesaa stort Antal Flygtninge, som Vestmagterne hidtil er gaaet med til for deres Vedkommende at aftage: 36.000. Paa dette Brev har Ambassadøren nu modtaget det Svar**), at Sovjet-Regeringen er villig til at modtage i den russiske Zone 21.000 udover de 15.000, om hvis Modtagelse Tilsagn allerede tidligere er givet. Derved naas saaledes Tallet 36.000. Dette sidste Tilsagn fra Sovjets Side opfattes her som en om ikke formel saa dog reel Bekræftelse af Marskal Stalins i sin Tid til Hr. Udenrigsministeren afgivne Tilsagn. Det tilføjes i Monsieur Molotovs Svar, at Sovjets Repræsentant i Berlin havde faaet Ordre til at diskutere Sagen nærmere i Kontrolkommissionen. Herfra vil der nu blive givet den britiske Repræsentation i nævnte Kommission tilsvarende Ordrer.

- -

Vedkommende Embedsmand sluttede med at sige, at Danmark havde »a strong case«***), og at man fra Foreign Office's Side var beredt til saa kraftigt, som Forholdene gjorde det muligt, at støtte Gennemførelsen af vort berettigede Krav.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

121.

Depeche af 26. februar 1947 fra udenrigsministeren til gesandten i Oslo.

Den 26. Februar 1947.

Tysklands fremtidige Ordning.

Hr. Minister,

Den danske Regering har med Taknemmelighed bemærket, at den norske Regering i sit Memorandum af 23. Januar 1947****) vedrørende de allierede Magters Politik overfor Tyskland har gjort sig til Talsmand for, at der træffes Foranstaltninger til Sikring af nationale Mindretals Rettigheder, og har udtalt sig til Støtte for den danske Regerings Krav om, at de tyske Flygtninge i Danmark snarest muligt hjemsendes.

---

*) Jfr. dok. nr. 102.

**) Jfr. dok. nr. 119.

***) »En velunderbygget sag«.

****) Tilstillet stedfortræderne for de fire stormagters udenrigsministre under deres møde i London.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

De bedes opsøge den norske Udenrigsminister eller hans Stedfortræder og udtale den danske Regerings varme Paaskønnelse af den Støtte, som den norske Regering saaledes har givet danske Interesser.

Modtag, Hr. Minister, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

122.

Skrivelse af 27. februar 1947 fra den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer, til den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

PW & DP DIVISION,
Headquarters,
Control Commission for Germany (B.E.), Berlin,
B. A. O. R.

27th February, 1947.

To: Danish Military Mission, Berlin.

Subject: Acceptance of German Refugees from Denmark into British Zone of Germany.

1. On 22nd October, 1946*) we made an agreement with the Danish Government to accept into the British Zone of Germany German Refugees who were former residents of the Zone.

2. The figure quoted by the Danish Government was 12.000 and we have now not only completed acceptance of these 12.000 but have accepted a further 4.000 over and above this figure making a total of 16.000 in all. This is a 33 % increase on the figure quoted in our original agreement.

AFDELINGEN FOR KRIGSFANGER OG TVANGSFLYTTEDE PERSONER,
Hovedkvarteret,
Kontrolkommissionen for Tyskland (Britisk afdeling), Berlin,
Den britiske Rhinarmé.

Den 27. februar 1947.

Til: Den danske militærmission i Berlin.

Vedrørende: Modtagelse i den britiske zone af Tyskland af tyske flygtninge fra Danmark.

1. Den 22. oktober 1946*) traf vi aftale med den danske regering om modtagelse i den britiske zone af Tyskland af tyske flygtninge, som tidligere havde været bosat i zonen.

2. Det antal, der blev nævnt af den danske regering, var 12.000, og vi har nu ikke blot modtaget disse 12.000, men har yderligere modtaget 4.000, således at det samlede antal beløber sig til 16.000. Det er en forøgelse på 33 % i forhold til det i vor oprindelige aftale nævnte antal.

*) Skal rettelig være 21. oktober 1946, jfr. dok. nr. 76.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

3. We now hear that a further train of refugees has arrived in the British Zone which will bring the numbers received to over 17.000.

4. We now consider that we have more than fulfilled our original agreement and propose only to permit entry of further refugees subject to the provisions of paras. 5, 6, 7 below.

5. In accordance with verbal agreement given by Brigadier Kenchington during his visit to Copenhagen 8 to 13 February, 1947, the British Zone will accept at a later date, after registration, a small number of genuine compassionate cases*) where refugees have been especially asked for by British or German authorities in the British Zone.

6. Since we have already received over 5.000 more than originally agreed upon we do not consider such compassionate cases will exceed more than 2.000 and will not be prepared to accept more than this number in all.

7. Before movement of any such compassionate cases takes place, special application should be made with a minimum of three weeks warning to PW and DP Zonal Executive Offices, Lemgo, to enable, them to

a. make arrangements for reception;

b. examine the bona fides of the cases;

c. give approval for the move.

3. Vi hører nu, at der til den britiske zone er ankommet endnu et tog med flygtninge, som vil bringe det modtagne antal op over 17.000.

4. Vi mener nu at have mere end opfyldt vor oprindelige aftale og agter kun at tillade indrejse af yderligere flygtninge, forsåvidt de falder ind under, hvad der er fastsat i de følgende afsnit 5, 6 og 7.

5. I overensstemmelse med en af brigadegeneral Kenchington under hans besøg i København fra den 8. til den 13. februar 1947 truffet mundtlig aftale vil den britiske zone på et senere tidspunkt, efter registrering, modtage et mindre antal virkelige »compassionate cases«*), om hvis hjemsendelse der specielt er blevet anmodet af britiske eller tyske myndigheder i den britiske zone.

6. Da vi allerede har modtaget over 5.000 mere end oprindelig aftalt, mener vi ikke, at sådanne »compassionate cases« bør overstige 2.000, og er ikke rede til at modtage flere end dette antal.

7. Mindst 3 uger før overførelsen af sådanne »compassionate cases« finder sted, vil særlig ansøgning være at indsende til zonekontoret under afdelingen for krigsfanger og tvangsflyttede personer, Lemgo, for at dette kan

a. træffe foranstaltninger til modtagelsen,

b. undersøge tilfældenes ægthed,

c. give tilladelse til overflytningen.

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

8. I would be grateful if you would inform the Danish authorities concerned of these conditions and arrangements.

A. G. KENCHINGTON
Brigadier
Chief, PW & DP Division.

8. Jeg ville være Dem taknemmelig, hvis De ville underrette vedkommende danske myndigheder om disse betingelser og foranstaltninger.

A. G. KENCHINGTON
Brigadegeneral
Chef for afdelingen for krigsfanger og tvangsflyttede personer.

123.

Notits af 6. marts 1947 om udenrigsministerens samtale samme dag med den amerikanske ambassadør i København.

Den amerikanske Ambassadør har i Dag været her og meddelt, at han har faaet Telegram fra General Clay, der nu er den øverste amerikanske General i Tyskland, gaaende ud paa, at Myndighederne i den amerikanske Zone er rede til at tage imod 12.000 tyske Flygtninge fra Danmark, dog at Transporterne først kan begynde i Maj med 1.000 om Ugen.

Jeg takkede Ambassadøren for Meddelelsen, som var overordentlig kærkommen, og som jeg for en stor Del tilskrev det Initiativ, han havde taget.

Ambassadøren lovede paa min Foranledning at sende skriftlig Bekræftelse.

Den 6. Marts 1947.

GUSTAV RASMUSSEN

124.

Note af 7. marts 1947 fra den amerikanske ambassadør i København til udenrigsministeren.

Oversættelse.

AMERICAN EMBASSY

Copenhagen, March 7, 1947.

Excellency,

I have the honor to inform your Excellency that the appropriate United

DEN AMERIKANSKE AMBASSADE

København, den 7. marts 1947.

Deres Excellence,

Jeg har den ære at meddele Deres Excellence, at vedkommende ameri-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

States authorities have decided to accept for repatriation into the United States Zone of Occupation in Germany a total of 12.000 of the German refugees which have been in Denmark since the end of hostilities.

It is planned to move these people at the rate of 1.000 per week, commencing early in May. Priority will be given to those who formerly resided east of the Oder-Neisse line who have relatives now permanently housed in the United States Zone. Within this category additional priority will be given to those families which include employable adults and to certain skilled individuals. Administrative and technical requirements for the selection of refugees and their movement to the United States Zone will be consummated by the United States and Danish authorities at Copenhagen at an early date.

I should add, with regard to this decision by the United States authorities, that my Government still adheres to the view that the responsibility for the German refugees who originated east of the Oder-Neisse line continues to rest upon the British and Russian authorities. The United States is acting out of a desire to assist the Danish Government in the solution of its refugee problem, but this acceptance of refugees into the United States Zone should not be taken as establishing a precedent for taking similar steps in the future.

Please accept, Excellency, the renew-

kanske myndigheder har besluttet i den amerikanske besættelseszone i Tyskland at modtage 12.000 af de tyske flygtninge, som siden fjendtlighedernes ophør har opholdt sig i Danmark.

Det er hensigten at hjemsende disse mennesker i kontingenter på 1.000 pr. uge fra begyndelsen af maj. De af flygtningene, som tidligere har været bosat øst for Oder/Neisse linien, og som har slægtninge, der nu er fast bosiddende i den amerikanske zone, vil få fortrin. Indenfor denne gruppe vil yderligere fortrin blive givet sådanne familier, som har arbejdsføre voksne medlemmer samt visse faguddannede personer. Om de med udvælgelsen og transporten af flygtningene til den amerikanske zone forbundne administrative og tekniske spørgsmål vil de amerikanske og danske myndigheder snarest træffe bestemmelse i København.

I forbindelse med denne af de amerikanske myndigheder trufne beslutning skal jeg tilføje, at min regering nærer den anskuelse, at ansvaret for de tyske flygtninge, som stammer fra områderne øst for Oder/Neisse linien, fortsat påhviler de britiske og russiske myndigheder. De Forenede Stater handler ud fra ønsket om at bistå den danske regering med løsningen af dens flygtningeproblem, men denne modtagelse af flygtninge i den amerikanske zone må ikke opfattes som et præcedens for, at lignende skridt vil blive taget i fremtiden.

Modtag, Deres Excellence, pånyfor-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ed assurances of my highest consideration.

JOSIAH MARVEL jr.

His Excellency
Gustav Rasmussen,
Royal Minister for Foreign Affairs, Copenhagen.

sikringen om min mest udmærkede højagtelse.

JOSIAH MARVEL jr.

Hans Excellence
Hr. Gustav Rasmussen,
Kgl. Udenrigsminister,
København.

125.

Note af 11. marts 1947 fra udenrigsministeren til den amerikanske ambassadør i København.

Copenhagen, March the 11th, 1947.

Excellency,

I have the honor to acknowledge with thanks the receipt of your note, dated March 7th, 1947*), in which you have informed me that the appropriate United States authorities have decided to accept for repatriation into the United States Zone of Occupation in Germany a total of 12.000 of the German refugees in Denmark, and that it is planned to move these people – primarily refugees who formerly resided east of the Oder–Neisse line and who have relatives now permanently housed in the United States Zone – at the rate of 1.000 per week, commencing early in May.

I note with great satisfaction that this decision is prompted by the desire

Oversættelse.

København, den 11. marts 1947.

Deres Excellence,

Jeg har den ære med tak at anerkende modtagelsen af Deres note af 7. marts 1947*), i hvilken De har meddelt mig, at vedkommende amerikanske myndigheder har besluttet i den amerikanske besættelseszone i Tyskland at modtage ialt 12.000 af de tyske flygtninge i Danmark, og at det er hensigten at hjemsende disse mennesker – i første række flygtninge, som tidligere har været bosat øst for Oder/Neisse linien, og som har slægtninge, der nu er bosiddende i den amerikanske zone – i kontingenter på 1.000 pr. uge fra begyndelsen af maj.

Jeg har med stor tilfredshed bemærket, at denne afgørelse er truffet ud fra

*) Jfr. dok. nr. 124.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

of the United States Government to assist the Danish Government in the solution of its refugee-problem, and I wish to express my sincere appreciation of this attitude.

While further noting the reservations stated by Your Excellency in respect of the responsibility for German refugees originating east of the Oder-Neisse line, it is my hope that the United States authorities in Germany will, nevertheless, combine their efforts with those of the authorities responsible for the other Zones of Occupation so that within the next few months the four occupation powers will succeed in reaching a mutual agreement which will secure the total removal of the German refugees still in this country.

I avail myself of this opportunity, Excellency, to renew to you the assurance of my highest consideration.

GUSTAV RASMUSSEN

His Excellency,
Josiah Marvel jr.,
Ambassador of the United States of America, Copenhagen.

den amerikanske regerings ønske om at bistå den danske regering med løsningen af dens flygtningeproblem, og jeg vil gerne give udtryk for min oprigtige værdsættelse af denne holdning.

Jeg har endvidere bemærket det af Deres Excellence tagne forbehold med hensyn til ansvaret for de tyske flygtninge, som stammer fra områderne øst for Oder/Neisse linien, men håber alligevel, at de amerikanske myndigheder i Tyskland vil samarbejde med de ansvarlige myndigheder i de andre besættelseszoner, således at det vil lykkes de fire besættelsesmagter i løbet af de nærmeste måneder indbyrdes at nå til en overenskomst, der sikrer en fuldstændig fjernelse af de tyske flygtninge, som stadig opholder sig her i landet.

Jeg benytter denne lejlighed til påny at forsikre Deres Excellence om min mest udmærkede højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence
Hr. Josiah Marvel jr.,
De Forenede Staters Ambassadør i København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

126.

Uddrag af udenrigsministerens tale under finanslovsdebatten i folketinget den 12. marts 1947.

Endelig vil jeg gerne til sidst have Lov til at gøre nogle Bemærkninger i Anledning af en Udtalelse, som det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen fremsatte. Det ærede Medlem anbefalede Regeringen at koncentrere sine Kræfter om at faa de tyske Flygtninge ud af Danmark fremfor at interessere sig for de tyske Flygtninge i Sydslesvig. Maaske kommer der senere en Lejlighed, hvor det vil være naturligt at give en udførlig Redegørelse for, hvad Regeringen har tilstræbt og opnaaet i denne Sag, i Spørgsmaalet om Hjemsendelse af de tyske Flygtninge, men paa den Foranledning, som det ærede Medlems Udtalelse giver, vil jeg dog gerne her gøre en enkelt Bemærkning om det faktiske.

Indtil nu har vi i Henhold til de Tilsagn, vi har faaet fra de britiske, de franske og de amerikanske Myndigheder, sendt mellem 40.000 og 50.000 Flygtninge hjem. Myndighederne i den britiske Zone i Tyskland har taget et væsentligt større Antal end det, som de oprindelig gav Tilsagn om, og for den franske Zones Vedkommende er der ligeledes Udsigt til, at et noget større Antal end oprindelig aftalt kan blive sendt. Der er derimod kun sendt meget faa til den amerikanske Zone, men jeg haaber, at Udenrigsministeriet i en nærmere Fremtid vil være i Stand til at udsende Meddelelse om, at et betydeligt Antal tyske Flygtninge til Foraaret vil kunne sendes tilbage til den amerikanske Zone.

For Sovjetregeringens Vedkommende maa man jo først og fremmest ikke glemme, at Sovjetmyndighederne fjernede alle de tyske Flygtninge, der var paa Bornholm*), og at vi dernæst efter Forhandling med disse Myndigheder for nylig har faaet Tilsagn af Sovjetregeringen om, at den vil tage mod de tyske Flygtninge, som er hjemmehørende i den russiske Zone af Tyskland, ialt ca. 15.000. For faa Dage siden var nogle russiske Officerer fra Berlin i Danmark, og under Chefen for Flygtningeadministrationen, Minister Kjærbøls Medvirken, blev der med dem truffet Aftale om, at foreløbig 12.000 skal sendes til den russiske Del af Tyskland via Warnemünde, saasnart Sejladsforholdene kommer i Orden. 3.000 af disse 15.000 hører hjemme i Berlin, men vil efter Forhandlinger med de paagældende Myndigheder i Berlin ogsaa kunne ventes hjemsendt i en nærmere Fremtid.**)

Da vi fra de tre vestlige Magter havde faaet Tilsagn eller havde faaet Grund til at regne med, at de tilsammen i alt Fald vilde tage 36.000 tyske Flygtninge,

*) Jfr. dok. nr. 168.

**) Jfr. dok. nr. 111 og 118.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

henvendte Regeringen sig til Sovjetregeringen og foreslog, at den i Lighed med det Tilsagn, som Generalissimus Stalin gav i Fjor Sommer, gik ind paa at modtage et tilsvarende Antal, altsaa 36.000 Flygtninge. Vi har anmodet andre Magter, der er interesseret i Sagen, om at støtte vor Henvendelse, og efter at vi nu har truffet Aftale med de sovjetrussiske Myndigheder om disse 12.000, som snart skal sendes til den russiske Zone i Tyskland, foreligger der nu fra Sovjetregeringen Tilsagn om, at den er rede til at tage imod 21.000 til.*)

Hvis Udgiften til Flygtningene rundt regnet er 1.000 Kr. pr. Mand om Aaret, vil det altsaa sige, at den danske Stat spares for en Udgift paa mellem 40 og 50 Mill. Kr. for det Antal Flygtninges Vedkommende, der indtil nu er sendt tilbage, og da vi regner med paa Grundlag af de Tilsagn, vi har modtaget, og de Forhandlinger, der har været ført, i de nærmeste Maaneder at kunne hjemsende yderligere godt 50.000 Flygtninge, vil det sige, at der indtræder en ny Besparelse paa andre 50 Mill. om Aaret.

127.

Telegram af 15. marts 1947 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva.

I telegrammet anmodede udenrigsministeriet gesandtskabet i Moskva om at indberette, hvorvidt det sovjetiske udenrigsministerium over for gesandtskabet havde bekræftet sit over for den britiske ambassadør i Moskva givne tilsagn*) om foreløbig i den sovjetiske besættelseszone at ville modtage et antal tyske flygtninge fra Danmark svarende til det antal – ca. 36.000 – de øvrige besættelsesmagter hidtil var indgået på tilsammen at modtage.

128.

Telegrafisk indberetning af 16. marts 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

I telegrammet besvarede gesandtskabet i Moskva udenrigsministeriets telegram af 15. s. m.**) benægtende og meddelte samtidig, at det havde spurgt til sagen i det sovjetiske udenrigsministerium.

*) Jfr. dok. nr. 119 og 120.
**) Jfr. dok. nr. 127.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

129.

Telegrafisk indberetning af 20. marts 1947 fra gesandtskabet i Moskva til udenrigsministeriet.

Gestel 37*). Bekræftelse foreligger.

130.

Depeche af 21. marts 1947 fra udenrigsministeren til gesandten i London.

København, den 21. Marts 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Lensgreve,

Gennem det kgl. Gesandtskab i Moskva er jeg blevet gjort bekendt med Ordlyden af det Brev, som den britiske Ambassadør i Moskva efter sin Regerings Instruktion den 24. December 1946 sendte den sovjetrussiske Udenrigsminister, og hvori han under Henvisning til det af Generalissimus Stalin i Juni 1946 fremsatte Tilbud om at modtage 100.000 tyske Flygtninge fra Danmark paa Betingelse af, at de 3 andre Magter, der er ansvarlige for Tysklands Besættelse, i deres Zoner tilsammen vil modtage et tilsvarende Antal, henstillede, at Sovjetunionen foreløbig vilde modtage 36.000 tyske Flygtninge fra Danmark svarende til det Antal, som de tre andre Besættelsesmagter tilsammen havde lovet foreløbig at modtage, hvorhos ambassadøren understøttede de af den danske Regering gjorte Forestillinger med Henblik paa at udvirke, at Danmark snarest frigøres for de tyske Flygtninge, idet han navnlig henstillede, at den russiske Regering vilde give de russiske Myndigheder i Berlin Instruktioner med Henblik paa en snarlig Drøftelse af Spørgsmaalet mellem de Myndigheder, der er ansvarlige for de fire Zoner i Tyskland.

Jeg er ligeledes blevet gjort bekendt med Udenrigsminister Molotovs Svar af 17. Februar d. A. bl. a. indeholdende Meddelelse om, at Sovjetregeringen er rede til i den russiske Zone af Tyskland at modtage de omtalte 36.000 tyske Flygtninge fra Danmark.

*) Jfr. dok. nr. 128.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg beder Hr. Greven om overfor det britiske Udenrigsministerium at ville udtale den kgl. Regerings oprigtige Tak for den værdifulde Bistand, der af den britiske Regering og den britiske Ambassadør i Moskva saaledes er blevet ydet i denne for Danmark overordentlig betydningsfulde Sag.

Det tilføjes til Deres Underretning at jeg i en Note af 10. Marts til den britiske Chargé d'Affaires a. i. i København*) bl. a. har udtalt følgende:

»I have noted with great satisfaction that the British Government will exert their utmost efforts to secure the early and total removal of the considerable number of German refugees still in this country, and beg to express my sincere thanks for this assurance.«**)

Modtag, Hr. Lensgreve, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

131.

Telegrafisk indberetning af 22. marts 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

I telegrammet meddelte den danske militærmission i Berlin, at to repræsentanter for de amerikanske militærmyndigheder i Tyskland ledsaget af et medlem af militærmissionen den 25. s. m. ville afrejse fra Berlin til København for at føre forhandlinger om den praktiske gennemførelse af hjemsendelsen af 12.000 tyske flygtninge fra Danmark til den amerikanske zone af Tyskland.

132.

Uddrag af telegram af 22. marts 1947 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet.

For Flygtningeadministrationen, Palæ 9747, fra Aarøe:***) »De franske Myndigheder vil modtage yderligere tre tusinde Flygtninge – – – – – – – – – – –.«

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

**) *Oversættelse:* »Jeg har med stor tilfredshed bemærket, at den britiske regering vil gøre sit yderste for at sikre den snarlige og fuldstændige fjernelse af det betydelige antal tyske flygtninge, som endnu befinder sig her i landet, og tillader mig at udtrykke min oprigtige tak for denne forsikring«.

***) Kontorchef i statens civile luftværn. Kontorchef Aarøe befandt sig på tjenesterejse til den franske zone i Tyskland og Paris.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

133.

Telegram af 24. marts 1947 fra udenrigsministeriet til gesandtskabet i Moskva.

Bedes udtale danske Regerings oprigtige Tak for russiske Udenrigsministers Tilsagn nu modtage ialt 36.000 tyske Flygtninge fra Danmark i russiske Zone af Tyskland. Kgl. Regering paaskønner meget værdifulde Bistand, der af Sovjetregeringen saaledes er givet Tilsagn om i denne for Danmark overordentlig betydningsfulde Sag.

134.

Meddelelse af 2. april 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under Forhandlinger i Udenrigsministeriet mellem paa den ene Side Oberst Boyle og Major Asselta som Repræsentanter for de amerikanske Militærmyndigheder i Tyskland og paa den anden Side Udenrigsministeriets Direktør, Frants Hvass, og Chefen for Flygtningeadministrationen, fhv. Minister Kjærbøl, samt forskellige andre Embedsmænd er der opnaaet Enighed om Iværksættelsen af Hjemsendelsen til den amerikanske Zone i Tyskland af 12.000 tyske Flygtninge, heri indbefattet ca. 600 Flygtninge, som før Evakueringen til Danmark var bosiddende i den amerikanske Zone, og som allerede er hjemsendt til Zonen.

Hjemsendelsen vil blive paabegyndt omkring den 5. Maj. Der vil derefter blive overført 1.000 Flygtninge om Ugen.

135.

Indberetning af 10. april 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 10. April 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.
UM. Tel. af 29.3.47*).

Militærmissionen indberetter herved, at man efter Modtagelsen af Udenrigsministeriets ovenciterede Telefontelegram rettede Henvendelse den 1. April 1947 til Chefen for den sovjetiske Afdeling inden for Allied Liaison & Protocol Sec-

*) I denne telefonmeddelelse, der ikke er optaget i nærværende aktsamling, gjorde udenrigsministeriet militærmissionen i Berlin bekendt med indholdet af dok. nr. 127 og 129.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tion*) for at søge oplyst, om de herværende sovjetiske Myndigheder havde modtaget Instruktioner fra Regeringen i Moskva vedrørende det i Udenrigsministeriets Skrivelse af 17. Marts 1947**) med Bilag omhandlede Tilsagn om yderligere Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark. Missionen fremsatte samtidig overfor de sovjetiske Myndigheder en Forespørgsel om Muligheden for en Udvidelse af de enkelte Transporters Omfang.

Som det fremgaar af medfølgende to Eksemplarer af Oversættelse fra Russisk, har de sovjetiske Myndigheder i Skrivelse af 9. April 1947 overfor Missionen bekræftet at være villige til at modtage 36.000 tyske Flygtninge fra Danmark, heri indbefattet de 12.000, hvorom der allerede er afsluttet Overenskomst. De sovjetiske Myndigheder er endvidere rede til at forhøje de ugentlige Transporters Omfang til 1.500 Personer før 1. Juni d. A. og til 2.000 Personer efter 1. Juni d. A.

Forsaavidt angaar Afslutning af en ny Overenskomst i Henhold til de sovjetiske Myndigheders Anmodning, paatænker Missionen at lade Major Erik Hansen og Major Lyre straks efter førstnævntes Tilbagekomst hertil træde i Forbindelse med vedkommende sovjetiske Repræsentant, hvorom man imidlertid imødeser Udenrigsministeriets nærmere telefoniske Meddelelse.

K. D. FRIIS

Bilag til dok. nr. 135. Skrivelse af 9. april 1947 fra den sovjetiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, protokol- og forbindelsesafdelingen, til chefen for den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse fra russisk.

DEN ALLIEREDE KONTROLMYNDIGHED I TYSKLAND,
DET ALLIEREDE SEKRETARIAT,
PROTOKOL- OG FORBINDELSESAFDELINGEN,
Sovjetisk Sektion.

Berlin, den 9. april 1947.

Til Chefen for Den danske Militærmission i Tyskland,
Generalmajor K. D. Friis.

I besvarelse af Deres skrivelse af 1. april 1947 angående spørgsmålet om flytning af tyske flygtninge fra Danmark til den sovjetiske besættelseszone af Tyskland skal jeg efter ordre fra min overkommando meddele Dem følgende:

De sovjetiske myndigheder i Tyskland er villige til fra Danmark at modtage

*) Protokol- og forbindelsesafdelingen under det allierede kontrolråd for Tyskland.
**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

yderligere 24.000 tyske flygtninge udover de 12.000, hvorom der den 20. februar d. å. blev afsluttet overenskomst mellem de sovjetiske og danske myndigheder.

Den sovjetiske militær-administration er villig til at imødekomme de danske myndigheders anmodning om en forhøjelse af transporternes størrelse, således før 1. juni til 1.500 personer ugentlig og fra 1. juni til 2.000 personer ugentlig.

Idet jeg meddeler ovenstående, er det blevet pålagt mig at anmode Dem om at udpege en befuldmægtiget, som vil være i stand til at afslutte en ny overenskomst angående betingelserne for transporten af 36.000 tyske flygtninge, der vil blive modtaget i den sovjetiske zone fra Danmark. På vore vegne vil forhandlingerne blive ført af oberstløjtnant Maslennikof (Telefon 508–776).

Deres ærbødige

MARTINOF
Oberstløjtnant,
Chef for den Sovjetiske Sektion under Protokol- og Forbindelsesafdelingen.

136.

Meddelelse af 26. april 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

I Tilslutning til det i Marts 1947 fra den sovjetrussiske Regering modtagne Tilsagn om i den sovjetrussiske Zone af Tyskland at modtage 24.000 tyske Flygtninge fra Danmark udover de 12.000, om hvis Hjemsendelse der den 20. Februar 1947 blev truffet Aftale mellem de danske og sovjetrussiske Myndigheder, har den danske Militærmission i Berlin den 17. April 1947 med de derværende sovjetrussiske Myndigheder undertegnet en Tillægsoverenskomst, hvorefter den praktiske Gennemførelse af Hjemtransporten af samtlige 36.000 Flygtninge vil finde Sted i Overensstemmelse med de i Overenskomsten af 20. Februar 1947 fastsatte Retningslinier. Dog vil Transporternes Størrelse i Tiden indtil 1. Juni 1947 blive forhøjet fra 1.000 til 1.500 Flygtninge pr. Uge og fra 1. Juni til 2.000 Flygtninge pr. Uge.

Hjemsendelserne, der vil tage deres Begyndelse i Løbet af den kommende Uge, vil i første Række omfatte Flygtninge, der tidligere har haft Bopæl eller har nære Slægtninge i den sovjetrussiske Zone.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

137.

Uddrag af udenrigsministerens radiotale den 5. maj 1947.

En Sag, der siden Danmarks Befrielse har ligget Udenrigsministeriet stærkt paa Sinde, er Hjemsendelsen af de over 200.000 tyske Flygtninge, som den tyske Regering mod de danske Myndigheders Protest førte hertil i Krigens sidste Maaneder, og som var tilbage, efter at de sovjetrussiske Myndigheder havde fjernet en Snes Tusinde*) fra Bornholm.

Ved Tysklands Overgivelse var det de allierede Militærmyndigheders Hensigt først at hjemsende den tyske Værnemagt og derefter snarest at bringe Flygtningene ud af Landet. Det første skete hurtigt og effektivt, men i Juli Maaned 1945 fik Regeringen den nedslaaende Meddelelse, at det paa Grund af de kaotiske Tilstande i Tyskland ikke vilde være muligt at hjemsende Flygtningene med det første.

Dette stillede Danmark i en vanskelig Situation. Flygtningene udgjorde ikke mindre end 5 % af Landets Befolkning, og Omkostningerne ved deres Forsorg og Bevogtning har til Dato udgjort 400 Mill. Kroner.

Arbejds- og Socialministeriet fik overdraget hele den meget vanskelige og komplicerede Administration af Flygtningenes Anbringelse, Bespisning og Beklædning – en Opgave der senere er blevet henlagt til en særlig Flygtningeadministration, hvis Chef, fhv. Minister Johs. Kjærbøl, har indlagt sig Fortjeneste ved sin faste og kyndige Ledelse af denne Administration. Bevogtningen udføres af Hæren og Politiet. – Det blev Udenrigsministeriets Opgave ved Forhandling med de fire Stormagter at faa Flygtningene sendt hjem saa snart som muligt. Jeg tør sige, at ingen Lejlighed er forsømt for at fremskynde deres Hjemsendelse. I Løbet af Sommeren og Efteraaret 1945 og Foraaret 1946 rejste vi Spørgsmaalet i Henvendelser til de fire Stormagter og til den allierede Kontrolkommission for Tyskland. Under de Forenede Nationers Plenarforsamling i London i Januar Maaned 1946 benyttede jeg Lejligheden til at bringe Sagen frem paany. I Juni i Fjor havde jeg Lejlighed til sammen med Prins Axel at drøfte den med Udenrigsminister Molotov og navnlig med Generalissimus Stalin, der viste stor Forstaaelse for Flygtningeproblemets Betydning for Danmark, idet han tilbød, at Sovjetunionen i den sovjetrussiske Besættelseszone af Tyskland vilde modtage 100.000 af Flygtningene under Forudsætning af, at de tre andre Besættelsesmagter tilsammen i deres Zoner tog imod de andre 100.000. Udenrigsministeriet rettede straks Henvendelse til Regeringerne i London, Paris og Washington og til Kon-

) Heri indbefattet de tyske tropper, jfr. fodnote) ad dok. nr. 85 side 148 og dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

trolkommissionen i Berlin for at udvirke, at 100.000 Flygtninge kunde modtages i den amerikanske, den britiske og den franske Zone. Under et Ophold i New York i December Maaned søgte jeg igen at interessere Stormagternes Udenrigsministre for hele Problemet.

Udenrigsministeriet har saaledes stadig arbejdet paa Gennemførelse af denne Plan om en samlet Hjemsendelse af alle de tyske Flygtninge. Men da det blev aabenbart, at Forhandlingerne om Planen kunde trække i Langdrag, søgte vi at formaa de enkelte Besættelsesmagter til, som en Begyndelse at modtage mindre Kontingenter af Flygtningene.

I Løbet af Efteraaret 1946 og Foraaret 1947 har de allierede Militærmyndigheder i Tyskland taget imod et halvt hundrede Tusind, navnlig i den britiske og den franske Zone, saaledes at Antallet nu er nedbragt til ca. 150.000. Stormagterne har endvidere givet Tilsagn om at tage imod andre 50.000, navnlig i den sovjetrussiske og den amerikanske Zone, saaledes at Antallet af tyske Flygtninge i Danmark i Løbet af de kommende Maaneder yderligere vil blive reduceret til omkring 100.000. Dette betyder en aarlig Besparelse for Statskassen paa henved 100 Mill. Kr.

Der mangler endnu Aftaler om Hjemsendelse af de sidste 100.000, men vi arbejder stadig paa at faa saadanne Aftaler bragt i Stand, og jeg haaber, at der i nær Fremtid kan udsendes Meddelelse om, at vi snart kan begynde Hjemsendelsen af de sidste 100.000.

Det er en urimelig Byrde for Danmark at skulle huse, føde og bevogte disse Flygtninge. Men ogsaa Hensynet til Flygtningene selv trænger sig mere og mere paa, efterhaanden som Hjemsendelsen trækker i Langdrag. Det synes ikke forsvarligt, at man fortsat nægter disse Mennesker Adgang til deres Hjemland og tvinger dem til en Flygtningetilværelse, der nødvendigvis medfører en alvorlig sjælelig Belastning, først og fremmest paa Grund af selve Interneringen i et Land, hvor de ikke hører hjemme.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

138.

Uddrag af referat af 5. maj 1947 af udenrigsministerens samtaler den 29. og 30. april 1947 med den franske øverstkommanderende i Tyskland, og den 5. maj 1947 med den franske ambassadør i København.

Efter Taflet den 29. April hos Kongen og Dronningen talte jeg med General Koenig*) om Muligheden af at sende et yderligere Kontingent af tyske Flygtninge til den franske Zone. Generalen sagde, at han kunde tænke sig at modtage 10.000 til.

Ved Middagen paa Christiansborg den 30. April sagde Generalen mig, at han vilde være rede til at tage mod 15.000 til, forudsat at vi kunde ordne Problemet om Levnedsmidler til dem. Naar Generalen kom tilbage til Baden–Baden, vilde han tale om Sagen med de derværende franske Myndigheder og lade mig Resultatet vide.

I Eftermiddag har den franske Ambassadør været her og bekræftet General Koenigs Udtalelser med Tilføjende, at disse nye Transporter helst skulde være paa 1.000 om Ugen ligesom sidst. Ambassadøren tænkte sig, at det var praktisk, at en eller to Officerer kom herop fra Baden-Baden, men iøvrigt kunde Transporterne sikkert paabegyndes meget snart. Der var dog Spørgsmaalet om Levnedsmidler, idet man ikke for Tiden i den franske Zone kunde paatage sig at ernære flere, end der allerede var. Det kneb især, til den nye Høst kom i Hus. Ambassadøren foreslog, at vi medgav disse Flygtninge Levnedsmidler for mindst 3 Maaneder eller eftersendte dem.

Jeg sagde, at jeg vilde drøfte Sagen med de interesserede danske Myndigheder.

– –

Jeg lovede Ambassadøren at svare med det første for at sætte ham i Stand til at telegrafere til General Koenig.

Ambassadøren udtalte Ønsket om, at de franske Delegerede kunde faa Lov til at fremsætte visse Ønsker med Hensyn til Udvælgelsen af de Flygtninge, der skulde til den franske Zone. Som Eksempel paa en Flygtningekategori, som maatte anses for ønskværdig i den franske Zone nævnte Ambassadøren katolske Flygtninge, idet saadanne erfaringsmæssigt lettere end protestantiske indordnede sig i Forholdene i det katolske Rhinland. Han troede, at der var en 20.000 Katoliker blandt de tilbageværende Flygtninge. Muligt vilde de franske Repræsentanter ogsaa gerne fremsætte andre Ønsker af lignende Karakter, udsprunget af Ønsket

*) Som opholdt sig i København i anledning af kong Christian d. X's bisættelse.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om at lette Flygtningenes Anbringelse i den franske Zone, og Ambassadøren bad om, at de paagældende danske Myndigheder maatte blive instrueret om at tage Hensyn til de Ønsker, som de franske Repræsentanter maatte fremsætte.

Den 5. Maj 1947.

GUSTAV RASMUSSEN

139.

Uddrag af depeche af 6. juni 1947 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren.

London, den 6. Juni 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Da jeg i Gaar besøgte Mr. Hankey, Chef for »Northern Department« i Foreign Office*) og overfor ham paany bragte Spørgsmaalet om Hjemsendelse af de tyske Flygtninge i Danmark paa Bane, svarede han, at han netop, da jeg anmeldte mit Besøg, havde staaet i Begreb med at anmode mig om en Samtale angaaende dette Problem. Han ønskede at meddele, at man i Foreign Office stadig arbejdede med Sagen. Desværre var det for Tiden umuligt at tage imod flere Flygtninge i den britiske Zone. Forholdene i Zonen, baade med Hensyn til Ernæring og Boliger, var saa prekære, at det maatte betragtes som udelukket. Man havde her det Indtryk, at det heller ikke var muligt, i hvert Fald ikke nu, at faa hverken U.S.A. eller Rusland til at strække sig videre. Derimod var Forholdet formentlig et andet for Frankrigs Vedkommende.

Den franske Zone i Tyskland var ikke tættere befolket end før Krigen. Det vilde efter Foreign Office's bedste Overbevisning være let at accomodere endog et betydeligt Antal Flygtninge dér. Ydermere gjorde Manglen paa Arbejdskraft i selve Frankrig det naturligt at henvende sig til dette Lands Regering. »The French are crying out for labour«**), og der syntes at være en tydelig Tilbøjelighed hos Franskmændene til at tage imod tysk Arbejdskraft i Landet.

Under disse Omstændigheder ønskede Foreign Office at give den danske Regering det Raad at foretage en alvorlig og nøje underbygget Henvendelse til den franske Regering for at bevæge denne til at aftage et nyt Kontingent af Flygtninge til Anbringelse i den franske Zone og i Frankrig selv. Saasnart den britiske

*) Afdelingen for de nordiske lande i det britiske udenrigsministerium.

**) »Franskmændene råber på arbejdskraft.«

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Regering fik Meddelelse om Foretagelsen af et saadant Skridt fra dansk Side, vilde den være villig til officielt og med Styrke at støtte den i Paris. Det vilde i saa Fald være af Vigtighed, at Foreign Office fik meget nøje Underretning om den danske Henvendelses Indhold, saaledes at der derved tilvejebragtes Forudsætninger for at gøre den britiske Støtteaktion saa effektiv som mulig.

Jeg takkede Mr. Hankey for det Raad og det Tilsagn, han havde givet, hvorom jeg straks vilde underrette Hr. Udenrigsministeren. Jeg mente dog at burde gøre ham opmærksom paa, at det Menneskemateriale, som Flygtningene i Danmark udgjorde, ikke i særlig Grad var egnet til at tilfredsstille et Krav om Arbejdskraft, eftersom der i det samlede Antal Personer indgik en uforholdsmæssig stor Proportion af Kvinder, Børn og gamle Mænd, og at man derfor maatte være forberedt paa, at Franskmændene antagelig vilde gøre Vanskeligheder under Henvisning til dette Faktum.

Jeg vilde være taknemmelig for til sin Tid at blive underrettet om, hvorvidt det kongelige Ministerium maatte mene at kunne optage den saaledes af Mr. Hankey udkastede Tanke til Overvejelse.

Det er mit bestemte Indtryk, at Foreign Office i paakommende Tilfælde vil yde virksom Støtte. -

- -

Det vil ligeledes erindres, at Mr. Bevin i sin Redegørelse i Underhuset den 15. s. M.*) fremhævede sin levende Interesse i at opnaa en ligeligere Fordeling Okkupationsmagterne imellem af de Byrder, som hidrører fra Befolknings-Flytningerne, jfr. min ærbødige Beretning af 19. s. M.**) (Side 3).

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

*) Maj 1947.
**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

140.

Uddrag af depeche af 11. juni 1947 fra udenrigsministeren til ambassadøren i London.

København, den 11. Juni 1947.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Lensgreve,

Den kgl. Regering mener ikke at kunne medvirke til tvangsmæssig Flytning af tyske Flygtninge til et andet Land end det, hvor de er hjemmehørende. En Flytning af tyske Flygtninge til Frankrig maatte saaledes være betinget af, at Flygtningene selv ønskede frivilligt at rejse dertil.

Tanken om at modtage tyske Flygtninge i Frankrig blev i Fjor fremsat af den franske Regering og var i August Maaned 1946 Genstand for Forhandling i København med Repræsentanter for de franske Fagmyndigheder. – – – – – –

De franske Myndigheder er siden da ikke overfor Udenrigsministeriet vendt tilbage til Planen om Anbringelse af tyske Flygtninge i Frankrig.

Derimod er nye Forhandlinger forestaaende om Hjemsendelse af Flygtninge til den franske Zone i Tyskland. Under sit Besøg i København i Anledning af Kong Christians Bisættelse stillede General Koenig i Samtaler med mig i Udsigt, at den franske Zone kunde tage imod yderligere 15.000 Flygtninge, denne Gang dog under Forudsætning af, at den danske Regering medgav disse Flygtninge visse Kvanta Levnedsmidler. Dette Tilbud har den herværende franske Ambassadør senere bekræftet. Udenrigsministeriet har derefter meddelt den franske Ambassade, at man fra dansk Side i Princippet er rede til at optage Forhandlinger paa dette Grundlag. Disse Forhandlinger ventes paabegyndt i den nærmeste Fremtid.

Saafremt de fører til et positivt Resultat, vil Hr. Lensgreven blive anmodet om at foretage Henvendelse til det britiske Udenrigsministerium bl. a. under Henvisning til det Tilsagn, den britiske Regering har givet i en Note af 10. Februar d. A. fra den herværende britiske Ambassadør angaaende Afsendelsen af en dansk Brigade til den britiske Zone i Tyskland.*)

Modtag, Hr. Lensgreve, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

*) Jfr. dok. nr. 117.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

141.

Meddelelse af 2. juli 1947 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under Forhandlinger i Udenrigsministeriet mellem paa den ene Side den herværende franske Ambassade og Repræsentanter for de franske Militærmyndigheder i Tyskland og paa den anden Side Chefen for Flygtningeadministrationen og Repræsentanter for Udenrigsministeriet er der den 2. Juli 1947 opnaaet Enighed om Hjemsendelse fra Danmark til den franske Besættelseszone i Tyskland af 15.000 tyske Flygtninge udover de ca. 15.000 tyske Flygtninge, den franske Zone tidligere har modtaget*).

Hjemsendelsen af det nye Kontingent paa 15.000 Flygtninge begynder Onsdag den 9. Juli 1947, og Transporterne vil foreløbig omfatte 1.500 Flygtninge pr. Uge.

142.

Meddelelse af 8. juli 1947 fra flygtningeadministrationen til Ritzaus Bureau.

Flygtningeadministrationen har fra den danske Militærmission i Berlin modtaget Underretning om, at Besættelsesmyndighederne i den sovjetrussiske Zone i Tyskland over for Militærmissionen har fremsat Tilbud om at forøge Hjemsendelsestempoet for de tyske Flygtninge til den russiske Zone fra 2.000 til 3.000 om Ugen.

Paa Grundlag af dette Tilbud vil der fra Mandag den 14. Juli 1947 at regne blive hjemsendt 1.000 Flygtninge til den russiske Zone hver Mandag, Onsdag og Fredag.

143.

Brev af 8. juli 1947 fra ambassadøren i London til chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling.

London, den 8. Juli 1947.

Kære Udenrigsraad Dahl,

Da jeg igaar aflagde Besøg hos Mr. Hankey, Chef for Northern Department**), inden min Afrejse paa Onsdag til Danmark, bragte han ogsaa Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark paa Bane. Han meddelte mig, at der under

*) Den danske regering forpligtede sig ved aftalen til at levere levnedsmidler svarende til 1850 kalorier pr. dag pr. flygtning i 90 dage, jfr. dok. nr. 145.

**) Afdelingen for de nordiske lande i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

»Control Council« i Berlin*) er nedsat en særlig Komité, der vist nok hedder noget lignende som »Displaced Persons Committee«, og hvis Opgave det er at undersøge, hvorledes man bedst kan reabsorbere i Tyskland Tyskere, som endnu befinder sig udenfor deres Fædreland. For Tiden føres der i nævnte Komité Forhandlinger imellem de dér repræsenterede fire Stormagter angaaende hele Problemet tyske Flygtninge i Udlandet. Forholdet stiller sig saaledes, at der endnu findes en Del tyske Flygtninge i Ungarn og vist nok ogsaa i Jugoslavien. Disse ønsker man fra russisk Side at faa sendt hjem til Tyskland. Fra britisk Side tænker man sig Muligheden af at kunne slutte en »bargain«**), saaledes at dette kan opvejes med, at nogle af de Flygtninge, der befinder sig i Danmark, kan blive sendt til deres Hjemsted, hvad enten dette nu maatte være de vestlige Distrikter af det nuværende Polen, det tidligere Øst-Preussen eller andetsteds. Den britiske Repræsentant har fra Foreign Office***) faaet Ordre til at virke for en for Danmark gunstig Løsning.

Endnu er der ikke opnaaet noget Fremskridt, men Sagen vil vedblivende blive holdt i Erindring.

Med venlig Hilsen, Deres hengivne

E. REVENTLOW

Højvelbaarne Hr. Udenrigsraad J. R. N. Dahl, R., DM.,
Udenrigsministeriet.

144.

Uddrag af depeche af 11. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren.

London, den 11. Juli 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark.
UM.s af 7.7.47****).

Hr. Udenrigsminister,

Under en Samtale med Chefen for The Northern Department*****) afleverede jeg idag den i Genpart i 2 Eksemplarer vedlagte Note af 10. d. M. udarbejdet paa Grundlag af de mig med ovenciterede Depeche tilgaaede Instruktioner.

Ved Overleveringen udtalte jeg til Mr. Hankey, at det drejede sig om et Spørgs-

*) Det allierede kontrolråd for Tyskland.
**) »Handel».
***) Det britiske udenrigsministerium.
****) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
*****) Afdelingen for de nordiske lande i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maal, som jeg vidste ogsaa laa ham paa Sinde, og som den danske Regering tillægger en overordentlig stor Betydning. Han vilde af Noten se, at der snart kun vilde være ca. 100.000 Flygtninge tilbage i Danmark, og at Regeringen meget haabede, at der inden Vinterens Komme kunde blive truffet saadanne Foranstaltninger, saa disse kunde hjemføres.

Mr. Hankey, med hvem Ambassaden ofte har drøftet dette Spørgsmaal, og som virkelig synes at tage en personlig Interesse i det, udtalte straks, at det maaske vilde vise sig vanskeligt herfra London at foretage effektive Skridt, idet Flygtningespørgsmaalet (ikke alene vedrørende Danmark, men ogsaa de sydøstlige Grænsestater til Tyskland, jvf. Lensgreve Reventlows Underhaandsskrivelse af 8. d. M. til Udenrigsraad Dahl*)) nu var taget op til Behandling af en Tremagtskommission i Berlin. Han var ikke videre optimistisk med Hensyn til de Resultater, denne Kommission vilde naa, og henviste iøvrigt til, at der allerede nu var 66 Millioner Mennesker sammenpresset indenfor det reducerede tyske Omraade, og at Overfyldningen navnlig af den britiske Zones Industridistrikt var alvorlig.

Da han i denne Forbindelse antydede forventelige Vanskeligheder fra Sovjets Side med Hensyn til Anbringelse af Flygtninge indenfor dettes Zone, fandt jeg Anledning til at fremhæve Generalissimus Stalins Tilsagn og at takke for den Støtte, man i sin Tid fra britisk Side havde ydet gennem den britiske Ambassade i Moskva. – – – – – Jeg meddelte endvidere, at der netop i disse Dage var tilgaaet Udenrigsministeriet Meddelelser fra Berlin, der tydede paa, at man fra russisk Side vilde være rede til at træffe en Tillægsaftale om at modtage yderligere 15.000 tyske Flygtninge indenfor Zonen svarende til det Antal, de franske Myndigheder ved Aftalen af 2. Juli var indgaaet paa at tage (jvf. UM.s Skrivelse af 8. d. M.**)). Hvis man fra britisk Side nu kunde se Udvej til at tage de foreslaaede 30.000, var der saaledes Mulighed for at faa gennemført Stalins Tilsagn. Han indrømmede, at det jo nu kun drejede sig om forholdsvis smaa Tal sammenlignet med de stedfundne Forflytninger af Millioner, men udtalte en vis Ængstelse for, at en yderligere Overflytning kunde medføre Uroligheder, og at man nødig vilde se det komme til, at britiske Tropper maatte bruge deres Vaaben til Ordenens Opretholdelse.

Jeg sagde, at jeg havde forstaaet, at Overfyldningen var størst i Sydslesvig, og at Chancen for Uroligheder dèr kunde undgaas ved at flytte de fremmede Elementer til det indre af Tyskland blandt den rent tyske Befolkning. Da der nu var et vist Samarbejde med de engelske og amerikanske Besættelsesmyndigheder, burde det maaske prøves, om der ikke i den amerikanske Zone f. Eks. i Øst Bayern vilde være Plads for en Del hjemløse.

*) Jfr. dok. nr. 143.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Mr. Hankey spurgte, om der forelaa nærmere Oplysninger om Antallet af de Kvinder, der havde demonstreret for at blive hjemsendt til deres Familier. Jeg svarede, at Tallet ikke var mig bekendt, men at Oplysninger herom rimeligvis kunde fremskaffes; jeg mente samtidig at kunne sige, at man vel kunde gaa ud fra, at ikke samtlige de Paarørende havde fundet Hjemsted i den britiske Zone.

Ved Samtalens Slutning understregede jeg paany, at den danske Regering lægger den allerstørste Vægt paa at blive befriet for de tilbageværende Flygtninge saa snart som muligt, og at det i Forhold til Landets Befolkning havde været og var en meget haard Byrde for Danmarks Samfundsøkonomi, og Mr. Hankey lovede at ville gøre en Indsats for at opnaa en tilfredsstillende Løsning.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

W. EICKHOFF

Bilag til dok. nr. 144. Note af 10. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til den britiske udenrigsminister.

Oversættelse.

London, 10th July, 1947.

Sir,

Acting under instructions from my Government I have the honour to submit the following observations for your consideration on the question of the continued presence of German refugees in Denmark.

When the agreements concluded prior to the 1st July last between Denmark and the four Occupational Powers in Germany regarding the repatriation of the German refugees from Denmark have actually been carried out about the 1st September this year, 18.000 will have been transferred to the British

London, den 10. juli 1947.

Deres Excellence,

Efter instruktion fra min regering har jeg den ære til Deres overvejelse at fremkomme med følgende bemærkninger vedrørende spørgsmålet om den fortsatte tilstedeværelse af tyske flygtninge i Danmark.

Når de indtil 1. juli d. å. mellem Danmark og de fire besættelsesmagter i Tyskland indgåede aftaler om hjemsendelse af tyske flygtninge fra Danmark omkring den 1. september d. å. er opfyldt, vil der til den britiske zone være overført 18.000, til den amerikanske zone 12.000, til den franske zone

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Zone, 12.000 to the American Zone, 15.000 to the French Zone and 36.000 to the Soviet-Russian Zone. Besides these batches of refugees, 19.000 German subjects who have been staying in Refugee Camps in Denmark but have belonged to the German Wehrmacht, in accordance with their status will by September this year have been sent home to be demobilized at their respective domiciles in the four Zones of Occupation.

Thereafter about 100.000 German refugees remain in Denmark, and the Danish Government must attach decisive importance to their removal in the nearest future.

The outlay for the care and guarding of these refugees have up to this date amounted to more than 400 million Kroner, and the Danish State expenditure now amounts to about 10–12 million Kroner per month. Besides this unreasonably heavy financial burden on the Danish State budget the presence of the refugees means that labour, including the personnel required for the guarding of them, transport, food and fuel to a not inconsiderable extent are withdrawn from the trade of the country. This burden upon Danish economy entails delay in the rebuilding of the country after the war.

Also out of humane considerations it is essential that possibilities should soon be provided for the sending home of these 100.000 of the German refugees. As previously emphasized it is the risk of infiltration and assimilation

15.000 og til den sovjetiske zone 36.000. Foruden disse flygtningekontingenter vil til september i år 19.000 tyske statsborgere, som har haft ophold i flygtningelejre i Danmark, men som har tilhørt den tyske værnemagt, i overensstemmelse hermed være hjemsendt til demobilisering på deres respektive hjemsteder i de fire besættelseszoner.

Tilbage i Danmark er der derefter ca. 100.000 tyske flygtninge, hvis fjernelse i den nærmeste fremtid den danske regering må tillægge afgørende betydning.

Udgifterne ved forsorgen for og bevogtningen af disse flygtninge har til dato andraget over 400 mill. kr., og den danske stats omkostninger beløber sig nu til ca. 10–12 mill. kr. månedlig. Foruden denne urimelig tunge finansielle byrde på det danske statsbudget betyder tilstedeværelsen af flygtningene, at arbejdskraft, herunder det til bevogtningen nødvendige personel, transportmidler, fødevarer og brændsel i et ikke ubetydeligt omfang unddrages landets erhvervsliv. Denne belastning af den danske økonomi medfører forsinkelse af landets genopbygning efter krigen.

Også af humane grunde er det af afgørende betydning, at der snarest tilvejebringes mulighed for hjemsendelse af disse 100.000 tyske flygtninge. Som tidligere fremhævet er det risikoen for infiltration og optagelse i den danske

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

into the Danish population of this foreign element that makes it positively necessary that the German refugees should be kept interned. On the other hand, it is not in accordance with ordinary humane conception to keep people interned for years, when they have not been found guilty of any criminal behaviour, and particularly, when they have no greater wish than to return to their home land. Numerous refugees have received information that their relatives in Germany have found dwelling places and that they wish that the members of their families, now living in Refugee Camps in Denmark should join them there. Many female refugees have received letters from their husbands, who have returned from their imprisonment abroad and now wish their wives and children to join them. Quite recently several thousand women in one of the Refugee Camps have organised demonstrations for their return to their husbands, who now live in the British Zone. Representatives of several foreign missions in Denmark, including the British Embassy, have during a recent visit had an opportunity to form an opinion of the conditions as they present themselves in the Refugee Camp at Oksbøl, Jutland.

As His Britannic Majesty's Government will be aware, the Danish Government received in June 1946 from Generalissimo Stalin an undertaking that the Soviet Authorities in the Soviet Occupation Zone of Germany would

befolkning af dette fremmedelement, som gør det ubetinget nødvendigt at holde de tyske flygtninge interneret. På den anden side er det ikke i overensstemmelse med almindelig human opfattelse at holde mennesker interneret i årevis, når de ikke har gjort sig skyldige i nogen forbrydelse, og navnlig når de ikke har noget større ønske end at vende tilbage til deres hjemland. Talrige flygtninge har modtaget oplysning om, at deres pårørende i Tyskland har fundet boliger, hvor de ønsker at de medlemmer af deres familier, som nu opholder sig i flygtningelejre i Danmark, skal slutte sig til dem. Mange kvindelige flygtninge har modtaget breve fra deres mænd, som er vendt tilbage fra krigsfangenskab i andre lande og nu ønsker, at deres hustruer og børn skal slutte sig til dem. For ganske kort tid siden har adskillige tusinde kvinder i en af flygtningelejrene demonstreret for deres tilbagevenden til deres mænd, som nu bor i den britiske zone. Repræsentanter for adskillige fremmede repræsentationer i Danmark, herunder den britiske ambassade, har under et nyligt besøg i flygtningelejren i Oksbøl i Jylland haft lejlighed til at danne sig et begreb om forholdene.

Som Hans britiske Majestæts regering vil vide, modtog den danske regering i juni 1946 fra generalissimus Stalin et tilbud om, at sovjetmyndighederne i den sovjetiske besættelseszone af Tyskland ville modtage halvdelen af de ca.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

receive half of the ca. 200.000 German refugees who were at that time in Denmark provided that the three other Powers of Occupation would receive the other half in their respective Zones.

By an agreement of 2nd July, 1947 between the Danish and the French Authorities the French Occupation Authorities declared themselves ready to receive into the French Zone 15.000 refugees out of the last remaining 100.000 refugees.

Accordingly, by the middle of September 1947 the remaining refugees would amount to ca. 85.000. If only about 30.000 of these could be taken over by the Western Zones, a basis would exist for an approach to the Soviet Government with a view to their taking over the rest. The Western Zones would then have received ca. 90.000 refugees, the Eastern (Soviet) Zone 90.000, in all 180.000, to which must be added the above-mentioned Germans belonging to the Wehrmacht, who, as far as known, have been distributed over all four Zones.

In the British Ambassador's note of 10th February, 1947, addressed to M. Gustav Rasmussen, concerning the Danish detachment of troops which has been sent to Germany to share with the Allied Powers the duties of Occupation*), M. Randall was good enough to state that the British Government would do its utmost to ensure the speedy removal of all German refugees

200.000 tyske flygtninge, som da opholdt sig i Danmark, under forudsætning af, at de tre andre besættelsesmagter ville modtage den anden halvdel i deres respektive zoner.

Ved en mellem de danske og franske myndigheder den 2. juli 1947 truffen aftale erklærede de franske besættelsesmyndigheder sig villige til af de sidste 100.000 flygtninge at modtage 15.000 flygtninge i den franske zone.

Antallet af tilbageværende flygtninge vil herefter omkring midten af september 1947 beløbe sig til ca. 85.000. Hvis blot ca. 30.000 af disse kunne overtages af de vestlige zoner, ville der være skabt grundlag for at rette en henvendelse til sovjetregeringen om overtagelse af resten. De vestlige zoner ville da have modtaget ca. 90.000 flygtninge, den østlige (sovjetiske) zone 90.000, ialt 180.000, hvortil kommer de ovenfornævnte tyskere, som har tilhørt værnemagten, og som såvidt vides er blevet fordelt mellem alle fire zoner.

I den britiske ambassadørs note af 10. februar 1947 til hr. Gustav Rasmussen vedrørende det danske troppekontingent, som er blevet sendt til Tyskland for sammen med de allierede magter at deltage i besættelsen*), havde hr. Randall den godhed at erklære, at den britiske regering ville gøre sit yderste for at sikre en hurtig fjernelse af alle tyske flygtninge fra Danmark. Det på-

*) Jfr. dok. nr. 117.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

from Denmark. The apposite section of the British Ambassador's note reads as follows:

»As regards German refugees who will remain after the transfers at present in progress or under discussion have been completed, I am authorised to assure the Danish Government that His Majesty's Government will exert their utmost efforts to secure their early and total removal. It will, however, continue as in the past to be necessary to secure the co-operation of the other occupation powers for this purpose. Given this co-operation, it is the aim of His Majesty's Government to assist in securing the removal of the refugees within the next few months and His Majesty's Government will be prepared to take their full share under such agreement up to the limit of what the British Zone is capable«.

The Danish Brigade having now arrived to take up their duties in Germany the Danish Government are most anxious that His Britannic Majesty's Government should urgently consider receiving a further batch of refugees from Denmark into the British Zone, and I am therefore instructed to inform you that the Danish Government would greatly appreciate the opening of negotiations in the nearest future on this question, to the furtherance of which they attach the very greatest importance, having in view the complete removal of all refugees from Denmark before the beginning of next winter.

gældende afsnit af den britiske ambassadørs note er sålydende:

»Med hensyn til de tyske flygtninge, der vil blive tilbage efter afslutningen af de hjemsendelser, som for tiden finder sted eller er genstand for forhandling, er jeg bemyndiget til at forsikre den danske regering om, at Hans Majestæts regering vil gøre sit yderste for at sikre deres snarlige og fuldstændige fjernelse. Det vil imidlertid som hidtil være nødvendigt at sikre sig de andre besættelsesmagters medvirken til dette formål. Under forudsætning af en sådan medvirken er det Hans Majestæts regerings mål at bistå til at sikre en fjernelse af flygtningene indenfor de nærmeste måneder, og Hans Majestæts regering er rede til som led i en sådan samvirken at tage sin fulde andel indenfor, hvad den britiske zone er i stand til at modtage«.

Efter at den danske brigade nu er ankommet til Tyskland for at påbegynde sin tjeneste, ser den danske regering meget gerne, at Hans britiske Majestæts regering snarest tager under overvejelse at modtage et yderligere kontingent flygtninge fra Danmark i den britiske zone, og jeg er derfor blevet instrueret om at meddele Dem, at den danske regering ville sætte megen pris på, at der i den nærmeste fremtid indledes forhandlinger om denne sag, hvis fremme den tillægger den allerstørste betydning, med henblik på at samtlige flygtninge kan blive fjernet fra Danmark inden begyndelsen af næste vinter.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I beg to add that my Government are ready at any time, if so desired, to send special representatives to negotiate about the further reception of German refugees in the British Zone, whether such negotiations are to take place in London or in Berlin.

I have the honour to be, with the highest consideration, Sir, Your most obedient humble Servant,

W. EICKHOFF

The Right Honourable
Ernest Bevin, P.C., M.P.,
Secretary of State for Foreign Affairs.

Jeg tillader mig at tilføje, at min regering er rede til, om ønsket, når som helst at sende særlige repræsentanter for at forhandle om modtagelse af yderligere flygtninge i den britiske zone, hvad enten sådanne forhandlinger skal finde sted i London eller i Berlin.

Jeg har den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Deres Excellences ærbødigste

W. EICKHOFF

Højvelbaarne Hr. Udenrigsminister
Ernest Bevin, P.C.,M.P.

145.

Skrivelse af 14. juli 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

København, den 14. Juli 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge i Danmark til den franske Zone af Tyskland.
UM. af 17.5.1947*).

I Fortsættelse af ovenciterede Skrivelse fremsender Udenrigsministeriet hoslagt Afskrift af en med de franske Militærmyndigheder i Tyskland indgaaet Overenskomst af 2. Juli 1947, hvorefter der er opnaaet Enighed om Hjemsendelse fra Danmark til den franske Besættelseszone i Tyskland af 15.000 tyske Flygtninge udover de ca. 15.000 tyske Flygtninge, den franske Zone tidligere har modtaget.

Hjemsendelsen af det nye Kontingent er begyndt Onsdag den 9. Juli 1947 med Hjemsendelsen af 1.000 Flygtninge og vil fra den 16. d. M. at regne foreløbig

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

omfatte 1.500 Flygtninge pr. Uge. De franske Myndigheder har dog erklæret sig rede til at undersøge Mulighederne for at forøge de ugentlige Transporters Størrelse fra Midten af August, og der vil omkring den 10. August finde et nyt Møde Sted mellem danske og franske Repræsentanter med Henblik paa en nærmere Drøftelse af dette Spørgsmaal.

Fra dansk Side er man gaaet ind paa i det Omfang, hvori det er muligt uden at adskille Familier, i Transporterne at medtage de flest mulige Personer, der

1. er Landarbejdere, Tjenestefolk eller Tekstilarbejdere eller kan antages at være egnet til Arbejde af denne Art, og/eller
2. tilhører den katolske Tro.

Da de franske Myndigheder paa Grund af Ernæringssituationen i den franske Zone ikke har ment paa indeværende Tidspunkt at kunne modtage Flygtningene, medmindre der fra dansk Side ydes en Levnedsmiddelhjælp, indtil Høsten i Zonen er i Hus, er de danske Myndigheder derhos gaaet ind paa til den franske Zone vederlagsfrit at levere Levnedsmidler svarende til 1.850 Kalorier pr. Dag pr. Flygtning i 90 Dage. Levnedsmidlernes Art bestemmes af de danske Myndigheder, og deres Forsendelse vil ske med 3 Tog, der afsendes fra Danmark ca. den 20. Juli, ca. den 15. August og ca. den 15. September 1947. Leverancerne vil hovedsagelig komme til at omfatte Gryn og Mel samt mindre Kvanta Margarine og Sukker. De samlede Omkostninger anslaas til ca. 400.000 Kroner.

De fra dansk Side givne Tilsagn med Hensyn til Udvælgelsen af Flygtninge og Levering af Levnedsmidler er optaget i Overenskomsten, men er ikke offentliggjort, jfr. Udenrigsministeriets i Genpart vedlagte Pressemeddelelse af 2. Juli 1947*).

F. M.

J. R. DAHL

*) Jfr. dok. nr. 141.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

146.

Uddrag af depeche af 30. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til udenrigsministeren.

Washington, den 30. Juli 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge til den amerikanske Zone af Tyskland.

Hr. Udenrigsminister,

Ambassadør Kauffmann, der ventes til New York om en Uges Tid, sendte mig, inden han rejste fra Danmark, Hr. Udenrigsministerens Instruktionsskrivelse af 22. Juli*) vedrørende Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark, idet han meddelte mig, at Udenrigsministeriet, da Sagen hastede, vilde sætte Pris paa, om jeg eventuelt tog Sagen op inden hans Tilbagekomst. Det passede sig saa heldigt, at jeg netop havde aftalt at se General J. H. Hilldring, der er Assistent Secretary of State**) for de okkuperede Omraader, for at drøfte Spørgsmaalet om Genaabningen af de danske Skibsfartsruter mellem Japan og U.S.A. General Hilldring, der trækker sig tilbage fra den 15. August, havde bedt sin nylig udnævnte Efterfølger, General Charles E. Saltzman om at være til Stede tillige med Referenten for danske Sager i State Department***), Hr. Francis Cunningham.

– –

General Hilldring indledede Samtalen i Gaar med at sige, at han haabede, at det stod mig klart, at jeg havde forskaffet ham større Vanskeligheder, end han paa noget andet Tidspunkt havde haft med de amerikanske Militærmyndigheder i Tyskland. Desværre var det jo ikke lykkedes Okkupationsmagterne at naa frem til en samlet Løsning af Spørgsmaalet om de danske Flygtninge forrige Efteraar, og han havde derfor, da han følte, at han havde afgivet et Løfte til mig herom, alligevel sørget for, at den amerikanske Zone tog de 12.000, uanset at der ikke var truffet nogen Aftale om de resterende Flygtninge. – – – – – – – – – – – – Jeg bør tilføje, at noget egentligt Løfte om, at den amerikanske Zone subsidiært vilde tage de 12.000, havde General Hilldring strengt taget ikke givet mig, selvom han havde stillet mig dette meget stærkt i Udsigt.

Jeg benyttede General Saltzman's Tilstedeværelse – – – – – til at rekapitulere Sagen meget detailleret – – – – – Jeg understregede navnlig, at Spørgsmaalet om Flygtningene var et af de mange, der holdt Europas Genrejsning tilbage, og at Sagen ogsaa hastede –

General Hilldring fremhævede, at rent bortset fra, om de amerikanske Militærmyndigheder i Tyskland var velvilligt indstillede over for at tage 15.000 Flygt-

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
**) Assisterende statssekretær (i det amerikanske udenrigsministerium).
***) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ninge mere, var det ogsaa et Spørgsmaal om Kongressen. Det var ikke helt uberettiget, naar adskillige af dennes Medlemmer stadig fortalte General Hilldring, at han drev Verdens største og dyreste Pensionat i Tyskland. Han selv var meget sympatisk indstillet; men med sin tidligere Erfaring i Erindring turde han ikke i Dag love mig noget paa State Department's Vegne.

Efter en Del yderligere Diskussion, hvor jeg udtrykte min Taknemmelighed for den Sympati og Energi, han altid havde vist denne Sag, og hvor General Hilldring paa sin Side bl. a. sagde, at han skammede sig over, at han overhovedet havde nævnt Spørgsmaalet om, hvad Flygtningene vilde koste U.S.A., hvis de blev anbragt i den amerikanske Zone, i Betragtning af, at Byrden jo forholdsmæssigt set hvilede saa urimeligt meget tungere paa Danmark, lovede han mig dog, at han vilde, hvad han gentagne Gange forsikrede mig »gøre sit bedste« for at faa Spørgsmaalet ordnet. Jeg svarede, at hvis jeg kunde regne med, at han blot vilde gøre dette, følte jeg mig tryg.

- -

Ambassaden vil selvsagt holde sig i nær Forbindelse med State Department om denne Sag og søge den fremskyndet mest muligt.

Jeg tillader mig at vedlægge Genpart af den Note af 28. Juli til Statssekretær Marshall vedrørende Spørgsmaalet, som jeg overgav General Hilldring efter vor Samtale.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødige

POVL BANG-JENSEN

Bilag til dok. nr. 146. Note af 28. juli 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i Washington til den amerikanske udenrigsminister.

Oversættelse.

Washington, July 28, 1947.

Sir,

I have the honour to refer to my notes to the Acting Secretary of State of April 25*) and June 14 last year**)

Washington, den 28. juli 1947.

Deres Excellence,

Jeg har den ære at henvise til mine noter af 25. april*) og 14. juni f. å.**) til den fungerende udenrigsminister og

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 38.
**) Jfr. bilaget til dok. nr. 46.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

and to my pro memoria of November 21, 1946*), regarding the 200.000 German refugees who were forced upon Denmark previous to the German surrender and, equalling about 5 % of the Danish population, have placed an extremely serious economic burden upon Denmark.

During the winter and spring the Danish Government succeeded in concluding agreements with the authorities in the four zones in Germany as to the repatriation during the summer of approximately 100.000 of these refugees. At the end of August the following numbers will have been transferred to the respective zones:

American Zone	12.000
British Zone	18.000
French Zone	15.000
Russian Zone	36.000
Total...	81.000

Besides, approximately 19.000 German refugees who had been connected with the German military forces have been returned to Germany to be demobilized at their places of origin within the four zones.

Accordingly, 100.000 German refugees still remain in Denmark. The French authorities, however, have recently agreed to receive another 15.000 refugees in the French zone, so that the number will be reduced to about 85.000 at the middle of September. It will be remembered that Marshall Stalin personally in an interview has promised

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

mit pro memoria af 21. november 1946*) vedrørende de 200.000 tyske flygtninge, svarende til ca. 5 % af den danske befolkning, som forud for den tyske kapitulation blev påtvunget Danmark, og som har lagt en overordentlig tung økonomisk byrde på landet.

I løbet af vinteren og foråret lykkedes det den danske regering at opnå aftaler med myndighederne i de fire zoner af Tyskland om hjemsendelse i sommerens løb af henved 100.000 af disse flygtninge. Ved udgangen af august vil følgende antal være overført til de respektive zoner:

Amerikanske zone	12.000
Britiske zone	18.000
Franske zone	15.000
Russiske zone	36.000
Ialt...	81.000

Desuden er ca. 19.000 tyske flygtninge, som havde været tilknyttet den tyske værnemagt, blevet sendt tilbage til Tyskland til demobilisering på deres hjemsteder i de fire zoner.

Der er herefter stadig 100.000 tyske flygtninge i Danmark. De franske myndigheder er imidlertid fornylig indgået på i den franske zone at modtage endnu 15.000 flygtninge, således at tallet omkring midten af september vil være nedbragt til ca. 85.000. Det vil huskes, at marskal Stalin under en samtale med den danske udenrigsminister,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

M. Gustav Rasmussen, the Danish Foreign Minister, that Russia will admit half of the German refugees in Denmark to the Russian zone if the Western zones will accept the other half. Consequently, if the American and the British Government, like the French Government, would each accept 15.000 refugees more in their zones, the Russian Government presumably will take over the remainder. The Western zones and the Eastern zone, then, will each have received a total of 90.000 refugees, apart from the 19.000 connected with the German military forces, who, as far as is known, have been spread all over the four zones.

It has been necessary to keep the refugees interned in order to avoid infiltration in Danish life of this foreign element. It seems, however, contrary to humane principles to keep ordinary people interned for years when they are eager to go back home. Numerous refugees have received information that their relatives in Germany have found homes and are able to receive them; many of the women have letters from their husbands, who have now been released as prisoners of war and naturally want their wives and children to join them.

Quite apart from the inhumanity of the situation, it is not possible for the Danish Government to continue to shoulder the economic burden of feeding and guarding the refugees. Denmark's recuperation after the war has been seriously impeded. The consider-

hr. Gustav Rasmussen, har lovet, at Rusland vil give halvdelen af de tyske flygtninge i Danmark adgang til den russiske zone, såfremt de vestlige zoner vil modtage den anden halvdel. Hvis den amerikanske og den britiske regering derfor ligesom den franske regering hver især vil modtage endnu 15.000 flygtninge i deres zoner, vil den russiske regering formentlig overtage de tilbageværende. De vestlige zoner og den østlige zone vil så hver især have modtaget ialt 90.000 flygtninge, bortset fra de 19.000, som har været tilknyttet den tyske værnemagt, og som, såvidt vides, er spredt over alle fire zoner.

Det har været nødvendigt at holde flygtningene interneret for at undgå en infiltration i det danske samfund af dette fremmedelement. Det synes imidlertid at være i strid med humane principper at holde almindelige mennesker interneret i årevis, når de er ivrige efter at vende hjem. Talrige flygtninge har modtaget underretning om, at deres pårørende i Tyskland har fundet boliger og er i stand til at modtage dem; mange af kvinderne har fået breve fra deres mænd, som nu er løsladt af krigsfangenskab og naturligvis ønsker, at deres hustruer og børn skal slutte sig til dem.

Rent bortset fra det inhumane i forholdet, er det ikke muligt for den danske regering fortsat at bære den økonomiske byrde at underholde og bevogte flygtningene. Der er blevet lagt alvorlige hindringer i vejen for Danmarks genopbygning efter krigen. Det anse-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

able personnel needed for guarding the refugees has been a drain on the Danish manpower situation and the food the refugees are eating, and which otherwise would have been exported, has been a no less serious drain on Denmark's critical foreign exchange position, now further impaired by the unfortunate weather, which has caused severe damage to the Danish harvest.

It is therefore imperative for the economic recovery of Denmark that the remaining refugees are removed before the coming winter.

My Government, which appreciate the sympathy and interest the Government of the United States has shown in this matter, which constitutes one of the obstructions for the rebuilding of a sound and orderly Europe, has instructed me, as earnestly and urgently as possible, to ask the American Government to authorize the military administration in the American zone to receive further 15.000 refugees during the coming couple of months so that this grave problem will finally once and for all be settled.

I avail myself of this opportunity to renew to you, Sir, the assurances of my highest consideration.

POVL BANG-JENSEN
Chargé d'Affaires a. i.

The Honorable George C. Marshall,
Secretary of State, Department of State, Washington, D.C.

lige personel, som udkræves til flygtningenes bevogtning savnes stærkt på det danske arbejdsmarked, og de fødevarer, flygtningene fortærer, og som ellers ville være blevet eksporteret, har været en ikke mindre tung belastning for Danmarks kritiske valutasituation, som nu er blevet yderligere forværret på grund af de uheldige vejrforhold, der har forårsaget alvorlig skade på den danske høst.

Det er derfor bydende nødvendigt for Danmarks økonomiske genopbygning, at de tilbageværende flygtninge fjernes inden den kommende vinter.

Min regering, der værdsætter den sympati og interesse, De Forenede Staters regering har vist i denne sag, som indebærer en af hindringerne for genopbygningen af et sundt og ordnet Europa, har instrueret mig om så indtrængende og indstændigt som muligt at anmode den amerikanske regering om at bemyndige militærmyndighederne i den amerikanske zone til i løbet af de kommende par måneder at modtage yderligere 15.000 flygtninge, således at der omsider en gang for alle kan blive truffet en ordning med hensyn til dette alvorlige spørgsmål.

Jeg benytter mig af denne lejlighed til påny at forsikre Deres Excellence om min mest udmærkede højagtelse.

POVL BANG-JENSEN
Chargé d'Affaires a. i.

Højvelbårne Hr. Udenrigsminister
George C. Marshall,
Udenrigsministeriet,
Washington D.C.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

147.

Uddrag af depeche af 6. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren.

London, den 6. August 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark.

UM. af 28.7.1947*).

Hr. Udenrigsminister,

Igaar Eftermiddag afleverede jeg til the Assistant Under-Secretary of State**), Mr. C. Warner, en Genpart af en Note stilet til Mr. Bevin, og indeholdende de i Hr. Udenrigsministerens ovenciterede Depeche meddelte Instruktioner.

Originalnoten er dateret den 1. ds. og tilstilledes nævnte Dag Foreign Office***) med Henblik paa, at vedkommende Embedsmand kunde faa Lejlighed til at gøre sig bekendt med den, inden jeg drøftede Sagen med ham. En Genpart af Noten vedlægges.

Ved Samtalen igaar mindede jeg Mr. Warner om, at jeg allerede for et Aar siden havde talt med ham om Flygtningespørgsmaalet, jfr. Depeche af 25. Juli f. A.*). Jeg kom nu igen til ham, ogsaa fordi Chefen for Northern Department****) for Tiden var paa Ferie. Som han vilde se af Noten, havde den danske Regering med den dybeste Beklagelse erfaret de under Samtalerne med Mr. Hankey fremkomne Oplysninger om, at Flygtningespørgsmaalets Afgørelse var overgaaet til Behandling i Berlin, hvorved Sagen muligvis vilde trække ud. Regeringen havde i den Anledning instrueret mig om paany indtrængende at henstille til den britiske Regering, at de fra dansk Side foreslaaede Forhandlinger ikke blev udskudt af den Grund.

Jeg rekapitulerede derefter Spørgsmaalets Udvikling siden Generalissimo Stalins Tilsagn, – fremhævede Byrderne for en 4 Millioners Befolkning ved fortsat at skulle underholde Flygtningene, omtalte den franske Tillægsaftale af 2. Juli*****) og fremhævede, at det var Regeringens alvorlige Haab, at et yderligere Antal Flygtninge nu maatte kunne finde Anbringelse i den britiske Zone.

En Forespørgsel fra Mr. Warner om, hvorvidt tilsvarende Henvendelse ogsaa var foretaget til de amerikanske Myndigheder, besvarede jeg bekræftende. Spørgs-

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
**) Assisterende understatssekretær (i det britiske udenrigsministerium).
***) Det britiske udenrigsministerium.
****) Afdelingen for de nordiske lande.
*****) Jfr. dok. nr. 141.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maalet var blevet rejst af den danske Ambassade i Washington, og Henvendelsen havde ligget paa Linie med den Note, jeg den 11. f. M.*) havde afleveret til Mr. Hankey, og som min Regering altsaa nu ønskede fulgt op ved Noten af 1. ds.

Mr. Warner henviste til, at Forholdene indenfor den britiske Zone som bekendt var yderst vanskelige, og at Byrderne og Vanskelighederne for den britiske Regering var stadig voksende. Han forstod, at man fra dansk Side gerne saa skabt Mulighed for at »make a deal«**) med Sovjetmyndighederne, men turde ikke udtale sig om, hvorvidt man fra britisk Side kunde yde Bistand hertil ved nu at modtage yderligere Flygtninge i Zonen. Han var klar over de Vanskeligheder, den fortsatte Forbliven af Flygtningene skabte Danmark, og forstod de danske Ønsker om at blive af med Flygtningene. Han kunde imidlertid kun love, at Sagen vilde blive gjort til Genstand for indgaaende Overvejelser, og han vilde videregive det danske Ønske om et snarligt Svar paa Henvendelsen.

Ved Samtalens Slutning gentog jeg, at den danske Regering efter min sidste Depeche om Samtalen med Mr. Hankey paany havde instrueret mig om overfor den britiske Regering at understrege den alvorlige Bekymring, med hvilken man saa paa Spørgsmaalet, saaledes at der ikke kunde være nogen Tvivl om den danske Regerings Opfattelse. Jeg fremhævede ligeledes, at man fra dansk Side vilde være villig til, hvor og naar det maatte ønskes, at forhandle om Sagen ved særlige Udsendinge og henviste paany til den foregaaende Note i Sagen.

Det er min Hensigt ved førstkommende Lejlighed at genoptage Sagen, der nu er overgaaet til the German Department***), for at understrge Betydningen, man fra dansk Side tillægger Spørgsmaalet.

Samtalen med Mr. Warner synes mig ikke lovende for en Imødekommen af de danske Ønsker.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

W. EICKHOFF

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 144.
**) »Slå en handel af«.
***) Afdelingen for Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 147. Note af 1. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til den britiske udenrigsminister.

Oversættelse.

London, 1st August, 1947.

Sir,

Under instructions from my Government I had the honour on the 11th July last to hand to the Chief of the Northern Department a note regarding the repatriation of the German refugees still in Denmark.

During the ensuing conversation I gathered that the furtherance from here of my Government's desire of having another batch of these refugees transferred to the British Zone of Germany would meet, maybe, with certain difficulties inasmuch as the question in general of the German refugees had been placed before a tripartite commission in Berlin.

It had previously been understood that during the tripartite conversations in Berlin a desire had been expressed from the Soviet authorities to have some German refugees in Hungary and Yugoslavia repatriated to Germany. Furthermore, that His Britannic Majesty's Government – considering the Soviet desire – envisaged the possibility of being able to have some of the German refugees in Denmark repatriated to their homes whether in the Western districts of the present Poland, the former East-Prussia, or any other district.

London, den 1. august 1947.

Deres Excellence,

I henhold til instruktion fra min regering havde jeg den 11. juli d. å. den ære at overrække chefen for afdelingen for de nordiske lande en note vedrørende hjemsendelse af de tyske flygtninge, som stadig befinder sig i Danmark.

Under den påfølgende samtale fik jeg forståelsen af, at spørgsmålet om fremme herfra af min regerings ønske om at få endnu et kontingent af disse flygtninge overført til den britiske zone af Tyskland muligvis ville være forbundet med visse vanskeligheder, som følge af at det almindelige spørgsmål om de tyske flygtninge var blevet indbragt for en tremagtskommission i Berlin.

Det var tidligere blevet forstået, at de sovjetiske myndigheder under tremagtssamtalerne i Berlin havde udtrykt ønske om at få nogle tyske flygtninge i Ungarn og Jugoslavien hjemsendt til Tyskland, samt at Hans britiske Majestæts regering – i betragtning af det sovjetiske ønske – forudså muligheden af at få nogle af de tyske flygtninge i Danmark sendt tilbage til deres hjemsteder, hvadenten disse måtte være i de vestlige områder af det nuværende Polen, det tidligere Østprøjsen eller i et andet område.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

In the above-mentioned note I had the honour to inform you that my Government are most anxious that His Britannic Majesty's Government should urgently consider the question of receiving a further batch of the remaining German refugees in Denmark into the British Zone. I also mentioned that my Government would greatly appreciate the opening of negotiations to this end in the nearest future.

I have now been instructed to inform you that my Government strongly feel that the fact that the question of the German refugees has been placed before the tripartite commission in Berlin should in no way cause a delay of the proposed negotiations.

My Government consider the repatriation of the refugees from Denmark – who have been forced upon my country for nearly 2 ½ years – the preponderant point, whereas they feel that it be the concern of the authorities of the occupational Great Powers in Germany where the refugees will have to be settled. The Danish Government would deeply regret any further postponement in having the German refugees removed from Denmark. The Danish people do not recognise any obligation to house and feed these thousands of refugees year in, year out, and the constant postponement of their repatriation is not understood by Denmark, but creates a growing ill-feeling. Of course the Danish people are aware that the situation in Germany is very

I den ovennævnte note havde jeg den ære at meddele Dem, at min regering meget gerne ser, at Hans britiske Majestæts regering snarest tager spørgsmålet om modtagelse i den britiske zone af et yderligere kontingent af de tilbageværende flygtninge op til behandling. Jeg nævnte også, at min regering højligt ville værdsætte, at der i den nærmeste fremtid åbnedes forhandlinger om spørgsmålet.

Jeg er nu blevet instrueret om at meddele Dem, at min regering er af den opfattelse, at den omstændighed, at spørgsmålet om de tyske flygtninge er blevet indbragt for tremagtskommissionen i Berlin, ikke på nogen måde bør medføre en udsættelse af de foreslåede forhandlinger.

Min regering lægger afgørende vægt på spørgsmålet om hjemsendelse fra Danmark af flygtningene, som har været påtvunget mit land i næsten 2 ½ år, og er af den formening, at det må være de i Tysklands besættelse deltagende stormagters sag at afgøre, hvor flygtningene skal anbringes. Den danske regering ville dybt beklage enhver yderligere udsættelse af spørgsmålet om fjernelse af de tyske flygtninge fra Danmark. Det danske folk kan ikke anerkende nogen forpligtelse til år ud og år ind at huse og underholde disse tusinder af flygtninge, og den stadige udsættelse af deres hjemsendelse forstås ikke i Danmark, men medfører en voksende modvilje. Det danske folk er naturligvis klar over de meget vanskelige forhold, der hersker i Tyskland,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

difficult; however, having been forced to feed the German occupational army during 5 years and thereafter a German »refugee army« for more than two years they feel that the time has now come when all these refugees should be repatriated to their homeland.

I have the honour to be, with the highest consideration, Sir, Your most obedient humble Servant,

W. EICKHOFF

The Right Honourable
Ernest Bevin, P.C., M.P.,
Secretary of State for Foreign Affairs.

men mener, efter at have været tvunget til at underholde den tyske besættelseshær i 5 år og derefter en tysk »flygtningehær« i mere end 2 år, at tidspunktet nu er kommet, da alle disse flygtninge bør sendes tilbage til deres hjemland.

Jeg har den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Deres Excellences ærbødigste

W. EICKHOFF

Højvelbårne
Hr. Udenrigsminister Ernest Bevin,
P.C., M.P.

148.

Uddrag af depeche af 13. august 1947 fra den danske chargé d'affaires a. i. i London til udenrigsministeren.

London, den 13. August 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark.
Amb. Dep. af 6.8.47*).

Hr. Udenrigsminister,

Jeg anmodede forleden telefonisk den fg. Chef for German Department**), Mr. Burrows, om en Samtale og forberedte ham paa, at det blandt andet drejede sig om Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark.

Samtalen fandt Sted igaar Eftermiddags, og jeg indledte den med at henvise til de seneste i Sagen foretagne Henvendelser til Foreign Office***), derunder ogsaa til min Samtale med Mr. Warner den 5. ds. Jeg understregede paany den danske Regerings Ønske om at se de resterende Flygtninge fjernet og fremhævede, at man tillagde en hurtig Løsning af dette Spørgsmaal den største Betydning.

*) Jfr. dok. nr. 147.
**) Afdelingen for Tyskland (i det britiske udenrigsministerium).
***) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Mr. Burrows, der var kendt med Indholdet af de paagældende Henvendelser, tilkaldte den Tjenestemand, som personligt behandler Sagen. Denne oplyste, at man i Foreign Office opererede med Spørgsmaalet efter følgende Linier:

Henimod Midten af September regnede man med, at de tre vestallierede Zoner havde overtaget ialt 60.000 Flygtninge og Sovjet Zonen 36.000. Den herefter fremkomne Forskel paa 24.000 mente man Sovjet burde overtage for at bringe Balance i Forholdet. Dette vilde bringe Tallet af de resterende Flygtninge i Danmark ned paa 61.000. Saafremt Myndighederne i den britiske Zone vilde kunne tage yderligere 9–10.000, hvilket man haabede paa, var det fra britisk Side Tanken at søge Myndighederne for den amerikanske og den franske Zone i Berlin bevæget til hver at tage et tilsvarende Antal, hvorefter man vilde komme ned paa et Resttal af ca. 31.000. Det var Hensigten derefter at rette en samlet Henvendelse til Sovjetmyndighederne for at faa dem til at tage i hvert Fald 30.000 af de resterende 31.000.

– –

Jeg henviste herefter til min Note af 1. August, jfr. ovenciterede politiske Depeche, og fremhævede, at den danske Regering meget maatte beklage enhver yderligere Udsættelse af Spørgsmaalet.

Mr. Burrows omtalte de mange Vanskeligheder, der bestod i den britiske Zone for en Underbringelse og Forsørgelse af yderligere Flygtninge dèr, men haabede, at den paatænkte Overtagelse af de omhandlede 9–10.000 Flygtninge dog kunde gennemføres. I denne Forbindelse fremhævede han, at Hovedmængden af de resterende Flygtninge i Danmark var Kvinder og Børn, og at Vanskelighederne herigennem yderligere forøgedes, idet de ikke var i Stand til at forsørge sig selv.

Da et betydeligt Antal af de kvindelige Flygtninge i Danmark allerede var i Forbindelse med deres Forsørgere i Tyskland, fandt jeg, at det naturligste vilde være, om saadanne Familiemedlemmer igen blev bragt sammen.

Paa Grund af den alvorlige Betydning, man fra dansk Side tillagde Spørgsmaalets snarlige Løsning, og da Sagen var overgaaet til German Department, havde jeg ment at burde følge Spørgsmaalet op ved denne Samtale for derigennem at bringe Indholdet af de seneste Henvendelser i Mr. Burrows Erindring.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

W. EICKHOFF

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

149.

Uddrag af depeche af 27. august 1947 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren.

London, den 27. August 1947.

Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

Ved min Tilbagekomst til London efter endt Orlov har jeg i Overensstemmelse med de mig af det kgl. Ministerium givne Instruktioner optaget ovennævnte Spørgsmaal til Behandling –

– –

I Gaar havde jeg en Samtale med den fungerende Chef for »German Department« i Foreign Office*), Mr. B. A. B. Burrows. Under denne udtalte jeg mig i nøje Overensstemmelse med de mig mundtlig givne Instruktioner og fremhævede herunder navnlig, at det af det kongelige Ministerium var lagt mig paa Sinde, dels at pege paa den britiske Regerings særlige Forpligtelse, dels at gøre det helt klart, at min Regering maatte insistere paa, at Danmark blev befriet for samtlige Flygtninge inden Vinterens Komme. Jeg pegede ogsaa paa Sagens stærkt hastende Karakter under Henvisning til, at Forhandlinger med Sovjet vilde være nødvendige, efter at Vestmagterne havde overtaget de 30.000, som min Henvendelse nu drejede sig om.

Mr. Burrows forsikrede, at man fra britisk Side var sig vel bevidst at skylde Danmark energisk Bistand til dette Spørgsmaals snarlige og fuldstændige Løsning. De Instruktioner, der var afgaaet til Berlin, gik derfor ud paa, at der tillagdes Sagen stor Betydning, og at Foreign Office ønskede den fremmet mest muligt. Jeg forsikrede mig om, at Mr. Burrows var klar over, hvilket Antal det for Vestmagterne drejede sig om at aftage – – – – fremhævede – – – at Frankrig jo allerede havde aftaget relativt mange Flygtninge, men at jeg stolede paa, at Foreign Office vilde gøre sit yderste for at sætte igennem, at hele det samlede Kontingent paa ca. 30.000 Flygtninge blev aftaget af Vestmagterne. Herom gav Mr. Burrows Tilsagn, idet han tilføjede, at man her under Hensyn til den relative Faatallighed af Flygtninge i den franske Zone fandt det naturligt, at denne absorberede en rigelig Proportion af de 30.000.

Jeg er overbevist om, at der, saaledes som Sagen foreligger, ikke for Tiden kan eller bør foretages mere fra dansk Side overfor Foreign Office – – – – –

– –

Mr. Burrows lovede at gøre Ledelsen i Foreign Office bekendt med min

*) Afdelingen for Tyskland i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Henvendelse. Efter hans Raad søger jeg en af de nærmeste Dage en Samtale med Lord Pakenham, der indenfor Regeringen vil være den rette at henvende sig til i Sagen.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

150.

Indberetning af 6. september 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 6. September 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Da jeg en af de første Dage kan vente at blive modtaget hos Marskal Sokolovsky, har jeg i Samarbejde med Flygtningeadministrationens herværende Udsending, Major Erik Hansen, udarbejdet en Skrivelse til Marskallen, som ved denne Lejlighed tænkes afleveret som Grundlag for en Samtale om Muligheden for en Fortsættelse af Afsendelse af tyske Flygtninge til Sovjet-Zonen.

Et Gennemslag af Skrivelsen har jeg den Ære her at vedlægge.

Efter de sidste Oplysninger kommer Audiensen antagelig til at finde Sted en af de første Dage i den kommende Uge.

E. A. BIERING

Bilag til dok. nr. 150. Skrivelse fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland*).

Oversættelse fra russisk.

Hr. Marskal,

Ved Tysklands kapitulation i maj 1945 fandtes der i Danmark omkring 200.000 tyske flygtninge, som i krigens sidste måneder mod den tilbageværende danske administrations heftige protester af den tyske besættelsesmagt var blevet påtvunget landet.

*) Skrivelsen dateredes 10. september 1947 og overraktes samme dag marskal Sokolovsky, jfr. dok. nr. 151.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Som det vil være Dem bekendt, Hr. Marskal, anmodede den danske militærmission efter ordre fra udenrigsministeriet i København ved en henvendelse gennem protokol- og forbindelsesafdelingen i april måned 1946 det allierede kontrolraad om at ville afgøre spørgsmålet om fjernelse fra Danmark af disse ca. 200.000 flygtninge, idet de af den danske regering tidligere udfoldede energiske bestræbelser ikke havde givet noget resultat.

Under et besøg i Moskva i begyndelsen af juni 1946 blev den danske udenrigsminister i udenrigsminister V. M. Molotovs nærværelse modtaget af generalissimus Stalin. Ved denne lejlighed erklærede generalissimus Stalin, at Sovjetunionens regering ville være villig til at modtage 100.000 – svarende til halvdelen – af de tyske flygtninge i Danmark i den sovjetrussiske besættelseszone af Tyskland under forudsætning af, at de tre andre magter, som er ansvarlige for besættelsen af Tyskland, ville modtage et lignende antal.

Dette tilsagn fra generalissimus Stalin blev, uanset den omstændighed at 181.000 flygtninge var kommet fra Tysklands tidligere østlige områder, i høj grad værdsat af den danske regering og dannede grundlag for forhandlinger med besættelsesmagterne i Tyskland om modtagelse af tyske flygtninge fra Danmark.

Disse forhandlinger har resulteret i, at de forskellige zoner foreløbig har indvilliget i at modtage følgende antal flygtninge:

Sovjetiske zone	36.000
Franske zone	30.000
Britiske zone	20.000
Amerikanske zone	12.000
	98.000

Overførelsen af flygtninge i henhold til disse aftaler er nu praktisk talt tilendebragt. Repatrieringen af de sidste 2.000 til den franske zone ventes at være gennemført i løbet af denne måned.

Af ovenstående vil fremgå, at medens Sovjetunionen har modtaget 36.000 tyske flygtninge i Sovjetzonen, har de øvrige besættelsesmagter indtil nu modtaget 62.000 flygtninge i deres zoner.

I tillid til det af generalissimus Stalin givne tilsagn og i forventning om, at de øvrige besættelseszoner vil aftage et samlet antal flygtninge, svarende til halvdelen af de umiddelbart efter kapitulationen i Danmark værende ca. 200.000 flygtninge, tillader jeg mig paa den danske regerings vegne at bede Dem, Hr. Marskal, om at give de nødvendige ordrer til, at der inden vinterens komme i den sovjetiske besættelseszone foreløbig yderligere modtages 26.000, hvorved

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

det samlede antal af tyske flygtninge, repatrieret til den sovjetiske zone, vil svare til det samlede antal, repatrieret til de tre øvrige besættelseszoner.

Idet jeg udtrykker håbet om, at Hr. Marskallen med velvilje vil afgøre dette for mit land så overordentlig vigtige spørgsmål i positiv retning og mest muligt fremskynde besvarelsen, har jeg den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Hr. Marskallens ærbødigste

E. A. M. BIERING
Generalmajor.

Marskal af Sovjetunionen, Øverstkommanderende ved den
sovjetiske Militærforvaltning i Tyskland, V. D. Sokolovsky,
Berlin-Karlshorst.

151.

Uddrag af telefonisk indberetning af 10. september 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Blev idag modtaget af Marskal Sokolovsky, der stillede sig afvisende overfor Modtagelse af flere Flygtninge, idet han hævdede, at Stalins Løfte var baseret paa Stalins Forventning om, at de vestlige Allierede opfyldte deres Forpligtelser ifølge Berliner-Aftalerne (formentlig Potsdamer-Aftalerne) om Modtagelse af Flygtninge fra Polen, Østrig & Czekoslovakiet, hvilket ikke var Tilfældet; tværtimod havde Sovjet faaet langt flere end forudsat. Marskallen vidste nu ikke, hvorledes hans Zone skulde kunne rumme flere Flygtninge, og fremførte iøvrigt de samme Beklagelser over Kvaliteten af de nu tilbageværende Flygtninge i Danmark som fremført overfor Minister Kjærbøl*). Efter min Forelæggelse af alle forhaandenværende Modargumenter udtalte Marskallen, at han ikke kunde give Løfter, men han gik med til at udsende en Repræsentant til Danmark for særlig Orientering i Spørgsmaalet før endelig Stillingtagen - - - - - - - - - - - - -
- -

*) Under et besøg, minister Kjærbøl den 16. august 1947 aflagde hos de sovjetiske militærmyndigheder i Berlin.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

152.

Depeche af 11. september 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Den 11. september 1947 indberettede chefen for den danske militærmission i Berlin, minister E. A. M. Biering, at han dagen før under sin første visit hos den øverstbefalende for den britiske zone af Tyskland, sir Sholto Douglas, overfor denne havde givet udtryk for, at hele det danske folk i det indeværende efterår med overordentlig spænding ventede, at der i overensstemmelse med de givne løfter ville blive truffet en afgørelse af spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark.

153.

Referat af 17. september 1947 om udenrigsministeriets direktørs samtaler med medlemmer af den amerikanske kongres.

Under det Besøg, forskellige amerikanske Senatorer og Medlemmer af Repræsentanternes Hus har aflagt i København i disse Dage, har jeg haft Lejlighed til med en Række af de paagældende og da særlig Formanden for Delegationen, Congressman Mundt og Senator Hatch indgaaende at drøfte Spørgsmaalet om de herværende tyske Flygtninge. De paagældende var ganske ukendt med, at der endnu her i Landet fandtes tyske Flygtninge, og de viste stor Forstaaelse for det danske Ønske om nu omgaaende at maatte blive befriet for denne Byrde, baade af politiske, økonomiske og humane Grunde. Jeg fremhævede, at vi til Stadighed var i Forhandling med de forskellige Besættelsesmagter, men at man endnu ikke var kommet til nogen Løsning af Problemet. Fra amerikansk Side havde man kun taget 12.000 Flygtninge. Det var vort Indtryk, at den Øverstkommanderende i den amerikanske Zone, General Clay, var meget stærkt imod, at der kom flere Flygtninge til den amerikanske Zone. De amerikanske Herrer, hvoraf Senator Hatch godt kendte General Clay, vilde tage Sagen op med denne under deres forestaaende Besøg i Tyskland.

Efter Aftale med Congressman Mundt og Senator Hatch har jeg med mit Visitkort sendt dem en Oversigt paa Engelsk over Flygtningeproblemet og dets øjeblikkelige Stilling.

Den 17. September 1947.

F. HVASS

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

154.

Uddrag af depeche af 23. september 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 23. September 1947.

Samtale med General Clay.

Hr. Udenrigsminister,

Efter i Dagene den 19. og 20. d. M. at have foretaget en kort Rejse til Frankfurt for der at fremme vore Interesser i at sikre Bolig for det danske Konsulat, der tænkes oprettet i denne By, blev jeg efter min Tilbagekomst til Berlin den 22. d. M. modtaget af den amerikanske Øverstkommanderende, Militærguvernør General Clay.

– –

Efter at jeg havde sagt nogle Ord om vort Flygtningeproblem, sagde Generalen, at dette Spørgsmaal næppe kunde fremmes før Konferencen i November i London*), hvor det i sin Helhed vilde blive drøftet, og der var store Mellemværender paa denne Konto, idet Sovjet langtfra havde opfyldt sine Forpligtelser overfor de vestlige Allierede. Jeg svarede naturligvis herpaa, at Sovjet rejste nøjagtig den samme Beskyldning mod de vestlige Magter. For os var Resultatet imidlertid det sørgelige, at det saa ud, som om denne os uvedkommende Strid skulde gaa ud over Danmark, hvor Løfterne var klare og uopfyldte. Generalen svarede, at hele Sagen nok skulde blive opklaret – – – – hele denne Sag vil blive trevlet op paa Londonermødet.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. A. M. BIERING

*) De fire stormagters udenrigsministres møde.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

155.

Brev af 24. september 1947 fra chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling til ambassadøren i London.

København, den 24. September 1947.

Kære Grev Reventlow,

Som det formodentlig vil være Dem bekendt fra London-Pressen, aflagde Sir John Anderson*) under sit Ophold i Danmark den 14. September 1947 Besøg i to tyske Flygtningelejre i Aalborg.

Da det muligt vil have Interesse for Dem, undlader jeg ikke i denne Forbindelse at fortælle Dem, at Sir John i begge Lejrene blev bestormet af tyske Kvinder, der indtrængende bad ham støtte deres Bestræbelser for at blive hjemsendt til den britiske Zone, hvor deres Mænd havde Ophold og Arbejde. Alene i den ene Lejr, hvor der ialt fandtes ca. 9.000 Flygtninge, drejede det sig om 2.600 Kvinder, der fremførte deres Andragende gennem en Tillidsmand.

Sir John lyttede interesseret til de tyske Kvinders Forklaring, stillede Spørgsmaal til dem om deres oprindelige Hjemsted, deres Mænds Erhverv o. lign. og lovede ved sin Hjemkomst til England at tale deres Sag over for de britiske Myndigheder.

Før sin Afrejse udtalte Sir John over for Udenrigsministeriet, at han vilde tale med Udenrigsminister Bevin om Sagen.

Med venlig Hilsen, Deres hengivne

J. R. DAHL

Højvelbaarne Hr. Lensgreve E. Reventlow, S.K., D.M.,
Kgl. Ambassadør i London.

*) Tidl. britisk kabinetsminister.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

156.

Brev af 27. september 1947 fra ambassadøren i London til chefen for udenrigsministeriets politisk-juridiske afdeling.

London, den 27. September 1947.

Kære Udenrigsraad Dahl,

Tak for Deres Brev af 24. ds.*). Jeg var for et Par Aftener siden hos Sir John Anderson, og han fortalte mig, at de danske Flygtningelejre, han havde set, var fortræffeligt indrettede. Han havde ikke følt sig generet af den Opmærksomhed, hans Besøg havde vakt hos de Internerede. Han havde allerede personlig skrevet til Mr. Bevin og sagt ham, at man efter hans Opfattelse fra britisk Side burde gøre alt, hvad der var muligt, for at udvirke Flygtningenes Tilbagesendelse.

Med venlig Hilsen, Deres hengivne

E. REVENTLOW

Højvelbaarne Hr. Udenrigsraad J. R. N. Dahl, R. af Dbg., D.M.,
Udenrigsministeriet.

157.

Depeche af 11. oktober 1947 fra ambassadøren i London til finansministeren som fungerende udenrigsminister.

London, den 11. Oktober 1947

Hjemsendelse af tyske Flygtninge fra Danmark.

Hr. Finansminister,

I Besvarelse af den Note, Ambassaden den 1. August d. A. tilstillede Mr. Bevin, jfr. ærbødig Indberetning herfra af 6. s. M.**), har jeg nu modtaget et Svar, dateret 7. d. M., hvoraf jeg tillader mig at vedlægge en Genpart. Det vil deraf bl. a. ses, at de britiske Myndigheder i den britiske Zone i Tyskland allerede akcepterer enhver Flygtning, for hvis Vedkommende der kan siges at foreligge gode »Compassionate grounds«***), og for hvem der faktisk forefindes Husly i Zonen.

*) Jfr. dok. nr. 155.

**) Jfr. dok. nr. 147.

***) Særlige, vægtige grunde af humanitær karakter, som taler for hjemsendelse af vedkommende flygtning.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Endvidere oplyser Noten følgende: Et Tog med 800 Personer ankom til Tyskland fra Danmark den 22. September d. A., og endnu en Togladning ventes at afgaa naarsomhelst. Disse Kendsgerninger beviser, at en hurtig Hjemsendelse af disse Flygtninge ligger den britiske Regering meget paa Hjerte. Den nævnte Regering har for nylig sendt yderligere Instruktioner til vedkommende Myndigheder i Berlin om, hvis muligt, at fremskynde de nu stedfindende Hjemsendelser og tillige om at foreholde den allierede Kontrol-Kommission hele Problemets presserende Karakter. Til Slut anføres det, at den danske Regering derfor vedblivende vil kunne føle sig forvisset om, at den britiske Regering vil bidrage saa meget, der staar i dens Magt, til en Løsning af dette Problem.

Jeg har i Dag skriftligt anerkendt Modtagelsen af Noten og takket den britiske Regering med Tilføjende, at jeg, ligeledes med Tak, har taget til Efterretning Mr. Bevins Tilsagn om at fortsætte Bestræbelserne for Problemets hurtige Løsning.

Jeg har endvidere den Ære at indberette, at Mr. Bevin i Gaar, da Udenrigsminister Gustav Rasmussen aflagde ham et Besøg, har fremhævet den store Interesse, hvormed han personlig omfattede dette Anliggende, og udtalt, at han ved en umiddelbart forestaaende Konference med Embedsmænd, som arbejder med Sager vedrørende den britiske Zone i Tyskland, paany overfor disse vilde urgere Nødvendigheden af at søge Hjemsendelserne fremskyndet. Efter hvad jeg forstod paa Udenrigsminister Gustav Rasmussen, har Statssekretæren endelig overfor ham udtalt, at han vilde betragte det som meget formaalstjenligt og som værende af Betydning for Opnaaelsen af et godt Resultat af de britiske Bestræbelser, om Udenrigsministeren under sit forestaaende Ophold i U.S.A. ogsaa vilde rette en indtrængende Henvendelse i Sagen til Mr. Marshall.*)

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Finansministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

*) Jfr. dok. nr. 158.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 157. Note af 7. oktober 1947 fra den britiske udenrigsminister til ambassadøren i London.

FOREIGN OFFICE

7th October, 1947.

Your Excellency,

I have the honour to inform you that the note which you were so good as to address to me on the 1st August last regarding the repatriation of German refugees from Denmark has been fully considered by the authorities concerned.

2. As Your Excellency may be aware, the British authorities already accept into the British Zone of Germany any refugee for whom a good case can be made out on compassionate grounds and for whom accommodation is actually in existence. One trainload of 800 persons arrived in Germany from Denmark on 22nd September and a second trainload may leave at any moment.

3. You will agree that these facts show that His Majesty's Government in the United Kingdom have the early repatriation of these refugees very much at heart. They have recently sent further instructions to the competent authorities in Berlin for the purpose of accelerating, if possible, the present movement, and also for pressing the urgency of the whole problem on the Allied Control Commission.

4. The Danish Government may therefore rest assured, that His Majesty's Government will contribute as much

Oversættelse.

UDENRIGSMINISTERIET

7. oktober 1947.

Deres Excellence,

Jeg har den ære at meddele Dem, at den note, som De havde den godhed at tilstille mig den 1. august d. å., angående hjemsendelsen af tyske flygtninge fra Danmark, er blevet grundigt overvejet af vedkommende myndigheder.

2. Som det måtte være Deres Excellence bekendt, modtager de britiske myndigheder allerede i den britiske zone i Tyskland enhver flygtning, for hvis tilbagevenden der kan fremføres gode grunde af humanitær karakter, og for hvem der faktisk findes husrum. Et tog med 800 personer ankom til Tyskland fra Danmark den 22. september, og et andet tog er ved at afgå.

3. De vil indrømme, at disse kendsgerninger viser, at den snarlige hjemsendelse af disse flygtninge ligger Hans Majestæts regering i Det Forenede Kongerige meget stærkt på sinde. Den har nylig sendt yderligere instruktioner til vedkommende myndigheder i Berlin for om muligt at fremskynde de stedfindende transporter, og også for overfor den allierede kontrolkommission at fremhæve hele spørgsmålets presserende natur.

4. Den danske regering kan derfor fortsat være overbevist om, at Hans Majestæts regering vil bidrage så meget,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

as they can towards a solution of this problem.

I have the honour to be, with the highest consideration, Your Excellency's obedient servant,

(For the Secretary of State)
H. M. A. HANKEY

His Excellency
Count Eduard Reventlow,
Danish Embassy.

som det er den muligt, til en løsning af dette spørgsmål.

Jeg har den ære at forblive, med den mest udmærkede højagtelse, Deres Excellences ærbødige

(For Udenrigsministeren)
H. M. A. HANKEY

Hans Exellence
Greve Eduard Reventlow
Den danske Ambassade.

158.

Uddrag af telegram af 22. oktober 1947 fra Danmarks delegation ved De Forenede Nationers plenarforsamling i New York til udenrigsministeriet.

Efter Mødet med Marshall i Formiddags udsendtes følgende Kommuniqué:

»The Secretary of State had a lenghty consultation this morning with the Minister of Foreign Affairs of Denmark Mr. Gustav Rasmussen and the Danish Ambassador in Washington Mr. Henrik de Kauffmann.

The first matter discussed concerned the transfer of German refugees from Denmark which involves the proposal that an additional number over and above the 12.000 previously received in the American Zone in Germany be taken over.

This matter will be discussed further with the Secretary of State and the Danish Ambassador on the Secretary's return to Washington – – – – – – – – –«*).

*) *Oversættelse:* »Udenrigsministeren havde i morges en længere samtale med den danske udenrigsminister, hr. Gustav Rasmussen, og den danske ambassadør i Washington, hr. Henrik Kauffmann. Den første sag, der drøftedes, vedrørte overførelsen af tyske flygtninge fra Danmark og herunder et forslag om, at der overtages et yderligere antal udover de 12.000, som tidligere er modtaget i den amerikanske zone i Tyskland. Denne sag vil blive drøftet nærmere mellem udenrigsministeren og den danske ambassadør efter, at udenrigsministeren er vendt tilbage til Washington – – – – – – – – – – – – – – –«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

159.

Indberetning af 3. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 3. november 1947.

Repatriering af tyske Flygtninge til den britiske Zone: Compassionate cases*).

Militærmissionen tillader sig hoslagt i Afskrift at indsende en fra Combined Repatriation Executive, British Element**), modtaget Skrivelse af 31. Oktober 1947, i Henhold til hvilken de britiske Myndigheder er rede til i den britiske Zone snarest muligt at modtage et Antal af 3.868 tyske Flygtninge fra Danmark, saaledes som nærmere angivet paa de i Skrivelsen nævnte tre Lister A, B og C, som herfra er indsendt direkte til Flygtningeadministrationen tilligemed et Gennemslag af nærværende Indberetning.

Som anført i Skrivelsen fra CRX bestaar Liste A af Navne paa 7.661 Personer, af hvilke 3.135 er blevet godkendt for Modtagelse i den britiske Zone. Disse 3.135 Personer er alle i Besiddelse af »Zuzugsgenehmigung«***), hvilket er angivet ved Anførelsen af »ja« i Kolonne d) udfor hver enkelts Navn, og kun Personer med Betegnelsen »ja« kan repatrieres. Hvor intet er anført eller »nein«, kan Repatriering ikke finde Sted.

Saavidt det har kunnet oplyses, er Liste A udarbejdet af de tyske Myndigheder paa Grundlag af individuelle Ansøgninger.

Medens som nævnt kun en Del af de paa Liste A opførte Personer vil kunne modtages i den britiske Zone, vil samtlige de paa Liste B opførte kunne repatrieres. Alle disse Personer er i Besiddelse af »Zuzugsgenehmigung«, men iøvrigt er Arten af Tilknytningsforholdet til de Personer, hos hvem Flygtningene agter at tage Ophold, af forskellig Karakter; der nævnes saaledes: Forældre eller en af Forældrene, Søn, Ægtemand, Onkel, »Verlobter«****), »Bräutigam«*****) og Svigerinde.

Denne Omstændighed sammenholdt med det Forhold, at kun de paa Liste A

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

**) Det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling.

***) Tilladelse fra vedkommende lokale myndigheder i Tyskland til at tage bopæl inden for et bestemt distrikt. Uanset at »Zuzugsgenehmigung« foreligger, kræves tilladelse fra vedkommende allierede centralmyndigheder til at indrejse i Tyskland.

****) Vedkommende flygtnings forlovede.

*****) »Brudgom«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

opførte Personer, som er i Besiddelse af »Zuzugsgenehmigung«, vil blive modtaget synes at indicere, at det afgørende Kriterium for, om der foreligger et »gemeine*) compassionate case«, som er berettiget til Repatriering, er, at der foreligger en af vedkommende tyske Myndighed udstedt »Zuzugsgenehmigung«. Det har imidlertid paa indeværende Tidspunkt ikke været muligt at opnaa en Udtalelse herom fra britisk Side.

Den tredje Liste C omfatter 7 Navne, som var opført paa den første til de britiske Myndigheder i Maj Maaned 1947 afgivne Liste over »compassionate cases« og godkendt til Repatriering, tilligemed Navne paa Paarørende i Lejrene, som de paagældende ønskede at ledsage til Tyskland.

CRX (Mr. Smith) har, uanset at Skrivelsen af 31. Oktober kun godkender Tilbageførelsen af de 7 »Hovedpersoner«, erklæret sig enig i, at saavel disse som deres Paarørende kan modtages i den britiske Zone.

E. A. BIERING

Bilag til dok. nr. 159. Skrivelse af 31. oktober 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

COMBINED
REPATRIATION EXECUTIVE,
BRITISH ELEMENT

Berlin, 31st October, 1947

To: Danish Military Mission, Berlin.

Subject: Repatriation of Germans from Denmark to British Zone Germany.

1. Forwarded are three lists of compassionate cases for return to Germany from Denmark.

2. List »A« consists of 7.661 names. Of these, 3.135 will be accepted into British Zone. The lists have been marked »ja« in Column »D« accordingly. Those marked »nein« or with no mark-

DET INTERALLIEREDE
HJEMSENDELSESKONTORS
BRITISKE AFDELING

Berlin, den 31. oktober 1947.

Til: Den danske Militærmission i Berlin.

Vedrørende: Hjemsendelse af tyskere fra Danmark til den britiske zone i Tyskland.

1. Der fremsendes 3 lister over »compassionate cases«, som vil kunne sendes tilbage til Tyskland fra Danmark.

2. Liste »A« består af 7.661 navne. Af disse vil 3.135 blive modtaget i den britiske zone. Listerne er i overensstemmelse hermed blevet mærket »Ja« i rubrik »D«. De, der er mærket »Nein«

*) »Almindeligt«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ings will *not* be accepted into the Zone. It is requested that instructions be given to the appropriate Danish Authorities accordingly for it is essential that only those Germans approved are despatched.

3. The people on lists »B« (of 704 persons), and »C« (of 7 persons), will be accepted as detailed.

4. In view of the approach of cold weather it is essential, that this move should start as soon as possible.

5. The following destinations are given in British Zone:

Land Niedersachsen,
Hannover Station

Land Schleswig-Holstein, Poppendorf, Lübeck-Pucknitz Station.

6. I shall be pleased to hear soonest when you are prepared to start this movement and on what dates you intend despatching special trains to the respective destinations so that clearance can be granted and all concerned informed.

G. C. SMITH
CRX

eller som er uden mærke, vil *ikke* blive modtaget i zonen. Man anmoder om, at vedkommende danske myndigheder må blive instrueret i overensstemmelse hermed, da det er af afgørende betydning, at kun de tyskere, der er blevet godkendt, afsendes.

3. Folkene på listerne »B« (omfattende 704 personer) og »C« (omfattende 7 personer) vil blive modtaget som angivet.

4. I betragtning af, at den kolde årstid nærmer sig, er det vigtigt, at transporten begynder så snart som muligt.

5. Følgende bestemmelsessteder i den britiske zone opgives:

Hannover station i provinsen Nedresachsen

Poppendorf, Lübeck-Pucknitz station i provinsen Slesvig-Holsten.

6. Det vil glæde mig snarest at høre, hvornår De er parat til at begynde denne transport, og på hvilke datoer De har til hensigt at afsende særtog til de pågældende bestemmelsessteder, således at der kan gives klarering og alle vedkommende blive underrettet.

G. C. SMITH
CRX

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

160.

Indberetning af 10. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 10. November 1947.

Repatriering af tyske Flygtninge til den britiske Zone: Compassionate cases*).
MM.s af 3.11.1947**).

I Fortsættelse af ovenciterede Indberetning indsender Militærmissionen hoslagt Afskrift af en fra Combined Repatriation Executive (British Element)***) modtaget Skrivelse af 3. November 1947, ifølge hvilken de britiske Myndigheder er rede til yderligere at modtage 1.998 tyske Flygtninge fra Danmark i den britiske Zone. De nævnte 1.998 Flygtninge er opført paa 2 Lister D og E, som herfra er indsendt direkte til Flygtningeadministrationen. De paa Liste D opførte har Tilknytning til Nord Rhin-Westfalen og ønskes transporteret til Wipperfürth, medens de 36 paa Liste E opførte Personer, som har Tilknytning til Slesvig-Holsten, ønskes sendt til Lübeck-Pucknitz Station for Modtagelse i Poppendorf-Lejren.

I Skrivelsens Punkt 4 er givet en Oversigt over de ved denne Skrivelse og Skrivelse af 31. Oktober 1947****) godkendte Modtagelser af Flygtningene. Det samlede Antal Personer udgør herefter 5.844, hvortil kommer de i tidligere Indberetning omhandlede Paarørende til Flygtninge opført paa Liste C, ca. 22 Personer, eller ialt 5.866 Personer.

Som tidligere fremhævet af CRX, ønskes Transporterne paabegyndt snarest muligt og fremskyndet, saaledes at der hver Uge afgaar to Tog, hver med ca. 1.000 Flygtninge og hver til sin Destination. Der foreslaas fra britisk Side følgende Plan for Overførelserne:

1. Uge: Tog Nr. 1 til Slesvig-Holsten (Lübeck-Pucknitz Station)
– – 2 – Niedersachsen (Hannover)
2. Uge: – – 3 – Slesvig-Holsten
– – 4 – Nord Rhin-Westfalen (Wipperfürth)
3. Uge: – – 5 – Slesvig-Holsten
– – 6 – Nord Rhin-Westfalen.

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.
**) Jfr. dok. nr. 159.
***) Det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling.
****) Jfr. bilaget til dok. nr. 159.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Saafremt denne Plan ikke kan godkendes eller opfyldes fra dansk Side, er CRX villig til at forsøge andre Veje og rede til at drøfte Spørgsmaalet, eventuelt i København, saafremt dette maatte vise sig nødvendigt.

Et Gennemslag af nærværende Indberetning med Bilag er indsendt til Flygtningeadministrationen.

E. A. BIERING

Bilag til dok. nr. 160. Skrivelse af 3. november 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin.

COMBINED REPATRIATION
EXECUTIVE,
BRITISH ELEMENT

Berlin, 3rd November, 1947.

To: Danish Military Mission, Berlin.

Subject: Repatriation of Germans from Denmark to British Zone Germany.

1. Further to my letter of even reference dated 31st October 1947*), I enclose further List »D« consisting of 1.962 refugees who will be received into Land North Rhine-Westfalia. They should be despatched to *Wipperfürth*.

2. List »E« is also attached which consists of a further 36 refugees who will be received into Land Schleswig-Holstein.

3. The same conditions as quoted in a/m letter apply.

Oversættelse.

DET INTERALLIEREDE
HJEMSENDELSESKONTORS
BRITISKE AFDELING

Berlin, den 3. november 1947.

Til: Den danske Militærmission i Berlin.

Vedrørende: Hjemsendelse af tyskere fra Danmark til den britiske zone i Tyskland.

1. I tilslutning til mit brev af 31. oktober 1947 vedrørende samme sag*) vedlægger jeg yderligere liste »D« omfattende 1.962 flygtninge, som vil blive modtaget i provinsen Nord-Rhin-Westfalen. De skulle sendes til *Wipperfürth*.

2. Desuden vedlægges liste »E« omfattende yderligere 36 flygtninge, som vil blive modtaget i provinsen Slesvig-Holsten.

3. De samme betingelser, som er angivet i ovennævnte brev, vil være gældende.

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 159.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

4. The following is a summary of acceptances to date:

List A...	3.135	to	Land	Schleswig-Holstein
– B...	704	–	–	Niedersachsen
– C...	7	–	–	Niedersachsen
– D...	1.962	–	–	North Rhine-Westfalia
– E...	36	–	–	Schleswig-Holstein
Total....	5.844			

G. C. SMITH
CRX

4. Det følgende er en oversigt over godkendte tilfælde til dato:

Liste A..	3.135	til	prov.	Slesvig-Holsten
– B..	704	–	–	Nedresachsen
– C..	7	–	–	Nedresachsen
– D..	1.962	–	–	Nord-Rhin-Westfalen
– E..	36	–	–	Slesvig-Holsten
Ialt	5.844			

G. C. SMITH
CRX

161.

Telefonisk indberetning af 15. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Missionen har underhaanden bragt i Erfaring, at Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark's Hjemsendelse til Tyskland igaar fra britisk Side er blevet fremlagt i Koordinerings-Komiteen*) med Henstilling om, at der foretages Skridt til Løsning af Spørgsmaalet. Denne Henstilling er blevet meget vel modtaget, og Sagen berammet til Behandling i næste Komitémøde**).

162.

Indberetning af 17. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 17. November 1947.

Repatriering af tyske Flygtninge til den britiske Zone: Compassionate cases***).

Fra Combined Repatriation Executive, British Element****), har Militærmissionen modtaget den i Afskrift vedlagte Skrivelse af 10. November 1947 med Meddelelse om, at de britiske Myndigheder er rede til at modtage yderligere 125 tyske Flygtninge fra Danmark i den britiske Zone som nærmere angivet paa den

*) Det allierede kontrolråds koordinationsudvalg.
**) Jfr. dok. nr. 166.
***) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.
****) Det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med Skrivelsen fulgte Liste F, som herfra er indsendt direkte til Flygtningeadministrationen.

Militærmissionens Repræsentant har overfor CRX paapeget den utilfredsstillende Fremgangsmaade, som i Øjeblikket anvendes ved Behandlingen af Hjemsendelser af »compassionate cases«, og som arbejder for langsomt og tungt og medfører, at de godkendte Lister er forældet, naar de naar frem til de danske Myndigheder. Man har derfor foreslået, at de danske Myndigheder udarbejder Lister over de Personer i Lejrene, som er i Besiddelse af tysk »Zuzugsgenehmigung«*), og at Repatrieringen finder Sted i Henhold til disse Lister, som vil være i Overensstemmelse med de øjeblikkelige Forhold, uden yderligere (dobbelt) Kontrol ved de lokale tyske Myndigheder.

E. A. BIERING

Bilag til dok. nr. 162. Skrivelse af 10. november 1947 fra det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling til den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

COMBINED
REPATRIATION EXECUTIVE,
BRITISH ELEMENT

Berlin, 10th November, 1947.

To: Danish Military Mission, Berlin.

Subject: Repatriation of Germans from Denmark to British Zone Germany.

1. Further to my letter of even reference dated 3rd November 1947**). I enclose further list »F« consisting of 125 refugees who will be received into Land North Rhine/Westfalia. The destination station is *Wipperfürth.*

G. C. SMITH
CRX

DET INTERALLIEREDE
HJEMSENDELSESKONTORS
BRITISKE AFDELING

Berlin, den 10. november 1947.

Til: Den danske Militærmission i Berlin.

Vedrørende: Hjemsendelse af tyskere fra Danmark til den britiske zone i Tyskland.

1. I tilslutning til mit brev af 3. november 1947**) vedrørende samme sag vedlægger jeg yderligere liste »F« omfattende 125 flygtninge, som vil blive modtaget i provinsen Nord-Rhin-Westfalen. Bestemmelsesstationen er *Wipperfürth.*

G. C. SMITH
CRX

*) Tilladelse fra vedkommende lokale myndigheder i Tyskland til at tage bopæl inden for et bestemt distrikt. Uanset at »Zuzugsgenehmigung« foreligger, kræves tilladelse fra vedkommende allierede centralmyndigheder til at indrejse i Tyskland.

**) Jfr. bilaget til dok. nr. 160.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

163.

Skrivelse af 17. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer.

Berlin, 17 November. 1947.

PW & DP Division, HQ ,CCG (BE),
Berlin, B.A.O.R.

From CRX*) (British Element) this Mission has in the interval 31 October to 12 November, 1947 received in all 6 nominal rolls A, B, C, D, E and F, containing the names of about 6.000 German refugees who are in possession of housing permit (»Zuzugsgenehmigung«) to the British Zone of Germany and whom the British Authorities are willing to accept into their Zone.

The nominal rolls have from here been forwarded to the Refugee Administration in Copenhagen which by checking list A and B has found that out of the 3.135 approved persons on list A only about 1.361 are still remaining in Denmark, and out of 704 persons on list B only about 420 are left. It is expected that the situation will be a similar one as regards the later received lists C, D, E and F.

The reason for this is most probably the fact that the lists which this Mission has received from the British Authorities are too old. They have – as far as can be seen – been worked out by local

Oversættelse.

Berlin, den 17. november 1947.

Afdelingen for Krigsfanger og tvangsflyttede Personer, Hovedkvarteret,
Kontrolkommissionen for Tyskland (Britisk Afd.), Berlin, Den britiske Rhinarmé.

Fra CRX*) (Britisk Afdeling) har nærværende mission i perioden 31. oktober til 12. november 1947 modtaget ialt 6 navnelister A, B, C, D, E og F indeholdende navnene på omkring 6.000 tyske flygtninge, som er i besiddelse af indflytningstilladelse (»Zuzugsgenehmigung«) til den britiske zone i Tyskland, og som de britiske myndigheder er villige til at modtage i deres zone.

Navnelisterne er herfra blevet fremsendt til flygtningeadministrationen i København, der ved at afkontrollere listerne A og B har konstateret, at kun omkring 1.361 af de 3.135 godkendte personer på liste A stadig befinder sig i Danmark, og at der af 704 personer på liste B kun er omkring 420 tilbage. Det ventes, at forholdet vil være et lignende med hensyn til de senere modtagne lister C, D, E og F.

Grunden hertil er højst sandsynligt, at listerne, som nærværende mission har modtaget fra de britiske myndigheder, er for gamle. De er – så vidt det kan ses – blevet udarbejdede af stedlige

*) »Combined Repatriation Executive« (Det interallierede hjemsendelseskontor).

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

German authorities some time ago, and consequently they are not in accordance with the present facts.

This Mission therefore suggests that in future as far as registration of compassionate cases*) is concerned the following method be used:

The Danish Authorities in Denmark investigate and check which refugees are in possession of housing permit (»Zuzugsgenehmigung«) to the British Zone. The repatriation will then take place on basis of these lists without any (double) checking by the German authorities as this checking it has appeared, will take a very long time (about 4 months).

The Danish Authorities should be pleased to receive in Denmark a British officer to observe that only refugees who are in possession of housing permit in the British Zone are put on the lists and sent to the Zone.

For the General

H. WENCK
Lieutenant-Colonel

tyske myndigheder for nogen tid siden og er som følge deraf ikke i overensstemmelse med de nuværende forhold.

Nærværende mission foreslår derfor, at følgende fremgangsmåde anvendes i fremtiden forsåvidt angår registreringen af »compassionate cases«*):

De danske myndigheder i Danmark undersøger og kontrollerer, hvilke flygtninge der er i besiddelse af indflytningstilladelse (»Zuzugsgenehmigung«) til den britiske zone. Hjemsendelsen vil da finde sted på grundlag af disse lister uden nogen (dobbelt) kontrol ved foranstaltning af de tyske myndigheder, idet denne kontrol, som det har vist sig, vil tage meget lang tid (ca. 4 måneder).

De danske myndigheder ville med glæde modtage en britisk officer i Danmark til at påse, at kun flygtninge, som er i besiddelse af indflytningstilladelse til den britiske zone, sættes på listerne og sendes til zonen.

På generalens vegne

H. WENCK
Oberstløjtnant

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

164.

Skrivelse af 19. november 1947 fra den britiske afdeling af det allierede kontrolråd for Tyskland, direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer, til den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

PW & DP DIVISION
Headquarters,
Control Commission for Germany (B.E.),
Berlin,
B.A.O.R.

Berlin, 19th November, 1947.

To: The Danish Military Mission to the Allied Control Authority in Germany.
(Through Allied Liaison & Protocol Section).

I thank you for your letter with reference to the procedure for dealing with German Refugees*).

I note that it appears likely that only approximately half of the 6.000 Refugees, named by the German Authorities of our Zone as able to be accepted, are likely to be found still in Denmark.

I am sorry, but the system of ordering the German Authorities to nominate Refugees from Denmark whom they were able to accept was introduced by order of the Military Governor to try and overcome the delays which had resulted from the former procedure, where the names were forwarded from Denmark.

I suggest that we could still adopt your suggestion in part, while carrying

AFDELINGEN FOR KRIGSFANGER
OG TVANGSFLYTTEDE PERSONER
Hovedkvarteret,
Kontrolkommissionen for Tyskland (Britisk afdeling), Berlin,
Den britiske Rhinarmé.

Berlin, den 19. november 1947.

Til: Den danske Militærmission ved den allierede Kontrolmyndighed i Tyskland.
(Gennem den allierede Forbindelses- og Protokolafdeling).

Tak for Deres brev angående fremgangsmåden ved behandlingen af tyske flygtninge*).

Jeg har bemærket, at sandsynligvis kun omkring halvdelen af de 6.000 flygtninge, som de tyske myndigheder i vor zone har opgivet, at de er i stand til at modtage, endnu befinder sig i Danmark.

Det gør mig ondt, men ordningen med at instruere de tyske myndigheder om at udpege de flygtninge fra Danmark, som de er i stand til at modtage, blev indført efter ordre af militærguvernøren for at prøve på at overvinde de forsinkelser, som var blevet resultatet af den tidligere fremgangsmåde, hvorefter navnene blev fremsendt fra Danmark.

Jeg foreslår, at vi til trods herfor eventuelt delvis anvender Deres for-

*) Jfr. dok. nr. 163.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

on with the other system. I mean as follows:

a) We will continue to move such of the Refugees on the German Lists who prove to be still in Denmark.

b) While this is going on (or, if you prefer, as soon as it is clear which Refugees are concerned), send us lists from the Danish Refugee Authorities of all remaining German Refugees by Länder who have a housing permit signed by a German Bürgermeister and approved by the local British Authority. We will then forward these to Länder and ask them speedily to confirm whether these Zuzugsgenehmigung are still valid, and we will then arrange to move these people if acceptable.

If you agree, would you please call for such lists and we will endeavour to cut delays to the minimum. With the movements of population normal in the Zone a permit which may have been valid some months ago may, in the interval, have been invalidated by the necessity either to move the German concerned in our Zone or to allot the accomodation formerly vacant to a Refugee who has arrived in the interval.

By agreeing to the above suggestion we could clear more cases while still

slag, samtidig med at vi fortsætter med den anden ordning. Jeg mener således:

a) Vi fortsætter med at transportere de flygtninge på de tyske lister, som viser sig stadig at være i Danmark.

b) Medens dette står på (eller hvis De foretrækker det, så snart det er klart, hvilke flygtninge det drejer sig om), send os da lister fra de danske flygtningemyndigheder over alle de af de tilbageværende tyske flygtninge ordnet efter provinser, som har en indflytningstilladelse underskrevet af en tysk borgmester og godkendt af den stedlige britiske myndighed. Vi vil så fremsende disse til vedkommende provinser og anmode dem om hurtigt at bekræfte, om tilladelserne stadig er gyldige, og vi vil så sørge for at flytte disse folk, hvis de kan modtages.

Hvis De er enig heri, vil De da være så venlig at anmode om sådanne lister, og vi skal da bestræbe os for at nedskære forsinkelserne til det mindst mulige. Med de flytninger, der er sædvanlige inden for zonen, kan en tilladelse, der har været gyldig for nogle måneder siden, i mellemtiden være blevet ugyldig som følge af nødvendigheden af enten at flytte vedkommende tysker i vor zone eller af at tildele det tidligere ledige husrum til en flygtning, som er ankommet i mellemtiden.

Ved at antage ovennævnte forslag kunne vi ekspedere flere tilfælde, me-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

acting in accordance with the Military Governor's instructions.

A. G. KENCHINGTON
Brigadier (Retd.),
Chief, PW & DP Division.

dens vi stadig ville handle i overensstemmelse med militærguvernørens ordrer.

A. G. KENCHINGTON
Brigadegeneral (i Reserven),
Chef for afdelingen for krigsfanger og tvangsflyttede personer.

165.

Telegrafisk instruktion af 22. november 1947 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington.

I telegrammet gjorde udenrigsministeriet ambassaden i Washington bekendt med, at de britiske myndigheder i Berlin efter instruktion fra det britiske udenrigsministerium havde forelagt spørgsmålet om en generel løsning af det danske flygtningeproblem i det allierede kontrolråds koordinationsudvalg*), der ventedes at ville behandle sagen den 27. november 1947**). Ambassaden blev samtidig anmodet om at søge udvirket, at den amerikanske repræsentant i kontrolrådet blev instrueret om aktivt at støtte de britiske bestræbelser for sagens løsning, derved at et yderligere kontingent tyske flygtninge fra Danmark blev modtaget i den amerikanske besættelseszone. Det fremhævedes i denne forbindelse, at de tre vestlige zoner til opfyldelse af betingelserne for marskal Stalins tilsagn af 6. juni 1946 til udenrigsministeren blot behøvede tilsammen at modtage yderligere mellem 20 og 25.000 flygtninge. Ambassaden blev endvidere anmodet om at ville fremhæve, at det ville være uforståeligt for og vække skuffelse hos den danske regering og offentlighed, såfremt de vestlige besættelseszoner, som ifølge foreliggende oplysninger jævnligt udsendte ikke ubetydelige antal af tvangsflyttede personer som arbejdskraft og indvandrere til England, Holland, Belgien, Frankrig, Canada og de sydamerikanske lande, ikke skulle se sig i stand til at modtage dette forholdsvis ringe antal tyske statsborgere, der i mere end 2 ½ år havde været holdt interneret i Danmark. Det tilføjedes, at den danske regering både af hensyn til den store økonomiske byrde og af humane hensyn til flygtningene måtte tillægge det afgørende betydning ikke at skulle opleve endnu en vinter med flygtningespørgsmålet uløst.

*) Jfr. dok. nr. 161.

**) Sagen behandledes i udvalgets møde den 25. november 1947, jfr. dok. nr. 166.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

166.

Indberetning af 25. november 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Den 25. november 1947 indberettede den danske militærmission i Berlin, at spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark var blevet behandlet på et møde samme dag i det allierede kontrolråds koordinationsudvalg.*)

167.

Telegrafisk indberetning af 26. november 1947 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet.

State Department**) sympatisk, men frygter, umuligt for amerikanske Zone overtage yderligere Flygtninge for nærværende.

168.

Uddrag af telefonmeddelelse af 1. december 1947 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin*).**

- -

1. Marskal Stalins Tilsagn afgaves mundtligt til Udenrigsministeren den 6. Juni 1946 i Moskva i Udenrigsminister Molotovs Nærværelse og gik ud paa, at Sovjetunionens Regering var villig til at modtage 100.000 – svarende til Halvdelen – af de tyske Flygtninge i Danmark til Anbringelse i den russiske Zone i Tyskland under Forudsætning af, at de tre andre Besættelsesmagter tilsammen modtog et lignende Antal.

Tilsagnet, der ikke var tidsbegrænset og ikke indeholdt noget Forbehold med Hensyn til Opfyldelsen af Potsdam-Overenskomstens Bestemmelser om Anbringelsen af tyske Flygtninge fra Polen, Østrig og Czekoslovakiet, omfattede

*) Det vedtoges på mødet at anmode direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer om at udarbejde en beretning om spørgsmålet.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

***) Meddelelsen var foranlediget af en forespørgsel fra fransk side til militærmissionen, jfr. dok. nr. 171.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

efter sin Ordlyd de tyske Flygtninge, der paa Tidspunktet for Afgivelsen befandt sig i Danmark, og tog saaledes ikke Hensyn til de tyske Flygtninge, der i Dagene umiddelbart efter den tyske Kapitulation fjernedes fra Bornholm.

Ved nogle nylig af de lokale Myndigheder paa Bornholm anstillede Undersøgelser har det iøvrigt vist sig, at det ikke er rigtigt, naar det i de tidligere fra dansk Side til Brug for de fire Stormagter udarbejdede Redegørelser for Danmarks Flygtningeproblem er blevet anført, at der ved Befrielsen befandt sig ca. 20.000 tyske Flygtninge paa Øen. Undersøgelserne har givet som Resultat, at højst ca. 3.000 af de paagældende tyske Statsborgere var Flygtninge, medens Resten var Medlemmer af den tyske Værnemagt. Evakueringen skete under sovjetisk Medvirken, men under Anvendelse af dansk Materiel og Transportpersonel, og Afregning for Transporterne foretoges af de danske Myndigheder. De to Grupper af tyske Statsborgere holdtes under Evakueringen adskilt, og da Vederlaget for Skibsbefordringen var afhængig af de befordrede Personers Antal, foretoges ved hver Transport en Optælling af de paagældende. De ovenanførte Tal bygger paa disse Regnskabsnotater.

– –

169.

Uddrag af referat af 1. december 1947 vedrørende samtaler den 17. og 18. oktober 1947 mellem kontorchef i statens civile luftværn, B. H. Aarøe, og embedsmænd i direktoratet for tvangsflyttede personer, Baden-Baden.

Efter Aftale med Minister Kjærbøl aflagde jeg i Dagene 17. og 18. Oktober 1947 Besøg i Direction des Personnes Déplacées i Baden-Baden for at søge Kontakt med de nye Embedsmænd, der efter en Række Personskifter var blevet knyttet til Direktionen.

Efter at jeg var blevet forestillet for Direktionens Afdelingschefer, havde jeg en længere Samtale med Underdirektøren – – – – – – – – – – – – – – – – – –.

– –

Den følgende Dag var jeg inviteret til Frokost hos Direktøren, M. Chérifi, og under den Samtale, som fulgte efter, erklærede han sig villig til paa samme Maade som de britiske Myndigheder at modtage i den franske Zone et Antal Flygtninge, som kan genforenes med deres Familier med Bopæl i denne Zone. Det vil formentlig dreje sig om imellem 2–3.000 – – – – – – – – – – – – – – – – –

– –

Den 1. December 1947.

AARØE

170.

Indberetning af 2. december 1947 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 2. December 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.

For at støtte den Henvendelse, som Ambassaden i Medfør af Udenrigsministeriets Telegram af 22. f. M.*) rettede til State Department**), forsøgte jeg den 24. ds. fra New York, hvor jeg paa dette Tidspunkt opholdt mig som Medlem af den danske Delegation til de Forenede Nationers Plenarforsamling, at opnaa telefonisk Forbindelse med den fungerende Udenrigsminister, Hr. Robert Lovett, og da dette mislykkedes, rettede Ambassaderaad Bang-Jensen efter min Henstilling et personligt Brev til Hr. Lovett, i hvilket han paa mine Vegne og under Henvisning til Samtalen mellem Statssekretær Marshall, Udenrigsminister Gustav Rasmussen og mig***), giver en kort Fremstilling af Sagen og retter en indtrængende Anmodning om, at den amerikanske Regering udvirker de amerikanske Militærmyndigheders Tilslutning til, at det forholdsvis beskedne Antal tyske Flygtninge, som der er Tale om, maa blive modtaget i den amerikanske Zone af Tyskland.

Efter min Tilbagekomst til Washington har jeg i Dag haft en Samtale om Sagen med den fungerende Udenrigsminister. Hr. Lovett har meddelt mig, at han havde telegraferet til Statssekretær Marshall i London om Sagen, men at han ikke var vidende om Resultatet. Det var ham bekendt, at der af de amerikanske Militærmyndigheder i Tyskland – General Clay****) er som bekendt for Tiden i London – var blevet givet Oplysninger om Tilgangen af tyske Flygtninge i den amerikanske Zone, som ikke helt stemte med de Oplysninger, State Department allerede var i Besiddelse af. Denne Side af Sagen vilde nu blive nærmere undersøgt.

Hr. Lovett lovede mig, at der vilde blive sendt et nyt Telegram til London i Sagen paa Basis af vor Samtale, og at jeg vilde blive underrettet, saa snart et Resultat forelaa.

Afskrift af nærværende Beretning er tilstillet Ambassaden i London.

HENRIK KAUFFMANN

---

*) Jfr. dok. nr. 165.
**) Det amerikanske udenrigsministerium.
***) Jfr. dok. nr. 158.
****) Den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

171.

Uddrag af indberetning af 3. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 3. December 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Jeg havde i Gaar den bebudede*) Samtale med Generalløjtnant Dratvin, der under Marskal Sokolovskys Ophold i London er dennes Stedfortræder. Jeg forelagde Generalløjtnanten en Skrivelse som den her i Oversættelse til Dansk vedlagte og gennemgik den Punkt for Punkt med ham. Han fremførte de sædvanlige Modargumenter, der var, at Amerikanerne med deres 12.000 havde taget for faa Flygtninge, hvortil jeg forklarede ham, at dette var et internt Anliggende mellem de tre Vestzoner, idet det i vore Forhandlinger kun kunde dreje sig om det samlede Antal, der til enhver Tid maatte være det samme i Øst som Vest.

Overfor den gamle Paastand om, at der kun var Kvinder og Børn tilbage, hævdede jeg, at Mændene enten var faldet i Krigen eller Krigsfanger i Sovjet-Rusland, medens Paastanden om, at Sovjetzonen var blevet forfordelt ved Fordelingen, fra dansk Side maatte afvises.

- -

Selvom Generalen ikke afgav noget Løfte, fik jeg dog af Samtalen det Indtryk, at han forstod og sikkert ogsaa gerne – hvis han kan – vilde imødekomme os. Jeg skal tilføje, at jeg under en Samtale, jeg Dagen forud havde med den britiske General Westropp, der havde været tilstede ved det sidste Møde den 25. November**), af ham erfarede, at han var gaaet til Mødet med Frygt for, at de tre andre Parter skulde være absolut afvisende, men han kunde med Tilfredshed konstatere, at dette ikke havde været Tilfældet. Han betragtede Mødet som et Skridt fremad og lovede mig at gøre sit bedste til, at det nu forestaaende Møde kunde fortsætte i positiv Retning.

De af Franskmændene ønskede Oplysninger er nu besvaret paa Grundlag af det kgl. Ministeriums Telefonogram af 1. December 1947***), saaledes at vi kan haabe paa en positiv Indsats fra den Side.

E. A. BIERING

---

*) Telefonisk.
**) I det allierede kontrolråds koordinationsudvalg.
***) Jfr. dok. nr. 168.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 171. Skrivelse af 2. december 1947 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.

Oversættelse fra russisk.

Berlin, den 2. december 1947.

Hr. Generalløjtnant,

Således som i dag aftalt har jeg hermed den ære at give Dem en opgørelse angående de tyske flygtninge, som desværre endnu i dag befinder sig i Danmark.

Efter ordre af min regering anmodede jeg med skrivelse af 10. september d. å.*) marskal Sokolovsky om at give de nødvendige ordrer til, at yderligere 26.000 tyske flygtninge blev modtaget i Tyskland før den tilstundende vinter, hvilket i sin helhed ville udgøre det antal tyske flygtninge, som fra Danmark skulle overføres til Sovjetzonen for at komme paa højde med den til de tre andre okkupationszoner gennemførte hjemsendelse.

Denne min anmodning var foranlediget ved generalissimus Stalins løfte til den danske udenrigsminister i Moskva i juni 1946, ved hvilket Sovjetregeringen erklærede sig beredt til at modtage 100.000 flygtninge, hvilket var halvdelen af de tyske flygtninge i Danmark, med det eneste forbehold, at de tre andre okkupationsmagter tilsammen modtog et tilsvarende antal.

Da jeg den 10. september 1947 blev modtaget af marskal Sokolovsky, var der i de tre vestlige zoner modtaget 62.000 tyske flygtninge fra Danmark. Sovjetzonen havde modtaget 36.000 tyske flygtninge. Som følge heraf anmodede jeg i den danske regerings navn om yderligere modtagelse af 26.000 flygtninge, således at der derved blev modtaget tilsammen 62.000 flygtninge, svarende til antallet af de i de vestlige zoner allerede modtagne flygtninge.

Siden da er antallet af flygtninge modtaget i de vestlige zoner steget til 65.000, idet den britiske zone modtog yderligere 3.000 fra Danmark. Derfor må jeg nu anmode om, at Sovjetzonen foreløbig yderligere modtager 29.000 flygtninge for derved at nå op til det samlede antal af 65.000, der allerede er modtaget i de vestlige zoner.

Antallet af tyske flygtninge i Danmark udgjorde ved Danmarks Befrielse i maj 1945		ca. 200.000
Hjemsendt til franske zone	30.000	
— - britiske zone	23.000	
— - amerikanske zone	12.000	
Ialt til de vestlige zoner	65.000	
Hjemsendt til Sovjetzonen	ca. 36.000	
Samlet antal flygtninge overført til Tyskland		ca. 101.000

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 150.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Yderligere overført til Tyskland som medlemmer af værnemagten, der havde skjult sig i flygtningelejrene ..	ca. 31.000	
Ialt overført til Tyskland	ca. 132.000	
Restantal flygtninge i dag	ca. 68.000	
		200.000

Af ovenstående fremgår det, at antallet af egentlige flygtninge ved kapitulationen androg ca. 170.000.

Til opfyldelse af generalissimus Stalins løfte med den dertil knyttede betingelse kræves det således, at de vestlige zoner tilsammen aftager ca. 85.000 flygtninge, altså endnu 20.000 flygtninge. Sovjetzonens andel bliver den samme, 85.000 flygtninge; heraf har zonen allerede modtaget 36.000, således at der endnu til Sovjetzonen må overføres 49.000.

Den danske regering er overordentlig interesseret i den fuldstændige og hurtige afvikling af det for Danmark så besværlige flygtningeproblem og anmoder derfor de sovjetiske myndigheder om nu i hvert fald at aftage 29.000 flygtninge og resten, 20.000, såsnart de vestlige zoner aftager deres resterende 20.000.

Da generalissimus Stalin den 6. juni 1946 afgav løftet, befandt der sig i Danmark som nævnt ca. 200.000 flygtninge. Et ringe antal, nemlig højst 3.000, var i de første dage efter Tysklands kapitulation i maj 1945 evakueret fra øen Bornholm sammen med de derværende tyske militærpersoner, ca. 20.000 mand, som med bistand af de sovjetiske militære okkupationstropper blev evakueret til Tyskland.

Jeg håber meget, at De træffer en hurtig og velvillig afgørelse af spørgsmålet og derved imødekommer vor anmodning, og forbliver, idet jeg giver udtryk for min højagtelse overfor Dem, Hr. Generalløjtnant, Deres ærbødige

E. A. BIERING

Hr. Generalløjtnant M. J. Dratvin,
Stedfortrædende Øverstkommanderende
ved den sovjetiske Militærforvaltning i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

172.

Indberetning af 3. december 1947 fra ambassaden i London til udenrigsministeriet.

London, den 3. December 1947.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Under et Besøg, som jeg den 1. d. M. aflagde i Foreign Office*), bragte jeg paany Spørgsmaalet om en hurtig Hjemsendelse af samtlige tyske Flygtninge i Danmark paa Bane. De mig meddelte Oplysninger gik ud paa følgende:

Sagen er af »The Coordination Committee of the Allied Control Council«**) blevet henvist til »Prisoners of War, displaced persons, Directorate«***), der er i Færd med at undersøge den. Foreign Office har givet fornyede Instruktioner til vedkommende britiske Repræsentanter om at søge Sagen fremmet mest muligt. De russiske Repræsentanter synes imidlertid at tøve med at indfrie det givne Løfte om at aftage 50% af Flygtningene. I denne Forbindelse anførtes det, at Russerne endnu staar i Restance med Hensyn til Aftagelsen af 25.000 Flygtninge. Amerikanerne har langt bedre Plads i deres Zone end Britterne. Der har ikke kunnet spores Tegn til, at vedkommende amerikanske Repræsentanter har modtaget nye Instruktioner om at vise Imødekommenhed, saaledes som man her havde ventet, at det vilde blive Tilfældet, efter at Udenrigsminister Gustav Rasmussen i Overensstemmelse med derom med Mr. Bevin den 10. Oktober d. A. truffen Aftale har haft Lejlighed til at rette en personlig Henstilling derom til Mr. Marshall.****) Foreign Office vilde derfor anse det for meget ønskeligt, om Washington igen kunde blive opfordret til at yde effektiv Støtte til Sagens hurtige Løsning. Imidlertid vil den britiske Regering – uanset de andre Regeringers Holdning – fortsætte med at aftage saa mange »compassionate cases«*****) som muligt. Det Tal, som man søgte at naa til, opgaves nu at være ca. 7.250. Min indtrængende Anmodning til Foreign Office om at vedblive at arbejde energisk med Sagen besvaredes med et beredvilligt Tilsagn i saa Henseende, idet det dog tilføjedes, *at* den Britiske Zone ikke kunde absorbere mere end den Proportion, der ved de trufne Aftaler var blevet den paalignet, og *at* det i høj Grad vilde lette de britiske Bestræbelser, dersom specielt den amerikanske Regering og Sovjet-Regeringen kunde blive bevæget til at vise større Interesse.

E. REVENTLOW

*) Det britiske udenrigsministerium.

**) Koordinationsudvalget under det allierede kontrolråd for Tyskland.

***) Direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer.

****) Jfr. dok. nr. 157 og 158.

*****) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

173.

Indberetning af 8. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

I indberetningen oplyste militærmissionen, at spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark var blevet drøftet i et møde i direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer den 4. december 1947 og pånyville komme til behandling i et møde den 17. s. m.

174.

Indberetning af 18. december 1947 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

I indberetningen oplyste militærmissionen, at direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer i et møde den 17. december 1947 havde vedtaget at rette en skriftlig forespørgsel til de danske myndigheder vedrørende antallet af flygtninge med tilknytning til de fire besættelseszoner og i sit næste møde den 14. januar 1948 ville drøfte et udkast til en sådan forespørgsel.

175.

Indberetning af 8. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 8. Januar 1948.

Tyske Flygtninge fra Danmark til den franske Zone.

Som anført i det med Militærmissionens Indberetning af 4. December 1947*) indsendte Referat af 3. December 1947*) var de herværende franske Flygtningemyndigheder uden Underretning om, at den franske Zone fra Danmark vil

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

modtage et Antal Flygtninge, der kan genforenes med deres Familie, der har Bopæl i Zonen*).

Militærmissionen har imidlertid til Stadighed holdt sig i Kontakt med det franske Flygtningedirektorat om Spørgsmaalet, og herunder den 12. December 1947 faaet oplyst, at de franske Zonemyndigheder overfor Flygtningedirektoratet i Berlin har bestridt at have givet Tilsagn om at ville modtage de omhandlede Flygtninge.

Samtidig blev det oplyst, at Chefen for Flygtningedirektoratet, Colonel de Rosen, den følgende Dag, den 13. December, vilde begive sig til den franske Zone og dér bl. a. søge denne Sag opklaret. Det aftaltes, at Missionen til Brug ved Direktørens Forhandlinger med Zonemyndighederne skulde indgive officiel Anmodning om Modtagelse af de franske »compassionate cases«, hvilket skete ved den i Afskrift vedlagte Skrivelse af 12. December 1947**) med Udtog af Oversættelse af Kontorchef Aarøe's Referat af Forhandlinger i Baden-Baden den 17. og 18. Oktober 1947.

Fra det franske Flygtningedirektorat i Berlin har Militærmissionen herefter under 27. December 1947 modtaget den i Afskrift vedlagte Skrivelse af 22. December 1947**), hvori det udtales, at Direktøren for Personnes déplacées***) i Baden-Baden, Monsieur Cherifi, ikke er indgaaet paa at modtage de omhandlede Flygtninge i den franske Zone.

Imidlertid har de franske Myndigheder optaget til Behandling Spørgsmaalet om Modtagelsen af saadanne Flygtninge og udbeder sig til Brug herved en Liste over Flygtninge, som ønsker at blive genforenet med deres Familier i den franske Zone, hvilken Liste de paagældende Myndigheder stadig ikke har modtaget. Listen maa udover de paagældende Flygtninges Navn indeholde Angivelse af deres Alder, Køn og Profession, Navn og Adresse paa de Familier, som de ønsker at slaa sig ned hos i den franske Zone, samt Slægtskabsforholdet til disse Familier.

Det tilføjes, at Militærmissionen telefonisk har anmodet Flygtningeadministrationen om Tilsendelse af Lister som ønsket.

Genpart af nærværende Indberetning og Bilag er samtidig indsendt til Flygtningeadministrationen.

H. WENCK.

*) Jfr. dok. nr. 169.

**) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

***) Direktoratet for tvangsflyttede personer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

176.

Skrivelse af 13. januar 1948 fra Tysklands liberal-demokratiske parti til den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

LIBERAL-DEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS,
Parteileitung.

Berlin W. 8., d. 13.1.1948.

An die Dänische Militärmission, Berlin.

Aus unseren Mitgliederkreisen haben wir wiederholt die Anfrage erhalten, wann mit einer Entlassung der noch in Dänemark befindlichen deutschen Flüchtlinge zu rechnen ist. Wir würden der Dänischen Militärmission sehr verbunden sein, wenn sie uns die Auffassung der dänischen Regierung über diese Frage mitteilen könnte.

Mit vorzüglicher Hochachtung

LIBERAL-DEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS
Die Geschäftsleitung
Lieutenant
stellv. Vorsitzender.

TYSKLANDS LIBERAL-DEMOKRATISKE PARTI,
Partiledelsen.

Berlin W. 8., d. 13.1.1948.

Til den danske Militærmission, Berlin.

Fra vore medlemskredse har vi gentagne gange modtaget forespørgsel om, hvornår der vil kunne regnes med, at de tyske flygtninge, som endnu befinder sig i Danmark, vil få tilladelse til at vende hjem. Vi ville være den danske militærmission meget forbunden, såfremt den kunne oplyse os om den danske regerings syn på dette spørgsmål.

Med udmærket højagtelse

TYSKLANDS LIBERAL-DEMOKRATISKE PARTI
Sekretariatet,
Lieutenant
fg. Formand.

177.

Indberetning af 15. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 15. Januar 1948.

Repatriering af tyske Flygtninge til den britiske Zone: Compassionate cases*).

Militærmissionen tillader sig at indberette, at man fra Combined Repatriation Executive, British Element**), under Dags Dato har modtaget Meddelelse om, at

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

**) Det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

de britiske Myndigheder er rede til at modtage yderligere 201 tyske Flygtninge fra Danmark i den britiske Zone som nærmere angivet paa en med »G« betegnet Liste, som herfra er indsendt direkte til Flygtningeadministrationen.

Flygtningene vil blive modtaget i Slesvig-Holsten med Bestemmelsessted Poppendorf Station.

P. G. V.
E. B.

ERIK HANSEN

178.

Indberetning af 20. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 20. Januar 1948.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Militærmissionen indsender hoslagt en fra det herværende Allierede Flygtningedirektorat under 19. Januar 1947 modtaget Skrivelse*), i hvilken Militærmissionen anmodes om at fremskaffe følgende Oplysninger:

1. Det samlede Antal af tyske Flygtninge i Danmark per 15. Januar 1948.
2. (a) Antallet af Flygtninge, som kan godtgøre at have paarørende boende i en af de fire Besættelseszoner, opdelt i Zoner.
   (b) Navnelister efter Zoner visende Flygtningene i Kategori 2 (a) paa følgende Maade:
      (i) Slægtskabsgraden til deres Slægtninge i Tyskland.
      (ii) Disse paarørendes nuværende Adresse i Tyskland.
3. Antallet af Flygtninge, som ikke har nogen Familie i nogen af de fire Besættelseszoner.

Det tilføjes, at Flygtningeadministrationen, til hvilken man har sendt Genpart af nærværende Skrivelse, telefonisk er anmodet om at fremskaffe de ønskede Oplysninger.

E. A. BIERING

*) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

179.

Indberetning af 22. januar 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 22. Januar 1948.

Repatriering af tyske Flygtninge til den britiske Zone: Compassionate cases*).

Militærmissionen indberetter, at man under 20. Januar 1948 fra Combined Repatriation Executive, British Element**), har modtaget Meddelelse om, at den britiske Zone vil modtage yderligere 234 tyske Flygtninge i Henhold til en som Liste »H« betegnet Navneliste, som herfra direkte er indsendt til Flygtningeadministrationen tilligemed et Gennemslag af nærværende Indberetning.

Flygtningene vil blive modtaget i Land Niedersachsen med Bestemmelsesstation Hannover.

E. A. BIERING

180.

Depeche af 30. januar 1948 fra ambassadøren i Washington til udenrigsministeren.

Washington, den 30. Januar 1948.

De tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Udenrigsminister,

I Gaar havde jeg efter forudgaaende Aftale en lang Konference i State Department***) med Understatssekretær Robert A. Lovett for med ham at gennemgaa de tre vigtigste Spørgsmaal, som for Tiden er Genstand for Forhandlinger mellem den danske og den amerikanske Regering: Grønlandsspørgsmaalet, de tyske Flygtninge i Danmark og den endnu uafgjorte Del af de danske Rederes Krav mod den amerikanske Regering i Anledning af Rekvisitionen af de danske Skibe under Krigen.

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

**) Det interallierede hjemsendelseskontors britiske afdeling.

***) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Samtalen, som varede i henimod to Timer, overværedes af den fungerende Chef for State Department's nordeuropæiske Afdeling, Hr. Benjamin M. Hulley.

Jeg skal i det følgende indskrænke mig til at omtale Spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark, idet jeg, hvad de to andre Spørgsmaal angaar, henviser til særskilte Beretninger.

Hr. Lovett lod mig ikke sige mange Ord om de tyske Flygtninge i Danmark og vor Skuffelse over, at den amerikanske Zone ikke som af os haabet havde taget det ofte omtalte beskedne Antal af ca. 10.000 Tyskere, før han sagde, at saavel Statssekretær Marshall som han selv havde gjort og stadig gjorde sig de største Anstrengelser i denne Sag.

Understatssekretæren var helt klar over Danmarks Ønsker og Forventninger og bestred for saa vidt heller slet ikke deres Berettigelse; men han betvivlede, at vi i Danmark fuldtud forstod de amerikanske Okkupationsmyndigheders store Vanskeligheder for Tiden. Disse Vanskeligheder, som var blevet meget større i den seneste Tid, ganske særligt efter at de Forenede Stater havde maattet overtage de finansielle Forpligtelser ogsaa for den engelske Zone, var Forklaringen paa, at det ikke hidtil var lykkedes Statssekretær Marshall, til Trods for dennes store personlige Indflydelse paa Militæret, at opnaa de amerikanske Okkupationsmyndigheders Samtykke til Indrejse fra Danmark af de omtalte tyske Flygtninge.

Hr. Lovett fremhævede den særlige Vanskelighed, som var kommet til i den seneste Tid under Kongressens Behandling af Udgifterne i Tyskland. Forskellige Krav, som Kongressen havde stillet, man kunde næsten kalde dem Ultimata, for at gaa med til Udgifterne til Okkupationen, derunder ogsaa til at føde den tyske Befolkning, gjorde det forstaaeligt, at de militære Myndigheder var meget utilbøjelige netop i Øjeblikket til at paatage sig nye Byrder, selvom disse Byrder, som man maatte indrømme, var relativt smaa i Forhold til det hele.

Det eneste, som Hr. Lovett desværre kunde love under vor Samtale i Gaar, var State Department's fortsat varme Interesse for og Støtte af vore Ønsker; men han turde ikke give mig nogen Antydning af det Tidspunkt, paa hvilket de amerikanske Okkupationsmyndigheders Indforstaaelse kunde ventes opnaaet. Dertil var hele Fremtidsbilledet i Øjeblikket altfor usikkert.

Modtag, Hr. Udenrigsminister, Forsikringen om min mest udmærkede Højagtelse

HENRIK KAUFFMANN

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

181.

Referat af 2. februar 1948 af en samtale samme dag mellem chefen for den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.

Jeg indledede med at udtale Haabet om, at Generalen nu havde et positivt Svar til mig paa min Skrivelse til ham af 2. December 1947*), hvormed jeg opfordrede Sovjetmyndighederne til straks at tage de 29.000 Flygtninge, der da var den forfaldne Andel i Østzonens Deltagelse i Evakueringen i Overensstemmelse med Marskal Stalins Løfte om at aftage Halvdelen. I sit Svar og under hele Samtalen kom Generalen ikke ind paa de tidligere omdiskuterede 20.000 Krigsfanger fra Bornholm, saaledes at jeg maa formode, at Sovjet ikke mere mener at kunne bestride vor desangaaende Forklaring**). Generalen udtalte, at han nu blot ventede paa Militærmissionens Besvarelse af Flygtningedirektoratets sidste Skrivelse af 15. Januar 1948***), hvormed der krævedes detaillerede Oplysninger om Flygtningefordelingen i Zonerne m. m. Da han kom ind paa dette Spørgsmaal, tilkaldte han Oberst Danilof, der repræsenterer Sovjet i det Interallierede Direktorat for Flygtningesagen. Generalen hævdede, at det vilde være inhumant at sende Flygtninge til Østzonen, naar det kunde konstateres, at Familieoverhovedet, d.v.s. Forsørgeren, boede eller havde taget Ophold i de vestlige Zoner. Han blev herved sekunderet af Oberst Danilof, der for mig oplæste en russisk Oversættelse af et Interview, Direktør Hvass havde givet en Gang i 1947. Af Interview'ets russiske Oversættelse fremgik det, at Direktør Hvass skulde have fortalt Journalisterne om store Demonstrationer i Flygtningelejrene mod Hjemsendelse af Familier til Zoner, hvor deres Familieforsørger ikke havde Ophold. Heroverfor hævdede jeg, at jeg meget vel erindrede dette Interview, med hvilket Direktøren for Udenrigsministeriet havde givet Udtryk for Flygtningenes Utilfredshed med den inhuman langsomme Evakuering af dem tilbage til Tyskland, hvor i mange Tilfælde Slægtninge ventede dem.

Sluttelig blev det klarlagt, at der kunde siges at være 3 Kategorier af Flygtninge:

1) Dem, der overhovedet ikke mere havde Familieforsørgere i Tyskland.

2) Dem, der var flygtet fra Østtyskland til Danmark, efterladende Familieforsørger i Østtyskland, dog saaledes at denne senere var flygtet fra Østtyskland til de vestlige Zoner i Tyskland.

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 171.

**) Jfr. dok. nr. 168.

***) Jfr. dok. nr. 178.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

3) Dem, der med Familieforsørger var flygtet til Danmark, hvorfra Familieforsørgeren, efterladende Familien i Danmark, senere var evakueret til Vestzonerne.

Generalen erklærede, at han vilde være beredt til i dette Foraar at modtage alle de Flygtninge, der kommer ind under Kategori 1 og 2, medens Sovjet ikke vilde kunne modtage Flygtninge, der stammede fra Vesttyskland, eller saadanne, hvis Forsørger i Stedet for til Østtyskland *fra Danmark* var evakueret til Vestzonerne.

Saasnart de forlangte Oplysninger fra Flygtningeadministrationen i Danmark forelaa, kunde Flygtninge efter ovenstaaende Retningslinje modtages i Østzonen.

Generalen understregede stærkt Sovjets Humanitet, der i første Linie tilstræbte Genforening af Familierne. Dette gav mig Anledning til igen detailleret at foreholde ham, at intet Land havde vist større Humanitet overfor tyske Flygtninge end Danmark. Heroverfor var det mærkeligt, at Flygtningene uden Hensyn til Situationen i Tyskland for enhver Pris vilde tilbage. Mange af dem tror, at det er Danmark, der holder dem tilbage, saa nu er det inhumant at fortsætte Korrespondancen om alle mulige Detailler, der kun opholder Opfyldelsen af Flygtningenes højeste Ønske, der er »hjem til deres eget Land«.

Generalen sagde, at han meget vel vidste, at Behandlingen havde været human i Danmark, og han gentog adskillige Gange, at han vilde gøre sit bedste for nu at bidrage til Sagens Afslutning.

Generalen gav i min Nærværelse Oberst Danilof Anvisning paa i Direktoratet at følge den ovenfor lagte Linje. Jeg sluttede med at hævde, at man fra dansk Side stadig som Minimum vilde holde os til Generalissimus Stalins Løfte, uden at de interallierede Vanskeligheder i Flygtningespørgsmaalet paa nogen Maade sammenblandes med det tyske Flygtningespørgsmaal i Danmark, der jo, som alle vidste, havde sin egen Historie.

Nu haabede jeg paa, at Generalens Løfter idag, som jeg omgaaende vilde indberette til den danske Regering, maatte give det af os tilstræbte Resultat.

Berlin, den 2. Februar 1948.

E. A. BIERING

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

182.

Skrivelse af 9. februar 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

København, den 9. Februar 1948.

Tyske Flygtninge i Danmark.

I Besvarelse af Tysklands Liberal-Demokratiske Partis Skrivelse af 13. Januar 1948*) bedes Militærmissionen meddele Partiet følgende:

Spørgsmaalet om Hjemsendelsen af de tyske Flygtninge ligger den danske Regering meget særkt paa Sinde, og Regeringen har stedse betragtet en Løsning af Spørgsmaalet indenfor den kortest mulige Tid som en Sag af største Betydning og har rettet alle sine Bestræbelser herpaa.

Ved Krigens Afslutning fandtes her i Landet ca. 200.000 tyske Flygtninge. Disse Flygtninge blev under Krigen anbragt i Danmark af den tyske Militærmagt mod de danske Myndigheders Protest. Efter Krigshandlingernes Ophør og Tysklands Besættelse har Hjemsendelse af Flygtningene kun kunnet ske efter Aftale med Besættelsesmagterne. Den danske Regering har uafbrudt og med al Styrke gjort gældende over for disse Besættelsesmagter, at de paagældende tyske Flygtninge burde hjemsendes til Tyskland. Naar det indtil nu ikke er lykkedes at faa dem alle hjemsendt, saaledes at ca. 63.000 endnu er tilbage i Danmark, skyldes det udelukkende, at Besættelsesmagterne i Tyskland endnu ikke har givet Tilladelse til Hjemsendelse, men Forhandlingerne med Besættelsesmagterne fortsættes stadig med Henblik paa Modtagelsen af det tilbageværende Antal Flygtninge.

Det i Skrivelsen fra Partiledelsen for Tysklands Liberal-Demokratiske Parti benyttede Udtryk »Entlassung« giver ikke noget rigtigt Billede af den Stilling, som Danmark har indtaget og vedblivende indtager til Flygtningespørgsmaalet, idet der ingensinde fra dansk Side har været næret Ønske om Tilbageholdelse af Flygtningene eller om Udsættelse af deres Hjemsendelse. Bestræbelserne herfra har tværtimod fra første Færd haft Flygtningenes Hjemsendelse indenfor den kortest mulige Tid som Maal.

Naar Tysklands Liberal-Demokratiske Parti nu ønsker at vide, hvornaar der kan regnes med Hjemsendelse af de endnu i Danmark værende tyske Flygtninge, maa man derfor have Partiet henvist til at rette dette Spørgsmaal til de allierede Besættelsesmagter i Tyskland. Den danske Regering vil støtte enhver Bestræbelse for, at Hjemsendelsen kan finde Sted straks uden yderligere Udsættelse.

GUSTAV RASMUSSEN

*) Jfr. dok. nr. 176.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

183.

Note af 10. februar 1948 fra understatssekretær i det amerikanske udenrigsministerium Robert A. Lovett til ambassadøren i Washington.

Oversættelse.

DEPARTMENT OF STATE

Washington, February 10th, 1948.

Excellency,

I have the honor to refer to your note dated November 25, 1947*) and previous correspondence relative to the desire of your Government to have the German refugees in Denmark returned to Germany. I trust our conversations have made clear that the United States Government understands and sympathizes with the desire of the Danish Government to find an early solution to this problem.

Denmark has on several occasions appealed to each of the Powers occupying Germany to contribute toward a solution of this problem. In response to such an approach the United States Ambassador in Copenhagen informed the Danish Government in March 1947**) that the United States Zone in Germany would receive 12.000 refugees and this number of refugees was accordingly admitted to the United States Zone from Denmark. This was done in the spirit of assisting Denmark to escape from a heavy economic burden, despite the facts that practically all the refugees in question had come from east of the Oder-Neisse line, that there was no legal or other contractual obligation on the United States to

UDENRIGSMINISTERIET

Washington, den 10. februar 1948.

Deres Excellence,

Jeg har den ære at henvise til Deres note af 25. november 1947*) og tidligere brevveksling vedrørende Deres regerings ønske om at få de tyske flygtninge i Danmark sendt tilbage til Tyskland. Jeg stoler på, at vore samtaler har gjort det klart, at De Forenede Staters regering forstår og deler den danske regerings ønske om snarligt at finde en løsning på dette spørgsmål.

Danmark har ved adskillige lejligheder foretaget henvendelser til hver af de magter, der har besat Tyskland, om at bidrage til en løsning af dette spørgsmål. Som svar på en sådan henvendelse meddelte De Forenede Staters ambassadør i København i marts 1947**) den danske regering, at De Forenede Staters zone i Tyskland ville modtage 12.000 flygtninge, og der blev i overensstemmelse hermed givet dette antal flygtninge adgang til De Forenede Staters zone fra Danmark. Dette blev gjort i den hensigt at bistå Danmark med at unddrage sig en tung økonomisk byrde til trods for, at praktisk talt alle de pågældende flygtninge var kommet fra øst for Oder-Neisselinien, at De Forenede Stater ikke havde nogen legal

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

**) Jfr. dok. nr. 124.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

receive the refugees, and that, comparatively, the United States Zone was already far more overcrowded than the other zones.

The United States has been giving active consideration to your request that a further group of these refugees be admitted into the United States Zone of occupation. I am confident that you and the Danish Government appreciate that the United States Zone now has a population far in excess of its pre-war figure despite the extensive damage to housing and other facilities. In addition to accepting many hundreds of thousands of persons in compliance with international commitments, the American occupation authorities are responsible for large groups of displaced persons and for refugees from other zones in Germany. The congestion in the Zone will be relieved somewhat if current efforts at voluntary repatriation and resettlement of displaced persons are successful.

The problems arising from the necessity of providing food and shelter for the swollen population are very real and pressing. The assumption by the United States of financial responsibility for the British Zone has added substantially to our occupation burdens. The ability of the United States Zone to assume new burdens is seve-

eller anden kontraktmæssig forpligtelse til at modtage flygtningene, og at De Forenede Staters zone forholdsvis allerede var langt mere overbefolket end de andre zoner.

De Forenede Stater har gjort Deres anmodning om, at yderligere en gruppe af disse flygtninge skulle gives adgang til De Forenede Staters besættelseszone, til genstand for grundig overvejelse. Jeg er overbevist om, at De og den danske regering er klar over, at De Forenede Staters zone nu har en befolkning, der langt overstiger førkrigstidens, til trods for den omfattende beskadigelse af boliger og andre fornødenheder. Foruden at de amerikanske besættelsesmyndigheder til opfyldelse af indgåede mellemfolkelige forpligtelser har modtaget mange hundrede tusinde personer, har disse myndigheder ansvaret for store grupper af tvangsflyttede personer og for flygtninge fra andre zoner i Tyskland. Overbefolkningen i zonen vil blive lettet noget i tilfælde af et heldigt udfald af de bestræbelser, der for tiden foretages med henblik på frivillig hjemsendelse og nyanbringelse af tvangsflyttede personer.

De problemer, der opstår som følge af nødvendigheden af at skaffe føde og husly til den øgede befolkning, er højst virkelige og presserende. De Forenede Staters overtagelse af det finansielle ansvar for den britiske zone har i væsentlig grad øget vore byrder ved besættelsen. Som følge af ovennævnte forhold og de begrænsede midler, der står

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

rely restricted by the above factors and by the limited funds which are available.

In spite of these difficulties I wish to assure you that the United States Government will continue to explore the possibility of contributing in the manner you desire to the solution of Denmark's German refugee problem.

Accept, Excellency, the renewed assurances of my highest consideration.

ROBERT A. LOVETT

His Excellency
Henrik de Kauffmann,
Ambassador of Denmark.

til rådighed, er muligheden for, at De Forenede Staters zone kan påtage sig nye byrder, i høj grad begrænset.

Til trods for disse vanskeligheder ønsker jeg at forsikre Dem om, at De Forenede Staters regering fortsat vil undersøge mulighederne for på den måde, De ønsker, at bidrage til løsningen af Danmarks tyske flygtningeproblem.

Modtag, Deres Excellence, påny forsikringen om min største højagtelse.

ROBERT A. LOVETT

Hans Excellence
Henrik Kauffmann,
Dansk Ambassadør.

184.

Udenrigsministerens tale i folketinget den 11. februar 1948.*)

Det ærede Medlems Forespørgsel indeholder tre forskellige Spørgsmaal, selv om de er anbragt i en enkelt Sætning.

Indenfor de fem Minutter, som efter Forretningsordenen staar til min Raadighed, er det mig ikke muligt at give en udtømmende Besvarelse af Spørgsmaal Nr. 2 om, hvad der *er* foretaget i denne Sag. Det kan der skrives en anselig Bog om, og det er vi da ogsaa i Færd med, idet Udenrigsministeriet har en Aktsamling herom under Forberedelse.

Jeg vil gerne først nævne nogle Tal, der viser det hidtidige Forløb af Hjemsendelserne af de tyske Flygtninge her fra Landet.

Ved Kapitulationen den 5. Maj 1945 var Antallet af Flygtninge godt 200.000.

*) Talen er svar på følgende forespørgsel stillet af fhv. minister Ole Bjørn Kraft i folketingets møde den 4. februar 1948: »Hvorledes bedømmer udenrigsministeren udsigterne for hjemsendelsen af de tyske flygtninge i Danmark i år, og hvad har udenrigsministeren foretaget, og hvad agter udenrigsministeren at foretage til opnåelse af dette mål?«

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

De første Resultater af Forhandlingerne om Hjemsendelse forelaa i sidste Halvdel af Aaret 1946, og ved Udgangen af Aaret 1946 var Tallet faldet til ca. 175.000.

I Løbet af Aaret 1947 hjemsendtes 110.000 Flygtninge og i Januar Maaned i Aar er der yderligere sendt en Del hjem, saaledes at der nu er omkring 63.000 tilbage, eller henved en Trediedel af det oprindelige Antal.

Regeringen gør, hvad der staar i dens Magt, for at faa de fire Besættelsesmagters Tilladelse til at sende de tilbageværende Flygtninge tilbage til deres Hjemland. Der gaar næppe en Dag, uden at der arbejdes med dette Spørgsmaal i Udenrigsministeriet i nøje Samarbejde med Flygtningeadministrationen og den danske Militærmission i Berlin, ligesom Sagen ogsaa behandles ved vore Ambassader hos de fire Stormagter.

Spørgsmaalet om Fjernelsen af de sidste Flygtninge fra Danmark er for nogle faa Maaneder siden paa vor Foranledning optaget til indgaaende Drøftelse mellem de fire Besættelsesmagters Myndigheder i Berlin, hvor Sagen stadig er Genstand for Forhandling.

Endvidere har vi faaet Tilsagn fra de britiske Myndigheder om i den britiske Zone at modtage Flygtninge, der har deres nære Paarørende boende i Zonen, og som kan godtgøre at have et Sted at bo dér.

De amerikanske og franske Besættelsesmyndigheder undersøger for Tiden Mulighederne for ligeledes at modtage herværende Flygtninge, der har nære Paarørende i den amerikanske og den franske Zone.

Af de ca. 63.000 Flygtninge, der er tilbage, har en væsentlig Del Paarørende i de tre Vestzoner. Det er mit Haab, at det i nær Fremtid maa lykkes at faa alle af denne Kategori hjemsendt. Der er den særlige Ulempe, at disse Hjemsendelser foregaar i et ret langsomt Tempo paa Grund af de lokale Undersøgelser af de enkelte Flygtninges Boligforhold i Tyskland, som Besættelsesmyndighederne hidtil har betinget sig at foretage før Modtagelsen af de paagældende.

De Forhandlinger, som Militærmissionen i Berlin har ført med de derværende sovjetrussiske Myndigheder, har netop i disse Dage ført til et Resultat*), hvorefter vi har Grund til at regne med, at ogsaa Transporterne af Flygtninge til den sovjetiske Zone vil blive genoptaget nu til Foraaret.

*) Jfr. dok. nr. 181.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

185.

Skrivelse af 17. februar 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

København, den 17. Februar 1948.

Tyske Flygtninge fra Danmark til den britiske Zone.

Under Forhandlingerne om Hjemsendelsen til den britiske Besættelseszone i Tyskland af herværende tyske Flygtninge, der kan betegnes som »compassionate cases«*), og som kan godtgøre at have et Sted at bo i den britiske Zone, har den britiske Krigsfange- og Flygtningeafdeling i Berlin i en Skrivelse af 19. November 1947**) udbedt sig Lister over alle herværende tyske Flygtninge, som er i Besiddelse af Tilflytningstilladelse (Zuzugsgenehmigung), udfærdiget af de lokale Myndigheder i Zonen, jfr. Militærmissionens Indberetning af 25. November 1947.***)

Flygtningeadministrationen har herefter ladet udarbejde Kartotekskort, dels for de Flygtninge, der er i Besiddelse af Tilflytningstilladelser, og dels for alle andre Flygtninge, der har Paarørende i den britiske Zone, og som efter Flygtningeadministrationens Opfattelse kan betragtes som »compassionate cases«. Kortene, der er udfærdiget hvert i 2 Eksemplarer, og hvis Antal andrager 4.738, omfatter ialt 14.033 Flygtninge. De er Dags Dato under særskilt Forsendelse af Udenrigsministeriet afsendt til Militærmissionen i 2 Pakker hver indeholdende 1 Sæt Kartotekskort. Kortene er ordnet efter de 4 Lande (Länder) i den britiske Zone, Slesvig-Holsten, Nedersachsen, Nord-Rhin-Westfalen og Hamborg. Inden for de enkelte Lande er Kortene ordnet efter Kredse (Kreisstädte) i alfabetisk Orden og derunder efter Kommuner, ligeledes i alfabetisk Orden.

Som det vil ses af den i 2 Eksemplarer vedlagte, fra Flygtningeadministrationen modtagne, Oversigt***), fordeler de 14.033 Flygtninge sig som følger paa de 4 Lande:

	Ægtefæller + Børn og andre Familiemedl.	Børn + andre Familiemedl.	Forældre + andre Familiemedl.	Søskende + andre Familiemedl.	nære Paarørende iøvrigt + andre Familiemedl.	Ialt
Nord-Rhin-Westfal.	789 + 1.916	37 + 26	75 + 77	46 + 23	118 + 114	1.065 + 2.156
Nedersachsen	1.280 + 2.958	84 + 51	87 + 97	53 + 35	119 + 76	1.623 + 3.217
Slesvig-Holsten	1.440 + 3.214	101 + 82	88 + 82	45 + 55	125 + 76	1.799 + 3.509
Hamborg	216 + 374	16 + 3	4 + 6	2 + 0	28 + 15	266 + 398
Ialt ...	3.725 + 8.462	238 + 162	254 + 262	146 + 113	390 + 281	4.753 + 9.280
						14.033

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

**) Jfr. dok. nr. 164.

***) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Inden for hvert Land er Flygtningene inddelt i Grupperne, nemlig:

1) Flygtninge, hvis Ægtefælle opholder sig i den britiske Zone.
2) Flygtningebørn, hvis Forældre opholder sig i Zonen.
3) Forældre, der har Børn i Zonen.
4) Flygtninge, der har Søskende i Zonen.
5) Flygtninge, der har andre nære Paarørende i Zonen, og hvor der foreligger saadanne særlige Forhold, at de paagældende formentlig maa betragtes som »compassionate cases«.

Inden for hver af de nævnte Kategorier er derhos medtaget saadanne Familiemedlemmer, der opholder sig her i Landet sammen med Hovedpersonen, og som bør hjemsendes sammen med denne for at undgaa en Adskillelse af Familiemedlemmerne.

Udenrigsministeriet anmoder Militærmissionen om at overgive det ene Sæt af Kartotekskortene til de britiske Myndigheder for, at disse kan afgøre, hvilke af de paagældende Flygtninge, der vil kunne modtages i den britiske Zone.

Det tilføjes, at der ifølge Flygtningeadministrationens Oplysning udover de ovenfornævnte 14.033 Flygtninge her i Landet findes ca. 15.000 Flygtninge, der opgiver at have Tilknytning til den britiske Zone. Flygtningeadministrationen har paabegyndt en Udarbejdelse af Kartotekskort ogsaa for disse sidstnævnte Flygtninge og har meddelt senere at ville vende tilbage til dette Spørgsmaal over for Udenrigsministeriet.

Kartotekskort over Flygtninge med Tilknytning til de øvrige 3 Besættelseszoner i Tyskland er ligeledes under Udarbejdelse i Flygtningeadministrationen og vil senere blive tilsendt Militærmissionen.

P. M. V.

J. R. DAHL

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

186.

Depeche af 22. februar 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i London.

København, den 22. Februar 1948.

Tyske Flygtninge i Danmark.

Hr. Lensgreve,

Som det vil være Hr. Lensgreven bekendt, har de britiske Myndigheder i Berlin i Overensstemmelse med de i Deres Depeche af 11. Oktober 1947*) refererede Instruktioner fra det britiske Udenrigsministerium foranledigetSpørgsmaalet om Fremskyndelse af den generelle Løsning af det danske Flygtningeproblem optaget til fornyet Drøftelse i det allierede Kontrolraads Koordinationskomité, hvorfra Sagen er blevet henvist til Behandling i det allierede Flygtningedirektorat.

Ifølge de fra den danske Militærmission i Berlin modtagne Indberetninger om Drøftelsernes Forløb har alle de fire Besættelsesmagters Repræsentanter givet Udtryk for deres Interesse for Sagen og Forstaaelse af Danmarks Vanskeligheder, men naar det gælder at modtage yderligere Flygtningekontingenter, henviser de fire Magters Repræsentanter til, at Flygtningene af den ene eller den anden Grund bør sendes til de andre Magters Zoner. Det maa dog erkendes, at de britiske Repræsentanter i Overensstemmelse med det ved Løftet om Afsendelsen af den danske Brigade givne Tilsagn har lagt en virksom og aktiv Interesse for Dagen til Fremme af de danske Ønsker, en Interesse, der bl. a. har givet sig Udtryk i Modtagelsen i den britiske Zone af Flygtninge af Kategorien »compassionate cases«**), der har Bolig i Zonen. Dette Tilsagn, der, som det vil være Hr. Lensgreven bekendt, indeholdes i en Note af 10. Februar 1947***) fra den britiske Ambassadør (dengang Gesandt) i København, har følgende Ordlyd:

»I am authorised to assure the Danish Government that His Majesty's Government will exert their utmost efforts to secure their (i. e. the German refugees') early and total removal. It will, however, continue as in the past to be necessary to secure the co-operation of the other occupation powers for this purpose. Given this co-operation, it is the aim of His Majesty's Government to assist in securing the removal of the refugees within the next few months and His Majesty's Government will be prepared to take their full share under such agreement up to the limit of what the British Zone is capable.«

*) Jfr. dok. nr. 157.

**) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

***) Jfr. dok. nr. 117.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Der er nu gaaet næsten et Aar, siden dette Tilsagn blev givet, men der er stadig ca. 62.000 tyske Flygtninge tilbage i Danmark.

Trods de Bestræbelser, de britiske Repræsentanter har udfoldet for at støtte Gennemførelsen af de danske Ønsker, er der hidtil ikke opnaaet noget endeligt Resultat, og i Forbindelse med Hjemsendelsen af »compassionate cases« er det stillet som Betingelse, at det før Flygtningenes Hjemsendelse i hvert enkelt Tilfælde skal være godtgjort ved lokal Undersøgelse i Tyskland, at de paagældende virkelig har et Sted at bo. Det kan derfor ikke undgaas, at disse Hjemsendelser vil komme til at foregaa langsomt.

Saaledes som Udviklingen har formet sig, mener den kgl. Regering, at det burde forsøges, om ikke en Henvendelse af særlig Karakter til den britiske Regering kunde bidrage til Sagens Fremme. Den kgl. Regering paatænker at bede Udenrigsministeriets Direktør og en med Sagens Enkeltheder særlig fortrolig Embedsmand i Flygtningeadministrationen rejse til London for sammen med Hr. Lensgreven at optage Drøftelser med den britiske Regering.

Saafremt De ikke maatte have særlige Bemærkninger at gøre til denne Plan, beder jeg Dem under fornyet Fremhævelse af Sagens overordentlige Betydning for Danmark og af den Vægt, den danske Regering lægger paa, at de resterende ca. 62.000 Flygtninge, der har været internerede her i Landet i snart tre Aar, nu faar Lov til at vende tilbage til deres Hjemland, at tilvejebringe Sikkerhed for, at det maatte passe den britiske Regering at tage imod en saadan Delegation.

Jeg vilde sætte megen Pris paa, om Delegationen kunde blive modtaget i nærmeste Fremtid.

Modtag, Hr. Lensgreve, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.

GUSTAV RASMUSSEN

187.

Depeche af 26. februar 1948 fra ambassadøren i London til udenrigsministeren.

London, den 26. Februar 1948.

Tyske Flygtninge i Danmark.
UM.s af 22.2.1948*).

Hr. Udenrigsminister,

Jeg havde i Dag en Samtale med Chefen for »German Department« i Foreign Office**), Mr. Patrick Dean, og overgav ham den i Gennemslag hosfølgende Aide Mémoire, samt meddelte, at min Regering vilde sætte Pris paa, om den i Hr.

*) Jfr. dok. nr. 186.

**) Afdelingen for Tyskland i det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Udenrigsministerens ovenciterede Instruktion nævnte Delegation kunde blive modtaget her saa snart som muligt. Mr. Patrick Dean svarede, at han straks vilde sætte sig i Forbindelse med »Northern Department«*) og lade mig faa et hurtigt Svar, der vilde gaa ud paa, at man gerne vilde tage imod Delegationen.

Han kom derefter ind paa Sagens Realitet og gjorde Rede for, hvorledes den britiske Regering stadig havde gjort sit yderste for at hjælpe Danmark af med Flygtningene. Det var rigtigt, at Tempoet ved Hjemsendelsen af »compassionate cases« var noget langsomt, men dette kunde selv med den bedste Vilje ikke undgaas, saaledes som denne Kategori af Tilfælde nu engang var blevet afgrænset. Han raadede endvidere meget til, at man fra dansk Side pressede Sagen overfor Franskmændene. Disse var saa gunstigt stillede med Hensyn til Flygtninge-Procenten i deres Zone, at de burde kunne vise større Imødekommenhed.

Jeg svarede hertil, at jeg forstod Raisonnementet med Hensyn til Tempoet for »the compassionate cases«' Vedkommende, og at jeg ligeledes var klar over, at man fra britisk Side virkelig havde vist Sagen Interesse. Jeg kunde nu se tilbage paa et stort Antal – mundtlige eller skriftlige – Henvendelser fra mig til Foreign Office angaaende Flygtningene. Jeg havde under Forhandlingerne, efterhaanden som de skred frem, altid modtaget principiel Forstaaelse. Resultatet var imidlertid, at vi saa sent som ved Udgangen af 1946, mere end 1½ Aar efter Befrielsen, endnu havde 175.000 Flygtninge, og at vi i Dag – op imod 3 Aar efter Befrielsen – havde 63.000 tilbage. Undertiden var det nyttigt, naar man længe havde forhandlet om en Sag, at frigøre sig for Indtrykket af Forløbet af de enkelte Henvendelser og snarere prøve at se helt frit og uhildet paa Problemet, baade saaledes som det i Realiteten foreligger og principielt. Jeg kunde ikke tro andet, end at Foreign Office maatte give den danske Regering Ret i, at det var absurd, at Danmark i de forløbne næsten 3 Aar havde maattet bære de enorme Byrder, som Tilstedeværelsen af dette store Antal Flygtninge paaførte os, og at vi endnu den Dag i Dag maatte finde os i at føde og klæde Titusinder af Tyskere. Før Krigen var det en anerkendt Ret for ethvert Land ganske simpelt at returnere til deres Hjemland saadanne fremmede Statsborgere, som faldt det Offentlige til Byrde. En saadan fuldstændig naturlig Ret var det blevet nægtet Danmark at benytte sig af, alene fordi Tyskland er okkuperet af 4 Stormagter, der forlanger, at Udsendelsen skal afvente snart sagt uendelige Forhandlinger om Fordeling iblandt og Modtagelse i de af de paagældende Magter selv etablerede Zoner. Danmark var det eneste Land, der havde maattet finde sig i en saadan Behandling, der bl. a. var resulteret i, at der var paaført Statskassen enorme Udgifter, samtidig med at vort Arbejdsmarked var blevet paavirket i ugunstig Retning, og meget store Kvantiteter f. Eks. af værdifulde Fødemidler, som vi ellers havde kunnet ekspor-

*) Afdelingen for de nordiske lande.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tere og faa udvekslet imod Varer af Betydning for Landets Rekonstruktion, havde maattet forbeholdes Flygtningene. Jeg kunde derfor ikke se rettere, end at den danske Regering havde vist stor Taalmodighed, og at der var god Grund for den til nu at forlange en Løsning af denne Sag, hvis langsomme Forløb det efterhaanden var blevet ganske umuligt at forklare vedkommende indenrigspolitiske Instanser. Man havde derfor i København besluttet sig til som et første Skridt i en saadan Aktion at sende den omtalte Delegation hertil, og jeg gik ud fra, at man ogsaa fra Foreign Office's Side vilde forstaa det naturlige heri og yde Delegationen saa effektiv en Støtte som overhovedet muligt. Mr. Patrick Dean erklærede, at han godt forstod de danske Følelser, og at man uden Tvivl her gerne vilde foretage en Gennemgang af Sagen med Delegationen og iøvrigt hjælpe denne i det Omfang, det lod sig gøre.

Denne Sag behandles nu i Foreign Office baade af German og Northern Department. Da førstnævnte Departement er særlig travlt optaget netop for Tiden med det her paagaaende 3 Magts-Møde*), skulde jeg tro, at man her helst ser, at Delegationens Besøg ikke finder Sted i hvert Fald før henimod Slutningen af næste Uge. Jeg skal tillade mig at indberette telegrafisk eller skriftlig, saasnart jeg maatte høre nærmere fra Foreign Office angaaende Tidspunktet.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. REVENTLOW

Bilag til dok. nr. 187. Memorandum af 25. februar 1948 overrakt chefen for det britiske udenrigsministeriums afdeling for Tyskland af ambassadøren i London under en samtale den 26. s. m.

Oversættelse.

P. M.

In a note of the 7th October last**) the Foreign Office were good enough to intimate that His Britannic Majesty's Government had sent further instructions to the competent authorities in

P. M.

I en note af 7. oktober f. å.**) havde udenrigsministeriet den godhed at tilkendegive, at Hans britiske Majestæts regering havde sendt yderligere instruktioner til vedkommende myndig-

*) Møde mellem delegerede for Amerikas Forenede Stater, Frankrig og Storbritannien til drøftelse af spørgsmål vedrørende Tyskland.

**) Jfr. bilaget til dok. nr. 157.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Berlin for the purpose of pressing the urgency of the repatriation of German refugees from Denmark on the Allied Control Commission.

By the Commission's Coordinating Committee the matter was referred to the Prisoners of War, Displaced Persons' Directorate, and according to reports received from the Danish Military Mission at Berlin, the representatives of the four occupation powers expressed their interest in this matter and their appreciation of Denmark's difficulties; but when it comes to receiving further batches of German refugees, each representative seems inclined to stress the special difficulties of receiving the refugees in the Zone of his country. However, the Danish Government appreciate that the British representatives, in conformity with the assurances made in connection with the Danish undertaking of sending a Brigade to Germany, have shown a vivid and active interest in the furtherance of the Danish desire – an interest which i. a. was manifested by the receiving in the British Zone of refugees, who were domiciled in that Zone, and for whom a case could be made out on compassionate grounds.

It will be recalled that the said assurances were contained in a note of February the 10th, 1947*), from the

*) Jfr. dok. nr. 117.

heder i Berlin med det formål indtrængende at fremhæve den hastende karakter af spørgsmålet vedrørende hjemsendelsen af de tyske flygtninge fra Danmark over for den allierede kontrolkommission.

Sagen blev af kommissionens koordinationsudvalg henvist til direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer, og i henhold til indberetninger, der er modtaget fra den danske militærmission i Berlin, gav repræsentanterne for de fire besættelsesmagter udtryk for deres interesse i denne sag og for deres anerkendelse af Danmarks vanskeligheder; men når det kommer til spørgsmålet om at modtage yderligere hold af tyske flygtninge, synes enhver af repræsentanterne tilbøjelig til at fremhæve de særlige vanskeligheder ved at modtage flygtningene i hans lands zone. Den danske regering anerkender imidlertid, at de britiske repræsentanter i overensstemmelse med de forsikringer, der blev givet i forbindelse med det danske løfte om at sende en brigade til Tyskland, har udvist en levende og virksom interesse i at fremme det danske ønske – en interesse, som bl. a. har givet sig udtryk i modtagelsen i den britiske zone af flygtninge, der var hjemmehørende i denne zone, og for hvis hjemsendelse der kunne fremføres særlige, vægtige grunde af humanitær karakter.

Det vil erindres, at de nævnte forsikringer indeholdtes i en note af 10. februar 1947*) fra den daværende bri-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

then British Minister in Copenhagen, and was worded as follows:

»I am authorised to assure the Danish Government that His Majesty's Government will exert their utmost efforts to secure their (i. e. the German refugees') early and total removal. It will, however, continue as in the past to be necessary to secure the co-operation of the other occupation powers for this purpose. Given this co-operation, it is the aim of His Majesty's Government to assist in securing the removal of the refugees within the next few months and His Majesty's Government will be prepared to take their full share under such agreement up to the limit of what the British Zone is capable.«

One year has now lapsed since the above assurances were given, but there are still 62.000 German refugees left in Denmark, and in spite of the endeavours of the British representatives in support, of the Danish desire, no final result has up to now been reached.

Furthermore, it has been made a prerequisite of the repatriation on compassionate grounds that, before such repatriation can take place, a local investigation in Germany in each individual case must have proved that the required accommodation is at hand for the refugees in question. It is, therefore, unavoidable that such repatriations only make very slow progress.

tiske gesandt i København og havde følgende ordlyd:

»Jeg er bemyndiget til at forsikre den danske regering om, at Hans Majestæts regering vil gøre sit yderste for at sikre deres (d. v. s. de tyske flygtninges) snarlige og fuldstændige fjernelse. Det vil imidlertid som hidtil være nødvendigt at sikre sig de andre besættelsesmagters medvirken til dette formål. Under forudsætning af en sådan medvirken er det Hans Majestæts regerings mål at bistå til at sikre en fjernelse af flygtningene indenfor de nærmeste måneder, og Hans Majestæts regering er rede til som led i en sådan samvirken at tage sin fulde andel inden for, hvad den britiske zone er i stand til at modtage.«

Et år er nu forløbet, siden de ovennævnte forsikringer blev givet, men der er stadig 62.000 tyske flygtninge tilbage i Danmark, og til trods for de britiske repræsentanters bestræbelser til støtte for det danske ønske, er der hidtil ikke nået noget endeligt resultat.

Yderligere er det blevet gjort til en betingelse for hjemsendelse i tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter gør sig gældende, at det, inden sådan hjemsendelse kan finde sted, ved en stedlig undersøgelse i Tyskland i hvert enkelt tilfælde er godtgjort, at fornødent husrum for de pågældende flygtninge forefindes. Det er derfor uundgåeligt, at sådanne hjemsendelser kun skrider meget langsomt fremad.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

In the circumstances, the Royal Danish Government intend to instruct a Delegation consisting of the Permanent Under-Secretary of State for Foreign Affairs and an Expert from the Refugee Administration shortly to go to London for negotiating together with the Count Reventlow the matter with His Britannic Majesty's Government.

London, 25th February, 1948.

Under disse omstændigheder har den kgl. danske regering til hensigt at anmode en delegation bestående af direktøren for udenrigsministeriet og en sagkyndig fra flygtningeadministrationen om i løbet af kort tid at tage til London for sammen med grev Reventlow at drøfte sagen med Hans britiske Majestæts regering.

London, den 25. februar 1948.

188.

Referat af 12. marts 1948 vedrørende en samtale den 10. s. m. mellem et medlem af den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende chef for direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer under det allierede kontrolråds britiske afdeling.

Efter Modtagelsen af Udenrigsministeriets den 17. Februar 1948 daterede Skrivelse*) og dermed fulgte Bilag og Kartotekskort afleverede Referenten den 27. Februar 1948 det ene Sæt Kartotekskort til den britiske Prisoners of War & Displaced Persons Division med en Følgeskrivelse efter samme Linier som Udenrigsministeriets nævnte Skrivelse og med Anmodning om, at Sagen maatte blive optaget til hurtig Behandling.

Under en Samtale den 10. Marts 1948 med den Næstkommanderende for Divisionen, Oberst Logan Gray, og dennes Sekretær, Mr. Adams, takkede Obersten for det omhandlede Materiale og udtalte, at Briterne – som bekendt – oprindelig var indgaaet paa at modtage ialt 12.000 tyske Flygtninge fra Danmark i den britiske Zone, og at dette Tal efterhaanden blev overskredet med omtrent 6.000, saaledes at Briterne modtog ialt næsten 18.000 tyske Flygtninge. Paa dette Tidspunkt meddelte Briterne de danske Myndigheder, at de ikke kunde modtage flere, men efter Omstændighederne vilde tage nogle »compassionate cases«, dog ikke over 2.000**).

*) Jfr. dok. nr. 185.
**) Jfr. dok. nr. 122.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Senere, i Efteraaret 1947, havde de britiske Myndigheder fikseret et Antal af 9.000 »compassionate cases«; hvorfra dette Tal stammede, var Oberst L. G. ikke klar over, men han gik ud fra, at Militærmissionen ogsaa havde hørt Tale om dette Tal (jfr. herved det med Militærmissionens Indberetning af 29. Januar 1948 indsendte Referat af 28. s. M., S. 1, Stk. 3*)). Den britiske Zone har nu foruden de førnævnte ca. 18.000 Flygtninge modtaget 4.328 »compassionate cases« og vil ud af ca. 14.000, der er opført paa Kartotekskortene, modtage yderligere ca. 5.000 »compassionate cases«. Obersten bemærkede, at den britiske Zone ikke er i Stand til at tage flere, idet Amerikanerne efter den økonomiske Sammensmeltning af den britiske og den amerikanske Zone har modsat sig Modtagelsen af flere Flygtninge med den Motivering, at det er Amerikanerne, der skal betale Levnedsmidlerne. Briterne havde imidlertid gjort gældende, at de allerede havde lovet Danskerne at modtage 9.000 Flygtninge, hvilket Amerikanerne saa har slaaet sig til Taals med. Men af de anførte Grunde kan Briterne altsaa ikke for Tiden paa Grundlag af direkte Aftale med de danske Myndigheder modtage flere. Spørgsmaalet om Tilbageførelse af de øvrige paa Kartotekskortene opførte Personer maa klares under Forhandlingerne med de øvrige Besættelsesmagter i det Allierede Flygtningedirektorat.

Med Hensyn til Udtagelsen af de 5.000 Flygtninge, der skal vende tilbage, bemærkede Referenten, at Myndighederne i Danmark er villige til selv at udtage dem. Dette kunde de to Herrer imidlertid ikke gaa med til, men vilde foretrække, at hele Sættet af Kartotekskort sendes til de britiske Myndigheder i Zonen, som paa Grundlag af Kortene udtager de 5.000 Personer. Jeg henstillede indtrængende, at man afstaar fra nogen yderligere Kontrol af de paagældende »Zuzugsgenehmigungen«, da dette jo erfaringsmæssigt vil betyde en væsentlig Forsinkelse i Transporternes Igangsættelse. De Herrer forstod udmærket dette Synspunkt, og fra Divisionens Side næres heller intet Ønske om en saadan Kontrol. Fremgangsmaaden afgøres imidlertid nu af the Deputy Chief of Staff**) i Zonen, men Divisionen vil i Skrivelse dertil udtrykkelig fremhæve, at forudgaaende Kontrol ikke ønskes.

Sluttelig ønskede Oberst L. G. at vide, om alle de 14.000 Personer paa Kartotekskortene vil blive medtaget i den forestaaende Opgørelse over Flygtningene til det Allierede Flygtningedirektorat, hvortil jeg bemærkede, at det maatte jeg gaa ud fra, eftersom man i København endnu ikke er kendt med Briternes Tilsagn om nu at ville modtage ca. 5.000 af de paa Kortene opførte Flygtninge. Spørgsmaalet om, hvorvidt de i Udenrigsministeriets Skrivelse af 17. Februar 1948 omhandlede ca. 15.000 Flygtninge, der opgiver at have Tilknytning til den britiske

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
**) Den stedfortrædende stabschef.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Zone, vil blive opført under denne Zone i Redegørelsen til Flygtningedirektoratet, erklærede jeg mig ude af Stand til at besvare, idet der endnu intet foreligger om, hvorvidt disse Folks paastaaede Tilknytning til Zonen har noget paa sig og kan dokumenteres.

Berlin, den 12. Marts 1948.

ERIK HANSEN

189.

Telefonisk instruktion af 13. marts 1948 fra udenrigsministeriet til den danske militærmission i Berlin.

Den i det allierede Flygtningedirektorats med Militærmissionens Indberetning af 20. Januar 1948*) hertil indsendte Skrivelse af 15. s. M. begærede Oversigt over samtlige tyske Flygtninge i Danmark, fordelt efter deres Tilhørsforhold til de 4 Besættelseszoner, foreligger nu og er gennemgaaet af Udenrigsministeriet, Flygtningeadministrationen og Statens civile Luftværn.

Det er besluttet at lade Kontorchef Aarøe, Statens civile Luftværn, rejse til Berlin med Materialet, for at Kontorchefen med Militærmissionen kan drøfte Fremgangsmaaden ved Materialets Forelæggelse for Flygtningedirektoratet og de 4 Besættelsesmagters Flygtningeafdelinger.

Kontorchef Aarøe vil ankomme med Bil til Berlin i Løbet af Tirsdagen den 16. Marts 1948.**) Militærmissionen bedes drage Omsorg for Kontorchefens Indkvartering og Forplejning.

190.

Brev af 15. marts 1948 fra chefen for det britiske udenrigsministeriums afdeling for Tyskland til ambassadøren i London.

Oversættelse.

FOREIGN OFFICE
15th March, 1948.

UDENRIGSMINISTERIET
15. marts 1948.

My dear Ambassador,

Thank you for your letter of 13th March***) about the proposal that a

Kære Ambassadør,

Tak for Deres brev af 13. marts***) vedrørende forslaget om, at en lille

*) Jfr. dok. nr. 178.

**) Materialet stilledes nogle dage senere til rådighed for de nævnte flygtningemyndigheder.

***) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

small Delegation led by Mr. Hvass should visit London to discuss the question of the German refugees in Denmark. I was about to write to you in any case in reply to your letter to Mr. Hankey of 27th February*), since the subject of these German refugees is one which has just been transferred to my department from his.

We shall be very glad to receive the Delegation on the dates you suggest and to consider sympathetically any proposals Mr. Hvass may have to make. As you are aware, the problem of these refugees is one of great difficulty which does not concern His Majesty's Government alone, so that the conversations must necessarily take place on rather an exploratory basis. In this connexion it would be very useful if you could let us know in advance of any specific points which Mr. Hvass wishes to raise or on which he would like to have information. You will understand that we have to obtain much of our information on the matter from our people in Berlin.

Yours sincerely,

PATRICK DEAN

His Excellency
Count Eduard Reventlow,
Danish Embassy.

delegation under ledelse af hr. Hvass skulle komme til London for at drøfte spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark. Jeg var ved at skrive til Dem som svar på Deres brev af 27. februar*) til hr. Hankey, da sagen vedrørende disse tyske flygtninge netop er blevet overført fra hans afdeling til min.

Det vil være os en fornøjelse at modtage delegationen på de tidspunkter, De foreslår, og med forståelse at overveje sådanne forslag, som hr. Hvass måtte have at fremsætte. Som det er Dem bekendt, er spørgsmålet vedrørende disse flygtninge overordentligt vanskeligt og angår ikke alene Hans Majestæts regering, således at samtalerne nødvendigvis må blive af en noget forberedende karakter. I denne forbindelse ville det være meget nyttigt, hvis De på forhånd kunne underrette os om eventuelle særlige punkter, som hr. Hvass ønsker at bringe på bane, eller hvorom han gerne vil have oplysninger. De forstår, at vi må skaffe mange af vore oplysninger om sagen fra vore folk i Berlin.

Deres hengivne

PATRICK DEAN

Hans Excellence,
Greve Eduard Reventlow,
Den danske Ambassade.

*) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

191.

Telegram af 16. marts 1948 fra udenrigsministeren til udenrigsministeriets direktør.

I telegrammet meddelte udenrigsministeren, at han samme dag i Paris havde haft en samtale med den britiske udenrigsminister, hvorunder blandt andet spørgsmålet om de tyske flygtninge i Danmark var blevet drøftet. Under henvisning til sin samtale dagen før med den franske udenrigsminister*) havde udenrigsministeren foreslået, at den britiske besættelseszone i Tyskland skulle modtage yderligere 15.000 tyske flygtninge fra Danmark. Den britiske udenrigsminister havde lovet straks at tage spørgsmålet op til undersøgelse.

192.

Uddrag af referat af 17. marts 1948 af en samtale den 15. s. m. mellem udenrigsministeren og den franske udenrigsminister.

Under en Samtale med Udenrigsminister Bidault i det franske Udenrigsministerium den 15. ds. Formiddag inden Aabningen af C. E. E. C.**)-Konferencen bragte Udenrigsministeren, der var ledsaget af Ambassadøren, det tyske Flygtningeproblem i Danmark paa Bane. Udenrigsministeren redegjorde for Sagens Udvikling og Stillingen i Dag i Overensstemmelse med Memorandum af 11. Marts d. A., som blev overgivet Hr. Bidault.

Udenrigsministeren fremhævede det urimelige i, at Danmark, som nu snart i tre Aar havde maattet huse det store Antal tyske Flygtninge, ikke kunde blive frigjort for denne alvorlige Byrde, som indtil nu alene i Penge havde kostet Danmark ca. 500 Mill. Kr., fordi de fire okkuperende Stormagter ikke kunde blive enige om Fordelingen og Modtagelsen i de respektive Besættelseszoner. Ogsaa Hensynet til Flygtningene selv, hvis Antal nu beløber sig til ca. 60.000, og som nu i tre Aar har været berøvet deres Frihed og været forhindret i at vende tilbage til det Land, hvor de hører hjemme, gør deres Tilbagesendelse til Tyskland i høj Grad paakrævet.

*) Jfr. dok. nr. 192.

**) »Committee of European Economic Cooperation« (Udvalget for europæisk økonomisk samarbejde).

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Efter at have redegjort for Forholdene rettede Udenrigsministeren en indtrængende Henstilling til Udenrigsminister Bidault om, at den franske Regering tog et yderligere Kontingent af de endnu i Danmark resterende tyske Flygtninge, idet han i denne Forbindelse bl. a. henviste til, at den franske Zone var den, der var svagest befolket.

Udenrigsminister Bidault erkendte dette, men anførte paa den anden Side, at der i den franske Zone ikke fandtes store Byer, hvor man lettere kunde anbringe tyske displaced persons*) end i Landsbyer og paa Landet, som Tilfældet maatte blive i den franske Zone. De i Danmark værende tyske Flygtninge kunde desuden paa Grund af deres Alder vanskeligt beskæftiges med det Arbejde, der dér vilde blive Tale om, saasom Landarbejde etc. - Udenrigsministeren bemærkede hertil, at disse Hensyn dog ikke kunde være afgørende, og at man ikke kunde lade Danmark undgælde herfor. Dette var Udenrigsminister Bidault ogsaa indforstaaet med, og han lovede, at Spørgsmaalet om et nyt Kontingent af tyske Flygtninge i Danmark til den franske Zone af ham skulde blive taget op til velvillig Behandling, og at han straks vilde paalægge de paagældende Myndigheder at undersøge Mulighederne herfor.

Da han spurgte, hvor stort et Antal Flygtninge Udenrigsministeren havde tænkt sig, standsede man ved Tallet 15.000. Udenrigsminister Bidault spurgte ligeledes, om disse Flygtninge senere kunde overflyttes til Frankrig, hvortil Udenrigsministeren bemærkede, at om de senere frivilligt vilde gaa til Frankrig, var det jo Danmark uvedkommende. Da Udenrigsminister Bidault omtalte de daarlige Ernæringsforhold i den franske Zone, replicerede Udenrigsministeren ved at henvise til, at Flygtningene i Danmark jo havde levet under gode Ernæringsforhold, saaledes at deres Sundhedstilstand var god, og stillede Hr. Bidault i Udsigt, at der en Tid fremover kunde sendes Fødevarer til de Flygtninge, der kom til den franske Zone.

- -

Senere havde Udenrigsministeren Lejlighed til at tale med Understatssekretær i det franske Udenrigsministerium, Hr. Schneiter, der særligt er beskæftiget med Sager vedrørende den franske Zone. Gjort bekendt med Samtalen med Udenrigsminister Bidault lovede han at søge Behandlingen af Sagen fremskyndet, naar han fik Paalæg om at tage Spørgsmaalet op.

Paris, den 17. Marts 1948.

J. C. W. KRUSE

*) Tvangsflyttede personer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bilag til dok. nr. 192. Memorandum af 11. marts 1948 overrakt af udenrigsministeren under en samtale med den franske udenrigsminister den 15. marts 1948.

Oversættelse.

MEMORANDUM

Lors de la capitulation de l'Allemagne le 5 mai 1945, il se trouvait au Danemark plus de 200.000 réfugiés allemands qui, dans les derniers mois de la guerre, y avaient été amenés par des mesures allemandes de coërcition, contrairement aux règles du droit international et malgré les protestations des autorités danoises.

2. Sur ce nombre de réfugiés, environ 100.000 ont été rapatriés depuis lors, conformément à des arrangements conclus entre les autorités danoises et les autorités compétentes des Puissances d'occupation en Allemagne. Ces 100.000 réfugiés ont été répartis de la manière suivante:

Dans la zone française	30.556
– – – britannique	21.960
– – – américaine	11.732
– – – soviétique	36.001
A Berlin	1.785
Chiffre total...	102.034

Il s'y ajoute environ 39.000 ressortissants allemands qui ont été internés dans des camps de réfugiés, mais qui, d'après les informations reçues, ont appartenu aux forces militaires allemandes ou y ont été rattachés d'une manière ou d'une autre. En vertu de l'acte de capitulation, ces personnes ont été transférés en Allemagne par les soins des autorités militaires britanniques et

MEMORANDUM

Ved Tysklands kapitulation den 5. maj 1945 fandtes der i Danmark godt 200.000 tyske flygtninge, som i krigens sidste måneder var ført hertil ved tysk tvangsforanstaltning i strid med folkerettens regler og på trods af de danske myndigheders protest.

2. Af disse flygtninge er der i den forløbne tid i henhold til aftaler, truffet af de danske myndigheder med vedkommende besættelsesmyndigheder i Tyskland, hjemsendt ca. 100.000, der fordeler sig som følger:

Den franske zone	30.556
– britiske zone	21.960
– amerikanske zone.....	11.732
– sovjetiske zone.....	36.001
Berlin	1.785
Ialt...	102.034

Hertil kommer henved 39.000 tyske statsborgere, der har haft ophold i flygtningelejre, men som har vist sig at have været medlemmer af eller haft anden tilknytning til den tidligere tyske værnemagt, og som i medfør af kapitulationsakten ved de britiske og danske militærmyndigheders foranstaltning er blevet overført til Tyskland til demobilisering på deres respektive hjem-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

danoises, en vue de démobilisation à leurs domiciles respectifs dans une des quatre zones d'occupation, sans qu'il soit possible d'indiquer le nombre exact pour chaque zone.

Ainsi, il a été rapatrié jusqu'ici un chiffre total d'environ 140.000 des ressortissants allemands ayant été internés au Danemark.

3. Au mois de novembre 1947 et sur l'initiative du Gouvernement danois, la question du rapatriement des réfugiés restants, dont le nombre s'élève à environ 60.000, a été soumise par les autorités britanniques à Berlin à une délibération générale dans le Comité de Coordination du Conseil de Contrôle allié, qui a porté l'affaire devant le Directoire allié des Prisonniers de guerre et des Personnes déplacées, en vue d'un examen plus approfondi. Ledit Directoire a demandé aux autorités danoises de lui fournir un compte-rendu détaillé du curriculum vitæ de chacun des réfugiés se trouvant encore au Danemark et de leurs attaches avec les quatre zones d'occupation de l'Allemagne, y compris des renseignements sur les parents qu'ils auraient dans ces zones*). Une partie de ces renseignements ont déjà été fournis au Directoire des Réfugiés, et les autres lui seront communiqués dans l'avenir le plus prochain.

4. Les frais d'entretien et de surveillance des réfugiés allemands au Danemark se sont élevés jusqu'ici à environ 500 millions de couronnes, correspondant à environ 22 milliards

steder i de fire besættelseszoner, uden at det er muligt nøjagtigt at angive tallene for de enkelte zoner.

Der er således hidtil hjemsendt ialt ca. 140.000 af de i Danmark internerede tyske statsborgere.

3. Spørgsmålet om hjemsendelsen af de resterende ca. 60.000 tyske flygtninge er på den danske regerings foranledning i november måned 1947 af de britiske myndigheder i Berlin bragt frem til en generel drøftelse i det allierede kontrolråds koordinationsudvalg, hvorfra sagen er blevet henvist til det allierede krigsfange- og flygtningedirektorat til yderligere undersøgelse. Flygtningedirektoratet har anmodet de danske myndigheder om en udførlig redegørelse for hver enkelt af de tilbageværende flygtninges personlige data og tilknytning til de fire besættelseszoner i Tyskland, derunder hvilke slægtninge de måtte have i disse zoner*). En del af disse oplysninger er allerede meddelt flygtningedirektoratet, og resten vil blive det i løbet af den allernærmeste fremtid.

4. Udgifterne ved forsorgen for og bevogtningen af de tyske flygtninge har indtil nu andraget omtrent 500 millioner kroner, svarende til ca. 22 milliarder francs, og beløber sig for

*) Jfr. dok. nr. 178.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

de francs, et ils s'élèvent actuellement à 5–6 millions de couronnes par mois.

En dehors de cette charge financière démesurément lourde par rapport au budget de l'Etat danois, la présence des réfugiés signifie qu'une partie de la main d'œuvre danoise, y compris le personnel nécessaire pour la surveillance des réfugiés, des moyens de transport, des produits alimentaires et du combustible, sont, dans une étendue assez considérable, soustraits à la vie économique du pays.

Cette charge qui pèse lourdement sur l'économie sociale du Danemark, apporte un retard à la reconstruction du pays après la guerre et contribue au fait que l'exportation du Danemark de produits alimentaires n'est pas aussi importante qu'on pourrait le désirer.

5. Le Gouvernement danois a fait preuve d'une extrême patience dans cette affaire, dont l'évolution lente semble de plus en plus incompréhensible aux milieux politiques du pays et au public danois. Avant la guerre, c'etait, pour tout pays, un droit reconnu de renvoyer dans leur patrie les ressortissants étrangers à la charge des autorités publiques. Un droit de ce genre, parfaitement naturel et légitime, n'a pas été accordé au Danemark qui, depuis presque trois ans, a dû endurer cette énorme charge que constitue les réfugiés et qui, aujourd'hui encore, se voit obligé de pourvoir au ravitaillement, au logement et à l'habillement de dizaines de milliers de réfugiés allemands.

tiden til 5–6 millioner kroner pr. måned.

Foruden denne i forhold til det danske statsbudget urimeligt tunge finansielle byrde betyder flygtningenes tilstedeværelse, at arbejdskraft, herunder det til bevogtningen nødvendige personel, transportmidler, fødevarer og brændsel, i et ikke ubetydeligt omfang unddrages landets erhvervsliv.

Hele denne belastning af den danske samfundsøkonomi medfører forsinkelse af landets genopbygning efter krigen og er medvirkende til, at Danmark ikke har en så stor eksport af levnedsmidler som ønskeligt.

5. Den danske regering har vist stor tålmodighed i denne sag, overfor hvis langsomme forløb de indenrigspolitiske instanser og den danske offentlighed efterhånden står mere og mere uforstående. Før krigen var det en anerkendt ret for ethvert land at sende fremmede statsborgere, som faldt det offentlige til byrde, tilbage til deres hjemland. En sådan fuldstændig naturlig ret er ikke blevet tilstået Danmark, der nu i snart 3 år har måttet bære denne vældige flygtningebyrde og den dag i dag må finde sig i at føde og huse og klæde titusinder af tyske flygtninge.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

6. Si le Gouvernement danois attache une si grande importance à ce qu'il soit établi la possibilité de rapatrier, dans le plus bref délai possible, les presque 60.000 réfugiés allemands se trouvant encore au Danemark, c'est par égard non seulement pour la communauté danoise, mais aussi pour les réfugiés eux-mêmes. Il n'est pas possible pour le Danemark d'absorber l'élément étranger que constitue les réfugiés, et pour empêcher une infiltration dans la population danoise, il est indispensable de les interner dans des camps surveillés. Mais, à l'avis du Gouvernement danois, il n'est pas conforme aux idées humanitaires générales que des personnes qui ne se sont rendues coupables d'aucun acte punissable, se voient ainsi astreintes à passer plusieurs années internées dans un pays étranger.

Copenhague, le 11 mars 1948.

6. Når den danske regering lægger så stor vægt på, at der tilvejebringes mulighed for snarest at hjemsende de tilbageværende ca. 60.000 tyske flygtninge, skyldes det ikke alene hensynet til det danske samfund, men også hensynet til flygtningene selv. Danmark kan ikke absorbere det fremmedelement, flygtningene udgør, og for at undgå infiltration i den danske befolkning er det nødvendigt at holde flygtningene interneret i bevogtede lejre. Men det stemmer efter den danske regerings opfattelse ikke med almindelige humane begreber, at mennesker, der ikke har gjort sig skyldige i noget strafbart forhold, således igennem flere år henvises til at leve i internering i et fremmed land.

København, den 11. marts 1948.

193.

Telegram af 19. marts 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i London*).

Bedes meddele britiske Udenrigsministerium, danske Delegation ønsker drøfte dels Mulighederne for Tilvejebringelse endelig Løsning, hvorved samtlige tyske Flygtninge senest i Løbet Foraaret Sommeren 1948 fjernes fra Danmark, og dels Fremgangsmaaden Hjemsendelse saakaldte compassionate cases**) britiske Zone.

*) Jfr. dok. nr. 190.

**) Tilfælde, hvor særlige vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

194.

Skrivelse af 20. marts 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.

Oversættelse fra russisk.

Berlin, den 20. marts 1948.

Som det fremgår af min skrivelse af 2. december 1947*), havde man på dette tidspunkt opgjort Sovjetzonens andel i de tyske flygtninge i Danmark til 85.000, hvoraf zonen allerede havde modtaget 36.000, således at der endnu til Sovjetzonen skulle overføres 49.000 flygtninge.

Under vor sidste samtale den 2. februar 1948**) om tilbagesendelsen til Tyskland af de tyske flygtninge i Danmark erklærede De herefter, at de sovjetiske myndigheder i den sovjetiske zone ville være rede til i dette forår at modtage alle de flygtninge, som havde deres hjemsted i Østtyskland, og som ikke har familieforsørger i Tyskland.

De udtalte endvidere, at såsnart de oplysninger forelå, som det allierede flygtningedirektorat ved skrivelse af 15. januar 1948***) havde udbedt sig, ville disse flygtninge kunne modtages i den sovjetiske zone.

Under henvisning hertil har jeg herefter den ære at meddele Dem, at den danske flygtningeadministration med henblik på besvarelsen af de af det allierede flygtningedirektorat stillede spørgsmål har foretaget en fuldstændig opgørelse over samtlige i Danmark værende tyske flygtninge. Af praktiske grunde er opgørelsen foretaget per 31. januar 1948 i stedet for per 15. januar 1948 som angivet i flygtningedirektoratets skrivelse.

Opgørelsen har givet følgende resultat:

I Danmark findes 27.102 personer, som har nær familie, nemlig ægtefælle, børn eller forældre i de fire besættelseszoner i Tyskland.

Af disse personer har	1.308	nær familie i den russiske zone,
– – –	22.493	– – – – britiske zone,
– – –	2.377	– – – – amerikanske zone,
– – –	924	– – – – franske zone.
	Ialt... 27.102.	

*) Jfr. bilaget til dok. nr. 171.
**) Jfr. dok. nr. 181.
***) Jfr. dok. nr. 178.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Går man ud fra, at hver af besættelseszonerne vil modtage de flygtninge, som har nær familie bosiddende i zonen, får man følgende tal:

Den russiske zone har hidtil modtaget ..	36.004	
hertil kommer nu	1.308	
		37.312
Den franske zone – – – ..	30.558	
hertil kommer nu	924	
		31.482
Den amerikanske zone – – – ..	11.742	
hertil kommer nu	2.377	
		14.119
Den britiske zone – – – ..	21.956	
hertil kommer nu	22.493	
		44.449.

Herefter vil de tre vestlige zoner tilsammen komme til at modtage 90.050 flygtninge, medens den sovjetiske zone vil komme til at modtage 37.312 flygtninge.

Antallet af flygtninge, der ikke har forsørger i Tyskland, andrager 35.497.

Idet man fra dansk side har erklæret sig villig til at akceptere de synspunkter, som De, Hr. Generalløjtnant, gjorde gældende under vor sidste samtale, har jeg bemyndigelse til at frafalde det i fornævnte skrivelse af 2. december 1947 fremsatte forslag om hjemsendelse af yderligere 49.000 flygtninge til den russiske zone under forudsætning af, at foranstående opstilling godkendes som grundlag for de kommende hjemsendelser.

Herefter skulle den russiske zone foruden 1.308 flygtninge, som har forsørger dér, ialt modtage 35.497 flygtninge, som ikke har familieforsørger i Tyskland. Jeg skal herved fremhæve, at de også af Dem nævnte humanitære hensyn har været medvirkende til, at min regering har kunnet erklære sig tilfreds med denne løsning.

Sluttelig bemærkes, at den foranstående opgørelse som nævnt har måttet foretages per 31. januar d. å., og at de nævnte tal på grund af mellemkommende hjemsendelser af værnemagtspersonale m. v. er reduceret noget. Såfremt imidlertid hjemsendelserne til Sovjetzonen kan ske i overensstemmelse med foranstående retningslinjer, vil de danske myndigheder på dette grundlag kunne udtage de pågældende flygtninge og ved hjemsendelsen lade navnelister medfølge hver transport.

E. A. BIERING

Hr. Generalløjtnant M. J. Dratvin,
Stedfortrædende Øverstkommanderende
ved den sovjetiske Militærforvaltning i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

195.

Uddrag af referat af 9. april 1948 vedrørende den under et møde i det britiske udenrigsministerium den 8. s. m. mellem den danske flygtningedelegation og de britiske myndigheder trufne aftale.

Ved et afsluttende Møde den 8. April 1948 Kl. 17 i det britiske Udenrigsministerium blev der mellem den danske Flygtningedelegation og de britiske Myndigheder truffet følgende Aftale:

I.

1. De danske og de britiske Myndigheder vil omgaaende træffe Forberedelse til den praktiske Gennemførelse af Hjemsendelsen af de ca. 4.800 compassionate cases*), hvis Modtagelse i den britiske Zone allerede før Forhandlingernes Paabegyndelse var godkendt af de britiske Myndigheder i Berlin**). Chefen for det tyske Departement i det britiske Udenrigsministerium, Sir Ivone Kirkpatrick, der ogsaa ved dette Møde var britisk Forhandlingsleder, bekræftede i denne Forbindelse, at man fra britisk Side frafaldt Kravet om en forudgaaende lokal Undersøgelse i hvert enkelt Tilfælde af de paagældende Flygtninges Boligforhold i Tyskland.

De britiske Myndigheder vil undersøge Mulighederne for at fremskynde det Tempo, hvori Flygtningene modtages, saaledes at Størrelsen af de ugentlige Transporter i Stedet for som tidligere at være begrænset til 1.000 Personer forøges saa meget som muligt. Fra dansk Side oplystes det, at den danske Transportorganisation var saaledes tilrettelagt, at der kunde hjemsendes indtil 8–9.000 Flygtninge pr. Uge.

Saasnart de amerikanske Myndigheder overfor de danske Myndigheder har bekræftet at være rede til at modtage de under den amerikanske Zone henhørende 2.377 compassionate cases, vil disse Flygtninge blive overført til den amerikanske Zone. Nærmere Aftale om de praktiske Enkeltheder maa træffes mellem den danske Militærmission i Berlin og de derværende amerikanske Myndigheder.

2. De britiske Myndigheder er for deres Vedkommende rede til uden forudgaaende lokal Undersøgelse af Boligspørgsmaalet og af de paagældendes Tilknytning til den britiske Zone at modtage de compassionate cases, der efter Hjemsendelsen af de ovennævnte 4.800 Flygtninge er tilbage i Danmark, og som hører hjemme i den britiske Zone. Disse Flygtninges Antal udgør ca. 18.000. De britiske Myndigheder vil fortsætte deres Bestræbelser for at opnaa de amerikanske Myndigheders Godkendelse af, at de paagældende 18.000 Flygtninge modtages

*) Tilfælde, hvor særlige, vægtige hensyn af humanitær karakter taler for hjemsendelse af vedkommende flygtninge, herunder navnlig tilfælde, hvor disse har nære pårørende i Tyskland, med hvem de ville kunne genforenes.

**) Jfr. dok. nr. 188.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i den britiske Zone, og man vil ogsaa fra dansk Side foretage en ekstraordinær Henvendelse til den amerikanske Regering om Spørgsmaalet.

3. Det britiske Udenrigsministerium vil instruere de britiske Myndigheder i Tyskland om allerede nu at træffe Forberedelse til Modtagelsen af de under 2 nævnte 18.000 Flygtninge, saasnart de amerikanske Myndigheders Godkendelse foreligger.

4. De britiske Myndigheder vil undersøge, om de ønsker at gøre Brug af det fra dansk Side under Forhandlingerne fremsatte Tilbud om i givet Fald i en kortere Overgangsperiode, f. Eks. tre Maaneder at levere Levnedsmidler til de Flygtninge, der maatte blive hjemsendt.

5. De danske Myndigheder vil fortsætte Forhandlingerne med de franske Myndigheder om Modtagelse af et nyt Kontingent paa 10–15.000 Flygtninge i den franske Zone. Udenrigsminister Bevin vil under sit Besøg i Paris i den kommende Uge støtte Sagen over for Udenrigsminister Bidault.

6. De danske Myndigheder vil ligeledes fortsætte Forhandlingerne med de sovjetrussiske Myndigheder -

II.

Det britiske Udenrigsministerium vil anmode de britiske Myndigheder i Berlin om allerede nu at undersøge Mulighederne for, naar de ovenfor under I omtalte Transporter maatte være afsluttede, at finde Anbringelse for de tyske Flygtninge, der derefter maatte være tilbage i Danmark - - - - - - - - - -
- -

III.

Der opnaaedes Enighed med det britiske Udenrigsministerium om, at Flygtningedelegationen over for Pressen vedrørende Forhandlingernes Resultat kunde udtale følgende:

1. Ca. 4.800 compassionate cases vil i de nærmeste Uger blive overført til den britiske Zone.

2. Delegationen har af Forhandlingerne forstaaet, at de amerikanske Myndigheder er rede til i deres Besættelseszone at modtage ca. 2.300 compassionate cases.

3. De britiske Myndigheder har lovet at gøre deres bedste for at sikre en hurtig Hjemsendelse af de resterende i den britiske Zone hjemmehørende ca. 18.000 compassionate cases, men da det er et Bizonespørgsmaal, vil det være nødvendigt, at Sagen først gøres til Genstand for en britisk-amerikansk Drøftelse.

4. De britiske Myndigheder har lovet at undersøge Mulighederne for at finde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Anbringelse i Tyskland for de tyske Flygtninge, der maatte være tilbage i Danmark, naar de compassionate cases er hjemsendt.

De under I–III opregnede Punkter noteredes under Mødet baade af den britiske Forhandlingsleder og af den danske Flygtningedelegation.

Genpart af nærværende Referat er af Flygtningedelegationen medtaget til Udenrigsministeriet.

Den 9. April 1948.

A. TSCHERNING

196.

Udtalelse fremsat af udenrigsministeriets direktør som leder af den danske flygtningedelegation den 9. april 1948 over for den britiske radiofoni (»British Broadcasting Corporation«).

Et af de store Spørgsmaal, Myndighederne i Danmark har beskæftiget sig med siden Befrielsen den 5. Maj 1945, har været at søge at faa de over 200.000 tyske Flygtninge, vi havde ved Slutningen af Krigen, sendt til Tyskland. De var kommet til Danmark de sidste Maaneder før Kapitulationen imod Danmarks Protester og imod international Ret. De udgjorde ikke mindre end 5 % af Danmarks Befolkning og har indtil Dato kostet den danske Stat ca. 500 Mill. Kr. En Del er det lykkedes at faa sendt tilbage til Tyskland, men endnu i Dag efter 3 Aars Forløb har vi 60.000 Flygtninge tilbage. Det er ikke Krigsforbrydere, end ikke Folk der har deltaget i Krigen, men mest gamle Folk, Kvinder og Børn. Deres højeste Ønske er at vende tilbage til Tyskland, og ud fra humane Synspunkter er det nødvendigt, at dette sker nu. Danmark ønsker ikke at absorbere disse Flygtninge, og det har derfor været nødvendigt at holde dem i Lejre og under de efter Omstændighederne bedst mulige Forhold, men 3 Aars Ophold i Lejr har medført en Situation, som vi længe har frygtet. Flygtningene er ved at blive fuldkommen apatiske, og deres Evne til at tilpasse sig Forholdene i et almindeligt Samfund bliver mindre Dag for Dag.

Ikke mindst disse Forhold laa bag den Beslutning, den danske Regering traf om at sende en Delegation til London for nu at opnaa en hurtig Løsning af vort Flygtningespørgsmaal. Delegationen har i disse Dage haft Forhandlinger i Foreign Office*) med de vedkommende britiske Embedsmænd, og under disse Forhandlinger er der truffet endelig Aftale om, at den britiske Zone i Tyskland omgaaende vil modtage smaa 5.000 Flygtninge, der har nære Slægtninge i Zonen. Yderligere har vi under Forhandlingerne forstaaet, at man i den amerikanske

*) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Zone vil modtage 2.300 Flygtninge, der har nære Paarørende i denne Zone, og endelig har man fra engelsk Side erklæret sig villig til at tage endnu et Antal paa 18.000 Personer, der har særlig Forbindelse med den britiske Zone. Da der imidlertid er et fælles Styre i den engelsk-amerikanske Zone, vil dette sidste Antal Flygtninge først kunne transporteres fra Danmark, naar ogsaa amerikansk Samtykke foreligger. Man har fra engelsk Side under Forhandlingerne lovet at gøre sit yderste for at søge udvirket, at dette Samtykke snarest kommer til at foreligge. Vi haaber og venter derfor, at det i nær Fremtid skal lykkes at blive befriet for en ikke uvæsentlig Del af de tilbageværende 60.000 Flygtninge.

De engelske Forhandlere, der viste fuld Forstaaelse for den Byrde, Flygtningeproblemet har været og stadig er for Danmark, vilde undersøge Mulighederne for senere at tage endnu et Antal Flygtninge. Imedens fortsættes Forhandlingerne med de andre Besættelsesmyndigheder, og ogsaa der haaber vi at kunne opnaa Resultater, saaledes at der skulde være nogen Udsigt til, at vi i Løbet af Foraaret og Sommeren kommer af med samtlige Flygtninge.

197.

Referat af 12. april 1948 af en samtale den 8. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den britiske udenrigsminister.

Under Frokosten den 8. April hos den britiske Udenrigsminister havde jeg Lejlighed til ogsaa med denne at drøfte Flygtningespørgsmaalet. Mr. Bevin kendte Spørgsmaalet nøje og udtalte, at han var ganske enig i, at det nu i nærmeste Fremtid maatte søges bragt til endelig Løsning. Foruden, at han som nævnt i Mødet den 6. ds. i Foreign Office*) havde sendt den amerikanske Ambassadør i London en Note i Sagen, havde han haft en personlig Samtale med denne, hvorunder han havde fremhævet Betydningen af en snarlig Løsning og bedt ham sætte sig i Forbindelse med sin Regering herom. Mr. Bevin, der agtede at tage en ny Samtale med den amerikanske Ambassadør, udtalte, at han gerne saa, at man fik fastsat en Frist – f. Eks. Juli Maaned i Aar – inden hvilken Danmark helt kunde blive fri for Flygtningene. Han vilde ogsaa drøfte Sagen med den franske Udenrigsminister, naar han den 16. ds. traf ham ved Marshall-Forhandlingerne i Paris, og han bad en af sine Medarbejdere lave en Notits herom, for at det ikke skulde gaa i Glemmebogen. Mr. Bevin nævnte endvidere, at han samme Aften skulde træffe Mrs. Roosevelt, der var kommet til London i Anledning af Afsløringen af et Monument for Præsident Roosevelt. Han vilde da bede

*) Det britiske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hende gennem de Forbindelser, hun stadig havde i indflydelsesrige Kredse i Washington, at virke for Flygtningenes snarlige Fjernelse fra Danmark.

Jeg takkede Mr. Bevin for hans Forstaaelse for, at det foreliggende Problem nu maatte endelig løses, og for, at han for sit Vedkommende vilde gøre, hvad der var muligt for at faa det løst.

Den 12. April 1948.

F. HVASS

198.

Uddrag af referat af 12. april 1948 vedrørende en samtale den 10. s. m. mellem ambassadøren i Paris og understatssekretæren for tyske og østrigske anliggender i det franske udenrigsministerium.

Henvisende til Udenrigsminister Gustav Rasmussens Samtale med Udenrigsminister Bidault den 15. f. M.*), hvorunder Udenrigsminister Bidault stillede i Udsigt at optage til den franske Regerings velvillige Overvejelse Spørgsmaalet om at modtage i den franske Zone et yderligere Kontingent (ca. 15.000) af de endnu i Danmark resterende tyske Flygtninge, spurgte jeg Understatssekretæren om, hvorledes denne Sag havde udviklet sig, idet jeg samtidig paany fremhævede de Grunde, der i saa høj Grad gjorde det magtpaaliggende, ogsaa af Hensyn til Flygtningene selv, at faa en snarlig Løsning paa dette Spørgsmaal.

Han meddelte mig, at der ikke forelaa nogen endelig Afgørelse, men forsikrede mig om, at man vedblivende vilde interessere sig for Sagen. For at fremskynde den vilde han paany tale med Generaldirektør**) Bousquet, der beskæftiger sig med den tekniske Side af Sagen, og anbefalede mig ogsaa at søge en Forhandling med Generaldirektøren, med hvem jeg tidligere har talt om Flygtningespørgsmaalet.

I Forbindelse med Flygtninge-Problemet omtalte Understatssekretæren, at dette Spørgsmaal vilde blive et af de mange, hvorom der maatte forhandles med Englænderne (og Amerikanerne), naar Spørgsmaalet om en Sammenslutning mellem Bizonen og den franske Zone blev aktuelt, og at han havde tænkt sig, at man da kunde kæde det danske Flygtningeproblem ind i disse Forhandlinger. Da han imidlertid samtidig havde omtalt, at Englænderne kunde forventes at stille Krav om, at den franske Zone modtog et større Kontingent fra den i saa Hen-

*) Jfr. dok. nr. 192.

**) I det franske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

seende stærkt belastede engelske Zone, lod jeg ham forstaa, at jeg syntes, dette vilde være en meget uheldig Kombination. Anbringelsen i Tyskland af de tyske Flygtninge i Danmark kunde principielt ikke gøres afhængig af en Fordeling inden for Zonerne af de i Forvejen dèr sig opholdende Flygtninge. Hvortil kom, at hvis der fra engelsk Side blev lagt Pres paa Frankrig for at overtage en større Part af Flygtningene i den franske Zone, kunde Danmark blive udsat for at komme i anden Række og nye Vanskeligheder opstaa for en Aflastning for vort Vedkommende af de tyske Flygtninge.

Understatssekretæren syntes at forstaa denne Betragtning, og jeg tilføjede, at det under disse Forhold var i høj Grad ønskeligt, om man fra fransk Side vilde fremskynde Behandlingen af Spørgsmaalet om Modtagelsen af tyske Flygtninge i Danmark saa meget som muligt.

– –

– –

Understatssekretæren gav mig en Fremstilling af de mange Problemer, der vilde opstaa ved en Sammenslutning af Zonerne, hvortil saaledes ogsaa hørte Flygtningenes Fordeling mellem Zonerne – – – – – – – – – – – – – – – – –
– –.

Paris, den 12. April 1948.

J. C. W. KRUSE

199.

Telefonisk indberetning af 13. april 1948 fra ambassadøren i Paris til udenrigsministeriet.

Under Samtale Dags Formiddag meddelte Generaldirektøren*) mig følgende:
I Henhold til en Nyordning angaaende en Immigration paatænkes Spørgsmaalet Modtagelse tyske Flygtninge Danmark i fransk Zone ordnet saaledes, at disse, væsentligt Kvinder, remplacerer tidligere fra Danmark eller andetstedsfra i fransk Zone anbragte tyske Kvinder, som overflyttes til Frankrig for Landarbejde. Det sker paa Frivilligheds Basis, men da de fleste ønsker Omflytning til Frankrig, frembydes i saa Henseende ingen Vanskeligheder. Der bliver idag telefoneret til General Koenig**) om at iværksætte Undersøgelse muligt Omfang. Generaldirek-

*) Jfr. dok. nr. 198.
**) Den franske øverstkommanderende i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tøren venter i Morgen Formiddag at kunne give mig Svar angaaende den principielle Side af Sagen, hvorimod Antallet næppe vil kunne opgives nu. Franske Ambassadør, København, vil faa Instruktion med Henblik paa en Noteveksling med danske Regering efter disse Retningslinier. Generaldirektøren har stillet en saadan Noteveksling i snarlig Udsigt, saaledes en Ordning i Principet truffet, inden Spørgsmaalet Fusion Zonerne og Omflytning Flygtningene opstaar. Selve Udførelsen vil nok tage nogen Tid, idet de tyske Kvinder, der skal overflyttes til Frankrig, af Hensyn Boligplads først maa evakueres.

200.

Telegrafisk indberetning af 14. april 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet.

Generaldirektøren meddeler, at den omhandlede Ordning*) i Princippet akcepteret, dog med Forbehold forventet Tilslutning General Koenig, fra hvem endnu intet Svar foreligger.

201.

Notits af 15. april 1948 om en samtale den 13. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den franske ambassadør i København.

Under en Samtale, jeg i Forgaars havde med den franske Ambassadør, benyttede jeg Lejligheden til at minde ham om den Vægt, man fra dansk Side maatte lægge paa nu endelig at blive fri for de herværende tyske Flygtninge, og at man baade haabede og regnede med, at ogsaa Frankrig vilde tage en væsentlig Del af de tilbageværende Flygtninge. Jeg nævnte i denne Forbindelse, at den franske Ambassaderaad Grev de Lagarde et Par Dage førend, at Ambassadøren var kommet tilbage fra Ferie, havde nævnt for mig, at der var Mulighed for, at den franske Zone vilde tage yderligere ialt 10–15.000 tyske Flygtninge, særligt Kvinder der maatte være egnede til Anvendelse i Landbruget, men at Planen endnu manglede General Koenigs**) Godkendelse, der dog formentlig kun var en Formalitet. Ambassadøren meddelte mig, at der maatte foreligge lidt af en Mis-

*) Jfr. dok. nr. 199.

**) Den franske øverstkommanderende i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

forstaaelse. Det, der var Tale om, var, at man fra fransk Side agtede paa frivillig Basis at føre de Kvinder og deres Børn, der i sin Tid var ført herfra til den franske Zone, videre til Frankrig, og at man derpaa vilde tage et tilsvarende nyt Antal Flygtninge herfra til den franske Zone. Ambassadøren vidste ikke, hvor mange det kunde dreje sig om, men nævnte senere under Samtalen, da jeg havde oplyst ham om, at den væsentlige Del af de 30.000 Flygtninge, den franske Zone havde taget herfra, var Kvinder og Børn, at det formentlig vilde være adskillige Tusinde.

Ambassadøren meddelte, at han, der lige kom fra Udenrigsminister Gustav Rasmussen, ogsaa med denne havde drøftet Flygtningespørgsmaalet og tilraadet Udenrigsministeren ikke alene at tale med M. Bidault om Spørgsmaalet, men ogsaa med Generaldirektøren i det franske Udenrigsministerium. Ambassadøren vilde iøvrigt selv skrive til det franske Udenrigsministerium og rette en indtrængende Henvendelse til dette om at yde sin Medvirkning til en snarlig og fuldstændig Løsning af Flygtningespørgsmaalet.

15. April 1948.

F. HVASS

202.

Referat af 16. april 1948 af en samtale den 15. s. m. mellem udenrigsministeriets direktør og den amerikanske chargé d'affaires a. i. i København.

Jeg havde i Gaar en meget lang Drøftelse med den herværende amerikanske Chargé d'Affaires angaaende Problemet: de tyske Flygtninge i Danmark. Vi gennemgik ganske nøje Problemet, som jeg belyste fra alle Sider, ligesom jeg gav ham en Række talmæssige Oplysninger om, hvilke Flygtninge der hidtil var ført herfra til de forskellige Zoner, og de der endnu var tilbage i Danmark. Endvidere gav jeg Chargé d'Affaires'en et Referat af de Forhandlinger, der var ført i London*), og af Hovedindholdet af den Samtale jeg havde haft med den engelske Udenrigsminister**).

Chargé d'Affaires'en, der viste fuld Forstaaelse af, at Flygtningeproblemet nu maatte søges løst endeligt, vilde i en Indberetning til State Department***) i

*) Jfr. dok. nr. 195.
**) Jfr. dok. nr. 197.
***) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Washington indtrængende henstille, at man snarest fra amerikansk Side gav Tilladelse til, at de 18.000 Flygtninge, som var drøftet paa Mødet fornylig i London, fik Tilladelse til at rejse til den britiske Zone. Han vilde iøvrigt i sin Beretning henstille, at man fra amerikansk Side ogsaa gjorde, hvad man kunde, for at skaffe os endeligt af med Flygtningebyrden, herunder Meddelelse om, hvornaar den amerikanske Zone kunde modtage de under Londonforhandlingerne nævnte 2.300 Personer (Compassionate cases), om hvilke vi var uden Meddelelse fra amerikansk Side.

16. April 1948.

F. HVASS

203.

Brev af 17. april 1948 fra udenrigsministeriets direktør til den amerikanske chargé d'affaires a. i. i København.

Oversættelse.

Copenhagen, April 17th, 1948.

Dear Mr. Sparks,

As I mentioned to you during our conversation on Thursday*) the repatriation of German refugees from Denmark has for some time been practically at a standstill with the result that now, nearly three years after the German capitulation, there still remain in this country approximately 60.000 German refugees, corresponding to 1½ per cent. of the total population of Denmark.

The question of an acceleration of the repatriation of the remaining refugees was in November last taken up

København, den 17. april 1948.

Kære Hr. Sparks,

Som jeg nævnte for Dem under vor samtale i torsdags*), har hjemsendelserne af tyske flygtninge fra Danmark i nogen tid praktisk talt været standset med det resultat, at der nu næsten tre år efter den tyske kapitulation stadig er ca. 60.000 tyske flygtninge tilbage her i landet, svarende til 1½% af den samlede befolkning i Danmark.

Spørgsmålet om en fremskyndelse af hjemsendelsen af de tilbageværende flygtninge blev i november f. å. taget

*) Jfr. dok. nr. 202.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for reconsideration by the Co-ordination Committee of the Allied Control Commission for Germany, who referred the matter to the Prisoners of War and Displaced Persons Directorate. At this moment the matter is thus put up to a quadripartite decision. However, as conditions have developed it does not seem very likely that a final solution of the Danish refugee problem through quadripartite decision can be expected within a reasonable time.

Under these circumstances the Danish Government as I informed you of recently sent a delegation to London to discuss with the British Foreign Office the possibilities of finding a new way to approach the problem with a view to securing an early and final solution.

During the discussions with the Foreign Office, which took place on the 6th and 8th instant, the delegation was given to understand that the American authorities in Germany have decided to accept into the American Zone of Occupation approximately 2.300 German refugees from Denmark who have close relatives (husbands, wives, parents, children) in the American Zone and for whose return a good case can therefore be made out on compassionate grounds. Although we have not as yet received an official confirmation of this decision, I should like already now on behalf of my Minister to express the sincere appreciation of the Government of the

op til fornyet overvejelse af koordinationsudvalget under den allierede kontrolkommission for Tyskland, som henviste sagen til direktoratet for krigsfanger og tvangsflyttede personer. På nærværende tidspunkt er sagen således bragt frem til afgørelse ved firemagtsbeslutning. Således som forholdene har udviklet sig, synes det imidlertid ikke meget sandsynligt, at der indenfor en rimelig tid kan forventes en endelig løsning af det danske flygtningeproblem gennem firemagtsbeslutning.

Under disse omstændigheder sendte den danske regering, som jeg fornylig meddelte Dem, en delegation til London for med det britiske udenrigsministerium at drøfte mulighederne for at finde en ny måde at gribe sagen an på med henblik på at sikre en snarlig og endelig løsning.

Under drøftelserne med det britiske udenrigsministerium, som fandt sted den 6. og 8. ds., lod man den danske delegation forstå, at de amerikanske myndigheder i Tyskland har besluttet i den amerikanske besættelseszone at modtage ca. 2.300 tyske flygtninge fra Danmark, som har nære pårørende (ægtemænd, hustruer, forældre, børn) i den amerikanske zone, og for hvis tilbagevenden der derfor kan fremføres gode grunde af humanitær karakter. Skønt vi endnu ikke har modtaget officiel bekræftelse af denne beslutning, vil jeg gerne allerede nu på ministerens vegne udtrykke regeringens oprigtige påskønnelse af den holdning, der er udvist af de amerikanske myndigheder.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

attitude shown by the American authorities. The Danish authorities are prepared to commence the repatriation of the refugees in question as soon as official word is received from the American authorities.

From the discussions with the Foreign Office it further appeared that the British authorities are prepared to receive into the British Zone of Occupation a number of approximately 18.000 German refugees, who come under the category of compassionate cases. The acceptance of German refugees being a bi-zonal matter the British authorities, however, will have to secure the acquiescence of the American authorities in Germany. The Danish delegation was informed that the British Foreign Minister had in a recent Note to the American Ambassador in London asked for the assistance of the Government of the United States in the solution of the Danish refugee problem as a whole, and that the Foreign Office would, at the earliest possible moment, take up negotiations with the American authorities concerning the acceptance into the British Zone of the approximately 18.000 compassionate cases referred to above.

It is the sincere hope of the Danish Government that these Anglo-American negotiations may lead to a satisfactory result at an early date, thus making possible a further substantial relief of the refugee burden on the Danish people and at the name time the re-union with their relatives of people,

De danske myndigheder er rede til at påbegynde hjemsendelsen af de pågældende flygtninge, så snart der modtages en officiel meddelelse i sagen fra de amerikanske myndigheder.

Af drøftelserne med det britiske udenrigsministerium fremgik det yderligere, at de britiske myndigheder er rede til i den britiske besættelseszone at modtage et antal af ca. 18.000 tyske flygtninge, som falder ind under kategorien »compassionate cases«. Da modtagelsen af tyske flygtninge er et spørgsmål, der vedrører dobbeltzonen, må de britiske myndigheder imidlertid sikre sig tilslutning fra de amerikanske myndigheder i Tyskland. Det blev meddelt den danske delegation, at den britiske udenrigsminister i en note til den amerikanske ambassadør i London fornylig havde anmodet om bistand fra De Forenede Staters regering til løsning af det danske flygtningeproblem som helhed, og at det britiske udenrigsministerium snarest muligt ville indlede forhandlinger med de amerikanske myndigheder angående modtagelsen i den britiske zone af de nævnte ca. 18.000 »compassionate cases«.

Det er den danske regerings oprigtige håb, at disse engelsk-amerikanske forhandlinger snarest må føre til et tilfredsstillende resultat og således muliggøre en yderligere væsentlig lettelse af det danske samfunds flygtningebyrde og samtidig en genforening med deres pårørende af mennesker, som i tre år

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

who have for three years been forced to live in internment in a foreign country, and who, consequently, now find themselves in a state which may not unduly be characterized as one of mental and moral dissipation.

Sincerely yours,

F. HVASS

har været tvunget til at leve interneret i et fremmed land og følgelig nu befinder sig i en sådan tilstand, at de ikke uden føje kan karakteriseres som nedbrudte i åndelig og moralsk henseende.

Deres hengivne

F. HVASS

E. J. Sparks, Esq.,
Chargé d'Affaires a. i. of the
United States of America,
Copenhagen.

Hr. E. J. Sparks,
Amerikas Forenede Staters
Chargé d'affaires a. i.,
København.

204.

Telegram af 17. april 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington.

I telegrammet gjorde udenrigsministeriet ambassaden i Washington bekendt med resultatet af den ekstraordinære delegations drøftelse af flygtningesagen med det britiske udenrigsministerium den 6. og 8. april 1948*). Ambassaden anmodedes samtidig om at søge udvirket, at de amerikanske myndigheder snarest muligt godkendte modtagelsen i den britiske besættelseszone i Tyskland af det af drøftelserne omfattede kontingent på 18.000 flygtninge med nære pårørende i denne zone. Ambassaden anmodedes om i denne forbindelse at fremhæve dels kontingentets betydning for en lettelse af flygtningebyrden, dels de vægtige humanitære grunde, der talte for en hjemsendelse af flygtningene.

*) Jfr. dok. nr. 195.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

205.

Telegrafisk indberetning af 17. april 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet.

Ambtel 44*). Gaars Dato havde Udenrigsministeren med General Koenig**) nærværende paa franske Zones Vegne ved Undertegnelsen af OEEC-Konventionen***) Lejlighed Samtaler om ovenciterede Sag. Generalen var særdeles velvillig indstillet og vilde søge en Løsning af Sagen fremmet.

206.

Telegrafisk indberetning af 21. april 1948 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet.

Umtel Tootte****). Sagen optaget med Chefen europæiske Afdeling*****), som lovet sympatisk og energisk Støtte.

207.

Uddrag af indberetning af 4. maj 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Berlin, den 4. Maj 1948.

Tyske Flygtninge fra Danmark til den franske Zone.
MM.s Telf. Telg. af 29.4.48******).

Under et Møde i Militærmissionen den 28. April 1948 med Chefen for det franske Flygtningedirektorat Oberst de Rosen, som selv havde anmeldt sig, overrakte denne den i Afskrift vedlagte Skrivelse af 27. April 1948, hvori de franske Myndigheder erklærer sig rede til i den franske Zone at modtage 3.000 tyske Flygtninge fra Danmark, om hvis Overførelse Militærmissionen havde fremsat

*) Jfr. dok. nr. 200.
**) Den franske øverstkommanderende i Tyskland.
***) Konvention om europæisk økonomisk samarbejde.
****) Jfr. dok. nr. 204.
*****) I det amerikanske udenrigsministerium.
******) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Anmodning i Skrivelse af 12. December 1947, jfr. Militærmissionens Indberetning af 8. Januar 1948.*)

Den praktiske Gennemførelse af Hjemsendelserne ønskes foretaget efter samme Regler, som fandt Anvendelse ved Hjemsendelse af det andet Hold Flygtninge til den franske Zone, hvorom der blev truffet Aftale i Juli Maaned 1947.**). Særlig fremhæves det, at Bestemmelserne vedrørende Sikkerheds- og Sundhedsforanstaltninger samt om Ydelse af Levnedsmiddelrationer for 90 Dage skal være gældende.

Militærmissionen har ved ovenciterede Telefontelegram udbedt sig Bemyndigelse til at indgaa Aftale overensstemmende hermed.

Transporterne vil kunne iværksættes, saasnart de praktiske Aftaler er sluttet.

I Flygtningedirektoratets Skrivelse fremhæves det, at en omhyggelig Undersøgelse foretaget af de franske Myndigheder i Zonen har vist, at i Virkeligheden knap 45% af de 3.000 (2.994) Flygtninge, der var opført paa de modtagne Navnelister, havde Hjemsted eller Familieforbindelse i den franske Zone, men at General Koenig ikke desto mindre har ønsket at imødekomme den danske Anmodning under Hensyntagen til Flygtningenes Ønske, og saa meget mere som deres Anmodninger er blevet fremsat og støttet af den danske Regering.

Videre understreges det, at det maa være ganske klart, at disse Flygtninge udgør Resten af de Personer, der har nogen Grund til at anmode om at blive sendt til den franske Zone, samt at der ikke i Danmark efterlades Flygtninge, som kan fremsætte Andragende om at blive forenet med dem i Zonen – – – – – – – – – –

Under Forhandlingerne erklærede Oberst de Rosen, at han var klar over, at det foreliggende Tilsagn ikke var nogen større Hjælp til Løsning af Flygtningespørgsmaalet, men Franskmændene er af den Opfattelse, at det er ubilligt, at de skal paatage sig forholdsvis større Forpligtelser i dette Spørgsmaal end de øvrige Besættelsesmagter. Det er rigtigt, at de andre Zoner, særlig den amerikanske og den britiske, i Henhold til særlige Aftaler har maattet modtage store Kontingenter Tyskere fra de østlige Omraader, fra Tjekoslovakiet og Polen m. v., men Franskmændene har straks fra første Færd været Modstandere af disse Aftaler og insisteret paa, at først og fremmest maatte de egentlige Tyskere, som før Tysklands Sammenbrud havde Bopæl indenfor Rigets Grænser, modtages.

Dette Synspunkt trængte imidlertid ikke igennem, og Franskmændene finder det derfor ikke rimeligt, at de paa Grund af de andre Besættelsesmagters daværende Stilling skal bære forholdsvis større Byrder.

Paa direkte Forespørgsel erklærede Obersten, at det foreliggende Tilsagn om Modtagelse af 3.000 Flygtninge ikke udelukker videre Forhandlinger om Mod-

*) Jfr. dok. nr. 175.
**) Jfr. dok. nr. 141.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tagelse af yderligere Kontingenter af Flygtninge i den franske Zone eller præjudicerer Resultatet af saadanne Forhandlinger.

Som sin personlige Opfattelse udtalte han, at der for Tiden næppe kan ventes opnaaet positive Resultater, idet Forhandlingerne om en eventuel Sammenslutning af den franske Zone med de to andre Vestzoner stadig er løbende, og de franske Myndigheder ønsker at have mere Overblik over Forholdene, før de vil paatage sig nye Forpligtelser.

Genpart af nærværende Indberetning er indsendt direkte til Flygtningeadministrationen.

E. A. BIERING

Bilag til dok. nr. 207. Skrivelse af 27. april 1948 fra den franske overkommando i Tyskland til chefen for den danske militærmission i Berlin.

Oversættelse.

COMMANDEMENT EN CHEF
FRANÇAIS EN ALLEMAGNE,
Groupe Français du Conseil de Contrôle.
Le Chef de la Division.

Berlin, le 27 avril 1948.

Mon Général,

J'ai le plaisir de vous informer que j'ai reçu de Monsieur le Général d'Armée, Commandant en Chef Français en Allemagne, l'autorisation de vous faire connaître son accord pour l'accueil en Zone Française d'Occupation des 3.000 réfugiés allemands du Danemark dont vous aviez demandé le transfert dans cette Zone.

Je ne doute point que nos experts respectifs se mettent d'accord sur les modalités pratiques, étant entendu que les clauses relatives, entre autres, aux mesures de sécurité et d'hygiène, ainsi qu'aux 90 jours de vivres accordés aux

DEN FRANSKE OVERKOMMANDO
I TYSKLAND
Kontrolrådets franske afdeling.
Divisionschefen.

Berlin, den 27. april 1948.

Hr. General,

Jeg har den glæde at meddele Dem, at jeg af armégeneralen, den franske øverstbefalende i Tyskland, er blevet bemyndiget til at meddele Dem, at han er indforstået med i den franske besættelseszone at modtage de 3.000 tyske flygtninge fra Danmark, som De har anmodet om at få overført til denne zone.

Jeg nærer ingen tvivl om, at vore respektive sagkyndige vil blive enige om den praktiske fremgangsmåde, idet jeg forudsætter, at bestemmelserne vedrørende bl. a. sikkerhedsforanstaltninger og hygiejniske forholdsregler såvel

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

réfugiés transférés seront, pour ces transferts, identiques à celles qui ont présidé au transfert du deuxième groupe de 15.000 personnes acceptées par la Zone Française à partir du mois de Juillet dernier.

Je tiens toutefois à vous signaler qu'une enquête minutieuse, à laquelle ont procédé les services compétents de la Zone Française d'Occupation, a révelé que 45 % à peine des 3.000 réfugiés, dont vous aviez bien voulu me soumettre les listes nominatives, avaient en réalité un domicile ou des attaches familiales en Zone Française; le reste de ces réfugiés n'a, pour la plupart, aucun lien avec la Zone Française.

Le Général Koenig a néanmoins souhaité accéder à votre demande, en tenant compte du désir exprimé par ces personnes, même étrangères à la Zone, de se rendre en Zone Française d'Occupation, d'autant plus que leur demande avait été transmise et appuyée par le Gouvernement Danois.

En ce faisant, le Général Koenig a tenu à affirmer, une fois de plus, la sympathie du Gouvernement Français à l'égard du problème difficile que ces réfugiés présentent pour le Gouvernement Danois.

Néanmoins, il doit être parfaitement entendu que ces réfugiés constituent le solde des personnes ayant quelque raison que ce soit pour demander à être transférées en Zone Française.

som bestemmelserne vedrørende levnedsmidler til 90 dage til de overførte flygtninge, for disse overførslers vedkommende vil blive de samme som de, der har været gældende ved overførelsen af den anden gruppe på 15.000 personer, hvis modtagelse i den franske zone påbegyndtes i juli f. å.

Jeg vil imidlertid gerne lade Dem vide, at en indgående undersøgelse, som er blevet iværksat af vedkommende myndigheder i den franske besættelseszone, har vist, at næppe 45% af de 3.000 flygtninge, over hvilke De har sendt mig navnelister, i virkeligheden har bopæl eller familieforbindelser i den franske zone; resten af disse flygtninge har for størstedelens vedkommende ingen forbindelse med den franske zone.

General Koenig har alligevel ønsket at imødekomme Deres anmodning i betragtning af, at disse personer, uanset at de er fremmede for den franske zone, har udtrykt ønske om at begive sig til denne zone, og deres andragende yderligere er blevet fremsendt og støttet af den danske regering.

Ved at gøre dette, har general Koenig ønsket pány at bekræfte den franske regerings forståelse overfor det vanskelige problem, som disse flygtninge frembyder for den danske regering.

Det må imidlertid være en klar gensidig forståelse, at disse flygtninge udgør restantallet af dem, der med nogensomhelst føje kan andrage om at blive overført til den franske zone.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

De même il est évident que les 3.000 personnes transférées ne devront pas, à leur tour, laisser au Danemark des parents qui pourraient plus tard demander à les rejoindre en Zone Française d'Occupation.

Croyez, mon Général, à mes sentiments déférents et tout dévoués.

L. de ROSEN

M. le Major Général Biering,
Chef de la Mission Militaire Danoise
auprès de l'Autorité Alliée
de Contrôle, Berlin.

Det følger ligeledes af sig selv, at de 3.000 personer, der bliver overført, ikke i Danmark må efterlade slægtninge, som senere vil kunne anmode om at slutte sig til dem i den franske besættelseszone.

Modtag, Hr. General, forsikringen om min ærbødighed og hengivenhed.

L. de ROSEN

Hr. Generalmajor Biering,
Chef for den danske Militærmission
ved den allierede
Kontrolmyndighed, Berlin.

208.

Brev af 8. maj 1948 fra den britiske ambassadør i København til udenrigsministeren.

Oversættelse.

BRITISH EMBASSY.

Copenhagen, 8th May, 1948.

My dear Minister,

As Your Excellency will be aware, when Mr. Hvass was recently in London to discuss the disposal of the German refugees still remaining in Denmark, it was agreed that His Majesty's Government should approach the United States Government with a view to seeking agreement on the return to Germany of 18.000 refugees with close relations in the British Zone*). I have now to inform Your Excellency that, in accordance with this agreement, His Majesty's Government duly raised the question with the United States

DEN BRITISKE AMBASSADE.

København, den 8. maj 1948.

Kære Minister,

Da hr. Hvass for nylig var i London for at drøfte en løsning af spørgsmålet vedrørende de tyske flygtninge, der stadig er tilbage i Danmark, enedes man, som det vil være Deres Excellence bekendt, om at Hans Majestæts regering skulle henvende sig til De Forenede Staters regering med henblik på at søge tilslutning til, at 18.000 flygtninge med nære pårørende i den britiske zone vendte tilbage til Tyskland.*) Jeg må nu meddele Deres Excellence, at Hans Majestæts regering som aftalt rejste spørgsmålet over for de ameri-

*) Jfr. dok. nr. 195.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

authorites who have now replied that they regret that they cannot agree to these refugees being accepted in the Bizone. They stress the already overcrowded conditions of the Zone and the further burden on the United States taxpayer which their acceptance would entail. In general the United States authorities say that they cannot agree to accept any more refugees above the number which it has already been agreed to accept, until the Soviet authorities for their part agree to accept those refugees whom they have promised to take from Denmark.

His Majesty's Government do not think the United States authorities are likely to modify their attitude on this point until the Soviet authorities have agreed to accept a further share of refugees. They would, therefore, be grateful to learn as soon as possible whether the Royal Danish Government have had any success in their approach to the Soviet authorities in this matter, and also whether any progress has been made in discussions with the French authorities, on the lines proposed by Mr. Hvass during his visit to London.

Yours sincerely,

A. W. G. RANDALL

His Excellency
Mr. Gustav Rasmussen,
The Royal Danish Minister for
Foreign Affairs,
Copenhagen.

kanske myndigheder, der nu har svaret, at de beklager, at de ikke kan give deres tilslutning til, at disse flygtninge modtages i dobbeltzonen. De fremhæver den overbefolkning, der allerede hersker i zonen, og den yderligere byrde, som deres modtagelse ville medføre for den amerikanske skatteyder. I det hele taget siger de amerikanske myndigheder, at de ikke kan gå ind på at modtage flere flygtninge udover det antal, som det allerede er blevet aftalt at modtage, før Sovjetmyndighederne for deres vedkommende går ind på at modtage de flygtninge, som de har lovet at modtage fra Danmark.

Hans Majestæts regering mener ikke, at det er sandsynligt, at de amerikanske myndigheder vil ændre deres holdning på dette punkt, før Sovjetmyndighederne er gået ind på at tage en yderligere andel af flygtningene. Den ville derfor være taknemlig for så snart som muligt at erfare, om den kongelige danske regering har haft noget held med sin henvendelse til Sovjetmyndighederne om denne sag, og også om der er blevet gjort noget fremskridt under drøftelserne med de franske myndigheder efter de retningslinier, hr. Hvass foreslog under sit ophold i London.

Deres hengivne

A. W. G. RANDALL

Hans Excellence
Hr. Gustav Rasmussen,
Kongelig dansk Udenrigsminister,
København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

209.

Telegram af 11. maj 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Washington.

I telegrammet gjorde udenrigsministeriet ambassaden i Washington bekendt med et forlydende om, at de amerikanske myndigheder i Tyskland påtænkte at udskyde forhandlingerne om modtagelsen af 18.000 »compassionate cases«*) i den britiske besættelseszone til efter høsten, bl. a. under hensyn til vanskelighederne ved at anbringe og forsørge yderligere flygtninge i zonen. Ambassaden blev anmodet om at søge en sådan udsættelse forebygget og blev bemyndiget til at fremhæve over for det amerikanske udenrigsministerium, at Danmark var rede til at forsyne flygtningene med levnedsmidler for en periode af f. eks. 3 måneder. Ambassaden blev fremdeles anmodet om at fremhæve, at det ville blive vanskeligere at finde anbringelse for flygtningene ved vinterens begyndelse end i sommermånederne.

210.

Indberetning af 12. maj 1948 fra ambassaden i Washington til udenrigsministeriet.

Washington, den 12. Maj 1948.

Tyske Flygtninge i Danmark.
UM.s Tel. af 11.5.1948**).

I de forløbne Uger har jeg adskillige Gange bragt ovenciterede Spørgsmaal i State Departments***) Erindring og søgt at paavirke de amerikanske Myndigheder i den af os ønskede Retning. Gentagne Gange har jeg modtaget Forsikringer om, at State Departments Embedsmænd er bestræbt paa at ordne Sagen som af os ønsket, uden at jeg dog hidtil har kunnet opnaa noget positivt Tilsagn. I Besvarelse af en skriftlig Underhaandshenvendelse fra mig til Chefen for State Departments europæiske Afdeling, Hr. Hickerson, skriver denne i et Dags Dato modtaget Brev:

»We are pressing for favorable action on this matter, and I shall let you know immediately when there are interesting developments«****).

*) Jfr. dok. nr. 208.

**) Jfr. dok. nr. 209.

***) Det amerikanske udenrigsministerium.

****) »Vi søger at udvirke, at der snarest foretages hensigtsmæssige skridt i denne sag, og jeg skal omgående underrette Dem, såsnart der sker noget af interesse«.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I Medfør af Udenrigsministeriets ovenciterede Telegram har jeg i Dag overgivet State Department et nyt Memorandum i Sagen og indtrængende bedt om, at Sagen ikke maa blive udsat, men løst som fra dansk Side foreslaaet.

Saasnart jeg erfarer noget nærmere, vil Udenrigsministeriet blive underrettet.

HENRIK KAUFFMANN

211.

Brev af 15. maj 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i Washington.

København, den 15. Maj 1948.

Kære Henrik Kauffmann,

I Forbindelse med Udenrigsministeriets Telegram af 11. Maj 1948*) og Skrivelse af 11. Maj 1948**) tillader jeg mig hoslagt at fremsende Afskrift af et Brev af 8. Maj 1948, som jeg har modtaget fra den herværende britiske Ambassadør***). Af Brevet fremgaar, at den britiske Regerings Henvendelser til de amerikanske Myndigheder om Godkendelse af Modtagelsen i den britiske Zone af 18.000 tyske Flygtninge fra Danmark er blevet besvaret derhen, at den amerikanske Regering for Tiden ikke ser sig i Stand til at indvilge i de paagældende Flygtninges Modtagelse i Bizonen. Det udtales yderligere, at den amerikanske Regering udfra et generelt Synspunkt ikke vil indvilge i Modtagelsen af yderligere Flygtningekontingenter udover det allerede godkendte Antal, før de russiske Myndigheder er gaaet ind paa i deres Zone at modtage det Antal Flygtninge, som den russiske Regering i sin Tid har afgivet Løfte om at ville tage fra Danmark.

Som Følge af de amerikanske Myndigheders Stilling i Sagen er saaledes Udsigten til i en nær Fremtid at blive aflastet for det betydelige Kontingent af 18.000 Flygtninge, som den britiske Regering havde erklæret sig villig til at modtage i deres Zone under Forudsætning af amerikansk Godkendelse, udskudt i det uvisse. Jeg beklager meget det afvisende Standpunkt, som i denne Sag indtages af den amerikanske Regering. Vanskelighederne ved at modtage Flygtningene kender vi, og vi forstaar dem fuldt ud, men der skulde dog være en vis Styrke i, at Retten er paa vor Side. Man synes undertiden at se bort fra, at vi har et

*) Jfr. dok. nr. 209.

**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.

***) Jfr. dok. nr. 208.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

folkeretligt Krav paa, at Tyskland modtager de tyske Statsborgere. Jeg beder Dig fremdeles sætte al Din Indflydelse ind paa at bevæge den amerikanske Regering til at anlægge et mere forstaaende Syn paa vore berettigede Ønsker, og jeg vil henstille, om Tiden ikke maatte være inde til at inddrage de rent retlige Synspunkter i Forhandlingerne. At de Stormagter, som holder Tyskland besat, ikke kan blive enige om, hvorledes de skal fordele de tyske Flygtninge mellem sig, er deres og ikke vor Sag. Det givne er, at Tyskland har Pligt til at modtage Tyskerne.

Med venlig Hilsen, Din hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Højvelbaarne
Hr. Ambassadør Henrik Kauffmann,
S.K. af Dbg., D.M.,
Den kgl. Ambassade i Washington.

212.

Telefonisk indberetning af 25. maj 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

1. Militærmissionen har den 25. Maj 1948 med det franske Flygtningedirektorat opnaaet endelig Aftale om Hjemsendelserne af 3.000 tyske Flygtninge af Kategorien »compassionate cases« til den franske Zone*). Betingelserne er de samme som i den dansk-franske Hjemsendelsesaftale af 2. Juli 1947**), ogsaa med Hensyn til Levnedsmidler.

2. Flygtningene vil efter sædvanlig forudgaaende Meddelelse fra de danske Myndigheder gennem Militærmissionen til CRX***) om Togenes Afgang og Sammensætning kunne afsendes i tre Transporter omfattende hver 1000 Personer, saaledes at første Transport afgaar 31. Maj 1948 til Biberach, anden Transport den 7. Juni 1948 til Offenburg og tredie Transport den 14. Juni 1948 til Biberach.

3. Der skal ifølge Aftalen sendes Levnedsmidler svarende til 1.850 Kalorier pr. Dag pr. Flygtning. Levnedsmidlerne sammensættes i Overensstemmelse med

*) Jfr. dok. nr. 207.
**) Jfr. dok. nr. 141.
***) »Combined Repatriation Executive« (Det interallierede hjemsendelseskontor).

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Overenskomsten af 2. Juli 1947 og vil kunne afsendes fra Padborg ca. den 10. Juni 1948 under fransk Bevogtning. Det franske Bevogtningsmandskab rejser fra den franske Zone til Padborg med det Flygtningetog, der afgaar fra Danmark den 7. Juni.

4. Da der ifølge Meddelelse fra Flygtningeadministrationen af de 3.000 »compassionate cases« kun er 2,487 Personer tilbage i Danmark, er de franske Myndigheder indgaaet paa at modtage et ikke tidligere under Sagen omtalt Antal af ca. 500 tyske Flygtninge, der er i Besiddelse af Bopælstilladelse (»Zuzugsgenehmigung«) udstedt af Myndighederne i den franske Zone, dog saaledes, at det samlede Antal af Flygtninge, der omfattes af de forestaaende Transporter, ikke overstiger det oprindelig aftalte Kontingent paa 3.000 Flygtninge og paa Betingelse af, at der omgaaende fra dansk Side i tre Eksemplarer tilstilles de franske Myndigheder en Navneliste over de nævnte ca. 500 Flygtninge med Angivelse af den Myndighed, der i hvert enkelt Tilfælde har udstedt Bopælstilladelsen.

5. Det franske Flygtningedirektorat har tilstillet den assisterende Militærattaché ved den franske Ambassade i København de med Henblik paa Udfærdigelse af Rejsetilladelser for det danske Ledsagepersonel nødvendige Instruktioner.

6. Flygtningeadministrationen bedes umiddelbart efter Modtagelsen gjort bekendt med foranstaaende.

213.

Brev af 7. juni 1948 fra ambassadøren i Washington til udenrigsministeren.

Washington, den 7. Juni 1948.

Kære Gustav Rasmussen,

Baade før og efter Modtagelsen af dit Brev af 15. f. M.*) angaaende tyske Flygtninge i Danmark har jeg haft gentagne Drøftelser med State Department**) om Spørgsmaalet.

Hver eneste Gang jeg berørte Sagen, er det blevet forklaret for mig, at State Department mødte store Vanskeligheder hos de amerikanske Militærmyndigheder, men stadig arbejdede videre med Spørgsmaalet; at man fuldtud forstod

*) Jfr. dok. nr. 211.

**) Det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vore Synspunkter og haabede, at man i København var klar over, hvor meget State Department havde sat ind paa at opnaa den af os ønskede Løsning.

I Dag har jeg haft en ny Drøftelse af Sagen med Chefen for den europæiske Afdeling, Hr. John Hickerson, under hvilken jeg ogsaa understregede det af dig i dit Brev nævnte Moment, at vi havde juridisk Krav paa at komme af med Flygtningene. Dette blev heller ikke bestridt fra Hr. Hickerson's Side. Han var helt og holdent enig med mig i, at det var Tysklands Pligt at modtage dets Statsborgere, men Vanskeligheden i vort Tilfælde – som det var umuligt for mig at komme udenom – var den, at det hovedsagelig drejede sig om Flygtninge fra den østlige Del af Tyskland, medens vor Henvendelse gaar ud paa, at Vestzonen skal modtage dem.

Som Resultat af vor Samtale lovede Hr. Hickerson paany at gøre, hvad han kunde, for at fremme vore Ønsker, og stillede mig et snarligt Svar i Udsigt.

Saa snart jeg hører yderligere, vil jeg selvsagt indberette.

Med mange venlige Hilsener, din hengivne

HENRIK KAUFFMANN

Hr. Udenrigsminister Gustav Rasmussen,
R. af Dbg., D.M.,
København.

214.

Notits om en samtale den 15. juni 1948 mellem chefen for den danske militærmission i Berlin og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.

Den 15. juni 1948 søgte chefen for den danske militærmission i Berlin under en 1½ times samtale med den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland, generalløjtnant Dratvin, at udvirke en genoptagelse af transporterne af tyske flygtninge fra Danmark til den sovjetiske besættelseszone i Tyskland. Samtalen endte uden opnåelse af det fra dansk side ønskede resultat.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

215.

Notits om en samtale den 19. juni 1948 mellem direktør Hvass og den sovjetiske viceudenrigsminister Vyshinsky.

Den 19. juni 1948 havde direktør Hvass en samtale i Moskva med den sovjetiske viceudenrigsminister Vyshinsky vedrørende bl. a. de tyske flygtninge i Danmark. Direktøren søgte at udvirke en genoptagelse af flygtningetransporterne til den sovjetiske besættelseszone i Tyskland og fremhævede stærkest muligt generalissimus Stalins løfte af 6. juni 1946 til udenrigsministeren*). Videudenrigsminister Vyshinsky lovede at referere sagen for sin regering på velvillig måde med henblik på, at nye instruktioner måtte tilgå generalløjtnant Dratvin i Berlin**).

216.

Uddrag af brev af 21. juni 1948 fra udenrigsministeren til ambassadøren i Washington.

København, den 21. Juni 1948.

Kære Henrik Kauffmann,

Tak for Dit Brev af 7. d. M.***) vedrørende Dine Forhandlinger med State Department angaaende Godkendelse af Modtagelsen i den britiske Zone af 18.000 tyske Flygtninge.

I Anledning af Hr. John Hickersons Bemærkning om, at den Omstændighed, at det hovedsageligt drejer sig om Flygtninge fra den østlige Del af Tyskland, vanskeliggør en Godkendelse af Modtagelsen i den britiske Zone af det omhandlede Flygtningekontingent, vil jeg gerne fremhæve dels, at denne Betragtning retligt set er irrelevant, idet Danmarks folkeretlige Krav paa, at Tyskland modtager sine Statsborgere, ikke kan begrænses ved en Henvisning til at søge dem modtaget i bestemte Dele af Tyskland, dels at det for de 18.000's Vedkommende drejer sig om Flygtninge, som er »compassionate cases« i Forhold til den britiske Zone, hvor de alle har angivet at have nære Slægtninge.

— —

*) Jfr. dok. nr. 43.
**) Jfr. dok. nr. 214.
***) Jfr. dok. nr. 213.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg ser gerne, at Du paa det nuværende Tidspunkt, da Taalmodigheden er ved at briste, siger ganske klart i State Department, at vi anser Besættelsesmagternes Vægring ved at indlade de tyske Flygtninge i Tyskland for retsstridig over for Danmark og forøvrigt ogsaa over for Flygtningene selv.

Med venlig Hilsen, Din hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

P. S. Efter at ovenstaaende er skrevet, har jeg modtaget følgende telefoniske Indberetning af 20. d. M. fra Minister Biering:*)

»I lang Samtale med General Clay**) i Gaar tilsagde Generalen mig, at han vilde genoptage Forhandling med General Robertson***) om Flygtningesagen med Svar til mig inden 1. Juli. Beretning****) følger med Luftpost Tirsdag.«

Det synes saaledes, som om General Clay nu er blevet noget mere imødekommende, og jeg vil derfor gerne bede Dig om samtidig med, at Du med al ønskelig Tydelighed gør State Department bekendt med vort Synspunkt efter ovenstaaende Retningslinier, at give Udtryk for vor Tak for den Indflydelse, som State Department allerede maatte have øvet paa Generalen.

D. S.
G. R.

217.

Uddrag af depeche af 21. juni 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 21. Juni 1948.

Flygtningesagen.
MM.s Beretning af 19.6.1948*****).
MM.s Telefonogram af 20.6.1948******).

Hr. Udenrigsminister,

Efter at have haft den med min ovenciterede ærbødige Indberetning bebudede Samtale med General Clay, afsendte jeg igaar til Hr. Udenrigsministeren mit ligeledes ovenforciterede Telefonogram, som jeg af Hensyn til den Forbindelse,

*) Chefen for den danske militærmission i Berlin.
**) Den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland.
***) Den britiske øverstkommanderende i Tyskland.
****) Jfr. dok. nr. 217.
*****) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.
******) Jfr. dok. nr. 216.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

der eventuelt er optaget med Direktør Hvass i Moskva (efter mit Telefonogram af 15.6.1948)*), maatte anse for hastende.

– –
– –

Min Samtale med General Clay indledede jeg med at give Generalen en fuldstændig Oversigt over Flygtningesagen i Almindelighed og særlig over den for Danmark saa pinlige Udvikling i indeværende Aar, deri indbefattet Referat af mit sidste Møde med General Dratvin.*)

Jeg sluttede med at udtale: Saaledes er vor Situation idag Hr. General, og jeg maa derfor benytte denne Lejlighed til at bede Dem undersøge Muligheden for en Revision af det Dem velbekendte Standpunkt, der fornylig er indtaget af U.S., saaledes at vi kan opnaa amerikansk Indforstaaelse til at gennemføre det kendte Program med 18.000 Flygtninge til den britiske Zone og et Antal til den amerikanske Zone.

For hver Maaned der gaar med de tyske Flygtninges Tvangsophold i Danmark, nu paa 4. Aar, bliver Situationen mere kritisk og utaalelig.

Fra dansk Side har vi opfyldt alle Humanitetens Krav overfor dette os fremmede Element, men vi har den Følelse, at der i denne for os yderst alvorlige Sag kun vises os ringe Sympati fra allieret Side. Derfor maa jeg nu bede Dem ogsaa at vise Forstaaelse for vort Krav om Afslutning paa Sagen.

General Clay svarede først med de kendte Argumenter om Flygtningestrømmen fra Øst til Vest, der var tiltaget iaar saaledes, at man havde set sig nødsaget til at indtage det nuværende Standpunkt. Heroverfor hævdede jeg naturligvis Uretfærdigheden i at give nye uventede Flygtninge Forret for vore Flygtninge, der forlængst burde have været hjemsendt. Generalen omtalte derefter Levnedsmiddelvanskelighederne og senere Boligvanskelighederne. Jeg hævdede, at en god Høst stod for Døren, men tilføjede, at man fra dansk Side ikke var uvillig til at medgive Flygtningene Levnedsmiddelrationer for et Par Maaneder, dersom dette kunde blive udslaggivende. Hvad Boligforhold angik, da maatte jeg henlede hans Opmærksomhed paa, at Frygten var overdreven, idet Erfaringerne havde vist, at kom blot Tyskerne tilbage til deres Hjemland, hvad de saa inderlig ønskede, fordelte de sig uden større Vanskeligheder o.s.v.

Til Slut udtalte General Clay, at han udmærket forstod vore Vanskeligheder

– –

og han vilde nu genoptage hele Spørgsmaalet i en Samtale med General Robertson, saaledes at jeg kunde regne med Svar paa min Henvendelse idag inden den

*) Jfr. dok. nr. 214.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

1. Juli 1948. Jeg svarede dertil, at da jeg jo vidste, at det var ham og nu alene ham, der afgjorde Sagen, gik jeg bort med fuld Fortrøstning til et godt Resultat.

Fra General Robertsons Side kan jeg næppe tænke mig nogen Modstand —.

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. A. BIERING

218.

Brev af 25. juni 1948 fra udenrigsministeren til den britiske ambassadør i København.

Oversættelse.

Copenhagen, 25th June, 1948.

My dear Ambassador,

From your letter of the 8th May*) I learned to my great disappointment of the refusal of the United States authorities to accede to the acceptance in the British Zone of Germany of the 18.000 German refugees with close relatives in the zone, as envisaged during the discussions between the Foreign Office and the Danish Refugee Delegation in April last.

This matter has since then been discussed between the Danish Ambassador to Washington and the State Department**). During these discussions the Ambassador has particularly stressed Denmark's right, according to international law, to claim that German nationals be received in Germany. I am

København, den 25. juni 1948.

Kære Ambassadør,

Af Deres brev af 8. maj*) erfarede jeg til min store skuffelse, at De Forenede Staters myndigheder havde afslået at tiltræde modtagelsen i den britiske zone i Tyskland af de 18.000 tyske flygtninge med nære pårørende i zonen, således som man havde tænkt sig det under drøftelserne i april i år mellem det britiske udenrigsministerium og den danske flygtningedelegation.

Denne sag er senere blevet drøftet mellem den danske ambassadør i Washington og det amerikanske udenrigsministerium**). Under disse drøftelser har ambassadøren særlig fremhævet Danmarks ret i henhold til folkeretten til at kræve, at tyske statsborgere modtages i Tyskland. Det glæder mig at

*) Jfr. dok. nr. 208.
**) Jfr. dok. nr. 210 og 213.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

glad to be able to inform you that I have now received a dispatch*) from the Ambassador to the effect that the State Department has prevailed on the War Department to telegraph to General Clay to take up the matter for consideration once more. I have further received a dispatch from the Chief of the Danish Military Mission in Berlin stating that Minister Biering has had, on the 20th June, a conversation with General Clay who promised to take up once more negotiations with General Robertson on the matter and to inform Minister Biering of the result before the 1st July**).

I most sincerely hope that, as an outcome of these negotiations, an early repatriation of the 18.000 refugees will be possible. More than two months have passed since the discussions in London, and of the contingents covered by these discussions – besides the 18.000 – so far only 4.800 compassionate cases for the British zone have been repatriated, as well as 3.000 compassionate cases for the French zone***), with regard to whom negotiations had begun with the French authorities already last year.

In this connection I also beg to inform you that Minister Biering on the 15th of June had a conversation with the Soviet Deputy Commander in Chief in Berlin****) on the question

kunne meddele Dem, at jeg nu har modtaget en indberetning*) fra ambassadøren, der går ud på, at det amerikanske udenrigsministerium har formået krigsministeriet til at telegrafere til general Clay om at optage sagen til fornyet overvejelse. Jeg har yderligere modtaget en indberetning fra chefen for den danske militærmission i Berlin med meddelelse om, at minister Biering den 20. juni har haft en samtale med general Clay, som lovede pånyt at indlede forhandlinger om sagen med general Robertson og at underrette minister Biering om resultatet inden den 1. juli**).

Jeg håber oprigtigt, at det som resultat af disse forhandlinger vil blive muligt snarligt at hjemsende de 18.000 flygtninge. Mere end to måneder er forløbet siden drøftelserne i London, og af de kontingenter, der – udover de 18.000 – omfattedes af disse drøftelser er hidtil kun 4.800 »compassionate cases« til den britiske zone blevet hjemsendt, samt 3.000 »compassionate cases« til den franske zone***), med hensyn til hvilke forhandlinger med de franske myndigheder var påbegyndt allerede sidste år.

I denne forbindelse tillader jeg mig også at meddele Dem, at minister Biering den 15. juni havde en samtale med den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Berlin****) angå-

*) Ikke medtaget i nærværende aktsamling.
**) Jfr. dok. nr. 217.
***) Jfr. dok. nr. 212.
****) Jfr. dok. nr. 214.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

of the resumption of the repatriation of German refugees to the Soviet zone. The negotiations with the Soviet authorities have so far brought no positive results.

As to the repatriation of refugees to the French zone, negotiations are continuing for the repatriation of further contingents besides the 3.000 refugees mentioned above.

Believe me, my dear Ambassador, Yours sincerely,

GUSTAV RASMUSSEN

His Excellency,
A. W. G. Randall, Esq.,
His Britannic Majesty's Ambassador,
Copenhagen.

ende spørgsmålet om genoptagelse af hjemsendelserne af tyske flygtninge til Sovjetzonen. Forhandlingerne med Sovjetmyndighederne har hidtil ikke bragt positive resultater.

Med hensyn til hjemsendelsen af flygtninge til den franske zone fortsættes forhandlingerne om hjemsendelse af yderligere kontingenter udover de ovennævnte 3.000 flygtninge.

Jeg forbliver, kære Ambassadør, Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence
Hr. A. W. G. Randall,
Hans britiske Majestæts Ambassadør,
København.

219.

Uddrag af depeche af 22. juli 1948 fra chefen for den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeren.

Berlin, den 22. Juli 1948.

Flygtningesagen.
MM.s Depeche af 21.6.1948*).
MM.s Tel. Tel. af 19. 7. 1948**).

Hr. Udenrigsminister,

Hermed har jeg den Ære i Tilslutning til ovenciterede Telefontelegram at give en udførlig Rapport angaaende min Samtale den 19. Juli 1948 med Ambassadør Murphy***) vedrørende Flygtningesagen:

*) Jfr. dok. nr. 217.
**) Ikke optaget i nærværende aktsamling.
***) Rådgiver i politiske anliggender for den amerikanske øverstkommanderende i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg henviste til min sidste Samtale med Ambassadøren, der fandt Sted den 5. Juli, ved hvilken Lejlighed jeg gjorde ham opmærksom paa, at jeg savnede General Clays Svar, der var lovet mig inden den 1. Juli.

Mr. Murphy henviste til General Clays uhyre Optagethed af den paagaaende Krise*), men viste sig forøvrigt selv at være velorienteret, idet han fortalte mig, at General Clay som lovet mig havde ladet Sagen behandle før den 1. Juli. Resultatet var blevet, at Omkostningerne for U.S. ved Modtagelsen af de omhandlede ca. 20.000 Flygtninge, sammen med en Række andre Sager, der ønskedes gennemført, var blevet samlet i en Beretning til Washington, hvori man forlangte forhøjede Bevillinger, før man kunde paatage sig Opfyldelsen af Ønskelisten. Man ventede nu Svar fra Washington paa denne Forespørgsel.

Jeg erklærede mig omgaaende yderst utilfreds med den fortsatte Spillen-Bold med denne Sag. Murphy gentog straks alle de kendte Argumenter om de Millioner, man havde maattet modtage fra alle Nabolandene. Heroverfor hævdede jeg, at denne Argumentation var ganske uholdbar og uden nogensomhelst Forbindelse med den dansk-tyske Flygtningesag. Jeg havde personlig set, hvorledes de Allierede i Sommeren 1946 modtog Millioner af Tyskere, der i mange Generationer havde boet og haft deres Hjemland i Sudeterlandet, og Flygtninge af samme Art fra de andre østeuropæiske Lande. Jeg havde, da jeg kørte gennem Sudeterlandet i Sommeren 1946, set, hvorledes Rækker af urgamle tyske Landsbyer stod tomme, medens Kornet raadnede paa Markerne, og det var trist at høre hans Argumentation i Sagen sat op imod det danske Tilfælde, hvor det drejede sig om Tyskere, der altid havde boet i Tyskland og som Flygtninge var paatvunget Danmark, hvor vi trods allierede Løfter nu paa fjerde Aar i afsondrede Flygtningelejre maatte ernære disse os fjendtlige og fremmede Mennesker, der desuden var fortvivlede over ikke at kunne blive hjemsendt til deres Land og dertil efterhaanden under Isolationen demoraliseredes.

Murphy afbrød mig her og sagde, at han troede ikke, der forelaa *amerikanske* Løfter.

Jeg svarede hertil, at selv om dette ikke var Tilfældet, var det nu Amerikanerne, der forhindrede Englænderne i at opfylde deres Løfter – – – – – – – – – –

– –

Murphy sprang derefter tilbage til Tallene og sagde, at Franskmændene burde have taget langt flere Flygtninge. Jeg svarede hertil, at for vort Vedkommende maatte vi anse Franskmændene for langt bedre end de andre Allierede, idet de havde taget 33.500 Flygtninge, medens England havde taget 26.000 og U.S. som en smuk Nummer sidst 12.000. Kort sagt – vi fandt os i hele dette Forhold slet

*) Berlinkonflikten.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

behandlet. Hvorvidt det var, fordi Danmark maaske var et mindre politisk aktuelt Land end mange af de andre Lande, eller fordi man misbrugte vor Anstændighed i hele Flygtningesagen, vidste jeg ikke.

Hertil svarede Murphy, at han da havde haft mere Vrøvl med mig i Flygtningespørgsmaalet end med alle de andre tilsammen. Jeg svarede hertil, at det undrede mig ikke det fjerneste, idet de »andre« jo for Størstedelen var kommet om Natten over Grænsen og desuagtet var blevet venligt modtaget, medens vi var gaaet anstændigt til Værks. I Danmark var imidlertid Vreden over den Behandling, vi havde faaet, nu saa stor, at der maatte ske noget. Derfor maatte han nu gøre noget i Sagen –

Efter en Pause sagde Murphy saa, at Pengespørgsmaalet og Forplejningen i Danmark for os over for U.S. ikke er noget videre godt Forhandlingsgrundlag. »Derimod mener jeg maaske at kunne udrette noget i Humanitetens Navn. Jeg rejser i næste Uge til Washington, og jeg skal da love Dem at tale med rette Vedkommende for at opnaa en hurtig Afgørelse og Hjemsendelse af Flygtningene som lovet. Jeg venter at være tilbage en af de første Dage i August, og vi kan da tales ved igen« –

»Vil De opgive mig, hvem De skal forhandle med?« »Ja«, var Svaret, »det bliver Understatssekretær Lovett, Salzman og Hickerson«*). »Vil De have noget imod, at jeg underretter vor Ambassadør i Washington om de forestaaende Samtaler, saaledes at han maaske parallelt kan give eventuelle videre Oplysninger, der maatte ønskes?« Murphy: »Jeg tror, jeg har mødt Ambassadør Kauffmann engang, og De maa gerne meddele ham mit Løfte. – Hvornaar rejser De til Danmark?« Jeg: »Jeg afventer i hvert Fald et positivt Svar i Flygtningesagen«.

Efter nogle spøgefulde Bemærkninger – – – – – – – – – – – – – – – – – – skiltes vi med et »paa snarligt Gensyn«.

Samtalen havde da varet en Time.

Som Kommentar til ovenstaaende vil jeg gerne tilføje, at jeg forud havde besluttet over for et utilfredsstillende Svar – – – – – – – – – – – – – – – – – – – uforblommet at fastslaa, hvorledes man i Danmark nu ser paa Flygtningesagen, idet jeg indtil nu i de mange og lange Samtaler med samtlige allierede Autoriteter har undgaaet Udtryksmaader, der kunde virke for grelt – – – – – – –

Jeg har den Ære at forblive, med den mest udmærkede Højagtelse, Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

E. A. BIERING

*) Embedsmænd i det amerikanske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

220.

Telefonisk indberetning af 3. august 1948 fra den danske militærmission i Berlin til udenrigsministeriet.

Som aftalt*), meddelte Mr. Murphy mig sin Tilbagekomst ved at foranledige et Møde, der fandt Sted Dags Morgen. Mr. Murphy udtalte: »Jeg har gode Efterretninger, var kun 2 Dage i Washington, men naaede til rette Vedkommende at fremføre alt, hvad De ved vor sidste Samtale sagde til mig. USA har derefter givet sin Indforstaaelse til Modtagelse af de omhandlede ca. 18.000, 4.500 (hvoraf de fleste allerede er taget) og 2.300, tilsammen ca. 25.000 Flygtninge. Dette er en Information, som De idag kan videregive til Deres Regering. Officiel Meddelelse med Detailler fra herværende Flygtningeadministration kan ventes om faa Dage«.

Jeg anmoder nu om Bemyndigelse til at rette en ny skriftlig Henvendelse til General Dratvin**) med Anmodning om at modtage Resten af Flygtningene.

221.

Brev af 9. august 1948 fra den britiske chargé d'affaires a. i. i København til udenrigsministeren.

Oversættelse.

BRITISH EMBASSY
Copenhagen.
9th August, 1948.

My dear Minister,

In your letter of 25th June***) to Mr. Randall Your Excellency expressed the hope that as a result of negotiations between the Danish Ambassador in Washington and the United States State Department it would soon be possible to arrange the repatriation to Germany of the 18.000 refugees in

DEN BRITISKE AMBASSADE
København.
9. august 1948.

Kære Minister,

I Deres brev af 25. juni***) til hr. Randall udtrykte Deres Excellence håbet om, at det som resultat af forhandlingerne mellem den danske ambassadør i Washington og De Forenede Staters udenrigsministerium snart ville blive muligt at iværksætte hjemsendelsen til Tyskland af de 18.000 flygtninge i

*) Jfr. dok. nr. 219.
**) Den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.
***) Jfr. dok. nr. 218.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Denmark whose return was provisionally agreed during Mr. Hvass's visit to London in April of this year.

I now have to inform Your Excellency that the British authorities in Germany, with the agreement of the United States authorities, are ready to accept these 18.000 refugees into the British zone of Germany. As Your Excellency will be aware, negotiations regarding the detailed arrangements for their return are now being conducted between the Danish authorities and experts from the United States and British zones.

In addition to these 18.000 the British military authorities in Germany are also prepared to accept into the British zone, for eventual transfer to their ultimate destinations, 4.223 other Germans now in Denmark. This is understood to be the number of former members of the German occupation forces, and of their close relatives, still remaining in Denmark.

Yours sincerely,

MICHAEL ROSE

His Excellency
Monsieur Gustav Rasmussen,
Royal Danish Minister for Foreign Affairs,
Copenhagen.

Danmark, om hvis tilbagevenden der blev truffet foreløbig aftale under hr. Hvass' besøg i London i april d. å.

Jeg skal nu meddele Deres Excellence, at de britiske myndigheder i Tyskland med de amerikanske myndigheders tilslutning er rede til at modtage disse 18.000 flygtninge i den britiske zone i Tyskland. Som det vil være Deres Excellence bekendt, føres der for tiden forhandlinger mellem de danske myndigheder og sagkyndige fra den amerikanske og den britiske zone om den nærmere ordning i forbindelse med deres tilbagevenden.

Udover disse 18.000 flygtninge er de britiske militære myndigheder i Tyskland også rede til at modtage i den britiske zone til senere overførsel til deres endelige bestemmelsessted 4.223 andre tyskere, der nu befinder sig i Danmark. Dette skal være antallet af tidligere medlemmer af de tyske besættelsesstyrker og deres nære pårørende, som endnu befinder sig i Danmark.

Deres hengivne

MICHAEL ROSE

Hans Excellence
Hr. Gustav Rasmussen,
Kgl. dansk Udenrigsminister,
København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

222.

Meddelelse af 10. august 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Den 9. og 10. August har der i Udenrigsministeriet været ført Forhandlinger om Hjemsendelse af tyske Flygtninge til den amerikanske og britiske Besættelseszone i Tyskland. Fra amerikansk og britisk Side deltog Chefen for Civiladministrationen i den amerikanske Besættelseszone, Dr. E. H. Litchfield, Cheferne for Flygtningeadministrationerne i de to Zoner, Oberst L. Kelly og Oberst D. Logan Gray samt Major R. Fearns fra den britiske Rhin-Armé og Embedsmænd fra den amerikanske og den britiske Ambassade i København.

Fra dansk Side deltog Minister Johs. Kjærbøl og hidtilværende Direktør i Udenrigsministeriet Frants Hvass, bistaaet af Embedsmænd fra Udenrigsministeriet og Flygtningeadministrationen.

Forhandlingerne resulterede i en Aftale om Hjemsendelse af ca. 3.000 tyske Flygtninge til den amerikanske Zone og ca. 18.000 til den britiske Zone*).

Det blev endvidere aftalt, at der yderligere skulde hjemsendes ca. 4.300 Flygtninge, der har haft en vis Tilknytning til den tidligere tyske Værnemagt.

Hjemsendelserne, der ventes at kunne begynde om ca. 14 dage, vil omfatte ca. 2.000 Flygtninge om Ugen.

223.

Brev af 14. august 1948 fra udenrigsministeren til den britiske chargé d'affaires a. i. i København.

Oversættelse.

Copenhagen, 14th August, 1948.

My dear Chargé d'Affaires,

I hereby beg to acknowledge receipt of your letter of the 9th inst.**) informing me that the British authorities in Germany, with the agreement of the

København, den 14. august 1948.

Kære Chargé d'affaires,

Jeg tillader mig herved at anerkende modtagelsen af Deres brev af 9. ds.**), med meddelelse om, at de britiske myndigheder i Tyskland med de amerikan-

*) Den danske regering forpligtede sig ved aftalen til at levere levnedsmidler svarende til 1.800 kalorier pr. dag pr. flygtning i 3 måneder.

**) Jfr. dok. nr. 221.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

United States authorities, are now ready to accept into the British zone of Germany the 18.000 German refugees covered by the discussions in London in April last, together with a further contingent of some 4.000 Germans connected with the former German »Wehrmacht«.

As you know, the negotiations which have just been conducted between representatives of the British and United States military governments in Germany and Danish officials have resulted in an agreement permitting the return of these refugees to commence in about 14 days, at a rate of approximately 2.000 a week.

I am looking forward with great satisfaction to this considerable alleviation of the refugee burden, and I wish to express to you my sincere appreciation of the attitude of understanding and good will which has constantly been shown by the British Government in this matter.

Believe me, my dear Chargé d'Affaires, Yours sincerely,

GUSTAV RASMUSSEN

E. M. Rose, Esq.,
His Britannic Majesty's Chargé
d'Affaires a. i.,
Copenhagen.

ske myndigheders tilslutning nu er rede til i den britiske zone i Tyskland at modtage de 18.000 tyske flygtninge, der omfattedes af drøftelserne i London i april d. å., tilligemed et yderligere kontingent på ca. 4.000 tyskere med tilknytning til den tidligere tyske værnemagt.

Som De ved, er de forhandlinger, der netop er blevet ført mellem repræsentanter for den britiske og den amerikanske militærregering i Tyskland og danske embedsmænd, resulteret i en aftale, hvorefter disse flygtninges tilbagerejse vil kunne påbegyndes om ca. 14 dage med en hastighed af ca. 2.000 om ugen.

Det er med stor tilfredsstillelse, at jeg ser hen til denne betydelige lettelse af flygtningebyrden, og jeg ønsker overfor Dem at udtrykke min oprigtige anerkendelse af den forstående og velvillige holdning, som den britiske regering stedse har udvist i denne sag.

Jeg forbliver, kære Chargé d'affaires, Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hr. E. M. Rose,
Hans britiske Majestæts Chargé
d'affaires a. i.,
København.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

224.

Meddelelse af 14. august 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Udenrigsministeren paatænker i den kommende Uge at rejse til Tyskland for at aflægge Besøg hos de øverstkommanderende i de fire Besættelseszoner og med dem drøfte spørgsmaalet om de tyske Flygtninge i Danmark.

225.

Brev af 16. august 1948 fra udenrigsministeren til den amerikanske ambassadør i København.

Oversættelse.

Copenhagen, 16th August, 1948.

My dear Ambassador,

As you will be aware, the recent negotiations conducted between representatives of the United States and the British military governments in Germany and Danish officials have resulted in an agreement concerning the repatriation of approximately 3.000 German refugees to the American Zone of Germany and approximately 18.000 German refugees to the British Zone of Germany together with a further contingent of some 4.000 Germans connected with the former German »Wehrmacht«.

I am looking forward with great satisfaction to this considerable alleviation of the refugee burden, and I wish to express to you my sincere appreciation of the attitude of good will

København, den 16. august 1948.

Kære Ambassadør,

Som det vil være Dem bekendt, er de forhandlinger, der nylig er blevet ført mellem repræsentanter for den amerikanske og den britiske militærregering i Tyskland og danske embedsmænd, resulteret i en aftale vedrørende hjemsendelse af ca. 3.000 tyske flygtninge til den amerikanske zone i Tyskland og ca. 18.000 tyske flygtninge til den britiske zone i Tyskland tilligemed et yderligere kontingent på ca. 4.000 tyskere med tilknytning til den tidligere tyske værnemagt.

Det er med stor tilfredsstillelse, at jeg ser hen til denne betydelige lettelse af flygtningebyrden, og jeg ønsker over for Dem at udtrykke min oprigtige anerkendelse af den velvillige holdning

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

and understanding of the problem which has been shown by the American Government in this matter.

Believe me, my dear Ambassador, Yours sincerely,

GUSTAV RASMUSSEN

His Excellency
The American Ambassador
Mr. Josiah Marvel, Jr.
Copenhagen.

og forståelse af spørgsmålet, der er blevet udvist af den amerikanske regering i denne sag.

Jeg forbliver, kære Ambassadør, Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence
Hr. Josiah Marvel, jr.
Amerikansk Ambassadør,
København.

226.

Uddrag af telefonmeddelelse af 19. august 1948 fra udenrigsministeren*) til udenrigsministeriets direktør.

Ved Frokost 18. August i franske Hovedkvarter talte jeg med fungerende franske Øverstbefalende, General Noiret, om tyske Flygtninge i Danmark og mødte velvillig Forstaaelse, men fik ikke konkrete Tilsagn.

– –

Har telegrafisk forespurgt General Koenig**), der er kaldt til Paris, om jeg kan træffe ham i Tyskland før 29. August.

227.

Notits om en samtale den 19. august 1948 mellem udenrigsministeren og den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende i Tyskland.

Den 19. august 1948 forhandlede udenrigsministeren henved 2 timer i Berlin med den stedfortrædende sovjetiske øverstkommanderende, generalløjtnant Dratvin, vedrørende spørgsmålet om en genoptagelse af transporterne af tyske flygtninge fra Danmark til den sovjetiske besættelseszone i Tyskland. Der opnåedes ingen konkrete tilsagn fra sovjetisk side.

*) Som opholdt sig i Berlin, jfr. dok. nr. 224.
**) Den franske øverstkommanderende i Tyskland.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

228.

Meddelelse af 7. september 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under et Besøg hos den franske Militærguvernør, General Pierre Koenig i Baden-Baden den 28. August førte Udenrigsminister Gustav Rasmussen Forhandlinger med Generalen om Muligheden for at hjemsende tyske Flygtninge i Danmark til den franske Besættelseszone i Tyskland.

Den herværende franske Ambassadør, Monsieur Guy de Girard de Charbonnières, har nu meddelt Udenrigsministeren, at den franske Regering er rede til at acceptere det af ham fremsatte Forslag om, at 15.000 tyske Flygtninge modtages i den franske Besættelseszone.

229.

Meddelelse af 2. oktober 1948 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under Forhandlinger i Udenrigsministeriet den 29. September–2. Oktober mellem paa den ene Side Repræsentanter for de franske Militærmyndigheder i Tyskland og paa den anden Side Minister Johs. Kjærbøl og Embedsmænd fra Udenrigsministeriet og Flygtningeadministrationen er der truffet nærmere Aftale om Hjemsendelsen fra Danmark til den franske Besættelseszone i Tyskland af yderligere 15.000 tyske Flygtninge.*)

Hjemsendelserne paabegyndes den 10. Oktober og forventes tilendebragt i Begyndelsen af December.

*) Den danske regering forpligtede sig ved aftalen til at levere levnedsmidler svarende til 1.850 kalorier pr. dag pr. flygtning i 180 dage, jfr. fremdeles dok. nr. 230.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

230.

Uddrag af udenrigsministeriets månedsoversigt for oktober 1948 til de udsendte repræsentationer.

Levnedsmiddelleverancer i forbindelse med bortsendelse af 15.000 tyske flygtninge til den franske zone.

Fra fransk side stilledes det som betingelse for i dette efterår at modtage 15.000 tyske flygtninge i den franske zone, at Danmark over en periode af tre år skulle levere forskellige levnedsmidler, som skal anvendes til levnedsmiddelpakker, tyske arbejdere i Frankrig sender deres familier i Tyskland. Varerne skal leveres kvartalsvis og skal omfatte 2.700 tons sukker, 1.800 tons mel, 900 tons makaroni etc., og 1.800 tons margarine. Fra fransk side ønskede man at betale disse levnedsmiddelleverancer over den dansk-franske betalingsaftale og kompensere dem med varer, hvorom aftale skulle træffes i forbindelse med de årlige vareudvekslingsaftaler. –

I forbindelse med ordningen af flygtningesagen har general Koenig*) endvidere fremsat et personligt ønske om vederlagsfrie månedlige leverancer vinteren over af forskellige levnedsmidler til supplering af måltider til børn af flygtninge og »displaced persons«**) samt til kronisk syge i den franske zone. General Koenigs ønske går ud på, at der hver måned skal leveres 5 tons havregryn, 11 tons fedtstoffer, 2 tons sukker, 3 tons mælkepulver, 1 ton kakao og 10 tons brød eller mel. Den danske regering har besluttet at imødekomme ønsket, dog således, at der vil blive leveret byggryn i stedet for havregryn og maltekstrakt eller lignende i stedet for kakao. Indkøbene og afsendelsen af levnedsmidlerne foretages af flygtningeadministrationen.

231.

Brev af 20. november 1948 fra udenrigsministeren til den franske ambassadør i København.

Copenhague, le 20 novembre 1948.

Cher Monsieur l'Ambassadeur,

Au cours de l'entretien que nous avons eu hier concernant la possibilité de rapatrier les derniers réfugiés allemands au Danemark au nombre d'en-

Oversættelse.

København, den 20. november 1948.

Kære Hr. Ambassadør,

Under den samtale, vi havde i går, angående muligheden for at hjemsende de sidste tyske flygtninge i Danmark udgørende omkring 2.500 til den fran-

---

*) Den franske øverstkommanderende i Tyskland.

**) Tvangsflyttede personer.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

viron 2.500, à la zone d'occupation française en Allemagne, vous m'avez demandé des renseignements sur le caractère de ces réfugiés.

En réponse, je m'empresse de vous confirmer que les réfugiés en question sont de même caractère que les réfugiés qui, à l'heure actuelle, sont envoyés aux trois zones d'occupation occidentales, de manière qu'il n'est pas question d'un nombre démesurément grand de vieillards, de malades, d'invalides, etc.

Veuillez croire, cher Monsieur l'Ambassadeur, à l'expression de mes sentiments sincèrement dévoués.

GUSTAV RASMUSSEN

Son Excellence
Monsieur Guy de Girard de Charbonnières,
Ambassadeur de France,
Copenhague.

ske besættelseszone i Tyskland, bad De mig om oplysning om karakteren af disse flygtninge.

Som svar undlader jeg ikke at bekræfte, at de pågældende flygtninge er af samme karakter som de flygtninge, der for tiden sendes til de tre vestlige besættelseszoner, således at der ikke er tale om et uforholdsmæssigt stort antal gamle, syge, invalider etc.

Jeg forbliver, kære Hr. Ambassadør,
Deres hengivne

GUSTAV RASMUSSEN

Hans Excellence
Hr. Guy de Girard de Charbonnières,
Fransk Ambassadør,
København.

232.

Brev af 8. december 1948 fra direktøren for udenrigsministeriet til chefen for flygtningeadministrationen, minister Johs. Kjærbøl.

København, den 8. december 1948.

Kære Hr. Minister,

Udenrigsministeren har telegraferet til mig, at han i går har aflagt besøg hos direktøren for det franske udenrigsministerium, der lovede at interessere sig aktivt for spørgsmålet om hjemsendelse af de sidste flygtninge, og som yderligere stillede i udsigt at ville give snarligt svar. Udenrigsministeren tilføjer i sit telegram, at han har grund til at tro, at dette svar bliver gunstigt.

Med mine bedste hilsener forbliver jeg Deres ærbødige og hengivne

J. R. DAHL

Hr. Minister Johs. Kjærbøl,
Chef for Flygtningeadministrationen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

233.

Udenrigsministerens notits af 18. december 1948 om en samtale den 17. s. m. mellem ministeren og den franske ambassadør i København.

Den franske ambassadør sagde mig i en telefonsamtale i aftes, at han nu officielt kunne meddele mig, at den franske regering uden modydelser ville tage imod resten af de tyske flygtninge i Danmark.

Jeg takkede ambassadøren meget for denne velkomne meddelelse og spurgte, om han sendte noget skriftligt derom, hvortil M. de Charbonnières svarede, at han selv ikke havde fået noget skriftligt fra Paris, men kun en telefonopringning fra M. Chauvel (direktøren for det franske udenrigsministerium), med hvem jeg forleden havde en samtale i Paris.*)

Ambassadøren betonede, at den franske regering ikke denne gang ville forlange nogen modydelse, men han forudsatte, at vi ville medsende det sædvanlige kvantum levnedsmidler til flygtningene selv.

Ambassadøren sagde, uden at jeg spurgte derom, at der intet fra hans side var til hinder for, at vi offentliggjorde meddelelsen.

Jeg har underrettet minister Kjærbøl.

Den 18. december 1948.

GUSTAV RASMUSSEN

234.

Uddrag af telefonisk instruktion af 20. december 1948 fra udenrigsministeriet til militærmissionen i Berlin.

Under henvisning til forhandlinger, som udenrigsministeren har ført med den franske ambassadør og under sit seneste ophold i Paris med det franske udenrigsministerium, har ambassadøren den 17. december meddelt officielt, at den franske regering er rede til i den franske besættelseszone at modtage den sidste rest af de tyske flygtninge, ialt ca. 2.500**). Det er en forudsætning, at der som ved udsendelsen af de sidste 15.000 flygtninge til den franske zone leveres levnedsmidler for 180 dage. Bedes træffe nærmere aftale om transporternes praktiske gennemførelse, der vil kunne ske på lignende måde som ved de seneste hjemsendelser til den franske zone, og søge opnået, at transporterne kan påbegyndes snarest og såvidt muligt i indeværende måned –

*) Jfr. dok. nr. 232.

**) Jfr. dok. nr. 233.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

235.

Telegrafisk instruktion af 23. december 1948 fra udenrigsministeriet til ambassaden i Paris.

Under henvisning forhandlinger, som udenrigsministeren har ført med franske ambassadør og under sit seneste ophold Paris med franske udenrigsministerium, har ambassadøren 17. december meddelt officielt, at franske regering rede til i franske besættelseszone modtage sidste rest tyske flygtninge, ialt circa 2500*). Bedes overfor franske udenrigsministerium give udtryk danske regerings tak og påskønnelse forstående holdning stedse udvist fra fransk side flygtningesagen. Da franske myndigheder Berlin ifølge meddelelse danske militærmission endnu ikke underrettet franske tilsagn, og man fra dansk side interesseret snarlig fuldstændig afvikling flygtningeadministrationen, bedes ambassaden samtidig søge foranlediget, at franske myndigheder Berlin snarest bemyndiges træffe nærmere aftale danske militærmission om transporternes praktiske gennemførelse.

236.

Telegrafisk indberetning af 24. december 1948 fra ambassaden i Paris til udenrigsministeriet.

Umtel 177**). Fremført tak. Generalsekretær Chauvel***) vil omgående underrette franske myndigheder Berlin.

237.

Meddelelse af 25. januar 1949 fra udenrigsministeriet til Ritzaus Bureau.

Under forhandlinger i udenrigsministeriet idag mellem på den ene side en repræsentant for de franske militærmyndigheder i Tyskland og på den anden side minister Johs. Kjærbøl og embedsmænd fra udenrigsministeriet og flygtningeadministrationen er der truffet nærmere aftale om hjemsendelsen til den franske besættelseszone i Tyskland af de sidste ca. 2.500 tyske flygtninge i Danmark.

Hjemsendelsen finder sted i dagene fra 7.–15. februar.

*) Jfr. dok. nr. 233.

**) Jfr. dok. nr. 235.

***) Direktøren for det franske udenrigsministerium.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek